

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

**PRIPRAVA PREDLOGA SISTEMA
SPREMLJANJA PROSTORSKEGA RAZVOJA
Aktivnosti v projektu Attract-SEE**

Zaključno poročilo

Ljubljana, 29.08. 2014

Transnacionalni program Jugovzhodne Evrope

Projekt: **Attract SEE** (Assessing Territorial Attractiveness in SEE)

Naročnik: Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, Langusova ulica 4, 1535 Ljubljana

Predstavnik naročnika: Tomaž Miklavčič

Pogodba št.: 2430-13-391022

Izvajalka: Univerza v Ljubljani - Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (UL - FGG)

Predstavnica izvajalke: dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Člani projektne skupine: mag. Mojca Foški

mag. Samo Drobne

Nadja Kmetič (absolventka MA Prostorsko načrtovanje)

Konstanca Soss

Iz javnega razpisa za 4 fazo:

- priprava predloga nadaljnjih aktivnosti na področju spremljanja stanja prostorskega razvoja v RS,
- sodelovanje z naročnikom,
- priprava poročila o izvedenih aktivnostih v poročevalskem obdobju.

V Ljubljani, 29.08. 2014

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek
Odgovorna nosilka projekta

Prof. dr. Matjaž Mikoš
Dekan UL FGG

Ta stran je namenoma prazna.

VSEBINA

<i>Poglavje</i>	<i>Stran</i>
PREDGOVOR	7
1 UVOD	9
1.1 Vsebinska izhodišča	9
1.2 Problemska izhodišča	10
1.3 Namen spremljanja prostorskega razvoja	13
1.4 Cilji spremljanja prostorskega razvoja	13
2 KONCEPT SISTEMA SPREMLJANJA PROSTORSKEGA RAZVOJA V SLOVENIJI	15
2.1 Osnovni model sistema spremljanja prostorskega razvoja	15
2.2 Predlog vsebine poročila na državni ravni	17
Sklop A	17
Sklop B	17
Sklop C	19
2.3 Nabor kazalnikov za spremljanje prostorskega razvoja	20
Sklop B.1.1: Analiza gibanja demografskih kazalnikov – oznaka kazalnikov D	22
Sklop B.1.2: Poselitev in naravno-geografske značilnosti – oznaka kazalnikov P	25
Sklop B.1.3: Vpliv gospodarstva na regionalni prostorski razvoj - oznaka kazalnikov G	30
2.4 Analiza in prikaz izbranih kazalnikov	35
Sklop B.1.1: Analiza gibanja demografskih kazalnikov	35
Sklop B.1.2: Poselitev in naravno-geografske značilnosti	52
Sklop B.1.3: Vpliv gospodarstva na regionalni prostorski razvoj	102
2.5 Zagotavljanje ključnih podatkov	119
3 PREDLOG VSEBINE POROČILA NA LOKALNI RAVNI	121
4 AKCIJSKI NAČRT ZA VZPOSTAVITEV SISTEMA SPREMLJANJA PROSTORSKEGA RAZVOJA V SLOVENIJI	155
4.1 Pravni okvir	125
4.2 Tehnično-tehnološki okvir	127
4.3 Finančni okvir	129
4.4 Organizacijski okvir	129
I Steber: Zbiranje, vzpostavitev in vzdrževanje podatkov	131
II Steber: Stalno raziskovanje prostora	133
III. steber: Spremljanje kazalnikov prostorskega razvoja	134
5 LITERATURA IN VIRI	135
Pregled internetnih strani poročil stanja prostora v različnih državah	141
6 PRILOGA: Pregled in uporabnost obstoječih tipologij za pripravo poročila o prostorskem razvoju RS	143

Ta stran je namenoma prazna.

PREDGOVOR

Predstavljen koncept sistema spremljanja prostorskega razvoja v Sloveniji temelji na predhodno izdelanih analizah kazalnikov spremljanja stanja na mednarodni ravni ter na analizi obstoječih poročil o prostorskem razvoju Slovenije pa tudi nekaterih izbranih evropskih držav kot so Švica, Avstrija in Nemčija. Ključne ugotovitve analize dosedanjega spremljanja stanja in teženj v prostorskem razvoju Slovenije ter izbranih evropskih držav so prikazane v predhodnih poročilih tega projekta (Zavodnik Lamovšek s sod. 2013, 2014).

Ob tem smo ugotovili, da je nabor vseh do sedaj uporabljenih kazalnikov zelo širok in obsega za vsa področja prostorskega razvoja nekaj 100 kazalnikov. Nabor kazalnikov je kljub temu končno omejen, saj je ena bistvenih omejitev, ki v veliki meri določa izbor kazalnikov, dostopnost in uporabnost razpoložljivih podatkov. Tudi na tem področju so med obravnavanimi državami velike razlike.

Naslednja ugotovitev, ki jo je treba izpostaviti so zelo značilne strukture že izdelanih poročil, v katerih je prostorski razvoj obravnavan celovito. Prav takšna poročila so nas tudi zanimala, saj želimo v Sloveniji vzpostaviti celovit in kontinuiran sistem poročanja o prostorskem razvoju, ki bo omogočal tudi pregled v časovnih vrstah in ne bo le posamezna akcija v določenem časovnem preseku. Razlike med tovrstnimi poročili so predvsem v pristopu do njihove priprave, razpoložljivosti podatkov časovnih vrstah ter periodičnosti same izdelave poročil. Ugotavljamo, da se v nekaterih državah poročila o prostorskem razvoju izdelajo po potrebi (npr. Švica), drugod pa je njihova izdelava bolj sistematična in se poročila pripravljajo v rednih časovnih presledkih (Nemčija, Avstrija).

Na podlagi gornjih ugotovitev predlagamo, da se tudi v Sloveniji poročila o prostorskem razvoju pripravljajo sistematično in v določenih časovnih intervalih.

S tem ciljem je nastalo gradivo projekta z naslovom Priprava predloga sistema spremljanja prostorskega razvoja, ki se je nadgrajevalo v vsakem poročevalskem obdobju in ob koncu projekta dobilo svojo končno obliko, ki je zajeto v tem, končnem poročilu projekta. Pripravljeno gradivo vsebuje tudi priporočila za vzpostavitev sistema spremljanja prostorskega razvoja v Sloveniji, vključno s priporočili za vzpostavitev nujnih podatkovnih zbirk in nadaljnjih korakov za izdelavo celovitega poročila o prostorskem razvoju Slovenije. Vsebine, ki so predmet priporočil za nadaljnje delo (oblikovanje metodologij, zagotovitev ključnih prostorskih podatkov ipd.) so napisane v *poševnem tisku* ter na koncu poročila strnjene v priporočila in akcijski načrt za izvajanje sistema spremljanja prostorskega razvoja v Sloveniji.

Hkrati s pripravo predloga sistema spremljanja stanja prostorskega razvoja v Sloveniji smo izdelali tudi analizo izbranih kazalnikov za spremljanje prostorskega razvoja, ki bo lahko uporabljena v poročilu o spremljanju prostorskega razvoja v Sloveniji. Analiza je narejena le za tiste kazalnike, za katere je že sedaj mogoče pridobiti in uporabiti podatke, s katerimi je mogoče prikazati stanje, spremembe in procese v prostoru.

Ta stran je namenoma prazna.

1 UVOD

1.1 Vsebinska izhodišča

Stanje prostora je pomemben kazalnik splošne blaginje in kakovosti bivanja. Opišemo ga s trenutnimi značilnostmi prostora, na katere vplivamo tako ljudje kot narava, ljudje z izvajanjem dejavnosti¹, narava pa s procesi, ki so prav tako pogosto posledica človekovega ravnanja (onesnaževanje okolja, vpliv na podnebne spremembe ipd.). Velik vpliv imajo na spremembe v prostoru tudi sektorji s svojimi odločitvami, čeprav njihovi cilji niso nujno neposredno prostorski temveč pogosto socialni, ekonomski ali okoljski.

Prepletenost deležnikov in njihovih dejavnosti je torej dejavnik, ki soustvarja, pogosto tudi pogojuje procese in s tem spremembe v prostoru. Za njihovo razumevanje pa ni pomembno le poznavanje trenutnega stanja, temveč tudi poznavanje sprememb, ki se zgodijo v prostoru v določenem časovnem obdobju. V ta namen je treba izvajati tako imenovano spremljanje stanja v prostoru, ki se izvaja s pomočjo spremljanja in analiziranja statističnih in razvojnih (strukturnih) podatkov ter se opredeli na podlagi poznavanja fizičnih, družbenih, okoljskih in ekonomskih značilnosti prostora.

V Sloveniji spremljanje prostorskega razvoja na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni ni razvito in se v praksi tudi ne izvaja. Sistem v Sloveniji ni vzpostavljen ne v organizacijskem smislu, ne v smislu informacijske tehnologije in podatkov, ne v strokovnem ali metodološkem smislu (Režek, 2008). Kljub temu je bila od Ocene stanja v prostoru republike Slovenije (2001) izdelala vrsta študij in raziskav, ki so se ukvarjale z raziskovanjem stanja, procesov ter spremembami v prostoru, vendar so ostale med seboj nepovezane. Eden izmed vzrokov za takšno stanje je v pomanjkanju sodelovanja in usklajenega delovanja naročnikov tovrstnih raziskovalnih in aplikativnih nalog (MOP, SVLR; ARRS...). Prav tako pa se ni oblikovala skupna platforma, na podlagi katere bi lahko spremembe v prostoru opazovali sistematično skozi različne časovne preseke. Najbolj značilne ugotovitve o stanju v prostoru lahko strnemo v naslednje poudarke (prim. Zavodnik Lamovšek, 2013):

- velike razlike v prostorskem razvoju regij, predvsem na račun krepitve Ljubljanskega urbanega območja (Osrednjeslovenska statistična regija) (Pogačnik s sod., 2010),
- neenakomeren urbani razvoj, povezan s pomanjkanjem učinkovitih instrumentov zemljiške in stanovanjske politike (hkrati pa se ne izvajajo niti instrumenti, ki so že sprejeti),
- pritiski suburbanizacije ob avtocestnem križu ter hkratno praznjenje mestnih središč,
- stihijska in nenadzorovana razpršena gradnja, degradirana urbana in druga območja,
- nenačrtna in pomanjkljiva prenova mestnih jeder,
- slaba infrastrukturna opremljenost naselij,

---

¹ V tem primeru dejavnosti razumemo v najširšem pomenu besede, kar vključuje vse dejavnosti od primarnih do kvartarnih, torej tudi javno upravo, ki lahko s svojimi odločitvami pomembno vpliva na procese v prostoru; npr. izgradnja AC križa, spremembe v davčnem sistemu

- prestrukturiranje podeželskega prostora zaradi spremenjene vloge kmetijstva,
- obsežno zaraščanje kmetijskih površin z gozdom,
- slabe prometne povezave ob sicer razvejanem cestnem omrežju,
- premajhen poudarek na železniškem prometu in nezadostna mreža javnih prevoznih sredstev,
- slaba sistemska rešitev varstva kmetijskih zemljišč,
- nespoštovanje in neupoštevanje predpisov o urejanju prostora,
- pomanjkanje regionalne ravni kot vmesnega člana med državno in lokalno upravno organiziranostjo,
- pomanjkanje ustreznih kadrov ter nepovezано delovanje sektorjev.

Poznavanje stanja prostora ter pričakovanih prihodnjih razmer, ki se odražajo skozi razvojne trende, omogoča oblikovanje načel za usmerjanje nadaljnjega razvoja ter razvoja poselitvenih in drugih sistemov. Kot končno omejen razvojni vir je prostor robni pogoj za sprejemanje vseh vrst razvojnih odločitev in zato presoja prostorskih razsežnosti politik in programov ključno prispeva k trajnostno naravnanim odločitvam (Simoneti, Zavodnik Lamovšek, 2009).

Spremljanje stanja, procesov in sprememb v prostoru bomo v nadaljevanju imenovali s skupnim **izrazom spremljanje prostorskega razvoja**.

1.2 Problemska izhodišča

Po trenutno veljavni zakonodaji sistem spremljanja prostorskega razvoja ni ustrezno opredeljen, kar ugotavlja v svojem poročilu tudi LOCUS d. o.o. (2013). Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt, Ur. l. RS, 53/07) in Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Pravilnik OPN, Ur. l. RS, 99/2007) sicer narekujeta pripravo strokovnih podlag za pripravo občinskih prostorskih načrtov ob upoštevanju podatkov, ki jih morajo zagotoviti nosilci urejanja prostora v okviru prostorskega informacijskega sistema ter drugih podatkov, izdelajo potrebne urbanistične strokovne podlage. Interpretacija te določbe je lahko precej ohlapna, saj neposredno ne predpisuje izvedbe analiz o stanju v prostoru, prostorskem razvoju ter analiz prostorskih trendov, niti ne predpisuje priprave kakršnih koli ocen izvajanja prostorskih politik ali drugih politik z vplivom na prostor. V 86. členu ZPNačrt (2007) pripravljavce prostorskih aktov zavezuje le k pripravi prikaza stanja prostora, ki se izdelava na podlagi podatkov iz prostorskega informacijskega sistema in je podrobneje predpisan v Pravilniku o prikazu stanja prostora (Ur. l. RS, št. 50/2008). Prikaz stanja prostora je strokovna podlaga za pripravo prostorskih aktov ter nima značaja poročila. Prav tako je vsebinsko in metodološko prešibko, da bi lahko bilo neposredno uporabno za izdelavo poročila o stanju v prostoru. Kljub temu ima nekaj zametkov možnega spremljanja stanja prostora na lokalni ravni, v kolikor bi se metodološko ter vsebinsko dokument nadgradil ter tudi preoblikoval. Temelji predvsem na grafičnih

interpretacijah ter prikazih in nima dovolj močne podpore v kvantitativnih in kvalitativnih analizah.

Na nacionalni ravni izhaja obveza za pripravo poročila o prostorskem razvoju iz 4. točke IV. Poglavlja –Ukrepi za izvajanje prostorske strategije iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (SPRS, 2004). Vendar je bil s spremembo ZPNačrt ukinjen 155. člena ZUreP-1 (2002) in s tem posledično tudi podzakonski predpis, ki je določal vsebino poročila in minimalne enotne kazalnike. Na podlagi tega lahko ugotovimo, da priprava tovrstnega poročila sploh nima ustrezne pravne podlage. Po drugi strani pa veljavna SPRS zavezuje ministrstvo, pristojno za prostor in stroko, da s spremljanjem prostorskega razvoja spremljata njeno izvajanje.

Zadnje formalno poročilo o stanju v prostoru je bila leta 2001 sprejeta Ocena stanja in teženj v prostoru Republike Slovenije. Prej in kasneje je bilo izdelanih še nekaj poročil o stanju v prostoru, vendar vsa niso bila celovita oziroma so bila izdelana z določenim posebnim namenom in za potrebe poročanja v okviru Združenih narodov ali Sveta Evrope - CEMAT:

- Slovenian National Report (1995) - predstavitev ocene stanja v prostoru Slovenije na drugi konferenci HABITAT v Istanbulu 1996,
- Slovenian National Report on the Implementation of the Habitat Agenda (2001),
- Vzdržen prostorski razvoj v Sloveniji (2003) – ocena izvajanja Vodilnih načel za vzdržen prostorski razvoj evropske celine (CEMAT, Hannover 2000),
- Slovensko nacionalno poročilo za pripravo Moskvske deklaracije (maj 2010) v okviru CEMAT konference, ki je bilo 8.-9. julija 2010 v Moskvi .

V Oceni stanja v prostoru Republike Slovenije (2001) zapisane ugotovitve glede neenotnega strokovnega izrazja, neenotnih meril in prostorskih evidenc, odsotnosti kazalnikov za spremljanje stanja, ter odsotnosti nadzora nad izvajanjem in uresničevanjem sprejetih razvojnih dokumentov in zakonodajnih rešitev, veljajo še danes. Prav tako ugotavljamo, da se iz leta v leto poslabšuje tudi stanje na področju sistemskih rešitev, saj so sektorsko neuskklajene² ter podvržene stalnim spremembam. Vlada RS je v začetku leta 2014 sprejela Izhodišča za pripravo nove prostorske in gradbene zakonodaje – področje prostorskega načrtovanja (izhodišča, 2014), zato upravičeno pričakujemo, da se bodo na tem področju razmere v prihodnje uredile.

Danes lahko delno ugotovimo, da se razmere v prostoru niso bistveno spremenile. Marsikdaj stanja niti ne moremo oceniti, ker za posamezne vsebine v zadnjih letih ni bilo izdelanih ustreznih študij in raziskav (npr. prenova stanovanj, stopnja urbanizacije, opremljenost naselij z dejavnostmi javnega pomena, dejanska raba prostora). Med pomembnejše razloge za takšno stanje na področju urejanja prostora in prostorskega planiranja štejemo:

---

² Kljub medresorskemu usklajevanju, ki poteka v postopku pred sprejemom posameznega zakona, opažamo, da so si rešitve znotraj posameznih zakonov pogosto v nasprotju.

- Stalno spreminjanje zakonodaje s področja urejanja prostora in prostorskega načrtovanja, ki do sedaj še ni vzpostavila kontinuitete prostorskega načrtovanja in spremljanja prostorskega razvoja. S tem je onemogočeno preverjanje kakovosti prostorskih rešitev in preverjanje njihove skladnosti z zastavljenimi cilji.
- Usklajevanje razvojnih potreb z varstvenimi zahtevami ni vedno uspešno, kar vodi v sprejemanje enostranskih in neusklajenih odločitev.
- Odsotnosti regionalne ravni oz prevelik razpon med lokalno in državno ravno odločanja, kar lahko na eni strani povzroča predimenzioniranje posameznih dejavnosti v regiji (npr. gospodarske cone, ki so načrtovane v vsaki občini) ali popolno odsotnost posamezne dejavnosti na drugi strani, kar je v nasprotju s cilji SPRS (2004).
- Odsotnosti vrednotenja sprejetih državnih politik in programov, ki v večini primerov prostorskega vidika sploh ne vključujejo in s tem ne preverjajo njihovega izpolnjevanja in skladnosti z zastavljenimi cilji.
- Odsotnosti stalnega in sistematičnega spremljanja izvajanja zastavljenih ciljev in stanja v prostoru in s tem povezanega vzdrževanja podatkovnih zbirk, ki dolgoročno omogočajo večji nadzor nad stanjem v prostoru in s tem višjo kakovost izvedenih posegov v prostor, ki so načrtovani v skladu z zastavljenimi cilji.
- Prepozno vključevanje in komuniciranje z javnostjo, kar pogosto vpliva na trajanje in končni rezultat projektov in s tem posledično na izvedbo projekta in stanje v prostoru.
- Premajhni skrbi za izobraževanje kadrov in raziskovalno dejavnost. Posebej se to odraža na lokalni ravni, kjer občine pogosto nimajo zaposlenega ustreznega kadra za področje urejanja prostora. Posledice tega so lahko tudi sprejete nestrokovne odločitve.

Kot posebno pomemben element spremljanja prostorskega razvoja na tem mestu obravnavamo tudi stanje na področju dostopnosti in uporabnosti podatkov, ki se je še poslabšalo (npr. ukinjen je popis prebivalstva, ki se izvaja le še kot registrski popis, ni evidenc o dejanski in namenski rabi prostora za območje celotne Slovenije³ ...). MzIP kot resorno ministrstvo, pristojno za prostor ne razpolaga s podatki o urbani rabi prostora, poselitvi in grajenih strukturah, ki bi jih lahko neposredno uporabili za izdelavo prostorskih analiz, izdelavo prostorskih aktov, izdelavo poročil o prostorskem razvoju ter v podporo odločanju na vseh ravneh. Nujno je tudi, da bi bili ti podatki redno vzdrževani.

---

³ Na MzIP, Direktoratu za prostor so v letih 2013 in 2014 pričeli z aktivnostmi za vzpostavitev evidenc rabe prostora.

1.3 Namen spremljanja stanja v prostoru

Ne glede na ugotovitve, da Slovenija nima vzpostavljenega sistema stalnega spremljanja prostorskega razvoja, je bilo v zadnjih desetih letih vendarle narejenih kar nekaj študij, ki so se ukvarjale s tem vprašanjem (Gulič, 2002; Černe s sod., 2004; Černe, Kušar, 2005, Režek, 2008; Miklavčič s sod., 2011). Večinoma so se študije ukvarjale z opredelitvijo nabora kazalnikov za spremljanje stanja in teženj v prostoru, manj pa s samim sistemom spremljanja prostorskega razvoja. Namen te študije pa je širši in vključuje tudi predlog vzpostavitve celovitega in dolgoročnega sistema spremljanja stanja, procesov in sprememb v prostoru (prostorskega razvoja), katerega namen je zagotoviti informacije o:

- **dejanskem stanju v prostoru** - bistvena pri tem je interpretacija analitičnih rezultatov glede na prepoznane značilnosti prostora na posameznih območjih (tipologijo prostora),
- **procesih in spremembah v prostoru,**
- **lokaciji, količini, vrsti in kakovosti sprememb v prostoru ter**
- **odnosu sprememb do:**
  - izraženih potreb različnih deležnikov, ki vstopajo v proces urejanja prostora na različnih ravneh in z različnih interesnih vidikov (politika, gospodarstvo, javna uprava, stroka, NVO, laična javnost idr.)
  - načrtovanega stanja na lokalni, regionalni in državni ravni oziroma do katere mere so doseženi cilji, zastavljeni v prostorski politiki ali drugih prostorskih dokumentih,
  - sprejetih prostorskih in drugih (sektorskih) politik, ki vplivajo na stanje in spremembe v prostoru,
- **porabi javnih finančnih sredstev**, ki se pogosto odražajo v prostoru kot sprememba dejanskega stanja (2. delavnica projekta Attract-SEE, 2013).

Uporabnost vzpostavljenega sistema poročanja bo zagotovo tudi širša, saj bodo realne podatke o stanju in spremembah v prostoru lahko uporabljali številni deležniki na različnih ravneh odločanja (npr. javna komunalna podjetja, občine, regionalne razvojne agencije, sektorji).

1.4 Cilji spremljanja prostorskega razvoja

V skladu z namenom spremljanja prostorskega razvoja je najpomembnejše zagotoviti realno, sistematično in redno spremljanje stanja, procesov in sprememb v prostoru ter dejavnikov, ki te spremembe pogojujejo in jih je z njihovo pomočjo tudi mogoče interpretirati. V skladu z vsebinskimi in problemskimi izhodišči ter namenom spremljanja prostorskega razvoja smo tako oblikovali naslednje cilje, ki jim je treba slediti pri vzpostavljanju celovitega sistema spremljanja prostorskega razvoja:

1. zagotoviti ustrezno podatkovno in strokovno utemeljeno podporo (evidence-based⁴) pri **odločanju** o prostorskem razvoju (odločevalci na področju prostorske in drugih javnih politik),
2. zagotoviti podatkovno podporo pri **usklajevanju različnih interesov** v prostoru,
3. strokovno utemeljena podpora za ugotavljanje **uspešnosti izvajanja planskih aktov in sprejetih politik** (ugotavljanje vplivov obstoječega sistema na prostor / okolje / blaginjo),
4. spremljanje prostorskih učinkov **porabe javnih** finančnih sredstev (npr. preko sredstev namenjenih za urejanje prostora v občinskih proračunih).

---

⁴ Prevodi angleškega izraza evidence –based so različni in se v znanstvenih besedilih uporablja kot znanstveno dokazano, podprto z znanstvenimi informacijami, podprto z dokazi. V našem primeru smo se odločili za nekoliko prilagojen prevod, ki ustreza namenu poročila o spremljanju prostorskega razvoja.

2 KONCEPT SISTEMA SPREMLJANJA PROSTORSKEGA RAZVOJA V SLOVENIJI

Predlagan koncept sistema spremljanja prostorskega razvoja v Sloveniji vsebuje:

- osnovni model sistema spremljanja prostorskega razvoja,
- sistem poročanja (način, in časovno razporeditev poročanja),
- predlog vsebine poročila na državni in lokalni ravni,
- nabor in analiza kazalnikov za spremljanje prostorskega razvoja,
- zagotavljanje ključnih podatkov.

2.1 Osnovni model sistema spremljanja prostorskega razvoja

Predlagani sistem spremljanja prostorskega razvoja bo omogočil **periodično spremljanje prostorskega razvoja na različnih prostorskih ravneh oz. različnih ravneh podrobnosti (sistem poročanja)**. Glede na raven in podrobnost poročanja je predlagana tudi primerna prostorska enota, ki bo bodisi vezana na administrativno členitev, bodisi na ustrezno celico rastrskega prikaza (npr. 100 x 100 m, 20 x 20 m).

V predlaganem sistemu spremljanja prostorskega razvoja so v ospredju tri vprašanja, na katera je treba odgovoriti:

- o katerih vsebinah poročamo?
- na katerih ravneh poročamo?
- kdaj poročamo?

Sistem poročanja o prostorskem razvoju sloni na naslednjih **konceptualnih izhodiščih**, s katerimi želimo odgovoriti na zastavljena vprašanja in cilje spremljanja prostorskega razvoja:

- Sistem poročanja o prostorskem razvoju temelji na izboru prostorsko relevantnih kazalnikov. Teme kot so okolje in družbeno ekonomske spremembe upoštevamo samo v meri, ki je pomembna za razporeditev dejavnosti v prostoru in proučevanje dostopnosti do javnih storitev. Te teme so sicer tudi predmet samostojnih, sektorskih poročil (okoljska, ekonomska ... poročila, poročila Statističnega urada RS, idr.).
- Z vidika spremljanja stanja, procesov in sprememb v prostoru⁵ **vzpostavljamo sistem kazalnikov za spremljanje prostorskega razvoja**. Kazalniki se glede na namen uporabe

---

⁵ Kar smo že v začetku te naloge poimenovali z enotnim izrazom prostorski razvoj.

- zduružujejo v vsebinske oz. tematske sklope, s pomočjo katerih bomo prostorski razvoj spremljali glede na:
- razmestitev struktur in dejavnosti v prostoru na različnih ravneh prostorske organiziranosti,
  - kapaciteto (količino in koncentracijo) ugotovljenih pojavov v prostoru,
  - dostopnost (prostorsko in časovno) do dejavnosti javnega pomena (angl. services of general interest), delovnih mest in drugih storitev.
- **Poročanje mora biti vzpostavljeno na vseh ravneh:** državni in lokalni, prav tako pa tudi regionalni, kjer je priporočljivo in bi se *moralo vsebinsko navezovati na regionalne razvojne programe*. Poročanje na regionalni ravni mora biti usklajeno tudi s sistemom prostorskega planiranja.
- Na državni ravni mora **biti poročanje časovno usklajeno s programskimi obdobji**, to je na sedem let. Celovito poročilo o prostorskem razvoju, ki mora biti torej izdelano vsakih sedem let predstavlja izhodišča in vhodne podatke za načrtovanje razvoja v naslednjem programskem obdobju.
- **Vsebina poročila na državni ravni** je razdeljena na tri sklope:
- **Sklop A:** v tem sklopu so predstavljena uvodna izhodišča in ugotovitve ter proces nastajanja poročila.
  - **Sklop B:** osrednji del poročila, ki vsebuje glavne vsebinske poudarke povezane z izbranimi temami prostorskega razvoja
  - **Sklop C:** Predstavlja dodatek k poročilu, ki vsebuje ekspertna mnenja različnih deležnikov (strokovnjaki iz prakse, strokovnjaki iz uprave, civilne iniciative,...).
- **Na lokalni (regionalni) ravni se poročila izdelata vsako leto** - glede na predpisane vsebine in nabor kazalnikov, ki zajemajo le ključne podatke lokalne (regionalne ravni), ki jih iz drugih javno dostopnih evidenc ni mogoče pridobiti, ker se ne spremljajo oziroma so prepodrobni, da bi jih sistematično zajemali na državni ravni s pomočjo državne statistike. Gre tudi za podatke, ki so prvenstveno potrebni za pripravo strokovnih podlag za pripravo občinskih prostorskih načrtov.
- **Tematska poročila na državni ravni**, ki obravnavajo najaktualnejše teme (npr. *razvoj podeželja, stanovanjska problematika, urbana prenova*) prostorskega razvoja in, ki se vključijo tudi v sedemletno celovito poročilo prostorskega razvoja. Izvlečki iz teh poročil imajo v periodičnem poročilu poseben poudarek, ki mu bo v naslednjem poročevalskem obdobju treba nameniti posebno pozornost.
- Za izvajanje spremljanja prostorskega razvoja je treba zagotoviti tudi **ključne podatke**, katerim je namenjeno poglavje 2.5 Zagotavljanje ključnih podatkov.

2.2 Predlog vsebine poročila na državni ravni

Za vsakega od zgoraj navedenih sklopov (A, B in C) poročila o spremljanju prostorskega razvoja na državni ravni predlagamo osnovno strukturo z naslovi poglavij, ki odražajo dosedanja prizadevanja domačih strokovnjakov in tujih izkušenj na tem področju.

Osrednji, vsebinski del poročila temelji na rezultatih raziskav, analiz in študij, za katere pogosto potrebujemo izdelane posebne metodološke pristope. Prav tako je interpretacija rezultatov, pridobljenih z analitičnim delom pogosto vezana na posamezne razvrstitve prostorskih struktur oz. različne tipologije homogenih območij. Glede na trenutno stanje v raziskovanju slovenskega prostora in njegovih struktur v prilogi 6 podajamo pregled obstoječih tipologij, ki so bile izdelane od v obdobju od leta 1994 dalje. S tem pregledom želimo predvsem opozoriti na potrebo po njihovi preveritvi oziroma *na potrebo po razvoju metodoloških pristopov in razvoju nekaterih novih tipologij, npr. območja glede na stopnjo urbanizacije, tipologija urbano-podeželskih območij, tipologija občin glede na pretežno dejansko rabo prostora.*

Sklop A

A.1 Vsebinska in problemska izhodišča

A.2 Metodološki okvir za pripravo poročila in posameznih poglavij

A.3 Predstavitev ključnih vprašanj v prostorskem razvoju (to podpoglavje povzema ključne ugotovitve tematskih poročil, ki nastanejo v vmesnem obdobju med celovitim poročilo o prostorskem razvoju Slovenije; lahko se vključi tudi bistvene ugotovitve iz sklopa B)

A.4 Opredelitev osrednjih nalog za prihodnje obdobje (ki izhajajo iz tematskih letnih poročil in sklopa B)

A.5 Struktura poročila (ki bralcu na kratko predstavi vsebino celotnega poročila; ni obvezno, je pa do bralca prijazen pristop)

Sklop B

B.1 Osnovni dejavniki prostorskega razvoja

V tem poglavju so osnovni dejavniki prikazani z enostavnimi kazalniki (z nekaj izjemami, ki predstavljajo že uveljavljene sestavljene kazalnike, kot je npr. indeks staranja). Vsak dejavnik prostorskega razvoja vsebuje vsebinska področja, ki so jim pripisani kazalniki. Izbor kazalnikov se veže na izhodišča in cilje, ki so bili predstavljeni v prvem poglavju, še posebej v poglavju 1.4. Cilji spremljanja prostorskega razvoja. Spremljamo torej dejansko stanje in procese v prostoru, lokacijo, količino, vrsto in kakovost sprememb v prostoru ter odnos sprememb do izraženih potreb, načrtovanega stanja na lokalni, regionalni in državni ravni

sprejetih prostorskih in drugih (sektorskih) politik, ter v odnosu do porabe javnih finančnih sredstev.

B.1.1 Struktura in prostorska razmestitev prebivalstva in gospodinjstev

B.1.2 Poselitev, grajene strukture in naravno-geografske značilnosti prostora

B.1.3 Vpliv gospodarstva na regionalni prostorski razvoj

B.1.4 Vpetost Slovenije v mednarodni prostor

- vključenost v EU makroregije
- povezovanje slovenskih energetske in drugih infrastrukturnih (prometnih) omrežij v panevropske koridorje
- povezovanje in sodelovanje v okviru evropskega teritorialnega sodelovanja
  - po vsebinskih sklopih
  - po partnerstvih
  - po pridobljenih sredstvih

B.1.5 Obstoječi institucionalni okvir v Sloveniji

- veljavna zakonodaja s področja urejanja prostora
- učinkovitost delovanja upravno-administrativne členitve Slovenije (analiza prostorskih členitev resornih področjih)
- učinkovitost upravljanja prostora na formalni in neformalni ravni z vključevanjem vseh sodelujočih deležnikov
- ocena delovanja sistema prostorskega planiranja na lokalni ravni (poleg poročila na državni ravni in vključenosti prostorskih vsebin v regionalne razvojne programe bodo vir podatkov tudi letna občinska poročila - predlog strukture glej v nadaljevanju)
- vplivi sektorskih politik na prostorski razvoj (kmetijstvo, okolje, vode, promet, gospodarski razvoj ...)
- zemljiška politika.

B.2 Razvoj slovenskih mest in drugih naselij v policentričnem urbanem omrežju

- Rang naselja v urbanem omrežju glede na velikost naselja in glede na opremljenost naselij z dejavnostmi javnega pomena (*metodologija, tipologija naselji: urbano ruralno ali zaselek, vas, trg, naselje mestnega značaja, mesto ...*)
- Stopnja urbanizacije (*kazalniki: gostota in število prebivalcev, opremljenost naselij, delovna mesta, metodologija*).
- Hierarhija urbanega omrežja do lokalne ravni (*povezava z OPN*).
- Delovanje policentričnega sistema urbanega sistema (*vrsta in stopnja policentričnosti, vpetost v mednarodno urbano omrežje*).
- Metropolitanska območja in funkcionalne urbane regije (*glej različne študije; npr. ESPON za metodologijo*).
- Zagotavljanje stanovanj (vrste stanovanj, velikost, število, zasedenost, razporejenost glede na potrebe ... *vir podatkov v določeni meri tudi letna občinska poročila o prostorskem razvoju – glej v nadaljevanju*).
- Ogroženost naselij in infrastrukture zaradi naravnih nesreč.
- Degradirana območja v grajenem prostoru.

B.3 Razvoj dejavnosti in njihov vpliv na strukturne spremembe na podeželju

- Oblike poselitve na podeželju (*tipologija podeželskih območij, območja glede na stopnjo razvitosti, potenciali podeželskih območij, ...*).
- Izjemne krajine.
- Varovana območja narave in kulturne dediščine (pravni režimi in vpliv na prostorski razvoj, vključno s kulturno dediščino).
- Spremembe dejanske in namenske rabe prostora.
- Strukturne spremembe podeželja.
- Odnosi med mestom in podeželjem.
- Turizem in rekreacija v odprtem prostoru.
- Viri in njihova razporeditev, izkoriščanje (bele lise vodooskrbe).
- Ogrožena območja (poplavna območja in poselitev/infrastruktura, območja plazov/erozije in poselitev ipd.).
- Degradirana območja v podeželskem prostoru.

B.4 Infrastrukturalna opremljenost prostora kot podpora konkurenčnosti in trajnostni mobilnosti

- Omrežja (promet, energetika, okoljska infrastruktura. IKT).
- Prostorska in e- dostopnost do naselij različnega ranga, storitev, informacij, delovnih mest, izobraževanja idr.
- Povezovanje mest in naselij ter podeželja oziroma v in med različnimi območji kot so občine, regije, funkcionalne regije.

B.5 Raznovrstnost in prepoznavnost naravnega in kulturnega prostora

- Raznovrstno podeželskega prostora.
- Prepoznavnost kulturne krajine in mest v smislu ohranjanja dediščine in prepoznavnosti / identitete.

Sklop C

Dodatek, ki bo vseboval ekspertna mnenja različnih deležnikov iz vrst javne uprave na različnih ravneh upravljanja, odločevalcev, strokovnjakov, gospodarstva, nevladnih in neprofitnih organizacij in drugih deležnikov o ključnih vprašanjih prostorskega razvoja.

Za prvo poročilo o prostorskem razvoju Slovenije, ki je predvideno v letu 2014, predlagamo, da na vnaprej pripravljen vprašalnik⁶ odgovorijo izbrani eksperti iz vsake skupine deležnikov. Kot izhodišče za sestavo vprašalnika lahko služi študija SPRS 2030 - Analiza izvajanja v Strategiji prostorskega razvoja predvidenih programov in ukrepov (sklepno poročilo, Golobič, M: s sod., 2014) Na ta način bodo pridobljena mnenja različnih deležnikov, ki bodo dodatno

---

⁶ Vprašalnik se bo oblikoval za vsako celovito poročilo o spremljanju prostorskega razvoja posebej. Za prvo celovito poročilo pa predlagamo, da MZIP eksperte pozove k opredelitvi do 10 vprašanj prostorskega razvoja, ki jih je najbolj nujno potrebno urediti in do 10 pozitivnih ugotovitev glede prostorskega razvoja v RS v zadnjih 20 letih. Delo naj poteka z Delphi metodo, ki bo na koncu izluščila po tri do pet ključnih pozitivnih in negativnih ugotovitev. V tem primeru s e lahko v analizo vključi večje število ekspertov iz izbranih skupin deležnikov.

osvetlila ter dala težo ugotovitvam, ki bodo pridobljena na podlagi izdelanih analiz in njihove interpretacije. Poleg tega lahko ekspertna mnenja podajo odgovor tudi na vprašanja, za katera zaradi pomanjkanja ali neustreznosti podatkov še ne moremo izdelati kvantitativnih analiz stanja v prostoru.

2.3 Nabor kazalnikov za spremljanje prostorskega razvoja

Ob pripravi strukture vseh zgoraj navedenih poročil in metodoloških pristopov za pripravo sistema spremljanja prostorskega razvoja v Sloveniji se je izkazalo, da je treba nabor kazalnikov skrbno pretehtati, tako, da bo na njihovi podlagi mogoče pripraviti smiselno in vsebinsko povezano poročilo. V splošnem stanje, spremembe in procese v prostoru v kvantitativnem smislu opisujemo s kazalniki, ki jih nato še opišemo z vrednostno oceno. Največ težav predstavljajo kazalniki, za katere trenutno ni na razpolago ustreznih podatkov oziroma jih ni mogoče pridobiti. Tako so vsa dosedanja poročila temeljila na zelo ozko omejenem naboru kazalnikov, za katere so bili podatki dostopni. Poleg tega pa so bili viri za poročanje številni raziskovalni in aplikativni projekti, ki so obravnavali posamezne teme prostorskega razvoja. Pri tem pa taki projekti niso enakovredno nadomestilo za manjkajoče podatke, saj nastanejo kot rezultat posebej opredeljenih ciljev in naročnikovih zahtev ter običajno metodološko niso pripravljene tako, da bi lahko preverili rezultate z novimi podatki. V večini primerov so namreč podatki za raziskavo pridobljeni posebej in za točno določen namen.

V predlogu sistema spremljanja prostorskega razvoja predlagamo sistem kazalnikov, ki so razdeljeni na **vsebinske sklope**. Znotraj vsebinskih sklopov so **opredeljeni kazalniki, s katerimi merimo spremembe prostorskega razvoja**. S tem bo omogočeno kontinuirano spremljanje stanja, procesov in sprememb v prostoru, hkrati pa bo tudi vzpostavljena kontrola nad samimi kazalniki ter potrebnimi podatki za njihovo analizo. Izbrani kazalniki so prikazani v poglavju 2.3, kjer je za posamezen sklop (B.1.1 Struktura in prostorska razmestitev prebivalstva in gospodinjstev, B.1.2 Poselitev, grajene strukture in naravno-geografske značilnosti prostora, B.1.3 Vpliv gospodarstva na regionalni prostorski razvoj) izdelana preglednica. Preglednica vsebuje:

- Ime vsebinskega podpodročja.
- Ime kazalnika
- Opis (definicija) kazalnika (kjer je potrebno).
- Raven podrobnosti oziroma prostorsko enoto, za katero se kazalnik računa. Zapisali smo najnižjo (najbolj podrobno) prostorsko raven obravnave in jo ločili na obstoječo in potrebno.

- Dodali smo tudi podatek o obstoječem časovnem intervalu zbiranja obstoječih podatkov in o želenem/predvidenem/potrebem časovnem intervalu podatkov (ki še niso na voljo).
- Vir podatkov (SURS; GURS; UMAR, ARSO, ...; kjer podatki še ne obstajajo, je podano priporočilo, da pristojno ministrstvo (MzIP) poskrbi za njihovo vzpostavitev oz dogovor z drugimi institucijami za sodelovanje pri njihovem nastanku, vodenju in vzdrževanju). Pri izboru kazalnikov se torej nismo ozirali le na tiste kazalnike, za katere so podatki že sedaj razpoložljivi ter uporabni, temveč smo pripravili neodvisen nabor kazalnikov, ki je po naši presoji pomemben za merjenje prostorskega razvoja.
- Opombe vključujejo predloge za vzpostavitev novih ali izboljšavo obstoječih zbirk podatkov, predloge za opredelitev ustreznih tipologij in metodoloških pristopov kot podlago za vrednotenje rezultatov izračuna kazalnikov.

B.1.1 Struktura in prostorska razmestitev prebivalstva in gospodinjstev – oznaka kazalnika D

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Povezava do podatkov in/ali predlog nadaljnjih ukrepov za izboljšanje podatkov ter njihove dostopnosti
Struktura prebivalstva	D1 - Spreminjanje prebivalcev po starosti in spolu	Prebivalec Republike Slovenije je oseba (ne glede na državljanstvo) s prijavljenim prebivališčem v Sloveniji, ki v Sloveniji prebivajo ali imajo namen prebiti eno leto ali več in niso začasno odsotne iz Republike Slovenije eno leto ali več. Izobrazba: - nedokončana OŠ, OŠ, nižje poklicno izobraževanje (2 letno) - srednje poklicno izobraževanje (3 letno), gimnazijsko, srednje poklicno -tehniško izobraževanje, srednje tehniško oz. drugo strokovno izobraževanje	4-N	4-N	polletno	polletno	SURS (A)	povezava do podatkov
	D2 - Spreminjanje izobrazbene strukture prebivalcev	- višješolski program (do 1994), višješolski strokovni program, specializacija po višješolskem programu, visokošolski strokovni programi - specializacija po visokošolskem strokovnem programu, univerzitetni program - specializacija po univerzitetnem programu, magisterij znanosti, doktorat znanosti	4-N	4-N	letno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov
	D3 - Indeks staranja prebivalstva (po spolu)	- Indeks staranja je razmerje med starim (stari 65 let ali več) in mladim prebivalstvom (stari od 0 do 14 let), pomnoženo s 100. Koefficient starostne odvisnosti starih je razmerje med številom starejših (65 let ali več) in številom delovno sposobnih prebivalcev, torej prebivalcev, starih 15 do 64 let, pomnoženo s 100. Koefficient starostne odvisnosti starih pove, koliko starejših je odvisnih od 100 delovno sposobnih prebivalcev.	3-O	3-O	polletno	polletno	SURS (A)	povezava do podatkov
	D4 - Stopnja rasti koeficienta starostne odvisnosti starih	Koefficient starostne odvisnosti starih je razmerje med številom starejših (65 let ali več) in številom delovno sposobnih prebivalcev, torej prebivalcev, starih 15 do 64 let, pomnoženo s 100. Koefficient starostne odvisnosti starih pove, koliko starejših je odvisnih od 100 delovno sposobnih prebivalcev.	3-O	3-O	polletno	polletno	SURS (A)	povezava do podatkov
	D5 - Stopnja rasti prebivalstva (združeno naravno in mehansko gibanje)	Naravni prirast je razlika med številom živorojenih otrok in številom umrlih na določenem območju v koledarskem letu. Selitveni prirast je razlika med številom priseljenih in številom odseljenih na določenem območju v koledarskem letu. Skupni prirast je seštevek naravnega in selitvenega prirasta na določenem območju v koledarskem letu.	3-O	3-O	letno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Povezava do podatkov in/ali predlog nadaljnjih ukrepov za izboljšanje podatkov ter njihove dostopnosti
Gibanje prebivalcev	D6 - Stopnja naravne rasti prebivalstva	<p>Naravni prirast je razlika med številom živorojenih otrok in številom umrlih na določenem območju v koledarskem letu.</p> <p>Naravni prirast na 1000 prebivalcev je razmerje med naravnim prirastom v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 1000.</p> <p>Umrli je oseba, pri kateri so kadarkoli, potem ko je bila živorojena, trajno prenehale vse življenjske funkcije.</p> <p>Umrli na 1000 prebivalcev je razmerje med številom umrlih v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 1000.</p> <p>Živorojeni otrok je otrok, ki je takoj po rojstvu pokazal znake življenja (dihanje, srčni utrip, trzanje mišic), čeprav le za krajši čas. Trajanje nosečnosti ni pomembno.</p> <p>Živorojeni na 1000 prebivalcev je razmerje med številom živorojenih otrok v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 1000.</p>	3-O	3-O	letno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov
	D7 - Selitveno gibanje prebivalstva (notranje in z drugimi državami)	<p>Priseljeni iz tujine je prebivalec, ki se je v Slovenijo priselil iz tujine in je v Sloveniji prijavil prebivališče.</p> <p>Odseljeni v tujino je prebivalec Slovenije, ki se je iz Slovenije odselil v tujino.</p> <p>Selitveni prirast je razlika med številom priseljenih in številom odseljenih na določenem območju v koledarskem letu.</p> <p>Notranja selitev je sprememba naselja prebivališča prebivalca Slovenije na območju Slovenije.</p> <p>Meddržavna selitev je sprememba države prebivališča.</p>	3-O	3-O	letno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov
	D8 - Število izdanih delovnih dovoljenj	<p>Delovno dovoljenje se praviloma izdaja na vlogo delodajalca kot dovoljenje za zaposlitev oziroma dovoljenje za delo in omogoča tujcu delo oziroma zaposlitev pri točno določenem delodajalcu – vlagatelju.</p>	3-O	3-O	3-O	3-O	ZRSZ (A)	povezava do podatkov
	D9 - Indeks izobraževalne mobilnosti	<p>Indeks izobraževalne mobilnosti je razmerje med številom učencev, dijakov in študentov v določeni teritorialni enoti šolanja/izobraževanja in številom učencev, dijakov in študentov v teritorialni enoti prebivališča pomnoženo s 100.</p>	3-O	3-O	letno	letno	MzIP	Trenutno je podatek dosegljiv preko podatka o izdanih subvencijah za prevoz dijakov in študentov <i>Dolgoročno naj bo podatek dostopen na SURS (medresorski dogovor glede načina zbiranja)</i>

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Povezava do podatkov in/ali predlog nadaljnjih ukrepov za izboljšanje podatkov ter njihove dostopnosti
Gospodinjstva	D10 - Spreminjanje števila gospodinjstev	Gospodinjstvo je vsaka družinska ali druga skupnost oseb, ki skupaj stanuje in skupaj porablja dohodke za osnovne življenjske potrebe (stanovanje, hrano in drugo), ne glede na to, ali vsi člani stalno živijo v kraju, v katerem prebiva gospodinjstvo, ali pa nekateri izmed njih zaradi dela, šolanja ali iz drugih vzrokov dlje časa (do 6 mesecev) živijo drugje v Sloveniji ali v tujini.	3-O	3-O	večletno	večletno	SURS (A)	povezava do podatkov
	D11 - Spreminjanje velikosti gospodinjstev	Poseben primer je samsko gospodinjstvo, če oseba prebiva v stanovanju sama in nima drugje svojega gospodinjstva, ali če deli stanovanje z drugimi osebami, vendar pa ne porablja svojih dohodkov skupaj z njimi. Velikost gospodinjstva je značilnost gospodinjstva glede na to, ali v njem živijo 1 član, 2 člana, 3 člani, 4 člani ali 5 in več članov.	4-N	4-N	večletno	večletno	SURS (A)	povezava do podatkov
	D12 - Spreminjanje tipa gospodinjstev	Tip gospodinjstva je značilnost gospodinjstva glede na to, ali v njem živijo osebe v družinskih ali nedružinskih skupnostih.	3-O	3-O	večletno	večletno	SURS (A)	povezava do podatkov

B.1.2 Poselitev, grajene strukture in naravno-geografske značilnosti – oznaka kazalnikov P

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Povezava do podatkov in/ali predlog nadaljnjih ukrepov za izboljšanje podatkov ter njihove dostopnosti
Poselitev	P1 - Število prebivalcev po posameznih vrstah naselij (mestna naselja, naselja mestnega značaja, podeželska naselja)	<p>Prebivalec Republike Slovenije je oseba (ne glede na državljanstvo) s prijavljenim prebivališčem v Sloveniji, ki v Sloveniji prebivajo ali imajo namen prebivati eno leto ali več in niso začasno odsotne iz Republike Slovenije eno leto ali več. Sprememba prebivalstva se prikaže v različnih tipih naselij (mestna naselja, naselja mestnega značaja ter podeželska naselja). Razvrstitev naselij v različne tipe še ni opravljena</p> <p>Dejavnosti javnega značaja: Javna uprava (državna uprava, občinska uprava) povezava do podatkov Sodstvo: sodišča (ustavno sodišče, vrhovno sodišče, sodišče,...) povezava do podatkov Zdravstvo: specializirane inštitucije, specializirane bolnišnice, splošne bolnišnice, zdravstveni domovi, zdravstvene postaje, lekarne,... povezava do podatkov Šolstvo: strokovne šole, srednje šole, osnovne šole, podružnične OŠ, glasbene šole (zasebne in javne) povezava do podatkov Znanost: univerze, instituti, znanstvene organizacije povezava do podatkov Kultura: muzeji, galerije, gledališča, knjižnice, kulturne dvorane, ... povezava do podatkov Sociala: centri za socialno delo, oskrbni centri za mladostnike, starejše, ipd. povezava do podatkov Verske inštitucije: škofije, uradi, ... povezava do podatkov Zaščita in reševanje: policija, gasilska društva, civilna zaščita, ... povezava do podatkov</p>	4-N	4-N	polletno	letno	SURS (A) MzIP (C)	<p>povezava do podatkov</p> <p><i>Potrebno opraviti klasifikacijo naselij na različne tipe. Lahko se ponovi po metodologiji Pavlin et al. (2003) in predlaga tudi alternativno.</i></p>
	P2 - Stopnja opremljenosti naselij po številu in vrstah dejavnosti javnega interesa in njihova prostorska razporeditev (kvartarni sektor)	<p>Šolstvo: strokovne šole, srednje šole, osnovne šole, podružnične OŠ, glasbene šole (zasebne in javne) povezava do podatkov Znanost: univerze, instituti, znanstvene organizacije povezava do podatkov Kultura: muzeji, galerije, gledališča, knjižnice, kulturne dvorane, ... povezava do podatkov Sociala: centri za socialno delo, oskrbni centri za mladostnike, starejše, ipd. povezava do podatkov Verske inštitucije: škofije, uradi, ... povezava do podatkov Zaščita in reševanje: policija, gasilska društva, civilna zaščita, ... povezava do podatkov</p>	5-E	5-E	/	letno	Evidenco inštitucij ter njihova prostorska razporeditev (naslov) imajo pristojna ministrstva (B)	<i>MzIP- direktorat za prostor mora začeti voditi centralno bazo podatkov o dejavnostih</i>
	P3 - Stopnja opremljenosti naselij po številu in vrstah dejavnosti storitvenega (tercialnega) sektorja	<p>Trgovina: trgovski centri, hiper in supermarketi, blagovnice, trgovine Banke: banke, podružnice, bankomati Pošta: poštna oskrba povezava do podatkov Zavarovalnice: sedeži zavarovalnic ter njihove poslovne enote Bencinski servisi</p>	4-N	4-N	/	letno	Evidenco poslovnih enot ter njihova prostorska razporeditev (naslov) imajo različni pravni subjekti	<i>Potrebno opraviti geolokacijo podatkov ter zagotoviti permanentno spremljanje. Trenutno niso podatki popolni in primerni za spremljanje stanja.</i>

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Povezava do podatkov in/ali predlog nadaljnjih ukrepov za izboljšanje podatkov ter njihove dostopnosti
Raba prostora	P4 - Spremembe urbane rabe prostora	Osnovne urbane rabe prostora: območje za bivanje, območje za javne storitve, območje za trgovino in storitve, območje za industrijo, območje za rekreacijo in prosti čas, območje za transport in logistiko, območje za gospodarsko javno infrastrukturo, območje za obrambo, zaščito in reševanje	/	4-N	letno	letno	MzIP (C)	<i>Potrebno vzpostaviti evidence dejanske urbane rabe – projekt na MzIP v teku. Zagotoviti permanentno posodabljanje in vzdrževanje.</i> povezava do podatkov
	P5 - Sprememba osnovnih kategorij dejanske in namenske rabe prostora	Osnovne kategorije rabe prostora: kmetijska, gozdna, vodna, urbana in druge rabe prostora	1-D (3-O)	4-N	letno	letno	MKO(B)	Metodologija zajema podatkov je naravnana na potrebe MKO!! <i>Izhajati iz nove baze, ki se vzpostavlja na MzIP</i>
Stavbni fond in stanovanja	P6 – Število in delež zgrajenih stanovanj							
	P7 – Število praznih stanovanj v lasti države in lasti stanovanjskega sklada	Število in tip zgrajenih stanovanj v tekočem letu (tip po velikosti in lastništvu), vključno s praznimi stanovanji	3-O / 1-D	4-N 4-N 4-N	Letno / četrletno	Letno Letno letno	SURS(B)	Podatek se vzdržuje po občinah, Prikaz na naselja/občino Prikaz praznih stanovanj po tipu naselij bi podajal možnost izkoristka obstoječega stavbnega fonda Podatek se vodi za državo, potrebno bi ga bilo voditi za naselja/občino
	P8 –Število in delež gradbenih dovoljenj za stanovanjsko gradnjo	Število izdanih gradbenih dovoljenj po tipu objektov v tekočem letu						
Infrastrukturna opremljenost prostora	P9 - Dolžina cest glede na kategorizacijo	Dolžina cest po kategorijah in kakovosti: AC in HC, GC, RC, LC, JP. Zajete so vse javne ceste v RS.	3-O	3-O	letno	letno	SURS (A) Občine, DARS, DRSC (B)	povezava do podatkov Omenjeni subjekti sporočajo podatke o cestah v Banko cestnih podatkov, ki jo vodi DRSC. <i>Podatek naj bo vzpostavljen na tak način, da bo uporaben tudi za izračunavanje dostopnosti.</i> Povezava do podatkov
	P10 - Dolžina in opremljenost železniških prog	Dolžina in opremljenost železniških prog vključno z lokacijami železniških postaj za prevoz potnikov	1-D	3-O 3-O	letno	letno	SURS (A) Slovenske železnice (B)	Povezava do podatkov Podatki o železniških postajah so dostopni, vendar jih je potrebno geolocirati in pripraviti za nadaljnje potrebe

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Povezava do podatkov in/ali predlog nadaljnjih ukrepov za izboljšanje podatkov ter njihove dostopnosti
Infrastrukturna opremljenost prostora	P11- Razmerje med številom potnikov v javnem potniškem prometu in zasebnem potniškem prometu	Število potnikov prepeljanih z javnim transportom. Železnice: število prepeljanih potnikov v notranjem in mednarodnem prometu. Ceste: cestni linijski javni potniški prevozi, mestni potniški prevozi. Letalski prevozi. Uporabniki osebnih avtomobilov.	1-D 1-D	3-O 4-N	četrtletno	letno	SURS (A) SURS(A)	Povezava do podatkov Povezava do podatkov Mestni potniški prevozi se vodijo sumarno na državni ravni. Voditi bi se morali ločeno po mestih za javnim JPP.
	P12- Dostopnost do IKT tehnologije	Dostopnost do IKT tehnologije: »bele lise« brez možnosti dostopa do IKT tehnologije			4-N	letno		
	P13 - Število objektov priključenih na javno vodovodno omrežje	Število objektov priključenih na javno vodovodno omrežje v posameznih naseljih	2-R 2-D	Letno (začetek 2012)	5-E 5-E	letno	SURS (B) ARSO(B)	Podatek število objektov priključenih na vodovodno omrežje se vodi po regijah: dostop do podatkov Podatke bi rabili na naselja vodene po objektih Dostop do podatkov
	P14 - Število in delež prebivalcev na vododeficitarnih območjih	Število in delež prebivalcev na vododeficitarnih območjih		Letno (začetek 2012)	5-E	letno	ARSO	Podatek o vododeficitarnih območjih je dostopen Dostop do podatkov .
	P15 - Število in delež objektov priključenih na komunalno omrežje po naseljih	Delež prebivalcev Slovenije, katerih komunalne odpadne vode so se v posameznem letu čistile na komunalnih ali skupnih čistilnih napravah z določeno stopnjo čiščenja (kazalec okolja VD02)	2-R	Letno (začetek 2012)	5-E	letno	SURS (B)	Podatek število objektov priključenih na vodovodno omrežje se vodi po regijah: dostop do podatkov Podatke bi rabili na naselja vodene po objektih
	P16- Število in delež objektov priključenih na čistilne naprave po tipu ČN	Število in delež objektov priključenih na čistilne naprave po tipu ČN (upoštevati tudi male ČN) Razmerje med neprečiščenimi in prečiščenimi komunalnimi vodami	/ 2-R	/ Letno (začetek 2012)	4-N 4-N	Letno Letno	/ SURS(B)	Podatek se ne vodi Podatek se vodi po statističnih povezava do podatka regijah, potrebno na naselja/objekte
	P17 - Razpoložljive kapacitete komunalnih odlagališč	Razpoložljive kapacitete komunalnih odlagališč		2-R		letno		Podatek je možno pridobiti pri posameznih upravljavcih regijskih odlagališč. Podatek bi moralo voditi MzIP

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Povezava do podatkov in/ali predlog nadaljnjih ukrepov za izboljšanje podatkov ter njihove dostopnosti
	P18 - Obseg, število in delež prebivalcev na poplavno ogroženih območjih	Število in delež prebivalcev na poplavno ogroženih območjih po posameznih naseljih (tudi dejansko na območje)	3-O	4-N 5-E	letno	letno	SURS (A) Institut za vode (B)	Inštitut za vode RS povezava do podatkov Podatki so prikazani v študiji Določitev in razvrstitev poplavno ogroženih območij v Sloveniji (Izza vode RS)
	P19 - Plazovitost območij v Sloveniji in ogroženost prebivalstva	Plazovitost območij v Sloveniji in ogroženost prebivalstva	1-D	2-R 3-N	letno	letno	GeoZS(B)	Karta verjetnosti pojavljanja plazov: dostop do podatkov Kot javni digitalni podatek je na voljo le v rastrski obliki jpg. Celotna pozicijska natančnost odgovarja grafični natančnosti vira, ki znaša: 0.2 mm x 250.000 = 50 m <i>Zagotoviti dostopnost do podatkov o financiranju sanacije iz javnih sredstev.</i>
	P20 - Število in obseg degradiranih območij v naravnem okolju P21 - Število in delež prebivalcev in objektov v zavarovanih območjih narave	Število in obseg degradiranih območij v naravnem okolju (opuščeni kamnolomi, peskokopi, ...) Število in delež prebivalcev in objektov v območju NATURE 2000, v zavarovanih območjih narave, v EPO		3-O 5-E		letno letno	GeoZS(B) ARSO (B) SUSR(A) MzIP(C)	Geološki zavod Slovenije (kamni agregati) povezava do podatkov Podatki so dostopni le ustrezne prikaze je potrebno narediti

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Povezava do podatkov in/ali predlog nadaljnjih ukrepov za izboljšanje podatkov ter njihove dostopnosti
Naravne značilnosti prostora	P22 - Sprememba števila enot kulturne dediščine	Sprememba števila enot KD v opazovanih obdobjih.	1-D	5-E	letno	letno	MK (A)	EvRKD je dostopna, treba je spremljati njeno spreminjanje
	P23 - Zaraščanje kmetijskih površin	Sprememba obsega kmetijskih površin zaradi procesa zaraščanja	3-O	3-O	letno	letno	MKO(B)	povezava do podatkov Metodologija zajema podatkov je naravnana na potrebe MKO!! <i>Upoštevati tudi novo bazo podatkov o dejanski rabi prostora, ki se vzpostavlja na MzIP</i>
Raba, dostopnost in kakovost naravnih virov	P24 - Stopnja izkoriščanja naravnih rudnin in naravni potenciali	Prikaz območij izkoriščanja naravnih rudnin, stopnja izkoriščanja ter ocena potenciala naravne surovine					GeoZS(B) Inštitut za Rudarstvo, geotehnologijo in okolje	Geološki zavod Slovenije povezava do podatkov Povezava do podatkov (gre za režim)
	P25 - Naravni prirast lesne biomase	Kazalci okolja (GZ03) Kazalec prikazuje stanje gozdov z vidika lesne zaloge, prirastka in poseka, ki odražajo gospodarjenje z gozdovi. Podatki o lesni zalogi in prirastku so prikazani za obdobje 1947–2010 in posek za obdobje 1991–2010.	1-D	3-O	večletno	večletno	ZGS(B)	Podatke je potrebno prikazati po rastrski celici 50x50m ali po območjih enakega letnega prirastka. Sumarni podatki za območje Slovenije so pregrobi.
	P26 - Proizvedena energija iz obnovljivih virov	Proizvedena električna energija iz sončne, vetrne, geotermalne in bio energije.			4-N	letno	letno	Spremlja se podatke o pridobljeni električni energiji iz različnih virov OVE (sončna, vetrna, geotermalna, bio, ipd)

B.1.3 Vpliv gospodarstva na regionalni prostorski razvoj – oznaka kazalnikov G

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Opomba
Splošna slika gospodarstva	G1 - Gibanje gospodarske rasti (stopnja rasti BDP)	Bruto domači proizvod je enak vsoti bruto dodane vrednosti v osnovnih cenah vseh dejavnosti in neto davkov na proizvode (davki na proizvode zmanjšani za subvencije po proizvodih).	2-R	2-R	letno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov
	G2 - Gibanje BDP na prebivalca	Bruto domači proizvod je enak vsoti bruto dodane vrednosti v osnovnih cenah vseh dejavnosti in neto davkov na proizvode (davki na proizvode zmanjšani za subvencije po proizvodih).	2-R	2-R	letno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov
	G3 - Gibanje strukture dodane vrednosti po regijah	Struktura regionalne bruto dodane vrednosti po dejavnostih v osnovnih cenah, tekoče cene	2-R	2-R	letno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov
	G4 - Gibanje strukture gospodarstva glede na domači, proizvodni in ustvarjalni profil	Število zaposlenih po profilih gospodarstva. Demazière, Banovac in Hamdouch (2013) predlagajo tri profile gospodarstva v študijah po regijah oziroma po prostorskih enotah (na primer, naseljih mestnega značaja): (1) domače gospodarstvo (angl. residential economy), ki vključuje predvsem dejavnosti namenjene lokalnemu prebivalstvu, (2) proizvodnjo gospodarstvo (angl. productive economy), ki vključuje predvsem manufakturne dejavnosti in terciarno proizvodnjo za izvoz, in (3) ustvarjalno gospodarstvo (angl. creative economy), ki predstavlja osnovo za ustvarjalnost in razvoj na lokalni ravni. Regija ali mesto sta specializirana, v primeru ko je je znaten delež delovno aktivnega prebivalstva vključen v določen gospodarski profil. (1) Domače gospodarstvo: F GRADBENIŠTVO G TRGOVINA, VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL H PROMET IN SKLADIŠČENJE I GOSTINSTVO K FINANČNE IN ZAVAROVALNIŠKE DEJAVNOSTI L POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI N DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI O DEJAVNOST JAVNE UPRAVE IN OBRAMBE, DEJAVNOST OBVEZNE SOCIALNE VARNOSTI Q ZDRAVSTVO IN SOCIALNO VARSTVO S DRUGE DEJAVNOSTI T DEJAVNOST GOSPODINJSTEV Z ZAPOSLENIM HIŠNIM OSEBJEM, PROIZVODNJA ZA LASTNO RABO (2) Proizvodnjo gospodarstvo: A KMETIJSTVO IN LOV, GOZDARSTVO, RIBIŠTVO B RUDARSTVO C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI D OSKRBA Z ELEKTRIČNO ENERGIJO, PLINOM IN PARO E OSKRBA Z VODO, RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI, SANIRANJE OKOLJA	3-O	3-O	letno	letno	SURS (B)	

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Opomba	
Domače in tuje investicije v osnovna sredstva (vzdrževanje, prenova in novogradnje objektov)		H PROMET IN SKLADIŠČENJE S DRUGE DEJAVNOSTI (3) Ustvarjalno gospodarstvo: J INFORMACIJSKE IN KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI M STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI P IZOBRAŽEVANJE R KULTURNE, RAZVEDRILNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI							
	G5	Gibanje strukture gospodarstva po sektorjih dejavnosti (primar, sekundar, terciar, kvartar)	Število podjetij/zaposlenih po sektorjih dejavnosti	3-O	3-O	letno	letno	SURS (A)	Tu nas zanima število oz. spremembe novo ustanovljenih podjetij in koliko se jih zapre; oziroma število zaposlenih v podjetjih.
	G6	Gibanje števila majhnih in srednje velikih podjetij	Število podjetij/zaposlenih v majhnih (10-49 zaposlenih) in srednje velikih (50-249) podjetjih	3-O	3-O	letno	letno	SURS (A)	
	G7	Gibanje števila neposrednih investicij	Število neposrednih (tudi tujih) investicij.	3-R	3-R	letno	letno	SURS, BS in UMAR (B)	
	G8	Gibanje vrednosti neposrednih investicij	Vrednosti neposrednih (tudi tujih) investicij.	3-R	3-R	letno	letno	SURS, BS in UMAR (B)	
	G9	Gibanje razmerja med vrednostmi »greenfield« in »brownfield« investicijami	Razmerje med vrednostmi neposrednih (tudi tujih) »greenfield« in »brownfield« investicijami.	3-R	3-R	letno	letno	SURS, BS in UMAR (B)	
	G10	Gibanje družbenih proizvodnih investicij v osnovna sredstva	Bruto investicije v opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva <u>Bruto investicije - skupaj:</u> Bruto investicije obsegajo investicije v opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva. <u>6.15 Gradbeni objekti in prostori:</u> Obsegajo investicije v stanovanjske in nestanovanjske stavbe in prostore, gradbeno inženirske objekte in investicije v izboljšavo zemljišč. Podatki o izboljšavi zemljišč se zbirajo od leta 2000. <u>6.16 Stroji in oprema ter prevozna sredstva:</u> Obsegajo investicije v kovinske konstrukcije; stroje za proizvodnjo; drugi stroji in naprave (do leta 2000 so to investicije v delovne stroje); kmetijski in gozdarski stroji; računalniki in AOP oprema; električni motorji in generatorji; RA, TV in komunikacijske naprave; medicinska oprema in optični instrumenti; pohištvo in notranja oprema ter investicije v osebne avtomobile, tovornjaka in druga vozila. Podatki so od leta 2004 vključeni v 6.16+6.17 Stroji, oprema, prometna sredstva ter gojena naravna sredstva, ki so zamenjala prejšnji naziv večletni nasadi in osnovna čreda. <u>6.17 Biološka sredstva:</u> Obsegajo investicije v nasaditev večletnih nasadov in investicije v	3-O	3-O	letno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Opomba
		<p>plemensko in delovno živino, to je tista, ki ni namenjena zakolu. Podatki so od leta 2004 vključeni v 6.16+6.17 Stroji, oprema, prometna sredstva ter gojena naravna sredstva, ki so zamenjala prejšnji naziv večletni nasadi in osnovna čreda.</p> <p><u>6.16 Stroji in oprema, prevozna sredstva, biološka sredstva:</u> Združena postavka se pojavlja za podatke od leta 2004 in obsega investicije v kovinske izdelke; stroje za splošne namene (do leta 2007 so to bili stroje za proizvodnjo); drugi stroji in naprave za posebne namene (do leta 2007 so to bili drugi stroji in naprave in do leta 2000 so to bili delovni stroji); kmetijski in gozdarski stroji; računalniki in AOP oprema; električne naprave (do leta 2007 so to bili električni motorji in generatorji); komunikacijske in elektronske naprave (do leta 2007 so to bili RA, TV in komunikacijske naprave); elektro-medicinske in terapevtske naprave ter optični instrumenti (do leta 2007 so to bili medicinska oprema in optični instrumenti); pohištvo in notranja oprema ter investicije v osebne avtomobile, tovornjaka in druga vozila ter investicije v gojena naravna sredstva kot npr. nasaditev večletnih nasadov in investicije v plemensko in delovno živino, to je tista, ki ni namenjena zakolu.</p> <p><u>6.18 Neopredmetena sredstva:</u> Obsegajo investicije v študije, projekte in raziskovalna dela, programsko opremo, zabavo in izvirnike oz. originale na področju filma, glasbe ipd.</p>						
Trg delovne sile	G11 - Gibanje števila delovnih mest	Delovno aktivno prebivalstvo po občinah delovnega mesta, Slovenija, mesečno (Zaposlene osebe).	3-O	4-N	mesečno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov
	G12 - Gibanje stopnje registrirane brezposelnosti	Stopnja registrirane brezposelnosti je odstotni delež registriranih brezposelnih oseb med aktivnim prebivalstvom. Stopnja registrirane brezposelnosti po občinah, upravnih enotah, statističnih regijah in območnih službah Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije je prikazana glede na stalno prebivališče delovno aktivnih prebivalcev in registriranih brezposelnih oseb.	3-O	4-N	mesečno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov
	G13 - Gibanje indeksa delovne mobilnosti	Indeks delovne mobilnosti (IDM) je razmerje med številom delovno aktivnih prebivalcev (brez kmetov) v določeni teritorialni enoti delovnega mesta in številom delovno aktivnih prebivalcev (brez kmetov) v teritorialni enoti prebivališča pomnoženo s 100.	3-O	3-O	letno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov
	G14 - Gibanje potovalnih časov delovne mobilnosti iz drugih občin/regij	vsota produkta števila delovnih migrantov in časa potovanja iz drugih občin/regij (po mreži državnih cest in /ali mreži železniških povezav).	3-O	3-O	letno	letno	MZiP (C)	
Turizem	G15 - Gibanje kapacitet po vrstah turistične dejavnosti	Nastanitvene zmogljivosti izražamo s številom sob in ležišč, ki so na voljo turistom v posameznih mesecih. Pri ležiščih upoštevamo stalna in pomožna ležišča. Nastanitvene zmogljivosti se na letni ravni prikazujejo kot seštevek največjega števila ležišč, ki so bila pri posamezni enoti na voljo turistom celo leto. Podatek število sob je enak številu razpoložljivih enot, ki se oddajajo v nastanitvenem objektu. Enota pomeni v tej zvezi	3-O	3-O	letno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov

Vsebinsko področje	Kazalnik	Opis kazalnika	Najnižja prostorska raven - obstoječa	Najnižja prostorska raven - potrebna	Najnižji časovni interval - obstoječi	najnižji časovni interval - potrebni	Vir podatkov (razpoložljivost)	Opomba
	G16 - Gibanje prihodov turistov (domači in tuji)	nedeljivo najemno celoto (to pomeni, da se oddaja v celoti). Kot ena enota se šteje: soba, apartma, koča, bungalov, hiša, prostor ali parcela za kampiranje, privez za plovila. Prihodi turistov v nastanitveni objekt so opredeljeni s številom oseb, ki prispejo v nastanitveni objekt in se tam prijavijo. Upoštevajo se vse osebe ne glede na starost (torej tudi otroci, za katere so prenočitve brezplačne).	3-O	3-O	letno	letno	SURS (A)	povezava do podatkov Nujno upoštevati letne podatke, v katere so všteti tudi objekti z manj kot 10 stalnimi ležišči.
	G17 - Gibanje nočitev turistov (domači in tuji)	Za prenočitev se upošteva vsaka noč, ki jo turist dejansko preživi v nastanitvenem objektu (prespi ali se tam le zadržuje) ali ko je tam le prijavljen (njegova fizična navzočnost ni nujna).	3-O	3-O	letno	letno mesečno sezonsko	SURS (A)	povezava do podatkov Nujno upoštevati letne podatke, v katere so všteti tudi objekti z manj kot 10 stalnimi ležišči.
	G18 - Gibanje deleža BDV iz turistične dejavnosti na prebivalca	Struktura regionalne bruto dodane vrednosti po dejavnostih v osnovnih cenah, tekoče cene -	2-R	2-R	letno	letno	SURS (B)	povezava do podatkov Potreben je izračun samo za turistično dejavnost ter na prebivalca v regiji.
	G19 - Gibanje števila počitniških stanovanj	Stanovanje za sezonsko ali sekundarno rabo je po definiciji stanovanje, ki se občasno ali več mesecev v letu uporablja za počitek in rekreacijo ali se uporablja samo občasno. Se ne upoštevajo tista stanovanja, v katerih so prijavljeni stanovalci (v CRP); takšnih stanovanj ne uvrščamo med počitniška ali sekundarna, temveč med običajna stanovanja.	3-O	3-O	letno	letno	SURS (B)	povezava do podatkov Trenutno so na voljo le podatki za leto 2011.
	G20 - Gibanje stopnje izkoriščenosti stavbnega fonda v turistične namene	Stavbni fond za turistične namene.	3-O	3-O	letno	letno	SURS (B)	

Ta stran je anmenoma prazna.

2.4 Analiza in prikaz izbranih kazalnikov

V nadaljevanju so prikazane analize po izbranih kazalnikih. Nekateri kazalniki so posebej razdelani na podkategorije. Kjer je to mogoče je izdelana tudi analiza v časovni vrsti, vendar zaradi nedostopnosti ali neobstoja podatkov to ni povsod možno. Za nekatere kazalnike so analize in njihovi rezultati povzeti po že izdelanih študijah: (a) in (B) ker ni potrebe, da bi iste podatke ponovno analizirali na enak način (to velja predvsem za študije SURS-a) in (b) podatki so bili za njih posebej pridobljeni in jih za novejša obdobje ni več na razpolago v isti obliki. V vseh takšnih primerih je naveden vir, iz katerega so rezultati analiz povzeti.

Prav tako za nekatere kazalnike analize zaradi pomanjkanja podatkov trenutno sploh ni mogoče izdelati. Pri vsakem sklopu kazalnikov je jasno označeno, kateri kazalniki so to.

V posameznem sklopu kazalnikov so tako prikazani rezultati analiz, opis in njihova vsebinska interpretacija. Uporabljeni podatki, izdelane karte ter pregled kazalnikov so dodani v prilogi v digitalni obliki. V datoteki ZIP (npr. <Kazalniki_GOSPODARSTVO.ZIP>) so podatki organizirani na sledeč način:

- podatki so zbrani v eni datoteki <Kazalniki_GOSPODARSTVO.XLSX>),
- datoteke MXD so izdelane v formatih 10.2 in 10.0),
- datoteke LYR vseh kart gospodarskih kazalnikov;
- zraven je dodana tudi preglednica kazalnikov v Wordu (datoteka <Kazalniki_GOSPODARSTVO.docx>).

Na enak način so organizirani tudi podatki o demografiji in poselitvi.

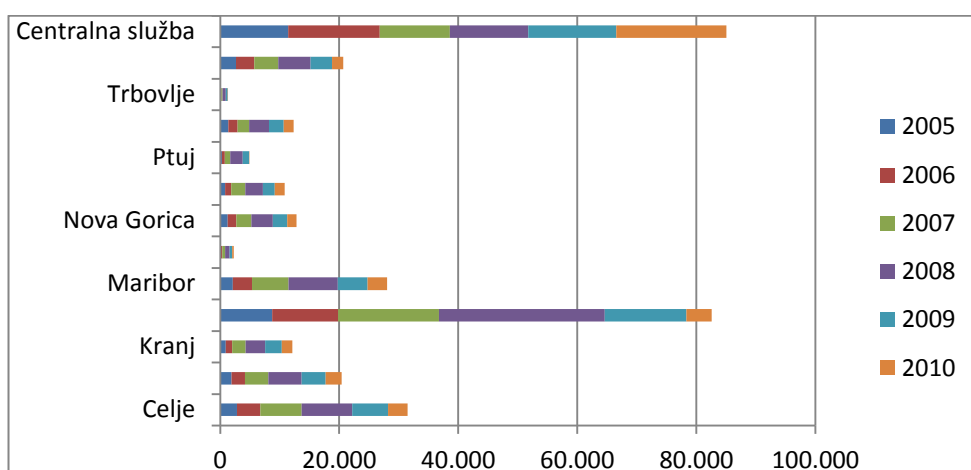
Sklop B.1.1. Analiza gibanja demografskih kazalnikov

Za spremljanje vpliva prebivalstva in gospodinjstev na prostorski razvoj predlagamo spremljanje naslednjih kazalnikov:

- D1 - Spreminjanje prebivalcev po starosti in spolu
- D2 - Spreminjanje izobrazbene strukture prebivalcev
- D3 - Indeks staranja prebivalstva (po spolu)
- D4 - Stopnja rasti koeficienta starostne odvisnosti starih
- D5 - Stopnja rasti prebivalstva (združeno naravno in mehansko gibanje)
- D6 - Stopnja naravne rasti prebivalstva
- D7 - Selitveno gibanje prebivalstva (notranje in z drugimi državami)
- D8 - Število izdanih delovnih dovoljenj
- D9 - Indeks izobraževalne mobilnosti
- D10 - Spreminjanje števila gospodinjstev
- D11 - Spreminjanje velikosti gospodinjstev
- D12 - Spreminjanje tipa gospodinjstev

Iz zgornjega nabora kazalnikov nismo podrobneje analizirali treh kazalnikov (D8- število izdanih dovoljenj, D9 - Indeks izobraževalne mobilnosti, D10 - Spreminjanje tipa gospodinjstev):

- D9 - Indeks izobraževalne mobilnosti – ti podatki so trenutno dosegljivi preko podatkov o izdanih subvencijah za prevoz dijakov in študentov. Potrebne so nadaljnje analize in študije;
- D12 - Spreminjanje tipa gospodinjstev – podatki, ki jih je SURS beležil za leti 2002 in 2011 niso skladni, zato jih ni mogoče medsebojno primerjati.
- **D8 - Število izdanih delovnih dovoljenj** – ZRSZ (Zavod RS za zaposlovanje) je med letoma 2005 in 2010 dodal različne parametre k spremljanju statistike delovnih dovoljenj v Republiki Sloveniji. Izdana delovna dovoljenja se vodijo glede na območne službe, izobrazbo, starost in spol tujcev, glede na dejavnost zaposlitve ter glede na državljanstvo tujcev (Delovna dovoljenja 2014). Vsi podatki razen izdaja delovnih dovoljenj po območnih službah (Grafikon D8-1) se vodijo le za Slovenijo kot celoto.

Grafikon D8 -1: Izdana delovna dovoljenja za zaposlitev tujcev po območnih službah ZRSZ od 2005 – 2010 (Izdana delovna dovoljenja 2014)

Slika D8 -1: Območne službe ZRSZ (Letno poročilo 2013)

Podatki so v tej obliki preveč generalizirani, kar pomeni, da ne poznamo prostorske razporeditve delovne slike po spolu, starosti, izobrazbi in državljanstvu po regijah oziroma občinah. S tega vidika torej ni mogoče oceniti kapacitet slovenskih regij in občin po dejavnostih, v katerih se zaposlujejo tudi tujci. Ugotovitve so lahko zelo koristen vhodni podatek tako za načrtovanje dejavnosti v regijah in občinah kot pri načrtovanju demografske politike. Za izdelavo podrobnejše analize zaposlitvenih možnosti oziroma potreb po tuji delovni sili je treba pridobiti tudi podatke na ravni občin.

D1 - Spreminjanje prebivalcev po starosti in spolu

Opredefinitev: Prebivalec Republike Slovenije je oseba (ne glede na državljanstvo) s prijavljenim prebivališčem v Sloveniji, ki v Sloveniji prebiva ali ima namen prebiti eno leto ali več in ni začasno odsotna iz Republike Slovenije eno leto ali več.

Raven opazovanja: naselje

Vir: Statistični urad Republike Slovenije – vsi podatki o prebivalcih so dostopni na spletni strani SURS: <http://www.stat.si/>

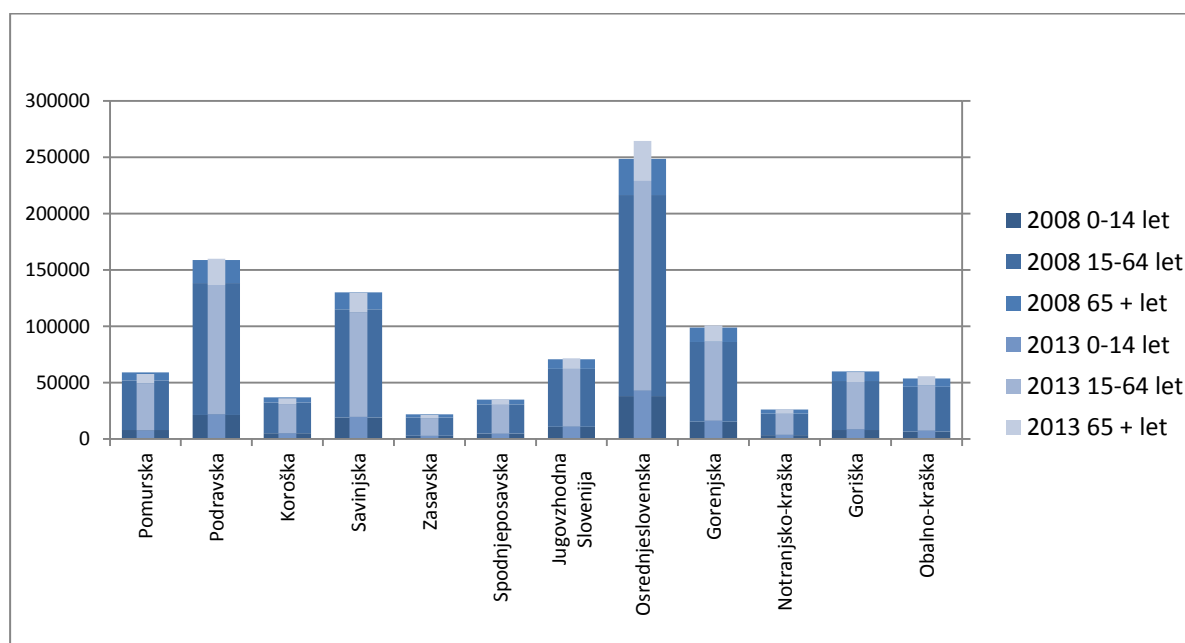
Časovna serija: 2008-2014

Časovni interval: letno

Metodološka opomba: Podatki o prebivalstvu se sicer zbirajo na polletna obdobja, za namen prikaza prostorskega razvoja zadoščajo podatki na letni ravni. Vsi podatki so objavljeni na naselja, vendar smo se zaradi njihove obsežnosti odločili le za prikaz izbranih podatkov na statistične regije. zaradi spremembe v statistični definiciji prebivalca Slovenije, smo uporabili le podatke od leta 2008 dalje, saj rezultati analiz s starejšimi podatki niso primerljivi.

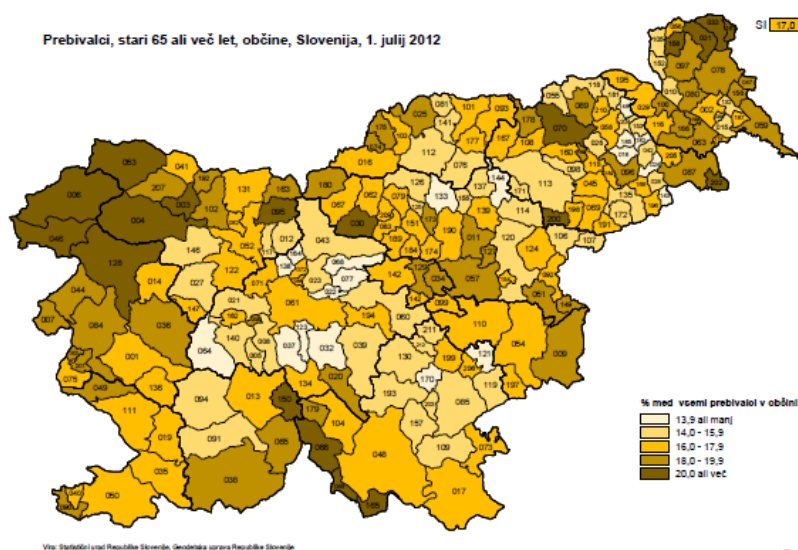
Preglednica D1-1: Število moških v letih 2008 in 2013 v treh starostnih skupinah po statističnih regijah RS (SURs)

REGIJA / starostna skupina	2008			2013		
	0-14 let	15-64 let	65 + let	0-14 let	15-64 let	65 + let
Pomurska	8018	44.129	6995	7844	41652	8309
Podravska	21.383	116.960	20.386	21.878	114.868	23.123
Koroška	5270	27.215	4440	5210	25.973	5022
Savinjska	19.134	95.881	15.184	19.812	92.702	17.415
Zasavska	2960	16.193	2876	2977	15.186	3177
Spodnjeposavska	5023	25.641	4424	5042	25.336	4939
Jugovzhodna Slovenija	10.806	51.585	8432	11.203	51.240	9198
Osrednjeslovenska	38.044	178.533	32.016	42.937	186.194	35.441
Gorenjska	15.450	70.680	12.908	16.417	69.955	14.470
Notranjsko-kraška	3635	19.029	3526	3891	18724	3790
Goriška	8168	43.462	8347	8718	41825	8824

Grafikon D1-1: Spreminjanje števila moških po starostnih skupinah po regijah RS v letih 2008 in 2013 (SURs)

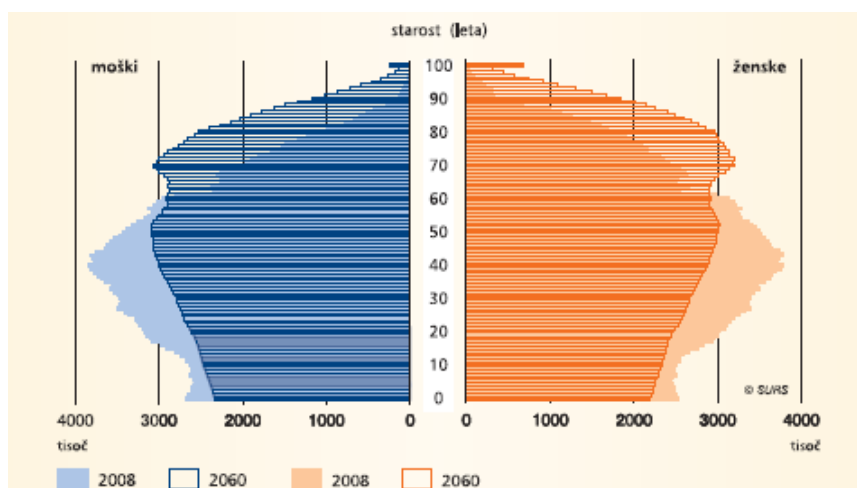
Slika D1-1: Prebivalci stari 65 ali več let po občinah, 2012 (SUR5)

V Sloveniji naj bi se po srednji varianti projekcije prebivalstva EUROPOP2008 delež ljudi v starosti 65+ med skupnim prebivalstvom povečal za 16,1 % (na 33,4 %) oziroma naj bi se število toliko starih prebivalcev predvidoma povečalo od leta 2008 do leta 2060 s 325.300 na 589.900.

Procesu staranja prebivalstva se tudi v Sloveniji ne bo mogoče izogniti. Z upadanjem števila rojenih in upočasnjevanjem umrljivosti se spreminja tudi starostna sestava prebivalstva. Konec junija 2008 je bil prebivalec Slovenije povprečno star `e 41,1 leta. Prihodnja starostna sestava prebivalstva Slovenije se seveda zrcali v sedanji. Tako se bo po pričakovanjih močneje povečevalo število prebivalcev v starosti, ko se ljudje upokojujejo, število mladih pa se bo krčilo. (Prebivalstvo Slovenije danes in jutri 2008-2060. 2009).

Slika D2-2: Starostna sestava prebivalstva po spolu, projekcija prebivalstva EUROPOP2008, srednja varianta, EU-27, 2008 in 2060 (Prebivalstvo Slovenije danes in jutri 2008-2060. 2009)

Spreminjanje števila prebivalcev je eden ključnih podatkov za načrtovanje prostorskega, gospodarskega in socialnega razvoja v občinah, regijah in državi. na Statističnem uradu RS, kjer podatke o prebivalcih zbirajo, izdelujejo tudi številne raziskave, analize in projekcije o stanju in gibanju prebivalstva v daljših časovnih vrstah. Podatki kažejo, da je v Sloveniji število prebivalcev že vrsto let skoraj nespremenjeno, projekcije do leta 2060 pa v različnih variantah opredeljujejo možno rast ali upadanje števila prebivalcev do leta 2060 (Prebivalstvo Slovenije danes in jutri 2008-2060. 2009). Analize demografskih gibanj Slovenije zadnjih petdeset let kažejo, da je bilo leta 2003 v Sloveniji doseženo t. i. »demografsko dno«. Po tem letu, posebej v letu 2007, so podatki demografskih gibanj tudi pri nas nekoliko ugodnejši, čeprav je težko reči, da so to napovedovalci ugodnejšega prebivalstvenega razvoja v prihodnosti. V letu 2007 se je rodilo 19.823 otrok, to je največ v zadnjih petnajstih letih. Čeprav se število prebivalcev Slovenije ob variiranju posameznih predpostavk, posebej v nekaterih starostnih skupinah, bistveno razlikuje, pa vsi predstavljeni rezultati kažejo v prihodnosti na izrazito staranje prebivalstva Slovenije. (idem, 2009).

D2 - Spreminjanje izobrazbene strukture prebivalcev

Opredelitev: Izobrazba: nedokončana OŠ, OŠ, nižje poklicno izobraževanje (2 letno), srednje poklicno izobraževanje (3 letno), gimnazijsko, srednje poklicno -tehniško izobraževanje, srednje tehniško oz. drugo strokovno izobraževanje, višješolski program (do 1994), višješolski strokovni program, specializacija po višješolskem programu, visokošolski strokovni programi, specializacija po visokošolskem strokovnem programu, univerzitetni program, specializacija po univerzitetnem programu, magistririj znanosti, doktorat znanosti.

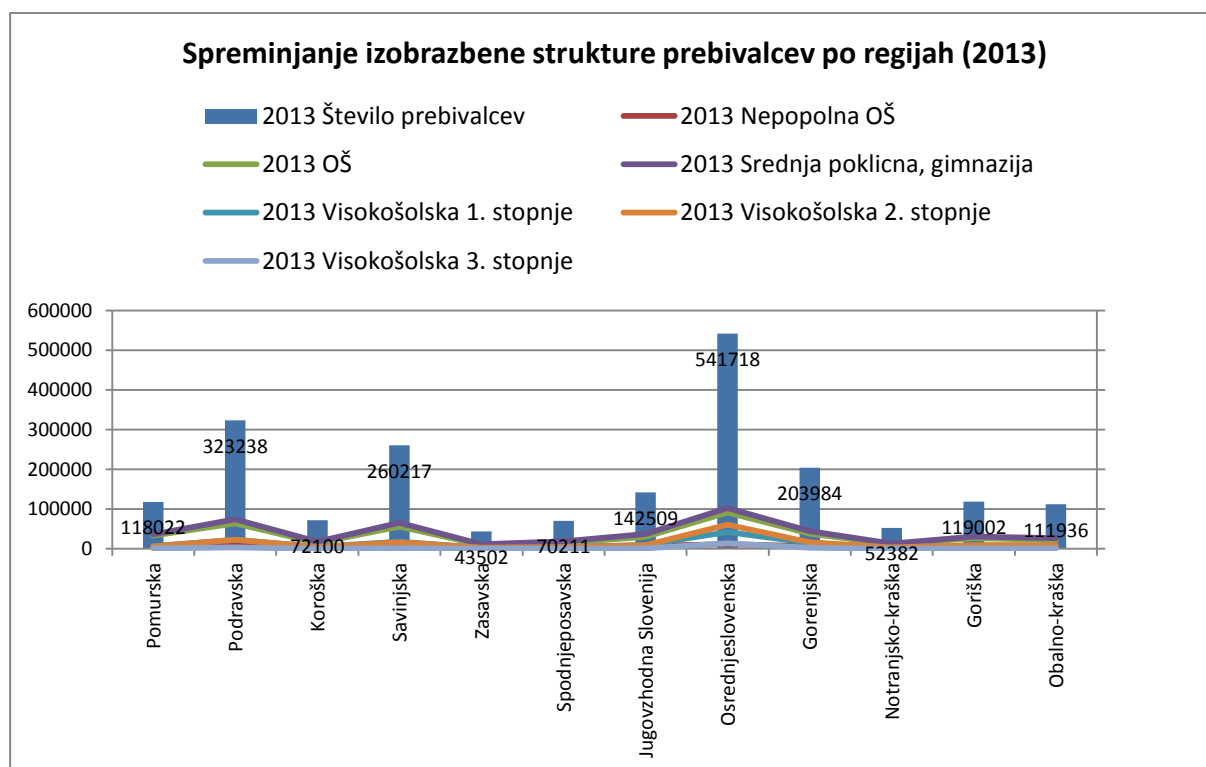
Raven opazovanja: raven naselja

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija: 2011-2013

Časovni interval: letno

Metodološka opomba: Zaradi obsežnosti smo se odločili le za prikaz izbranih podatkov.

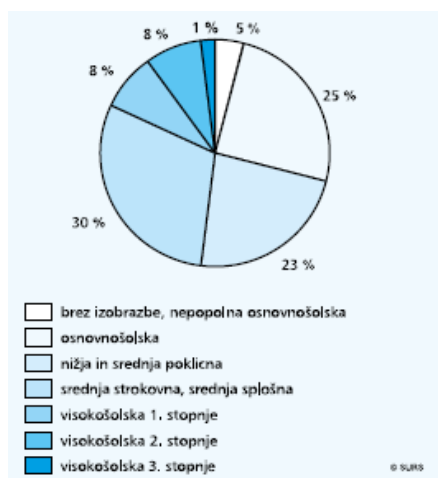
Grafikon D2-1: Spreminjanje izobrazbene strukture prebivalcev po regijah RS v letu 2013. (SURS)

Kot je prikazano v publikaciji SURS Ljudje, družine, stanovanja (2013), se izobrazba prebivalstva Slovenije zvišuje. Skoraj vsi najstniki nadaljujejo šolanje na srednji stopnji. Z razvojem mreže višjih in visokih šol, z novimi oblikami izobraževanja ter s še vedno brezplačnim šolanjem in z vse težjim vstopanjem mladih na trg dela pa se je povečala vključenost v terciarno izobraževanje. Najmanj višješolsko izobrazbo je imelo 15,3 % moških in 19,6 % žensk. Višji odstotek žensk z najmanj višješolsko izobrazbo je posledica večje vključenosti žensk v izobraževanje na terciarni stopnji in tudi njihove večje uspešnosti pri dokončanju študija.

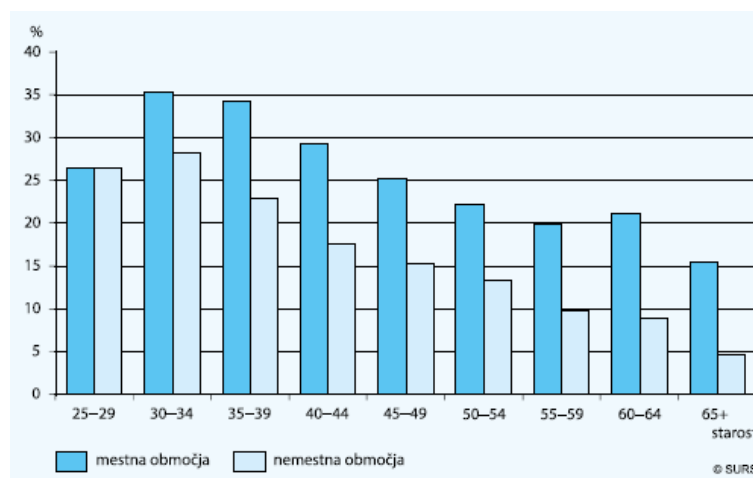
V publikaciji Ljudje, družine, stanovanja (2013), ki prikazuje podatke na podlagi registrskega popisa iz leta 2011, se kažejo tudi velike razlike med regijami. S primerjavo izobrazbene strukture in števila prebivalcev v posamezni regiji ugotovimo, da ima večina regij največ prebivalcev z osnovnošolsko in srednješolsko izobrazbo. Glede na visokošolsko izobrazbo izstopajo podravska, savinjska in osrednjeslovenska regija. Osrednjeslovenska regija je tudi tista, ki ima največ prebivalcev z osnovnošolsko in 3. stopenjsko visokošolsko izobrazbo in pri kateri je število prebivalcev s 3. stopenjsko visokošolsko izobrazbo med leti 2011 in 2013 zraslo za več kot 20 %. Med osebami, starimi 30–49 let, je bil delež oseb s terciarno izobrazbo v osrednjeslovenski statistični regiji (33,4 %) skoraj dvakrat tolikšen kot v pomurski regiji (17,7 %). Med osebami, starimi 30–49 let, je bil delež oseb s terciarno izobrazbo v osrednjeslovenski statistični regiji (33,4 %) skoraj dvakrat tolikšen kot v pomurski regiji (17,7 %). Razlike med regijami se zaradi velike vključenosti mladega prebivalstva v terciarno izobraževanje sicer počasi zmanjšujejo, še vedno pa se diplomanti zaradi primernih delovnih mest nadpovprečno

zaposlujejo v osrednjeslovenski regiji. Zato ta regija poleg obalno-kraške edina izkazuje pozitiven selitveni prirast prebivalstva s terciarno izobrazbo. Vsak četrti priseljeni prebivalec osrednjeslovenske regije ima zdaj terciarno izobrazbo. V osrednjeslovenski regiji se pravzaprav koncentrira človeški kapital, saj tu prebiva tudi skoraj polovica prebivalcev s terciarno izobrazbo, ki so se v Slovenijo priselili iz tujine.

Grafikon D2-1: Izobrazba prebivalcev, starih 15 let (Ljudje, družine, stanovanja 2012)

Grafikon D2-2: Prebivalci s terciarno izobrazbo po tipu območja, Slovenija, 1. 1. 2011 (Ljudje, družine, stanovanja 2012)

Mlajše generacije danes po končani osnovni šoli večinoma nadaljujejo šolanje, zato njihova izobrazba praviloma presega izobrazbo njihovih staršev. Med 25–34 let starimi prebivalci Slovenije (ko večinoma že lahko govorimo o zaključenem srednješolskem izobraževanju) je imelo osnovnošolsko izobrazbo ali manj 14 % moških (razmeroma visoka vrednost tega podatka je odraz tudi velikega števila slabše izobraženih tujih državljanov v tej starostni skupini) in samo 7 % žensk. Med 45–59 let starimi prebivalci pa je svoje izobraževanje zaključil na osnovnošolski stopnji skoraj vsak četrti. Pri generacijah, ki so se izobraževale pretežno v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, je bila neenakost med spoloma obrnjena: le osnovnošolsko izobrazbo je namreč imelo 19 % moških in 27 % žensk. Prikrajšanost žensk pri vključenosti v nadaljnje izobraževanje se še izraziteje kaže pri generacijah, ki so bile 1. 1. 2011 stare 65–79 let in so se izobraževale med drugo svetovno vojno ali v prvem desetletju po njej; samo osnovnošolsko izobrazbo je namreč imelo 20 % moških in kar 44 % žensk te generacije.

Razlika v izobrazbeni strukturi prebivalstva se odraža tudi med mestnimi in nemestnimi območji in je gotovo tudi posledica neenake dostopnosti šol za pridobitev terciarne izobrazbe in ustreznih delovnih mest, saj je teh bistveno več v urbanih središčih. Med prebivalci mestnih območij je imel diplomu, magisterij ali doktorat vsak peti (21,4 %), med prebivalci nemestnih območij le vsak sedmi (13,5 %); vendar se razlike v odstotku prebivalcev s terciarno izobrazbo med prebivalci obeh območij zmanjšujejo (v starostni skupini 25–29 let sta bila deleža v obeh območjih že izenačena). Med prebivalci nemestnih območij je imel nižjo stopnjo izobrazbe ali le končano osnovno šolo ali niti te ne vsak tretji, med prebivalci mestnih območij pa le vsak četrti. Tudi delež prebivalcev s poklicno izobrazbo je bil v nemestnih območjih višji od deleža v mestnih območjih. Omenjeni območji sta se najmanj razlikovali po deležu prebivalcev s srednješolsko izobrazbo.

Eden izmed ciljev krovne evropske razvojne strategije do leta 2020 na področju izobraževanja je povečati delež prebivalcev s terciarno izobrazbo med prebivalci v starosti 30–34 let na 40 %. Slovenija je ta cilj delno že dosegla, saj ima terciarno izobrazbo 41,5 % žensk pri tej starosti. Cilju pa se je šele do polovice približal delež moških te starosti s terciarno izobrazbo (22,9 %).

D3 – Indeks staranja prebivalstva

Opredeflitev: Indeks staranja je razmerje med starim (stari 65 let ali več) in mladim prebivalstvom (stari od 0 do 14 let), pomnoženo s 100.

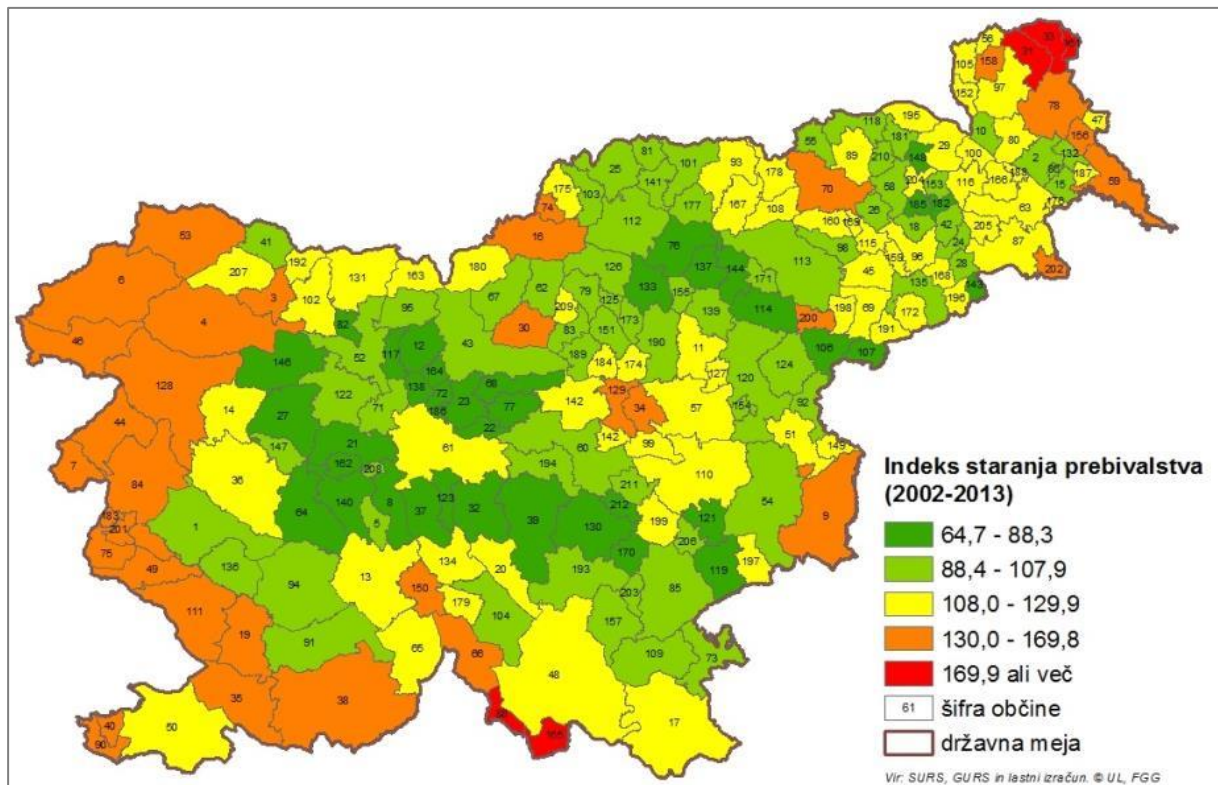
Raven opazovanja: občinska raven

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija: 2002-2013

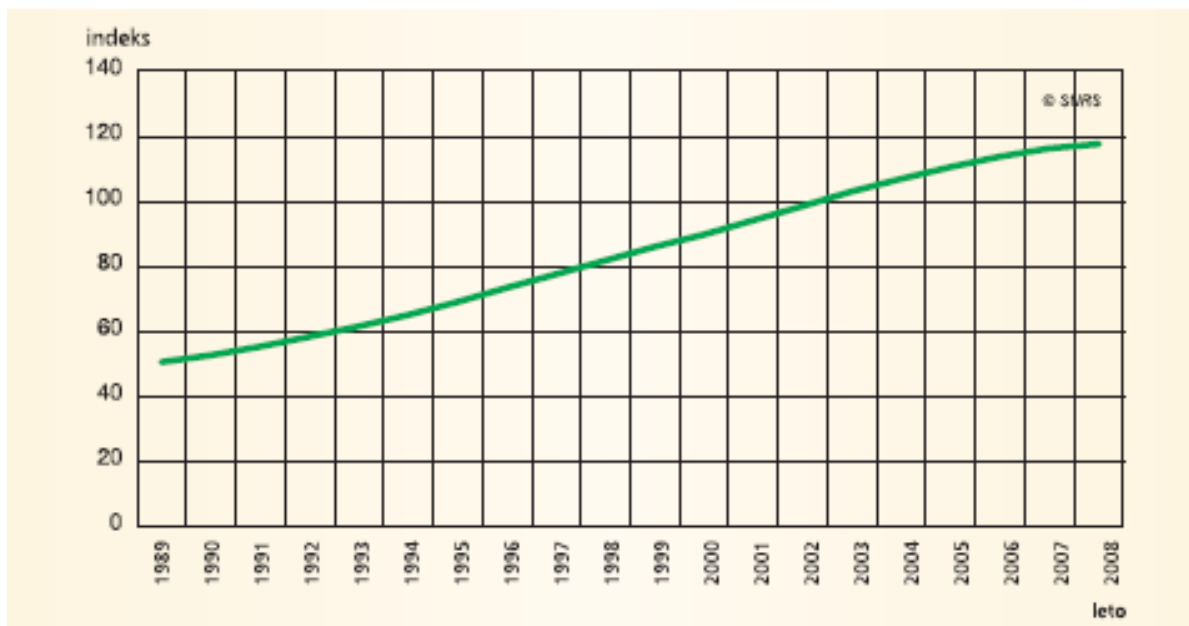
Časovni interval: polletno

Metodološka opomba: Meje razredov so določene v dveh korakih: najprej so določene meje razredov največjih zgostitev po Jenksovi metodi, nato pa so te meje izkustveno zaokrožene, uporabniški popravek. V prikazu sta upoštevana oba spola hkrati.

Slika D3-4: Indeks staranja prebivalstva po občinah RS od leta 2002 do leta 2013.

Indeks staranja prebivalstva nam pove koliko ljudi starosti 65 let in več je na 100 ljudi starosti 0-14 let. V večini slovenskih občin je v obdobju dvanajstih let (2002-2013) ta indeks okoli 100 ali manj, kar pomeni, da je število starega in mladega prebivalstva približno enako oziroma, da je mlajših ljudi v posamezni občini več kot starih. Najmanjše indekse (do 88,3) imajo občine v okolici Ljubljane, Škofje Loke, Kranja in Velenja. Z najvišjimi indeksi, to je 169,9 in več, pa izstopajo občine Osilnica in Kostel iz jugovzhodne Slovenije ter Gornji Petrovci, Šalovci in Hodoš iz pomurske regije.

Slika D3-5: Indeks staranja prebivalstva Slovenije 1989-2008 (Prebivalstvo Slovenije danes in jutri 2008-2060. 2009)

Ne glede na različne vrednosti predpostavk glede umrljivosti, selitev in rodnosti v različnih variantah projekcij za Slovenijo je za vse značilna podobna krivulja naraščanja starejšega in starega prebivalstva, ki je predvsem posledica »krivulje« rojstev v preteklosti.

Na razpon oziroma obseg starega prebivalstva v prihodnosti pa bo v veliki meri vplival predvsem razvoj umrljivosti. Ker pričakujemo podaljševanje pričakovanega trajanja življenja ob rojstvu, se bo število starejših predvidoma bistveno povečevalo.

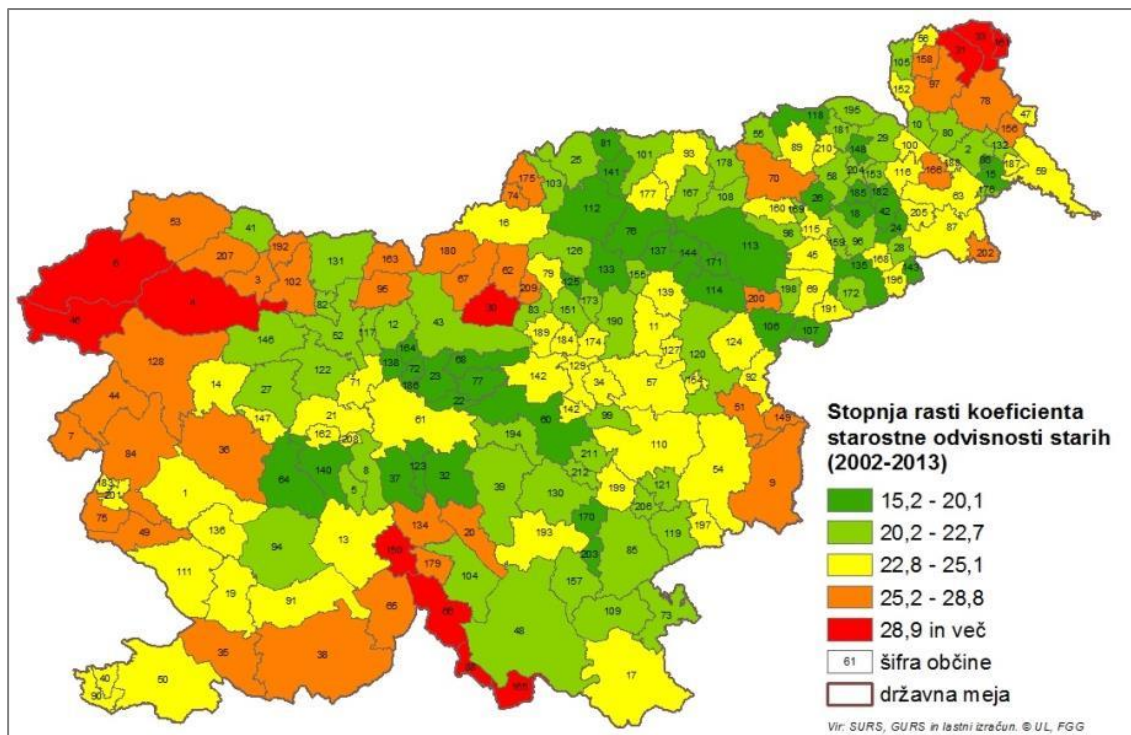
Delovno sposobno prebivalstvo, tj. prebivalstvo, staro od 15 let do 64 let, naj bi se številčno najprej {e malo povečevalo (predvsem zaradi selitvenega prirasta), potem pa se bo, kot kažejo projekcije, začelo zmanjševati. (Prebivalstvo Slovenije danes in jutri 2008-2060. 2009)

D4 – Stopnja rasti koeficienta starostne odvisnosti starih

Opredelitev:	Koeficient starostne odvisnosti starih je razmerje med številom starejših (65 let ali več) in številom delovno sposobnih prebivalcev, torej prebivalcev, starih 15 do 64 let, pomnoženo s 100.
Raven opazovanja:	občinska raven
Vir:	Statistični urad Republike Slovenije
Časovna serija:	2002-2013
Časovni interval:	letno
Metodološka opomba:	Meje razredov so določene v dveh korakih: najprej so določene meje razredov največjih zgostitev po Jenksovi metodi, nato pa so te meje izkustveno zaokrožene, uporabniški popravek.

»Koeficient starostne odvisnosti«, kazalnik, ki kaže število starostno odvisnih prebivalcev na 100 delovno sposobnih prebivalcev, je ključen za izražanje demografskega »pritiska« v prihodnosti na ekonomsko dogajanje v družbi. Kot starostno odvisni prebivalci so opredeljeni otroci (stari pod 15 let) in stari prebivalci (stari 65+). Če v števcu navedemo in seštejemo obe omenjeni skupini prebivalcev skupaj in to vrednost delimo s številom delovno sposobnih, dobljeno vrednost pa pomnožimo s 100, dobimo »koeficient starostne odvisnosti starih in mladih«, lahko pa odvisnost izrazimo za vsako skupino posebej: v prvem primeru dobimo »koeficient starostne odvisnosti mladih«, v drugem pa »koeficient starostne odvisnosti starih«. (Prebivalstvo Slovenije danes in jutri 2008-2060. 2009)

Povprečje v Sloveniji je 22,9. V posameznih občinah pa je ta koeficient najmanjši v občinah v okolici Ljubljane (do 20,1) ter v nekaterih občinah savinjske in podravske regije. Največji prebivalcev, to je 29 in več, ki so odvisni od delovno sposobnih prebivalcev, pa je v občinah Bovec, Kobarid, Bohinj, Bloke, Loški Potok, Osilnica, Kostel ter Gornji Grad, Gornji Petrovci, Šalovci in Hodoš.

Slika D4-6: Koeficient starostne odvisnosti starih po občinah RS od leta 2002 do leta 2013.

Po napovedih za EU-27 se bo do leta 2060 vrednost »koeficienta starostne odvisnosti mladih« zmerno povečal, s 23,3 % na 25,0 %, medtem ko se bo »koeficient starostne odvisnosti starih« po pričakovanjih bistveno povečal, s 25,4 % na 53,5 % v letu 2060. V Slovenijo se bodo vrednosti teh dveh koeficientov povečale še bolj: »koeficienta starostne odvisnosti mladih« z 19,8 % na 23,8 %, »koeficienta starostne odvisnosti starih« pa s 23,0 % na 62,2 % v letu 2060. V Sloveniji so bile leta 2008 še 4,3 osebe, stare 15–64 leta, na osebo v starosti 65+, leta 2060 pa bo le še 1,6 osebe v starosti 15–64 leta na osebo v starosti 65+. (Prebivalstvo Slovenije danes in jutri 2008-2060. 2009)

D5 - Stopnja rasti prebivalstva (združeno naravno in mehansko gibanje)

Opredelitev: Skupni prirast je seštevek naravnega in selitvenega prirasta na določenem območju v koledarskem letu.

Raven opazovanja: občinska raven

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

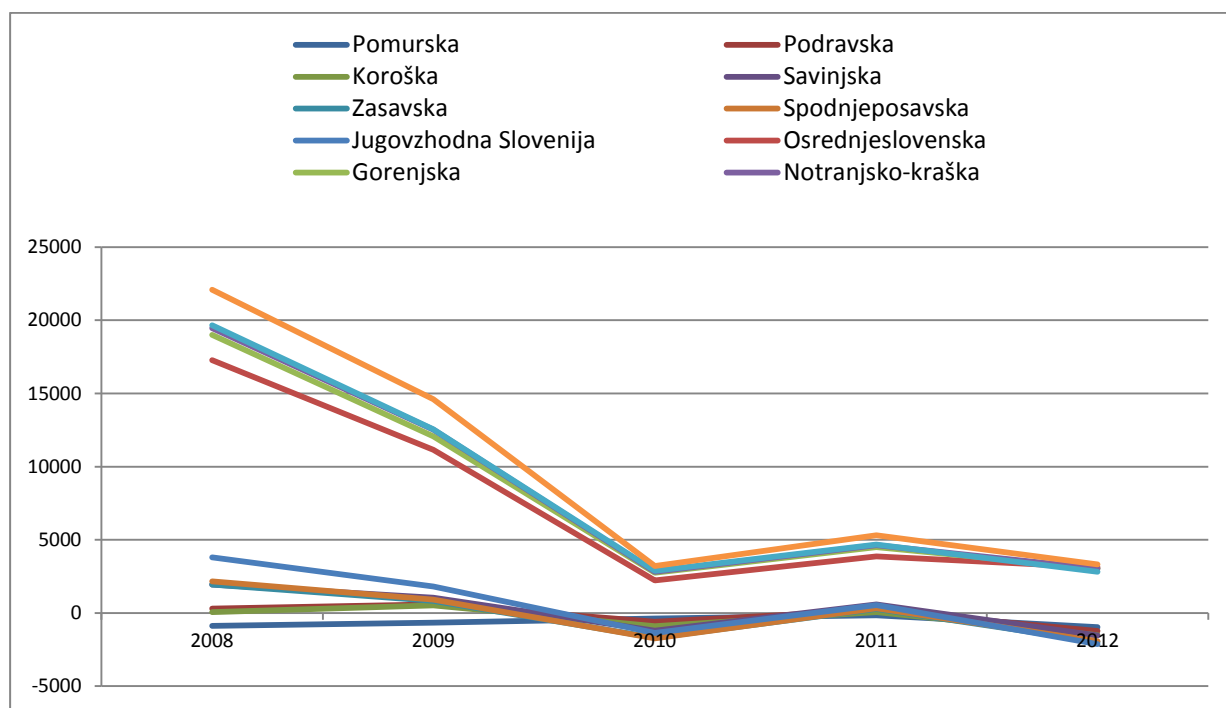
Časovna serija: 2008-2012

Časovni interval: letno

Metodološka opomba: Prikazani so letni rezultati na regionalni ravni od leta 2008 do leta 2012, zaradi sprememb v metodologiji, to je, spremenila se je definicija prebivalca Slovenije.

Preglednica D5-1: Stopnja rasti prebivalstva (združeno naravno in mehansko gibanje) po regijah RS v letih 2008-2012 (Vir: SURS).

REGIJA	2008	2009	2010	2011	2012
Pomurska	-884	-661	-380	-159	-969
Podravska	1176	1252	-207	360	-272
Koroška	-228	-81	-320	-131	-268
Savinjska	1870	528	-298	524	-28
Zasavska	0	-201	-492	-308	-429
Spodnjeposavska	218	79	-42	29	38
Jugovzhodna Slovenija	1647	902	388	237	-192
Osrednjeslovenska	13479	9342	3583	3312	5243
Gorenjska	1730	916	527	642	-81
Notranjsko-kraška	458	453	64	122	-2
Goriška	205	21	49	39	-231
Obalno-kraška	2422	2064	341	640	516

Grafikon D5-1: Stopnja rasti prebivalstva (združeno naravno in mehansko gibanje) po regijah RS v letih 2008-2012 (SURS)

V večini regij, z izjemo pomurske, opazimo pozitivno stopnjo rasti prebivalstva do leta 2008 in nato padec do leta 2008 do leta 2010. Izstopajo obalno-kraška, goriška, notranjsko-kraška, gorenjska in osrednjeslovenska regija, ki so imele izrazito pozitivno stopnjo rasti prebivalstva do leta 2008 in nato strm padec. Regije, ki imajo negativno stopnjo rasti prebivalstva več let zapored so pomurska, koroška in zasavska regija.

Ta stran je namenoma prazna.

D6 - Stopnja naravne rasti prebivalstva

Opredelitev: Naravni prirast je razlika med številom živorojenih otrok in številom umrlih na določenem območju v koledarskem letu.

Raven opazovanja: občinska raven

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

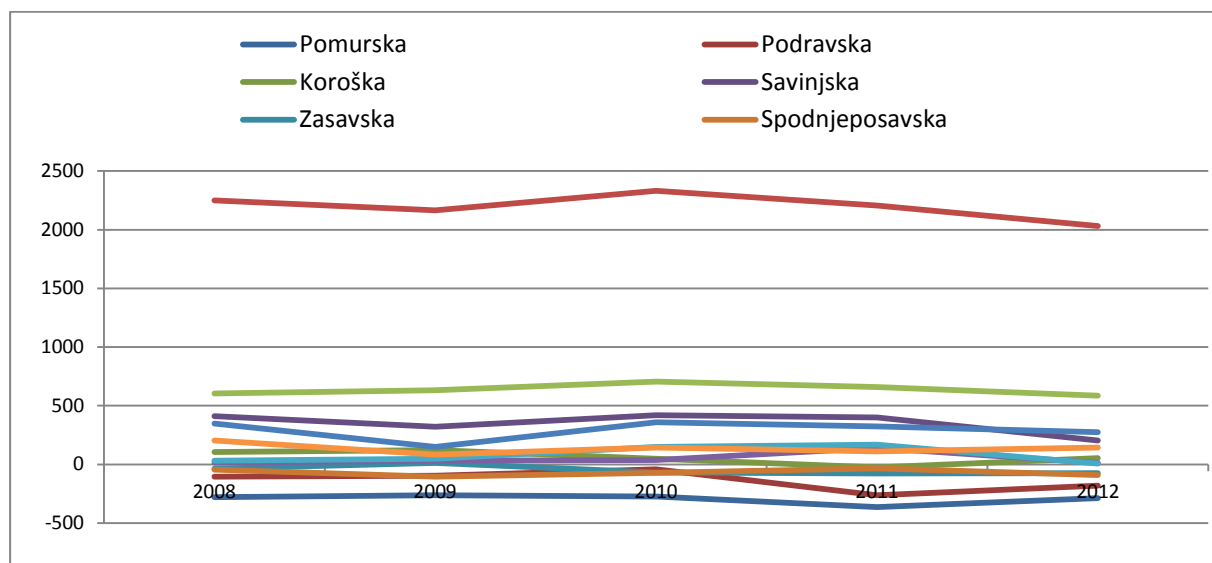
Časovna serija: 2008-2012

Časovni interval: letno

Metodološka opomba: Prikazani so letni rezultati na regionalni ravni od leta 2008 do leta 2012, zaradi sprememb v metodologiji, to je, spremenila se je definicija prebivalca Slovenije.

Preglednica D6-1: Stopnja naravne rasti prebivalstva po regijah RS v letih 2002-2012 (Vir: SURS).

REGIJA	2008	2009	2010	2011	2012
Pomurska	-279	-262	-273	-364	-288
Podravska	-104	-97	-43	-264	-182
Koroška	106	122	49	-25	54
Savinjska	412	322	419	401	204
Zasavska	-37	13	-70	-77	-74
Spodnjeposavska	-45	-104	-73	-34	-90
Jugovzhodna Slovenija	347	149	358	324	274
Osrednjeslovenska	2251	2165	2333	2207	2033
Gorenjska	606	631	707	658	585
Notranjsko-kraška	16	33	36	142	13
Goriška	33	49	148	169	8
Obalno-kraška	203	85	143	111	144

Grafikon D6-1: Stopnja naravne rasti prebivalstva po regijah RS v letih 2002-2012.

Od leta 2000 in do leta 2008 so imele vse regije konstantno višanje stopnje naravne rasti prebivalstva, pri čemer so izstopale osrednjeslovenska, gorenjska in notranjsko-kraška regija. Leta 2008 se je v vseh regijah začel padec stopnje naravne rasti prebivalstva, pri čemer najbolj izstopata osrednjeslovenska in notranjsko-kraška regija. S starostjo se povečuje število otrok, ki jih je rodila ena ženska. Enostavno reprodukcijo prebivalstva (več kot 2,08 otroka) so še zagotavljale ženske, rojene do sredine tridesetih let prejšnjega stoletja. Generacije, danes stare 40–44 let, za katere lahko predvidevamo, da so svojo rodno dobo že končale, so rodile povprečno od 1,7 do 1,8 otroka. Generacije, stare 20–30 let, vstopajo v rodno obdobje postopoma in enakomerno: polovica žensk pri 29 letih je že doživela materinstvo, med ženskami v starosti 35 let pa so matere že štiri od petih. Med ženskami, stariimi 40–69 let, je vsaka druga rodila po dva otroka. (Ljudje, družine, stanovanja. 2013)

D7 - Selitveno gibanje prebivalstva (notranje in z drugimi državami)

<i>Opredelitev:</i>	Selitveni prirast je razlika med številom priseljenih in številom odseljenih na določenem območju v koledarskem letu.
<i>Raven opazovanja:</i>	občinska raven
<i>Vir:</i>	Statistični urad Republike Slovenije
<i>Časovna serija:</i>	2008-2012
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološka opomba:</i>	Prikazani so letni rezultati na regionalni ravni od leta 2008 do leta 2012, zaradi sprememb v metodologiji, to je, spremenila se je definicija prebivalca Slovenije.

Selitvena mobilnost prebivalstva Slovenije je v primerjavi z drugimi evropskimi državami zelo nizka, še zlasti to velja za mobilnost med statističnimi regijami. Kljub temu je bilo v Sloveniji 1. 1. 2011 samo 7 naselij, v katerih so vsi prebivalci živeli že od rojstva, nasprotno pa so v 72 naseljih prebivali samo priseljenci. Ker delež selivcev s starostjo narašča (verjetnost, da se bo oseba vsaj enkrat v življenju statistično selila, je približno 75-odstotna), so bili prebivalci, ki se niso nikoli selili, v povprečju 13 let mlajši od selivcev (povprečna starost selivcev je bila skoraj 47 let). (Ljudje, družine, stanovanja. 2013)

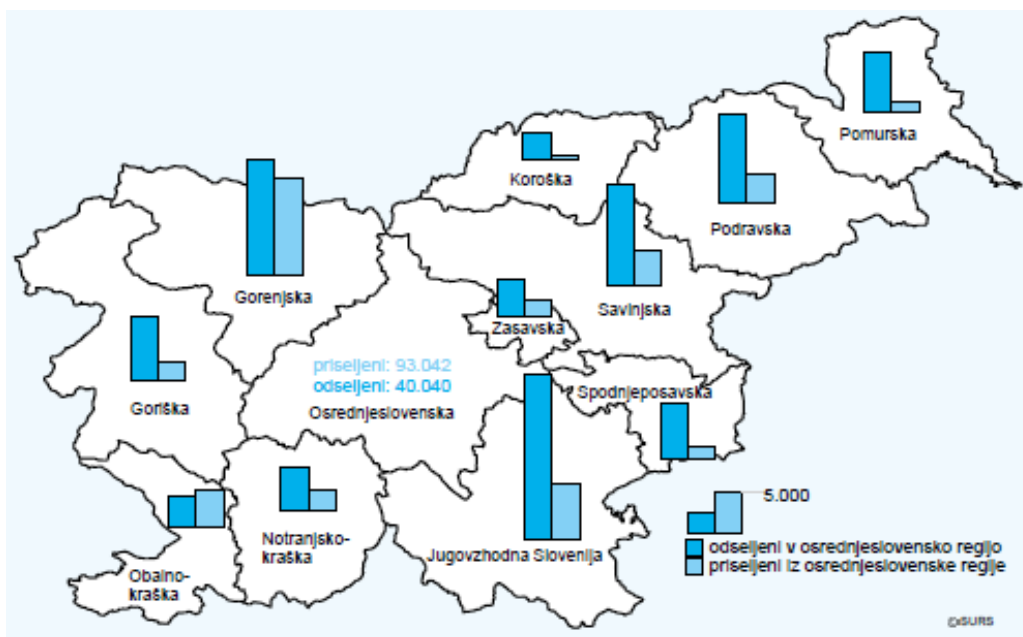
Preglednica D7-1: Selitveno gibanje prebivalstva z drugimi državami po regijah RS v letih 2008 in 2012 (Vir: SURS)

REGIJA	2008		2012	
	Priseljeni iz tujine	Odseljeni v tujino	Priseljeni iz tujine	Odseljeni v tujino
Pomurska	485	426	352	1003
Podravska	4033	3189	2172	2543
Koroška	558	270	338	274
Savinjska	4055	1538	1811	1569
Zasavska	376	134	170	169
Spodnjeposavska	1092	381	500	429
Jugovzhodna Slovenija	2059	612	729	789
Osrednjeslovenska	9637	2688	4879	4187
Gorenjska	2469	806	1230	1248
Notranjsko-kraška	906	400	394	347
Goriška	1916	662	821	701
Obalno-kraška	3107	1003	1626	1119

Velika večina priseljenih prebivalcev Slovenije je imela svoje prvo prebivališče v eni izmed naslednjih držav: v drugih državah nastalih na območju nekdanje Jugoslavije, v Avstriji, Italiji, Nemčiji, Ukrajini, Franciji, Ruski federaciji in Švici. V vsaki od preostalih držav, iz katere so prihajali priseljeni prebivalci Slovenije, je imelo svoje prvo prebivališče po manj kot 1.000 teh prebivalcev. Malo manj kot 5.000 jih je imelo svoja prva prebivališča v skupaj 123 neevropskih državah. Največ izmed teh jih je imelo svoje prvo prebivališče na Kitajskem, 784 (5 % od teh jih je imelo slovensko državljanstvo). Del teh prebivalcev je prihajal iz tistih neevropskih držav, ki so v 20. stoletju sprejele številne slovenske izseljence (Argentina, Kanada, ZDA); ti so imeli večinoma slovensko državljanstvo (82 %). V 50 državah pa je imelo svoje prvo prebivališče manj kot po 5 priseljenih prebivalcev Slovenije. Med priseljenimi prebivalci Slovenije, ki izvirajo iz držav na območju nekdanje Jugoslavije, je imelo slovensko državljanstvo največ tistih, katerih prvo prebivališče je bilo na Hrvaškem, in sicer 87 %, najmanj pa tistih, katerih prvo prebivališče je bilo na Kosovu, 22 %. Med novodobnimi priseljenci (priselili so se po letu 1991) jih je imelo slovensko državljanstvo manj kot 30 %. (Ljudje, družine, stanovanja. 2013)

Pet tokov selivcev med dvema statističnima regijama je presešlo 10.000 selivcev. Najštevilnejši enosmerni tok je tekkel iz jugovzhodne Slovenije v osrednjeslovensko regijo (19.500 selivcev), najštevilnejša, tudi zelo uravnotežena dvosmerna tokova pa sta tekla med osrednjeslovensko in gorenjsko regijo (skupaj 25.000 selitev). Ti trije tokovi skupaj s tokovoma iz podravske in savinjske regije v osrednjeslovensko regijo so predstavljali dobro četrtino vseh medregijskih selitev v Sloveniji glede na prebivališče ob rojstvu. Če izvzamemo odselitve iz posamezne statistične regije v osrednjeslovensko regijo, ki so bile posledica funkcijske centralnosti in nadpovprečne razvitosti (regionalni bruto domači proizvod osrednjeslovenske regije je slovensko povprečje v letu 2010 presegal za 41 indeksnih točk), so vsi preostali številčno pomembnejši tokovi tekli med dvema sosednjima regijama. (Ljudje, družine, stanovanja. 2013)

Slika D7-1: Selitveni tokovi osrednjeslovenske z drugimi regijami glede na regijo prvega prebivališča, statistične regije, Slovenija, 1. 1. 2011 (Ljudje, družine, stanovanja. 2013)

Preglednica D7-2: Mobilnost prebivalcev s prvim prebivališčem v Sloveniji, statistične regije, Slovenija, 1. 1. 2011 (Ljudje, družine, stanovanja. 2013)

	Prebivališče		Ista statistična regija	Medregijski selivci		
	ob popisu	ob rojstvu		priseljeni iz druge statistične regije	odseleni v drugo statistično regijo	selitveni prirast
Slovenija	1.821.601	1.821.601	1.565.092	256.509	256.509	0
Osrednjeslovenska	458.431	405.429	365.389	93.042	40.040	53.002
Obalno-kraška	86.776	74.722	66.487	20.289	8.235	12.054
Gorenjska	181.238	177.485	155.656	25.582	21.829	3.753
Podravska	295.600	297.120	264.367	31.233	32.753	-1.520
Zasavska	38.941	43.170	33.068	5.873	10.102	-4.229
Notranjsko-kraška	45.583	50.286	38.684	6.899	11.602	-4.703
Savinjska	233.417	239.881	207.965	25.452	31.916	-6.464
Goriška	108.776	116.312	99.204	9.572	17.108	-7.536
Koroška	68.596	76.308	62.282	6.314	14.026	-7.712
Spodnjeposavska	62.941	70.981	54.581	8.360	16.400	-8.040
Pomurska	112.933	125.928	104.076	8.857	21.852	-12.995
Jugovzhodna Slovenija	128.369	143.979	113.333	15.036	30.646	-15.610

Pozitiven medregijski selitveni prirast so izkazovale samo tri regije, osrednjeslovenska, obalno-kraška in gorenjska, pri čemer je kar 77 % vsega medregijskega selitvenega prirasta pripadalo osrednjeslovenski regiji. Največ prebivalcev je zaradi notranjega preseljevanja izgubila jugovzhodna Slovenija (15.600). Samo obalno-kraška regija je izkazovala pozitiven medregijski selitveni prirast z vsemi regijami, pomurska pa z vsemi negativnega. Najbolj uravnotežen je bil v podravski regiji, in sicer je ta izkazovala neznamenit negativen medregijski prirast (5 na 1.000 prebivalcev) zaradi odseljevanja v osrednjeslovensko regijo. Medregijske selitve so še pospešile neenakomeren demografski in posledično družbeni razvoj posameznih območij, saj se običajno odseljuje mlado, bolj izobraženo prebivalstvo. Edini regiji s pozitivnim medregijskim prirastom prebivalstva s terciarno izobrazbo sta bili osrednjeslovenska (20.363) in obalno-kraška (2.540). O centralizaciji Slovenije še očitneje govori podatek, da ima kar 38 % v osrednjeslovensko regijo priseljenih prebivalcev terciarno izobrazbo oz. da se je vsak peti prebivalec s terciarno izobrazbo priselil v osrednjeslovensko regijo iz drugega območja Slovenije, predvsem iz podravske in savinjske regije ter jugovzhodne Slovenije (Ljudje, družine, stanovanja. 2013).

D10 – Spreminjanje števila gospodinjstev

Oprelitev:

Gospodinjstvo je vsaka družinska ali druga skupnost oseb, ki skupaj stanuje in skupaj porablja dohodke za osnovne življenjske potrebe (stanovanje, hrano in drugo), ne glede na to, ali vsi člani stalno živijo v kraju, v katerem prebiva gospodinjstvo, ali pa nekateri izmed njih zaradi dela, šolanja ali iz drugih vzrokov dlje časa (do 6 mesecev) živijo drugje v Sloveniji ali v tujini.

Raven opazovanja:

občinska raven

Vir:

Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija:

2002, 2011

Časovni interval:

večletno

Metodološka opomba:

Prikazani so letni rezultati na regionalni ravni za leti 2002 in 2011, saj je bil v teh letih izveden popis prebivalstva v Republiki Sloveniji.

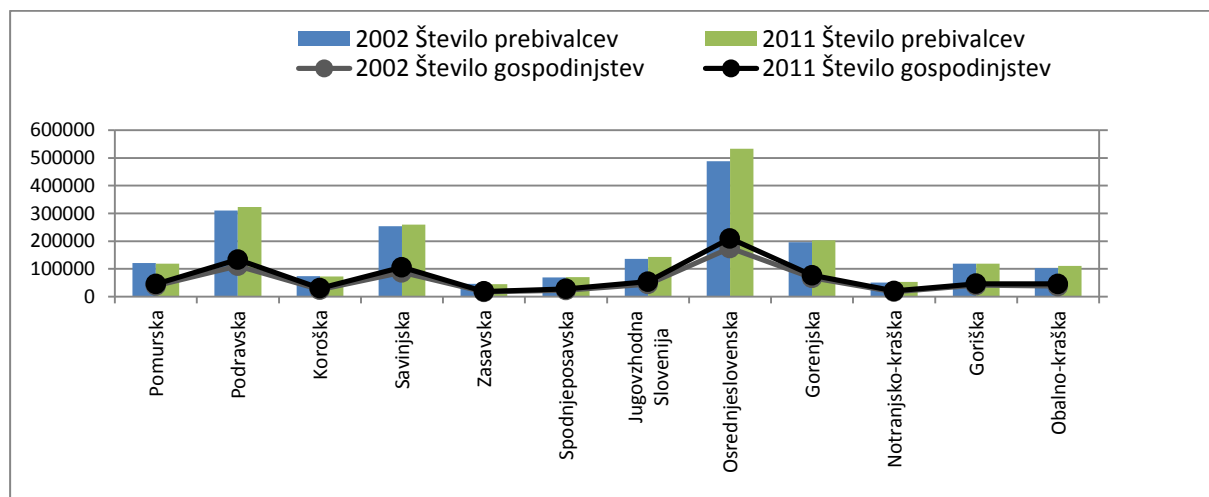
	Število	%
Skupaj	813.531	100,0
Dve zaporedni generaciji	359.645	44,2
Enočlansko gospodinjstvo	266.489	32,8
Samo prva generacija	116.039	14,2
Tri zaporedne generacije	56.310	6,9
Generacija ni določljiva	10.221	1,3
Prva in tretja generacija	3.177	0,4
Štiri zaporedne generacije	1.186	0,1
Prva, tretja in četrta generacija	441	0,1
Prva, druga in četrta generacija	23	0,0

Večina prebivalstva (98,4 %) je 1. 1. 2011 živela v zasebnih gospodinjstvih (v nadaljevanju gospodinjstva). Preostalih 1,7 % prebivalcev je prebivalo v skupinskih ali v t. i. posebnih gospodinjstvih; ta tip gospodinjstev smo prvič opredelili prav v registrskem popisu 2011. Vanje smo uvrstili tudi brezdomce. (Ljudje, družine, stanovanja. 2013)

Število gospodinjstev se je od popisa 2002 povečalo za 128.000, na 813.531, povprečna velikost gospodinjstva pa se je zmanjšala na 2,48 člana (Ljudje, družine, stanovanja. 2013)

Preglednica D10-1: Generacijska sestava gospodinjstev, Slovenija, 1. 1. 2011 (SUR5).

Grafikon D10-1: Spreminjanje števila gospodinjstev po regijah RS v letih 2002 in 2011. (SUR5)

V primerjavi z letom 2002 se je število gospodinjstev v vseh regijah povečalo približno 18 %, medtem ko se je število prebivalcev v pomurski, koroški in zasavski regiji, v primerjavi z letom 2002, zmanjšalo za približno 2 %.

Nekaj več kot polovica vseh gospodinjstev (53,5 %) je prebivalo v mestnih območjih, v teh gospodinjstvih pa je živelo 49,4 % vseh prebivalcev, zato je bila razlika v povprečni velikosti gospodinjstva v mestnih in nemestnih območjih precejšnja (2,29 : 2,69). Velikih gospodinjstev, tj. takih z 10 ali več člani, je bilo 470, od tega sta skoraj dve tretjini živeli v nemestnih območjih. (Ljudje, družine, stanovanja. 2013)

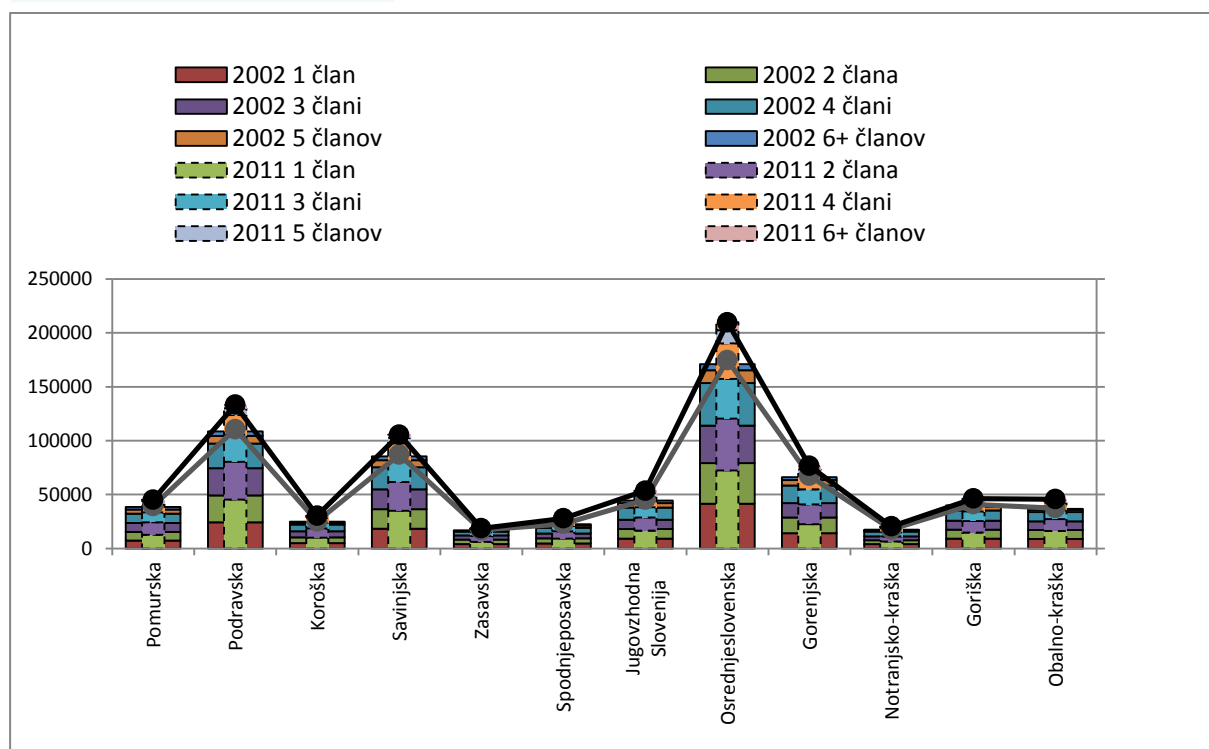
D11 - Spreminjanje velikosti gospodinjstev

Opredelevitev:	Velikost gospodinjstva je značilnost gospodinjstva glede na to, ali v njem živijo 1 član, 2 člana, 3 člani, 4 člani ali 5 in več članov.
Raven opazovanja:	raven naselja
Vir:	Statistični urad Republike Slovenije
Časovna serija:	2002, 2011
Časovni interval:	večletno
Metodološka opomba:	Prikazani so letni rezultati na regionalni ravni za leti 2002 in 2011, saj je bil v teh letih izveden popis prebivalstva v Republiki Sloveniji.

Preglednica D11-12: Gospodinjstva in prebivalci, Slovenija, 1. 1. 2011 (Vir: SURS).

Tip gospodinjstva	število	
	Gospodinjstva	Prebivalci
Skupaj	813.872	2.050.189
Zasebno	813.531	2.016.423
enočlansko	266.489	266.489
veččlansko		
nedružinsko	20.041	43.551
enodružinsko	450.262	1.334.985
enodružinsko razširjeno	38.113	157.276
dvo- ali večdružinsko	36.047	196.846
dvo- ali večdružinsko razširjeno	2.579	17.276
Skupinsko	286	32.371
študentski dom	43	10.811
dom za starostnike	117	16.913
socialnovarstveni in drugi zavodi	81	3.918
samostan	45	729
Posebno	55	1.395

Število gospodinjstev se je v zadnjem desetletju povečalo zaradi povečanega števila prebivalcev in intenzivne stanovanjske gradnje. Najbolj se je povečalo število enočlanskih gospodinjstev (s 150.000 na 266.000), tudi zato, ker smo tuje državljanke, ki so stanovale v samskih domovih (če tam niso živeli s svojimi družinskimi člani), šteli za enočlanska gospodinjstva. Pri višji starosti prebivalcev začnejo med vsemi enočlanskimi gospodinjstvi prevladovati ženska gospodinjstva, v veliki meri kot posledica smrti sozakonca in odselitve otrok. Kar 71 % žensk, starih 65 ali več let, ki so živele same, je bilo vdov, samskih je bilo le 12 %; delež vdovcev je dosegel tako vrednost šele po starosti 80 let. Glavni razlog za ta nesorazmerja je bila razlika v povprečnem trajanju življenja moških in žensk, saj je življenjska doba žensk v povprečju za 6 let daljša. (Ljudje, družine, stanovanja. 2013)

Grafikon D11-1: Spreminjanje velikosti gospodinjstev po regijah RS v letih 2002 in 2011.

Leta 2011 je bilo število gospodinjstev v vseh regijah večje kot leta 2002. V letu 2011 lahko opazimo močno povečanje števila eno- in dvo-članskih gospodinjstev, rahlo povečanje tri-članskih gospodinjstev ter precejšnje zmanjšanje števila štiri-, pet-, in šest-članskih gospodinjstev.

Sklop B.1.2 Poselitev in naravno-geografske značilnosti

Za spremljanje razvoja poselitve na državni, regionalni oziroma občinski ravni predlagamo spremljanje naslednjih kazalnikov (podrobneje o kazalnikih v poglavju 2.3, Nabor kazalnikov za spremljanje prostorskega razvoja):

- P1 – Število prebivalcev po posameznih vrstah naselij
- P2 – Stopnja opremljenosti naselij po številu in vrsti dejavnosti javnega značaja in njihova prostorska razporeditev
- P3 – Stopnja opremljenosti naselij po številu in vrsti dejavnosti terciarnega sektorja in njihova prostorska razporeditev
- P4 – Spremembe urbane rabe prostora
- P5 – Spremembe osnovnih kategorij dejanske in namenske rabe prostora
- P6 – Število in delež zgrajenih stanovanj
- P7 – Število praznih stanovanj v lasti države in lasti stanovanjskega sklada
- P8 – Število izdanih gradbenih dovoljenj in delež gradbenih dovoljenj za stanovanjsko gradnjo
- P9 – Dolžina cest glede na kategorizacijo
- P10 – Dolžina in opremljenost železniških prog
- P11 – Razmerje med številom potnikov v javnem in zasebnem potniškem prometu
- P12 – Dostopnost do IKT tehnologije
- P13 – Število objektov priključenih na javno vodovodno omrežje
- P14 – Število in delež prebivalcev na vododeficitarnih območjih
- P15 – Število in delež objektov priključenih na komunalno omrežje po naseljih
- P16 – Število in delež objektov priključenih na čistilne naprave po tipu čistilne naprave
- P17 – Razpoložljive kapacitete komunalnih odlagališč
- P18 – Obseg, število in delež prebivalcev na poplavno ogroženih območjih
- P19 – Plazovitost območij v Sloveniji in ogroženost prebivalstva
- P20 – Število in obseg degradiranih območij v naravnem okolju
- P21 – Število in delež prebivalcev in objektov v zavarovanih območjih narave
- P22 – Sprememba števila enot kulturne dediščine
- P23 – Zaraščanje kmetijskih površin
- P24 – Stopnja izkoriščenja naravnih rudnin in naravni potencial
- P25 – Naravni prirast lesne biomase
- P26 – Proizvedena energija iz obnovljivih virov

V nadaljevanju prikažemo možnost analize izbranih kazalnikov, kjer smo nekatere kazalnike posebej razdelali na podkategorije.

Iz zgornjega nabora kazalnikov nismo podrobneje analizirali naslednje kazalnike:

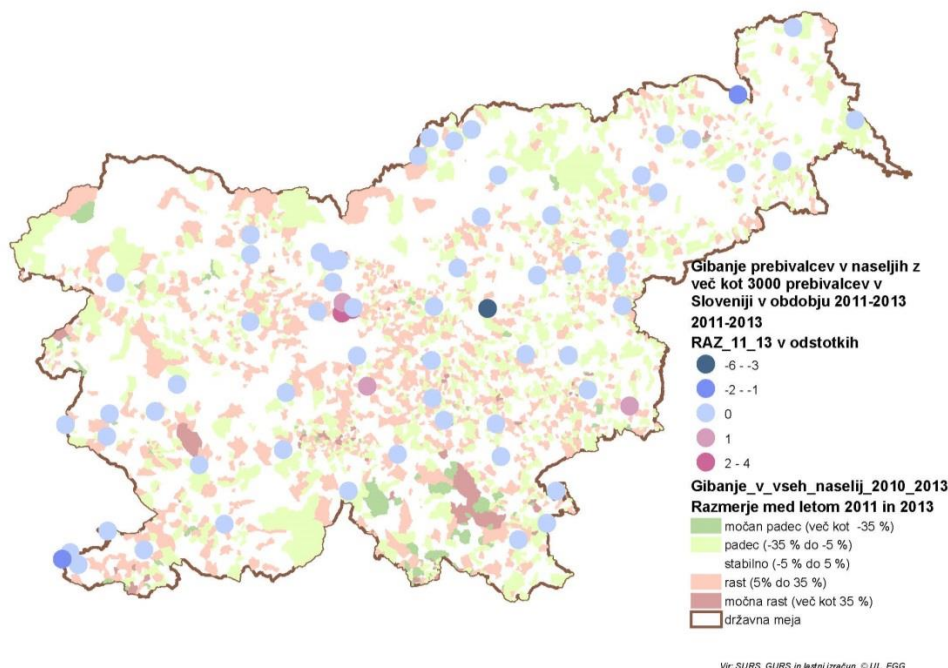
- P2 in P3 – Stopnja opremljenosti naselij po številu in vrsti dejavnosti javnega značaja in vrsti dejavnosti terciarnega sektorja in njihova prostorska razporeditev. Podatke je treba pridobiti pri izvajalcih dejavnosti, jih geolocirati ter določiti način prikaza in način spremljanja v prostoru.
- P17 – Podatke o razpoložljivih kapacitetah komunalnih odlagališč so na razpolago le pri upravljavcih komunalnih odlagališč in regijskih centrih za ravnanje z odpadki.

Upravljalci bi morali v predpisani časovni vrsti podajati podatke, ki bi jih pristojna služba zbirala.

- P20 – Število in obseg degradiranih območij v naravnem okolju
- P25 – Kazalnik bi moral pokazati območja primerna za izkoriščanje naravnih rudnin (Podatke vodi Geološki zavod Slovenija) in razmerje med potencialom nahajališča, stopnjo izkoriščanja ter razpoložljivostjo naravnega vira. Slednji podatki nam niso dostopni.
- P26 – Podatek se vodi pri Kazalcih okolja pod številko GZ-3 (Kazalci okolja. 2011). Kazalec prikazuje stanje gozdov z vidika lesne zaloge, prirastka in poseka, ki odražajo gospodarjenje z gozdovi. Podatki o lesnem prirastku in zalogi so prikazani za obdobje 1947-2010, podatki o poseku pa za obdobje 1991-2010.
- P27 – SURS spremlja podatek o proizvedeni električni energiji iz obnovljivih virov energije in sicer iz sončne, vetrne, geotermalne in bio energije.

P1 – Število prebivalcev po posameznih vrstah naselij

Opredelitev: Prikazuje se število prebivalcev po posameznih vrstah naselij.
Raven opazovanja: naselje, občina
Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Tipologija naselij MzIP
Časovna serija: 2011-
Časovni interval: letno
Metodološka opomba: SURS ima dostopne podatke o številu prebivalcev po naseljih od leta 2011 naprej. Zaradi spremenjene definicije prebivalca, je mogoče spremljati podatke o številu prebivalcev v časovni vrsti od leta 2008 naprej in ločeno do leta 2008.

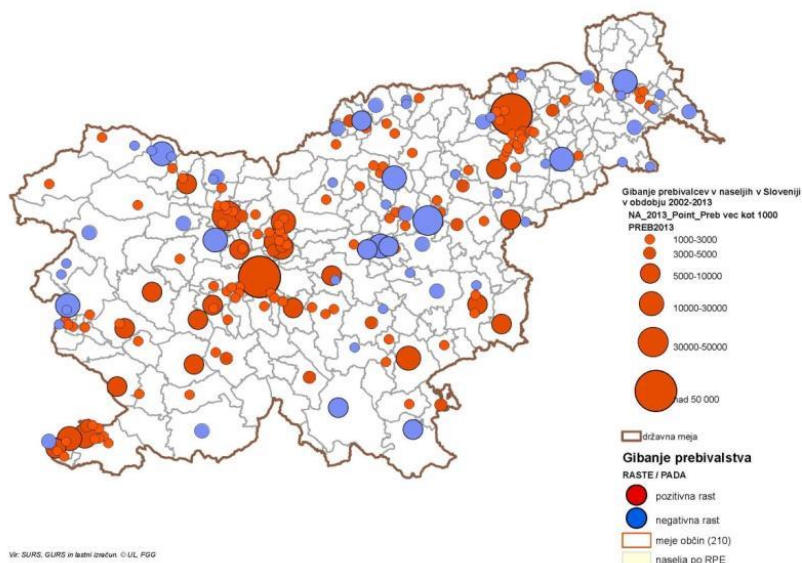

Slika P1-1: Gibanje števila prebivalcev v naseljih od leta 2011-2013, Vir podatkov SURS, lastni prikaz.

Preglednica P1-1: Gibanje števila prebivalcev v naseljih od leta 2011-2013, Vir podatkov SURS, lastni prikaz.

Trend gibanja prebivalcev	Razred	Število naselij v posameznem trendu
Močan padec prebivalstva	več kot - 35 %	89
Padec prebivalstva	- 5 % do -35 %	1139
Stabilno prebivalstvo.	- 5 % do 5%	3560
Rast prebivalstva	5 % do 35 %	1185
Močna rast prebivalstva	nad 35 %	58

Slika in preglednica P1-1 prikazujeta gibanje prebivalcev med letoma 2011 in 2013 v petih razredih, v katerih je razpon gibanja prebivalcev od – 35 % do + 35 %. trend še vedno kaže na upadanje števila prebivalcev v vseh naseljih z več kot 3000 prebivalci, rast pa se kaže le v osrednjeslovenski statistični regiji. rast ali upadanje števila prebivalcev v ostalih naseljih je možno odvisna od naravnih danosti, njihove prometne lege, opremljenosti naselij z industrijo, izobraževalnimi in zdravstvenimi ustanovami ter drugimi javnimi dejavnostmi. največjo porast prebivalcev tako kažejo naselja, ki ležijo ob dobrih prometnih povezavah in so dobro opremljena z dejavnostmi javnega interesa ter predstavljajo večja zaposlitvena središča.

Slika P1-2: Rast in padec prebivalcev v naseljih z več kot 1000 prebivalci (209 naselij) v obdobju 2002 - 2013, Vir podatkov SURS, lastni prikaz

Preglednica P1-2: Sprememba števila prebivalcev v naseljih z več kot 10.000 prebivalstvi (SURS, 2013)

Ime naselja	Prebivalci 2008	Prebivalci 2013	Sprememba prebivalstva 2008-2013 (%)
Ljubljana	272770	282741	3,5%
Maribor	111490	111115	-0,3%
Kranj	53795	55552	3,2%
Koper	50708	53637	5,5%
Celje	48569	48773	0,4%
Novo mesto	35436	36320	2,4%
Domžale	32775	34634	5,4%
Velenje	33240	33034	-0,6%
Nova Gorica	31799	31797	0,0%
Kamnik	28606	29273	2,3%
Krško	25565	26049	1,9%
Slovenska Bistrica	24363	25169	3,2%
Bržice	24253	24311	0,2%
Ptuj	23651	23322	-1,4%
Škofja Loka	22588	22894	1,3%
Žalec	21183	21399	1,0%
Jesenice	21738	21309	-2,0%
Grosuplje	18437	19792	6,8%
Murska Sobota	19498	19114	-2,0%
Ajdovščina	18600	19024	2,2%
Šentjur	18728	18935	1,1%
Radovljica	18697	18832	0,7%
Piran	17231	17799	3,2%
Sevnica	17644	17470	-1,0%
Slovenj Gradec	16678	16947	1,6%
Zagorje ob Savi	17136	16880	-1,5%
Trbovlje	17571	16814	-4,5%
Vrhnika	15602	16609	6,1%
Kočevje	16711	16303	-2,5%
Ivančna Gorica	14798	15905	7,0%

Ime naselja	Prebivalci 2008	Prebivalci 2013	Sprememba prebivalstva 2008-2013 (%)
Izola	15739	15884	0,9%
Medvode	14974	15850	5,5%
Postojna	15423	15821	2,5%
Trzič	15283	15086	-1,3%
Litija	14443	15024	3,9%
Črnomelj	14715	14659	-0,4%
Slovenske Konjice	14314	14479	1,1%
Ilirska Bistrica	13943	13863	-0,6%
Logatec	12670	13689	7,4%
Laško	13753	13416	-2,5%
Sežana	12616	13050	3,3%
Ormož	12723	12507	-1,7%
Trebnje	14171	12076	-17,3%
Idrija	11950	11984	0,3%
Brezovica	10431	11693	10,8%
Ljutomer	11965	11607	-3,1%
Tolmin	11820	11570	-2,2%
Ravne na Koroškem	11848	11426	-3,7%
Cerknica	11006	11316	2,7%
Hoče-Slivnica	10734	11225	4,4%
Rogaška Slatina	11016	11051	0,3%
Lendava	11295	10669	-5,9%
Šmarje pri Jelšah	9911	10278	3,6%

Naselja so razvrščena glede njihovo velikost (10.000 do 30.000 prebivalcev; 30.000 do 50.000 prebivalcev; 50.000 do 100.000 prebivalcev, 100.000 do 300.000 prebivalcev; 300.000 do 500.000 prebivalcev; nad 500.000 prebivalcev). Negativni trend gibanja števila prebivalcev je moč opaziti v naseljih v velikostnem razredu 10.000 do 30.000 prebivalcev (Murska Sobota), v velikostnem razredu od 3000 do 5000 prebivalcev so večji negativni trend zabeležila naselja Trebnje (z rekordnimi -17 %), Kočevlje, Trbovlje (-4,5 %) in Lendava (-5,9 %). Med naselji z več kot 30.000 prebivalci sta največji negativni trend zabeležila Velenje in Maribor. Naselja z več kot 10.000 prebivalci so prikazana v preglednici P-1-2. Zaradi kratkega intervala opazovanja (2008-2013) so spremembe v številu prebivalcev majhne.

Preglednica P1-3: Sprememba števila prebivalcev v regionalnih središčih (SUR5, 2013)

Ime naselja	Prebivalci 2011	Prebivalci 2013	Sprememba prebivalstva 2011-2013 (%)
Ljubljana	272770	282741	3,5%
Maribor	111490	111115	-0,3%
Celje	48569	48773	0,4%
Kranj	53795	55552	3,2%
Koper	50708	53637	5,5%
Novo mesto	35436	36320	2,4%
Trbovlje	17571	16814	-4,5%
Nova Gorica	31799	31797	0,0%
Murska Sobota	19498	19114	-2,0%
Postojna	15423	15821	2,5%
Slovenj Gradec	16678	16947	1,6%
Krško	25565	26049	1,9%

V preglednici P1-3 so prikazane spremembe prebivalcev v regionalnih središčih statističnih regij. 3 od 12 regionalnih središč beležijo zmanjšanje prebivalstva (Maribor, Trbovlje in Murska Sobota). Poleg enostavnega opazovanja spremembe števila prebivalcev in njihovega gibanja je smiselno tudi opazovanje gibanja prebivalcev

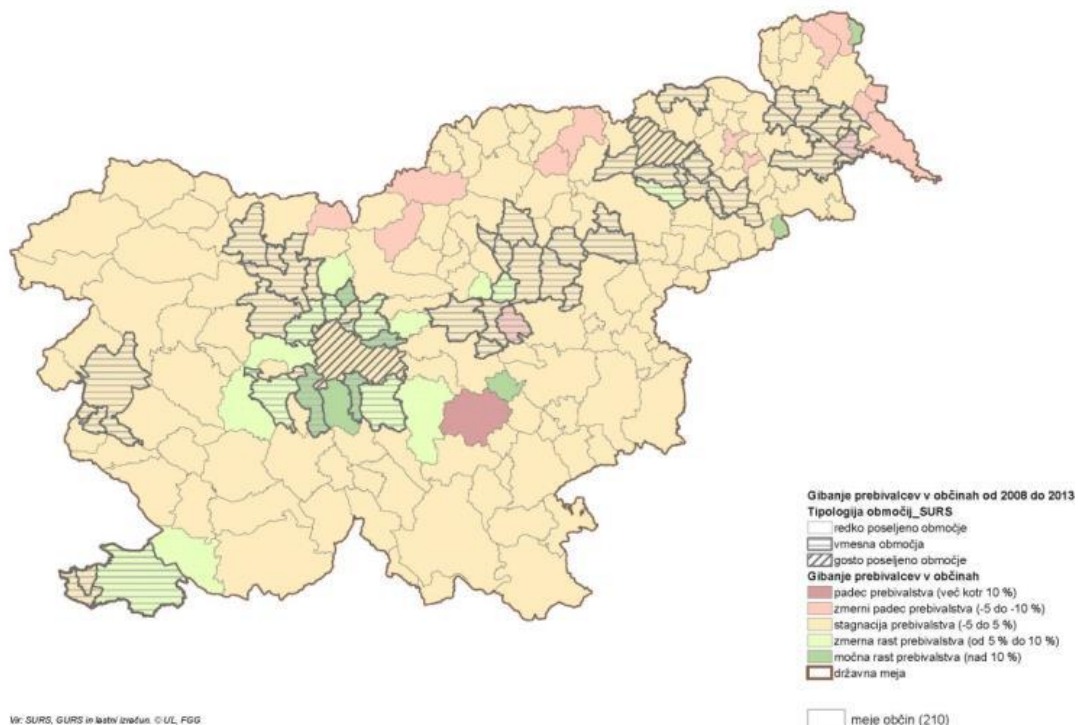
glede na različne tipologije naselij. Kot izhaja iz SPRS (2004) bi morali naselja razvrstiti glede na predlagano tipologijo v:

- Urbana naselja so velika, večja in manjša mesta ter druga urbana naselja. V urbanem naselju so storitvene, oskrbne in druge dejavnosti, ki oskrbujejo prebivalce, ki prebivajo v naselju. Urbana naselja so že ali pa imajo možnost, da postanejo središča širših gravitacijskih območij.
- Podeželsko naselje je naselje, ki ima več kot 500 prebivalcev in vsaj 10 odstotni delež prebivalcev, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo kot družinska delovna sila in/ali kot zaposleni na družinskih kmetijah.
- Turistično naselje je poselitveno območje z razvito turistično infrastrukturo ter drugimi vsebinami, ki so pomembne za oblikovanje turistične ponudbe. Kot turistično naselje se upošteva tisto naselje, v katerem število turistov presega za petdeset odstotkov število stalnih prebivalcev naselja v času enega meseca v obdobju največjega turističnega obiska.
- Vas je naselje, ki ima manj kot 500 prebivalcev in nima razvitih dejavnosti, ki so značilne za urbano naselje.

Ker navedena razvrstitev naselij ni bila opravljena, smo prevzeli razvrstitev po tipologiji, ki jo je opravil SURS (2003) za potrebe OECD. Stopnja urbanizacije je bila izvedena v skladu z metodologijo OECD (Projekt statistike razvoja podeželja 2003). Naselja so bila po tej metodologiji v tri tipe:

- gosto poseljena območja: sklenjen niz občin, v katerem je gostota prebivalstva posamezne občine večja od 500 preb./km², v celotnem nizu občin pa živi najmanj 50 000 prebivalcev)
- vmesna območja: sklenjen niz občin, v katerem je gostota prebivalstva v posamezni občini večja od 100 preb./km², v nizu občin pa bodisi živi vsaj 50 000 prebivalcev ali pa ta prostorsko meji na gosto poseljeno območje
- redko poseljena območja: sklenjen niz občin, ki ne spadajo niti med gosto poseljena niti med vmesna območja).

Metodologija je bila narejena na ravni občine. Le občina Maribor in Ljubljana spadata v gosto poseljeno območje, v vmesna območja spada 55 občin, vse ostale občine spadajo v redko poseljena območja. Sprememba števila prebivalcev in prikaz stopnje urbanizacije občine je na sliki P1-3.

SlikaP1-3: Gibanje števila prebivalcev v občinah v obdobju 2008_2013 ter prikaz tipologije občin po stopnji urbanizacije (Projekt statistike razvoja podeželja 2003)

P2 – Stopnja opremljenosti naselij po številu in vrsti dejavnosti javnega značaja in njihova prostorska razporeditev

Opredelitev:

V naseljih j potrebno prikazati dejavnosti javnega značaja po hierarhiji storitev za naslednje javne dejavnosti

Javna uprava (državna uprava, občinska uprava) [povezava do podatkov](#)

Sodstvo: sodišča (ustavno sodišče, vrhovno sodišče, sodišče, ...) [povezava do podatkov](#)

Zdravstvo: specializirane inštitucije, specializirane bolnišnice, splošne bolnišnice, zdravstveni domovi, zdravstvene postaje, lekarne, ... [povezava do podatkov](#)

Šolstvo: strokovne šole, srednje šole, osnovne šole, podružnične OŠ, glasbene šole (zasebne in javne) [povezava do podatkov](#)

Znanost: univerze, inštituti, znanstvene organizacije [povezava do podatkov](#)

Kultura: muzeji, galerije, gledališča, knjižnice, kulturne dvorane, ... [povezava do podatkov](#)

Sociala: centri za socialno delo, oskrbni centri za mladostnike, starejše, ipd. [povezava do podatkov](#)

Verske inštitucije: škofije, uradi, ... [povezava do podatkov](#)

Zaščita in reševanje: policija, gasilska društva, civilna zaščita, ... [povezava do podatkov](#)

Raven opazovanja:

naselje, občina

Vir:

Posamezni nosilci dejavnosti, MzIP

Časovna serija:

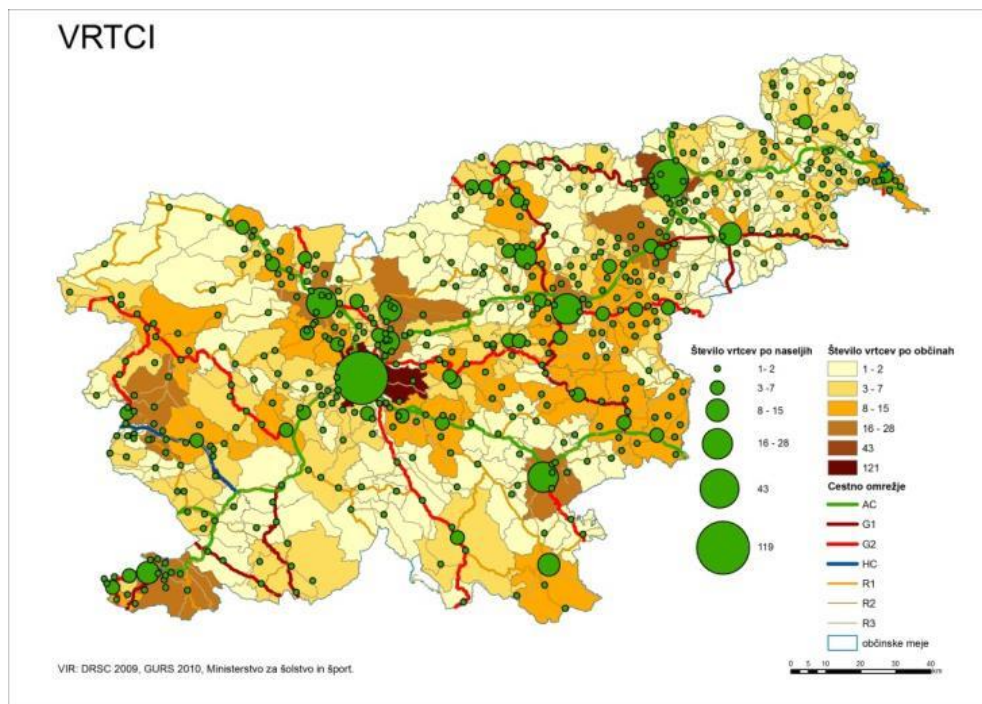
2011-

Časovni interval:

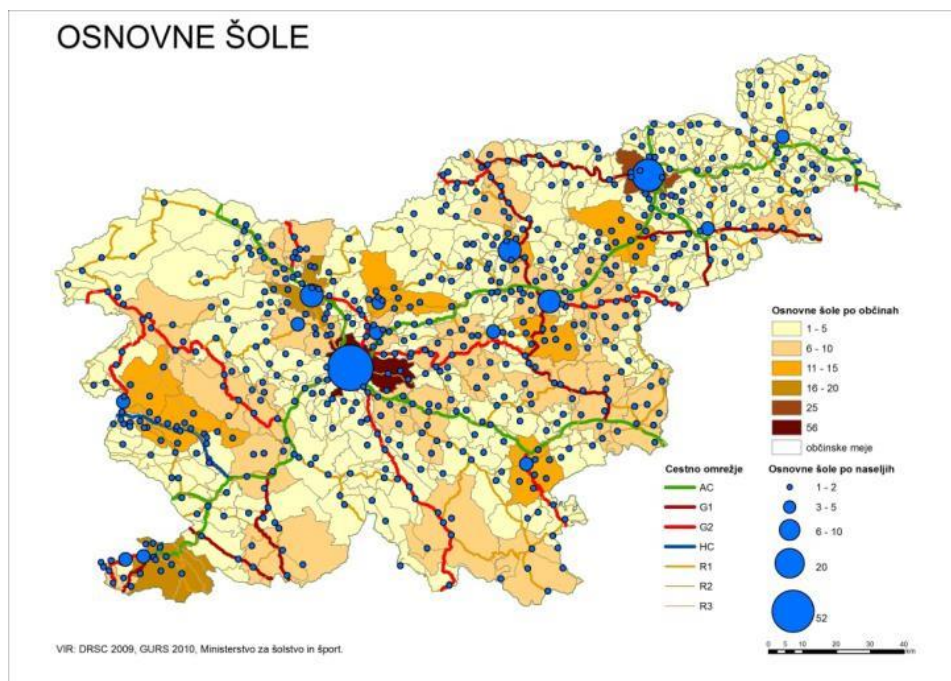
5-letno

Metodološka opomba:

Podatki so v pristojnosti ministrstev in služb in so delno dostopni, neurejeni ter niso geolocirani. Za potrebe določitve stopnje opremljenosti naselij ter za potrebe spremljanja sprememb v dostopnosti do storitev javnega značaja je potrebno vzpostaviti permanentni in periodični sistem spremljanja opremljenosti naselij. Običajno so dostopni le podatki v tekočem letu, niso pa dostopni podatki v časovnih vrstah.

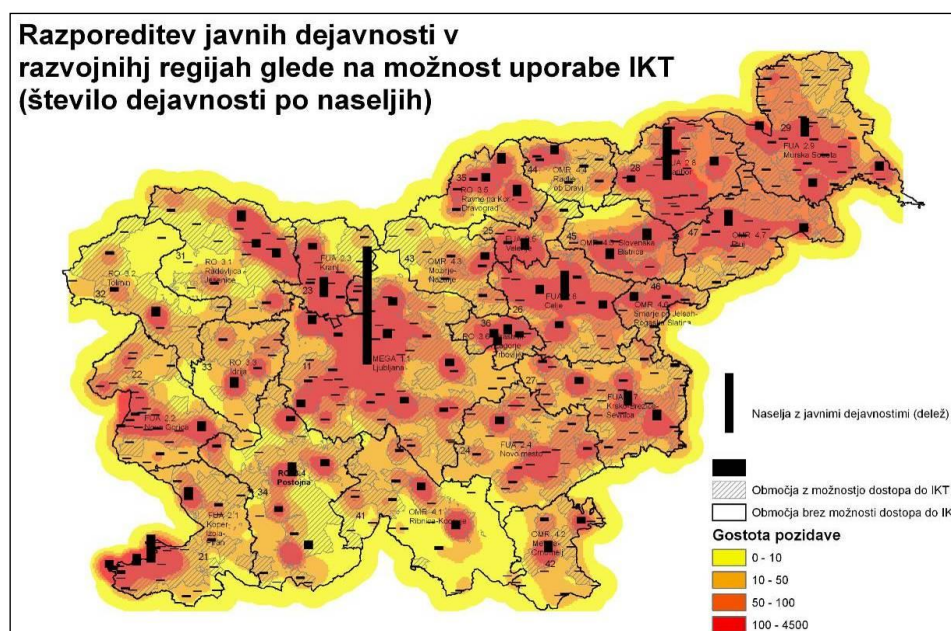

SlikaP2-1: Število vrtcev po naseljih in občinah v letu 2009. (vir MIZS, 2009, lastni prikaz)

SlikaP2-2: Število osnovnih šol po naseljih in občinah v letu 2009. (vir MIZS, 2009)

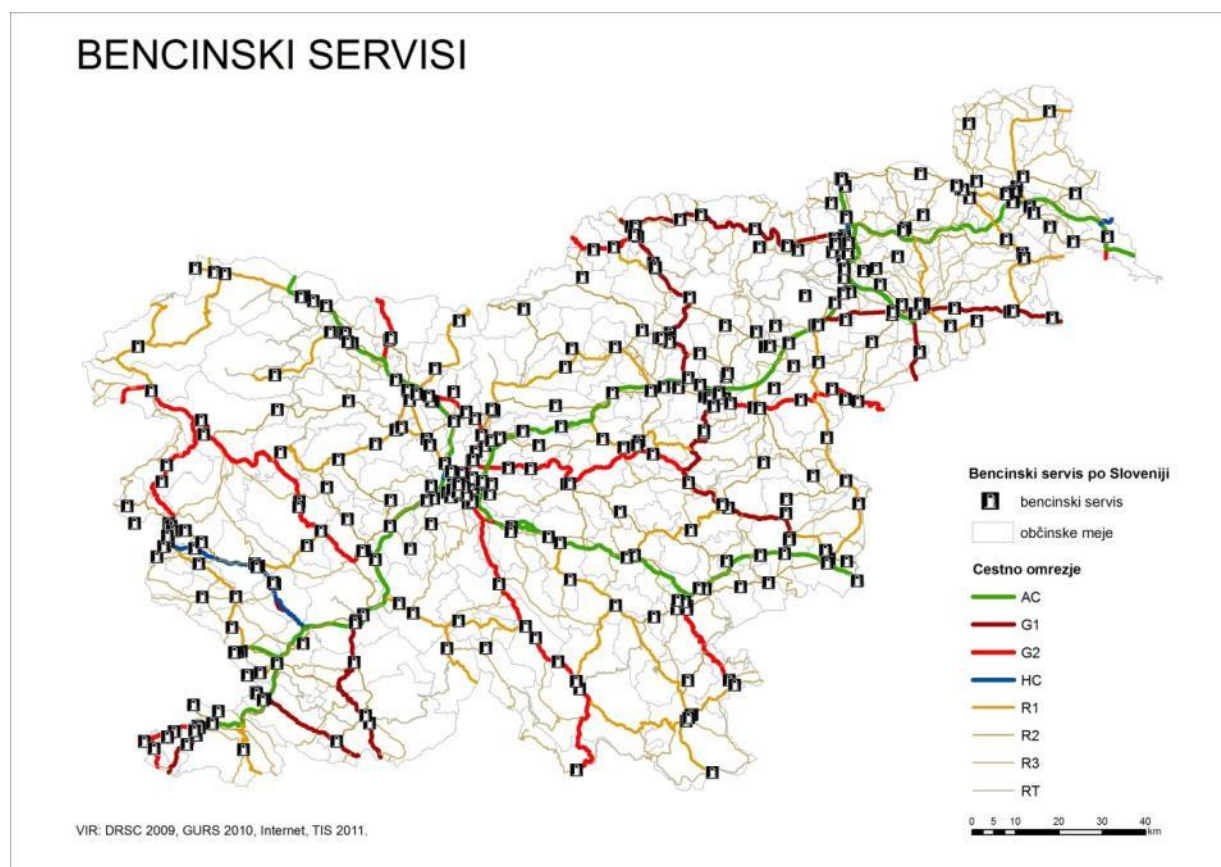
Na slikah P2-1 in P2-2 sta prikazana dva primera (vrtci ni osnovne šole) razporeditve dejavnosti po naseljih. Na enak način lahko prikažemo tudi ostale dejavnosti, najbolj zgovoren pa je zbirni prikaz vseh dejavnosti po naseljih. Kot kaže slika P2-3 je bilo število dejavnosti javnega interesa po naseljih v letu 2007 izrazito koncentrirano v Ljubljani, sledil mu je Maribor in šele nato tudi vsa ostala regionalna središča. Slika zelo zgovorno prikazuje rezultat procesa centralizacije dejavnosti v Ljubljani, ki se je odvil v letih po osamosvojitvi Slovenije. S takšno razporeditvijo dejavnosti javnega interesa po urbanih središčih sta močno načeta v 70 letih prejšnjega stoletja sprejet koncept in delovanje policentričnega razvoja urbanega omrežja v Sloveniji.

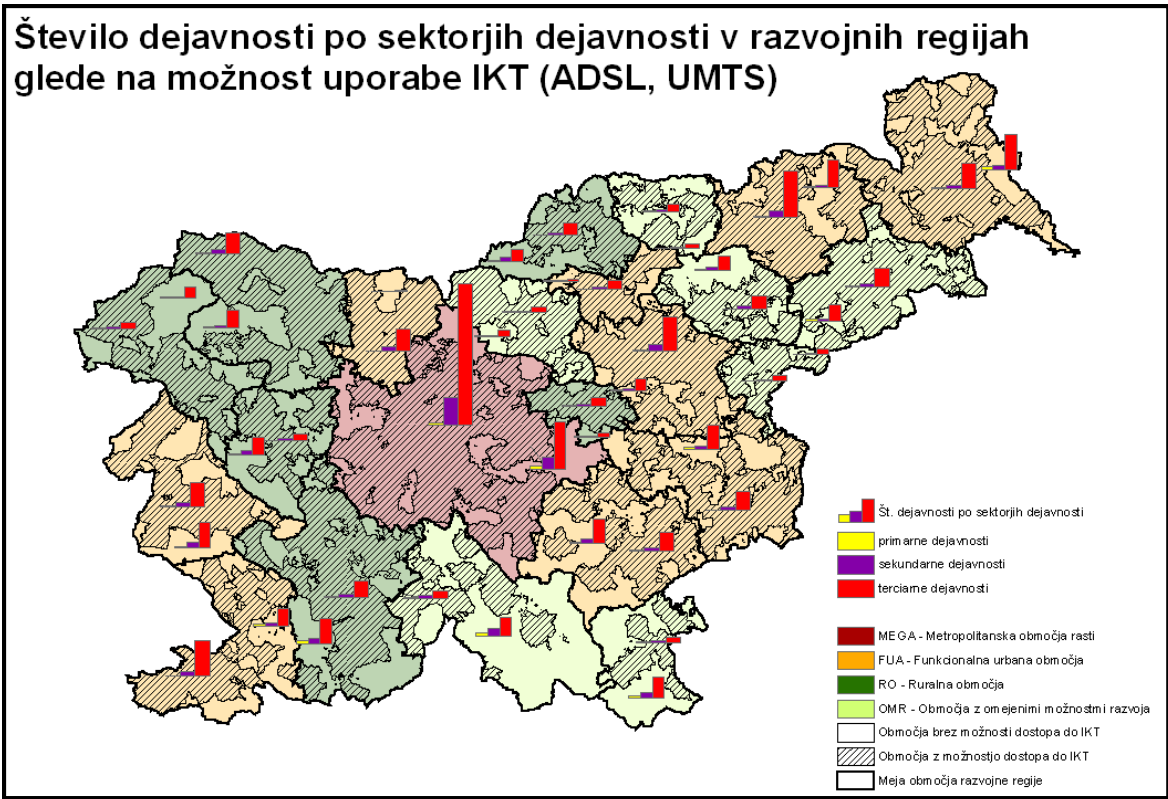
Slika P2-3: Razporeditev dejavnosti javnega interesa po naseljih v razvojnih regijah glede na možnost uporabe IKT (Zavodnik Lamovšek 2007). Stolpci na sliki izražajo hkrati število in razmerje med številom dejavnosti po naseljih, saj je višina stolpca za Ljubljano, ki ima največ dejavnosti v naselju = 100)

P3 – Stopnja opremljenosti naselij po številu in vrsti dejavnosti storitvenega (terciarnega) sektorja

<i>Opredelitev:</i>	V naseljih je treba prikazati dejavnosti terciarnega značaja po hierarhiji storitev vsaj za naslednje javne dejavnosti Trgovina: trgovski centri, hiper in supermarketi, blagovnice, trgovine Banke: banke, podružnice, bankomati Pošta: poštna oskrba povezava do podatkov Zavarovalnice: sedeži zavarovalnic ter njihove poslovne enote Bencinski servisi
<i>Raven opazovanja:</i>	naselje, občina
<i>Vir:</i>	Posamezni nosilci dejavnosti, MzIP
<i>Časovna serija:</i>	2011-
<i>Časovni interval:</i>	5-letno, letno
<i>Metodološka opomba:</i>	Podatki so v pristojnosti nosilcev dejavnosti in strokovnih služb in so delno dostopni, neurejeni ter niso geolocirani. Za potrebe določitve stopnje opremljenosti naselij ter za potrebe spremljanja sprememb v dostopnosti do terciarnih storitev je potrebno vzpostaviti permanentni in periodični sistem spremljanja opremljenosti naselij. Običajno so dostopni le podatki v tekočem letu, niso pa dostopni podatki v časovnih vrstah.

SlikaP3-1: Razvrstitev bencinskih servisov v letu 2011. (vir internet, TIS, 20011)

Slika P3-2: Število dejavnosti po sektorjih dejavnosti v razvojnih regijah glede na možnost uporabe IKT (ADSL, UMTS) (Zavodnik Lamovšek 2007)

Opomba: Histogrami v območjih brez dostopa do IKT so zaradi majhnih vrednosti prikazani z 10-kratno povečavo po višini.

Tudi v primeru terciarnih dejavnosti se v Sloveniji odvija proces koncentracije v večjih urbanih središčih, kar je posledica razmestitve dejavnosti javnega interesa, delovnih mest v industriji ter dostopnosti glede na prometna omrežje (Slika P3-1). Slika P3-2 prikazuje podobno sliko kot razmestitev dejavnosti javnega interesa na sliki P2-3. Ponovno se namreč kaže se izrazita koncentracija terciarnih dejavnosti v Ljubljani. Glede na razmestitev terciarnih dejavnosti v ostalih naseljih lahko ugotovimo, da gre za izrazito centralizacijo vseh dejavnosti in krepitev moči Ljubljane kot osrednjega urbanega središča Slovenije.

Ta stran je namenoma prazna.

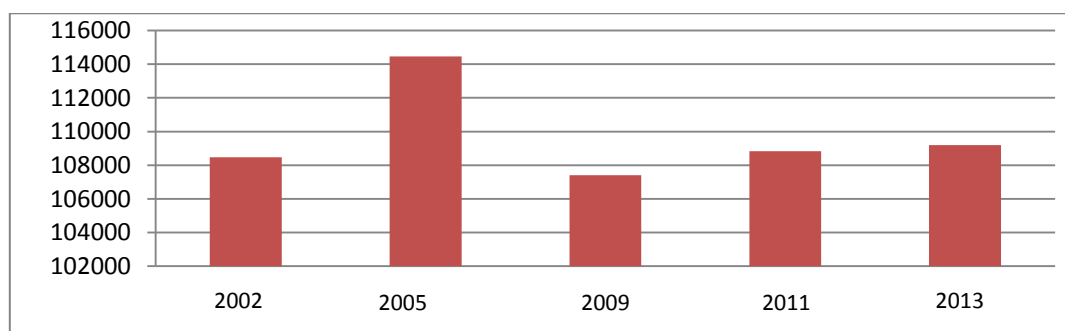
P4 – Spremembe urbane rabe prostora

<i>Opredelitev:</i>	Spremembe dejanske urbane rabe prostora v določenih časovnih presekih.
<i>Raven opazovanja:</i>	naselje
<i>Vir:</i>	MZIP
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno, 5 letno
<i>Metodološka opomba:</i>	Edina dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki jo je vzpostavilo MKO in jo permanentno vzdržuje za lastne potrebe, vsebuje tudi kategorijo pozidana in sorodna zemljišča. Evidenca ni bila vzpostavljena za potrebe spremljanja urbane rabe, hkrati so se spreminjala tudi metodološka navodila za zajem vrst rabe prostora, tudi za zajem rabe pozidana in sorodna zemljišča, zato podatki iz evidence NE izkazujejo dejanskega obsega pozidave ter trenda spreminjanja urbane rabe. Dodatno priporočilo: ministrstvo pristojno za prostor naj v sodelovanju z ostalimi pristojnimi ministrstvi in strokovnimi službami vzpostavi evidenco, na podlagi katere bo možno spremljat obseg ter spremembe urbane rabe prostora ter odgovarjat na socialne in ekonomske procese v prostoru.

Preglednica P4-1: Grafični izračun površin rabe pozidana in sorodna zemljišča za vso Slovenijo, v časovnih presekih 2002, 2005, 2009, 2011 in 2013 (MKO, 2013 lasten izračun).

leto dostopnih podatkov EDRKGZ	2002		2005		2009		2011		2013	
izračunana grafična površina vseh rab v EDRKGZ (ha)	2.036.575		2.032.733		2.032.617		2.032.712		2.032.710	
	pozidana in sorodna zemljišča		pozidana in sorodna zemljišča		pozidana in sorodna zemljišča		pozidana in sorodna zemljišča		pozidana in sorodna zemljišča	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Slovenija	108.473	5,33	114.456	5,63	107.397	5,28	108.832	5,35	109.195	5,37

Dejansko rabo Agencija RS spremlja s kazalcem okolja TP03, vendar avtorji ugotavljajo, da ni mogoče navesti dejanskega obsega pozidave (Pozidava - TP03, 2011; glej metodološka pojasnila).

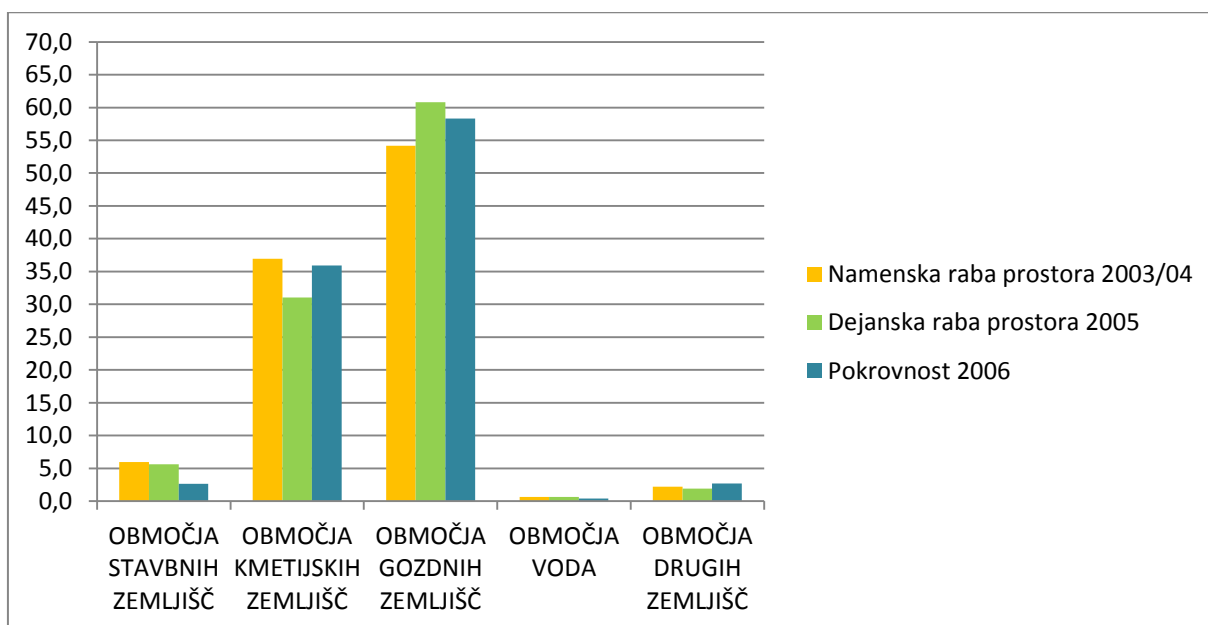

Grafikon P4-1: Grafični prikaz površin rabe pozidana in sorodna zemljišča za vso Slovenijo, v časovnih presekih 2002, 2005, 2009, 2011 in 2013 (MKO, 2013 lasten izračun).

Na podlagi evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (EDRKGZ, 2011) smo naredili izračun obsega za kategorijo pozidana in sorodna zemljišča ter podatke prikazali v preglednici P4-1. prava tako smo naredili izračun za kategorijo pozidana in sorodna zemljišča ter podatke še posebej prikazali na grafikonu P4-1. Opozarjamo, da zaradi metodoloških sprememb podatki ne izkazujejo dejanskega obsega pozidanih zemljišč niti spremembe med časovnimi preseki. poleg tega je treba upoštevati, da je prikazana le enovita kategorija pozidana in sorodna zemljišča znotraj katere niso prikazane podrobne urbane rabe.

P5 – Spremembe osnovnih kategorij dejanske in namenske rabe prostora

Opredelitev:	Spremlja se osnovne kategorije (kmetijska, gozdna, vodna, urbana in druga raba prostora) ter osnovne kategorije namenske rabe prostora (kmetijska, gozdna, vodna, urbana, druga raba) prostora. Razmerje med dejansko in namensko rabo prostora po posameznih kategorijah kaže na prostorsko načrtovalske trende. <i>Razmerje med dejansko urbano rabo in načrtovano urbano rabo kaže na razvojni prostorski potencial.</i>
Raven opazovanja:	naselje
Vir:	MZIP
Časovna serija:	letno
Časovni interval:	letno, 5 letno
Metodološka opomba:	Vzpostaviti je treba spremljanje urbane rabe prostora ter način spremljanja namenske rabe prostora. Glede dejanske rabe prostora glej komentarje pri kazalniku P4. Namensko rabo prostora mora spremljati MZIP na podlagi veljavnih prostorskih aktov občin.

Grafikon P5-1: Primerjava pokrovnosti (CLC 2006) dejanske rabe prostora (MKO 2005, 2013) in namenske rabe prostora planskih aktov občin iz obdobja 2003/04 združene v osnovnih pet območij rabe zemljišč (Z).

Po podatkih SURS (2005) je bilo v Sloveniji leta 1993 56,5 % gozda, medtem ko ga je bilo v letu 2005 že 60,8 % in leta 2013 60,6 % (MKO 2005, 2013, Preglednica 1). Planski akti občin izkazujejo v letih 2003/04 le 54,2 % gozdnih površin. Podatki kažejo, da se je v zadnjih 10 letih proces zaraščanja kmetijskih zemljišč močno intenziviral. Nanj je opozarjala že Ocena stanja in teženj v prostoru (Zavodnik Lamovšek, A. 2001), v kateri je bilo ugotovljeno, da je bilo v letih 1990-1998 v različnih fazah zaraščanja že 16,4 % kmetijskih površin. Največji obseg opuščanja kmetijskih površin pa je na obmejnih in demografsko ogroženih območjih.

Vzporedno s procesi zaraščanja potekajo tudi procesi urbanizacije, ki so najintenzivnejši na območjih kjer so razvojni pritiski in potrebe po novih zazidljivih površinah večje. Praviloma so to posegi na kmetijska zemljišča v uporabi, le redko pa na opuščena kmetijska zemljišča ali gozdna območja. Velik delež (1 %) v porastu stavbnih zemljišč ima tudi gradnja avtocestnega križa, ki je bil dokončan leta 2010 (MKO 2005, 2013). Kljub temu je razlika v velikosti območij stavbnih zemljišč po podatkih o dejanski in namenski rabi prostora le 0,6 % (Grafikon 1). Z dodatno analizo spreminjanja namenske rabe prostora po občinah v letih 2003/04 in 2007 – 2011 (Digitalni repozitorij UL FGG 2013) smo za posamezne podeželske občine, ki že imajo izdelan tudi občinski prostorski načrt, na podrobnejši ravni ugotavljali predvsem porast stavbnih zemljišč v občinskih središčih ter

njihovo zmanjševanje v ostalih naseljih v občinah. Saldo območij stavbnih zemljišč v obravnavanem obdobju je tako pozitiven, vendar praviloma v celotnem obdobju ne presega 1 % celotne površine občine, kar kažejo tudi podatki na primeru Občine Brda (Preglednica P5-).

Osnovna namenska raba prostora občine Brda	Dopolnjene PS SDPO Brda (2004)		OPN Brda (2011)		Sprememba površine [ha] glede na dopolnjene PS SDPO Brda (2004)	Delež spremenjene površine [%] glede na dopolnjene PS SDPO Brda (2004)
	Površina [ha]	Delež [%]	Površina [ha]	Delež [%]		
stavbna zemljišča	387,80	5,39	428,42	5,95	40,63	0,56
kmetijska zemljišča	3.611,97	50,18	3.456,75	48,03	-155,22	-2,16
gozdna zemljišča	3.144,96	43,69	3.235,70	44,96	90,74	1,26
vode	51,94	0,72	71,60	0,99	19,67	0,27
druga zemljišča	0,92	0,01	5,11	0,07	4,19	0,06
Skupaj	7.197,59	100,00	7.197,59	100,00	0,00	0,00

Preglednica P.5-1: Izračunane površine in deleži kategorij osnovne namenske rabe prostora v občini Brda po dopoljenih PO SDPO Brda (2004) in OPN Brda (2011) ter primerjava teh površin (Digitalni repozitorij UL FGG 2013)

Prikazani podatki so le del mozaika, ki ga je treba raziskati, da bomo dobili odgovore na vprašanja o vzrokih in posledicah procesov spreminjanja rabe prostora. Vsekakor pa ni več mogoče z gotovostjo trditi, da je na podeželju kmetijstvo še vedno tisti dejavnik, ki oblikuje krajino in tudi naselja. Prej bi lahko trdili nasprotno, da so spremembe v rabi prostora že tako velike, da kulturna krajina ni več povsod ohranjena in spreminja svojo podobo ter identiteto.

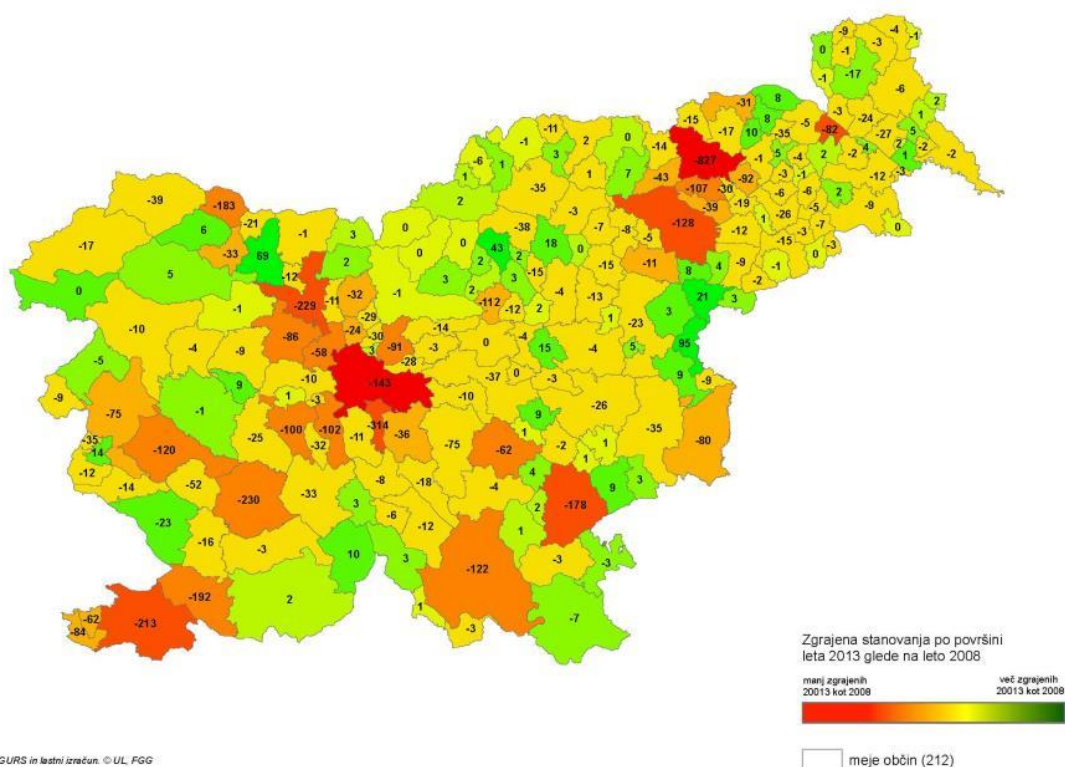
Da se pomen kmetijstva kot ekonomske kategorije zmanjšuje, kaže tudi zmanjševanje števila kmečkih gospodarstev že od leta 1960 dalje (Zavodnik Lamovšek, A. 2001). Danes je ekonomska (prehranska) vloga kmetijstva ponovno zelo izpostavljena, zato je ponovno izraženo vprašanje kako premagati razvojne ovire na podeželju ter morda obrniti procese spreminjanja rabe iz zaraščanja v ponovno kmetijsko rabo. Po nekaterih ocenah naj bi na slovenskem podeželju propadlo tudi do 42.000 malih kmetij (Zavodnik Lamovšek, A. 2001), vendar o tem danes nimamo točnega podatka.

Na prestrukturiranje slovenskega podeželja močno vplivajo tudi neposredna plačila na hektar, ki so v skladu s cilji kmetijske politike razvrščena glede na posamezno kulturo in glede na območje, v katerem leži posamezna parcela. So najpomembnejši ekonomski instrument za kmete pri odločanju o načinu obdelave zemljišč in s tem posledično o podobi slovenske krajine. Vpliv takšne kmetijske politike na preobrazbo kulturne krajine v Sloveniji zaenkrat še ni raziskan, lahko pa oblikujemo tezo, da ima sedanja kmetijska politika na podeželskih območjih s strukturnimi problemi (demografsko ogrožena, hribovita in manj dostopna območja) prej negativne kot pozitivne učinke na ohranjanje kmetijske rabe prostora.

Spremembe v rabi prostora ocenjujem kot rezultat oziroma posledico gospodarskih, družbenih, okoljskih in drugih dejavnikov, še posebej pa nepovezanost prostorske, demografske, gospodarske, kmetijske in regionalne politike, vendar v Sloveniji že več kot desetletje ni sistematičnega spremljanja stanja prostora ter izvajanja razvojnih politik, ki bi opozarjal na procese spreminjanja rabe prostora ter tako omogočil tudi sprotne preverjanje in prilagajanje zastavljenih ciljev razvojnim potrebam slovenskega podeželja (Zavodnik Lamovšek 2013).

P6 – Število in delež zgrajenih stanovanj

Opredelitev:	Spremlja se število in površina zgrajenih stanovanj v posameznem letu po tipu stanovanja (enosobno, dvosobno, tri sobno, štirisobno, pet in večsobno)
Raven opazovanja:	občina
Vir:	SURS
Časovna serija:	letno
Časovni interval:	letno
Metodološka opomba:	Podatke o številu, površini in tipu stanovanj (enosobno, dvosobno, tri sobno, štirisobno, večsobno) v tekočem letu je dostopen na SURS na ravni občine. Podatek na ravni naselja ni dostopen. V rezultatih so zajeta vsa stanovanja na območju Republike Slovenije (naseljena, nenaseljena, za občasno uporabo). Praviloma so zajeta samo dokončana stanovanja, v katerih so bila opravljena vsa gradbena, inštalacijska in obrtniška dela. Skladno z definicijami registrskega popisa stanovanj 2011 so upoštevana tudi stanovanja za občasno uporabo (počitniška stanovanja), niso pa upoštevana stanovanja v stanovanjskih stavbah za posebne namene (na primer v domovih, internatih in podobno). V prikazanih podatkih niso upoštevani zasilno naseljeni prostori (poslovni prostori, barake, kleti, podstrešja itd.) ter skupinska stanovanja (domovi, internati itd.). Prav tako niso zajeta stanovanja v lasti tujih držav in stanovanja, namenjena izključno za oddajanje turistom. Ocena stanovanjskega sklada oziroma ocena bilance stanovanjskega sklada je kombinacija podatkov o stanovanjih, zbranih z Registrskim popisom prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji v letu 2011, in podatkov, ki so bila zbrana z rednimi statističnimi raziskovanji. <u>Stanovanje</u> je vsaka gradbeno povezana celota, ki je namenjena za stanovanje in ima eno ali več sob z ustreznimi pomožnimi prostori (kuhinja, shramba, predsoba, kopalnica, stranišče) ali je brez njih ter ima vsaj en poseben vhod.

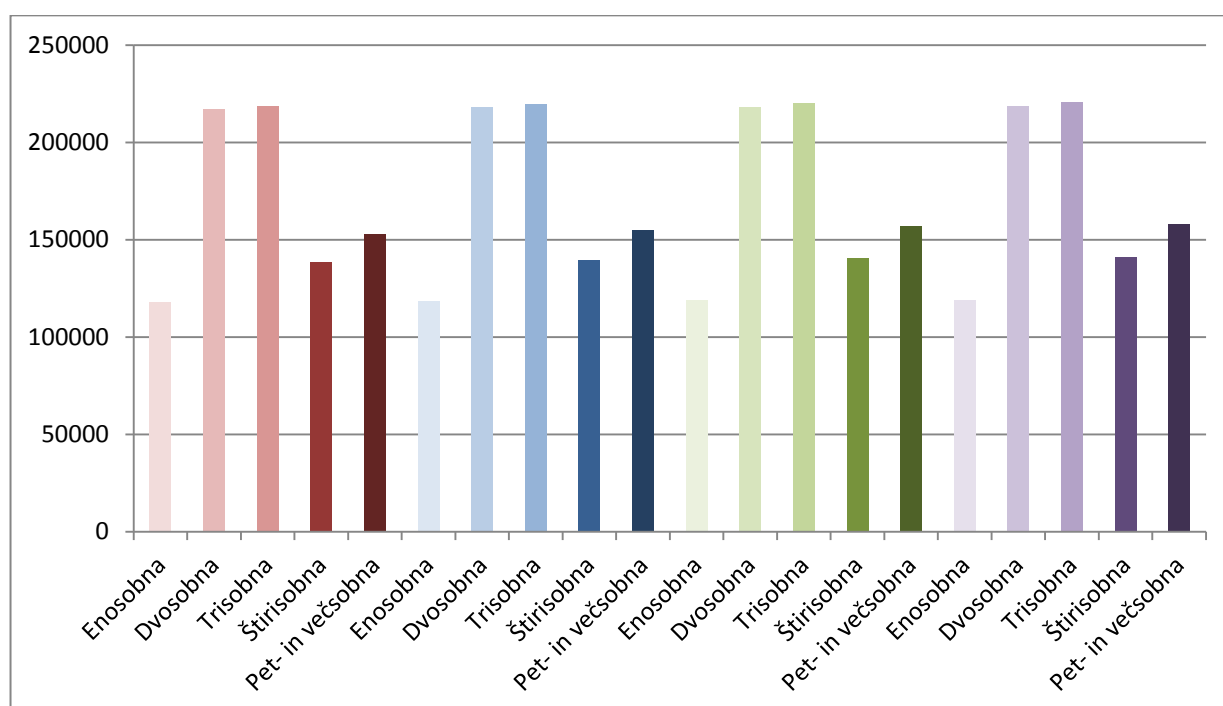

Slika P6-1: Obseg izgrajenih stanovanjskih površin leta 2013 v odnosu do leta 2008 (barvna lestvica) in razlika v številu izgrajenih stanovanj med letom 2008 in 2013 (vir. SURS, lastni izračun in prikaz).

Največji upad zgrajenih stanovanj in stanovanjskih površin leta 2013 v odnosu do leta 2008 je v občinah Ljubljana, Maribor, Koper, Škofljica, Postojna, Jesenice, Kranj, več stanovanj pa so leta 2013 kot leta 2008 zgradili v občinah Podčetrtek, Radovljica, Mozirje, Rogaška Slatina, Velenje. Manj stanovanjskih površin leta 2013 je v 132 občinah. V občinah Solčava, Hodoš, Središče ob Dravi, Jezersko, Žetale, Kobilje, Rečica ob Savinji, Luče in Dobrovnik so od leta 2008 do leta 2013 zgradili skupno manj kot 10 stanovanjskih enot. Obseg stanovanjskega sklada se je v Sloveniji od leta 2010 do 2013 povečal za 12351 stanovanj (Preglednica P6-1). Največ je dvosobnih in trisobnih stanovanj, razmerje v tipu stanovanj se v časovnem obdobju 2010 do 2013 ni spremenilo (Graf P6-1)

Preglednica P6-1: Ocena stanovanjskega sklada po občinah od leta 2010 do leta 2013. (SURSTAT, 2014)

	2010	2011	2012	2013
	Št. stanovanj	Št. stanovanj	Št. stanovanj	Št. stanovanj
SLOVENIJA	844656	849825	853860	857007

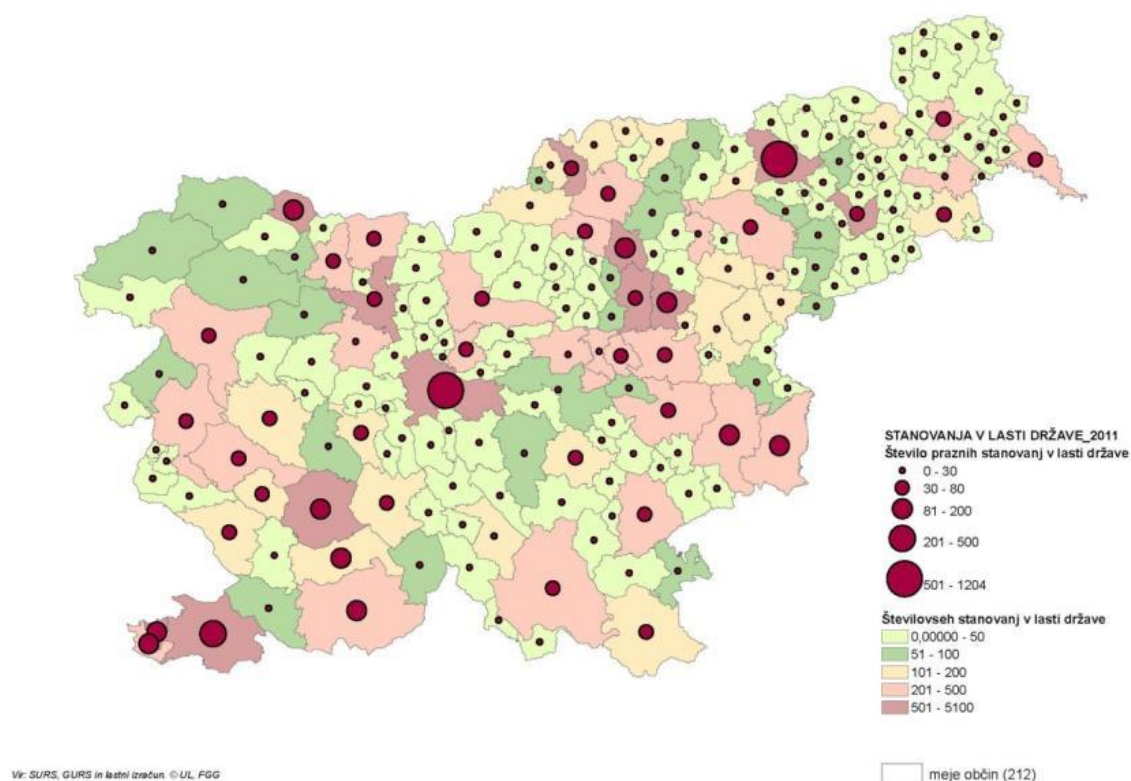

Grafikon P6-1: Prikaz števila stanovanj po tipu od leta 2010 do 2013 na ravni Slovenije. (SURSTAT, 2014)

Opomba: Podatki so dostopni na ravni občine, vendar preobsežni za prikaz v grafu.

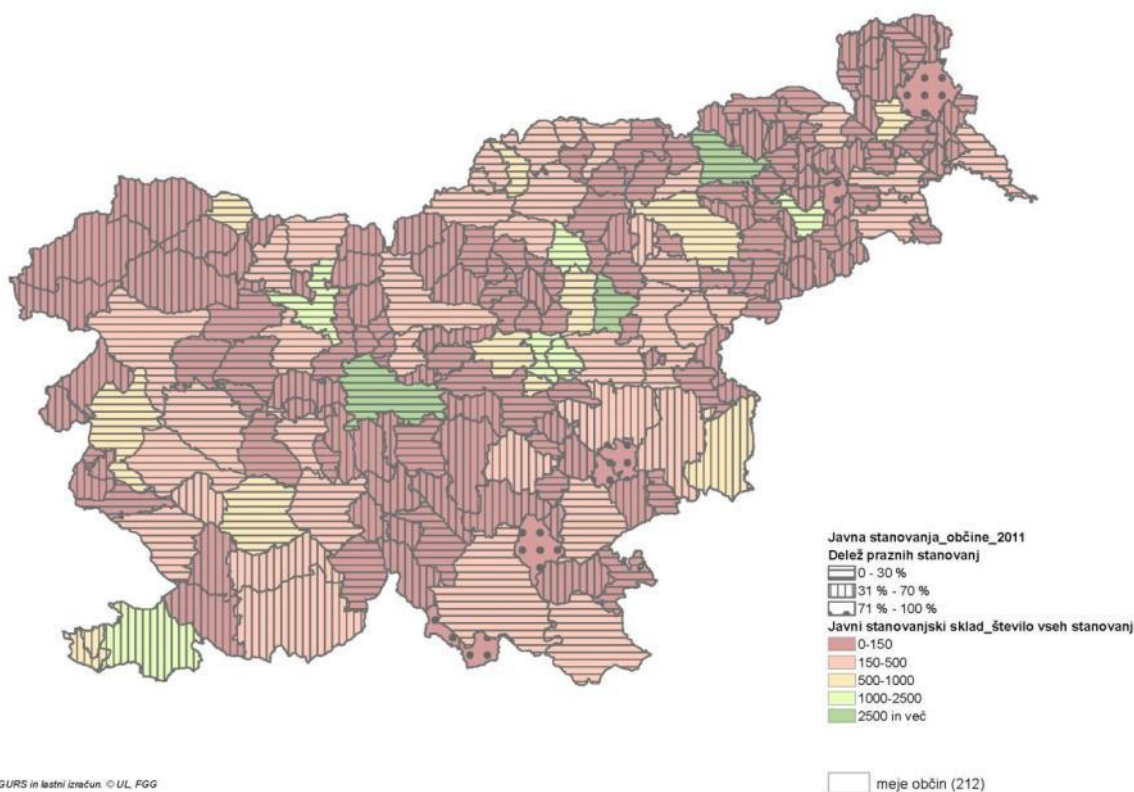
P7– Število praznih stanovanj v lasti države in lasti stanovanjskega sklada

<i>Opredelitev:</i>	Spremlja se število javnih stanovanj ter njihova zasedenost
<i>Raven opazovanja:</i>	naselje
<i>Vir:</i>	SURS, MzIP
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno, 5 letno
<i>Metodološka opomba:</i>	Podatke na ravni Slovenije/občina spremlja SURS, vendar je podatek premalo zanesljiv za javno objavo. Državna stanovanja so v lasti države. Spremljajo se stanovanja za bivanje ter posebej stanovanja za počitniške namene.

Slika P7-1: Število stanovanj in število praznih stanovanj v lasti države po občinah, leta 2011.

Na sliki P7-1 so prikazana stanovanja v lasti države ter število praznih (nezasedenih stanovanj, brez počitniških stanovanj) v lasti države. Podatek je na voljo za leto 2011. V enajstih občinah je praznih več kot 500 državnih stanovanj, v 8 občinah pa je praznih več kot polovico državnih stanovanj, vendar gre predvsem za manjše občine z majhnim številom državnih stanovanj. Skupno je v Sloveniji 31555 stanovanj v lasti države, od tega je 5133 praznih in še 1278 počitniških stanovanj. V občinah z velikim številom državnih stanovanj je povprečno praznih približno 22 % stanovanj (brez počitniških).

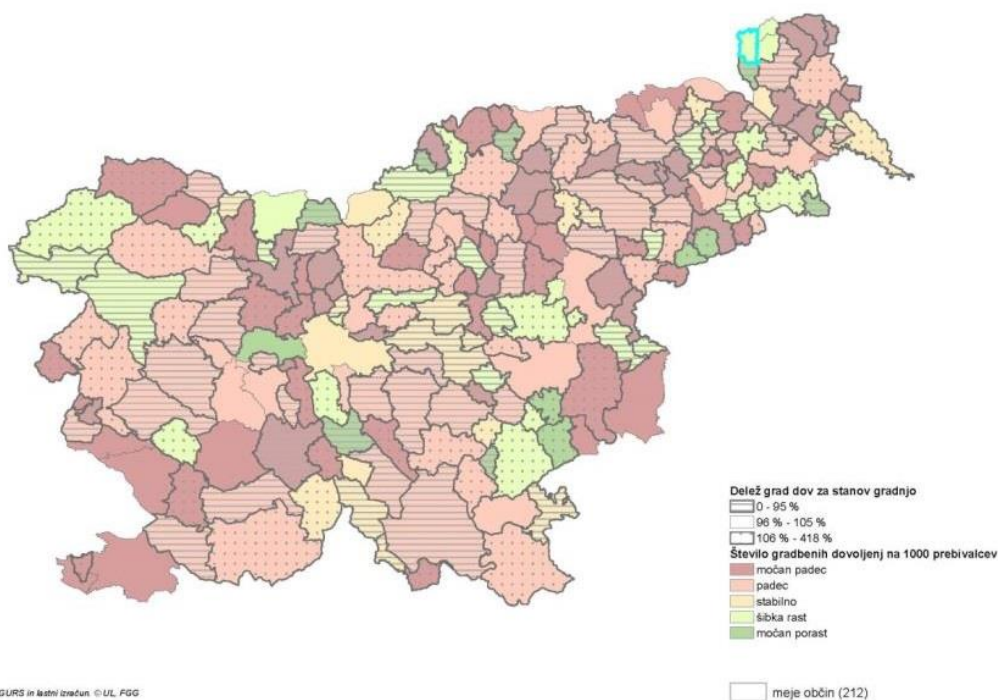
Vr: SURS, GURS in lastni izračun. © UL, FGG

Slika P7-2: Število stanovanj v lasti javnega stanovanjskega sklada in odstotek nezasedenih stanovanj, leta 2011.

Na sliki P7-2 so prikazana vsa stanovanja v lasti stanovanjskega sklada (država, občine,...) ter delež nezasedenih stanovanj, brez počitniških stanovanj. V Sloveniji je bilo leta 2011 9753 nezasedenih javnih stanovanj, od tega največ v Ljubljani (17109), Mariboru (988), Kopru (608), Piranu (334), Celju (296), Izoli (231) in Trbovljah (211). Največji odstotek nezasedenih stanovanj, brez počitniških stanovanj je v občinah Moravske toplice, Kostel in Škocjan.

P8 – Število izdanih gradbenih dovoljenj in delež gradbenih dovoljenj za stanovanjsko gradnjo

<i>Opredelitev:</i>	Spremlja se število izdanih gradbenih dovoljenj z deležem za stanovanjsko gradnjo v tekočem letu.
<i>Raven opazovanja:</i>	naselje
<i>Vir:</i>	SURS, MzIP
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno, 5 letno
<i>Metodološka opomba:</i>	Podatke o številu izdanih gradbenih dovoljenj (stanovanjske stavbe in nestanovanjske stavbe) na letni ravni za občino, regijo, kohezijsko regijo spremlja SURS. Po metodologiji iz leta 2011 so dostopni podatki od leta 1999 naprej. SURS spremlja podatke o izdanih gradbenih dovoljenjih na 1000 prebivalcev po občinah, dostopen podatek za stanovanjsko gradnjo.

Slika P8-1: Število izdanih gradbenih dovoljenj na 1000 prebivalcev po občinah leta 2013 glede na leto 2008 (barvna skala). Delež izdanih gradbenih dovoljenj za stanovanjsko gradnjo leta 2013 glede na leto 2008 (šrafura).

Na sliki P8-1 je bila uporabljena lestvica za gibanje izdanih gradbenih dovoljenj na 1000 prebivalcev kot jo prikazuje Preglednica P8-1.

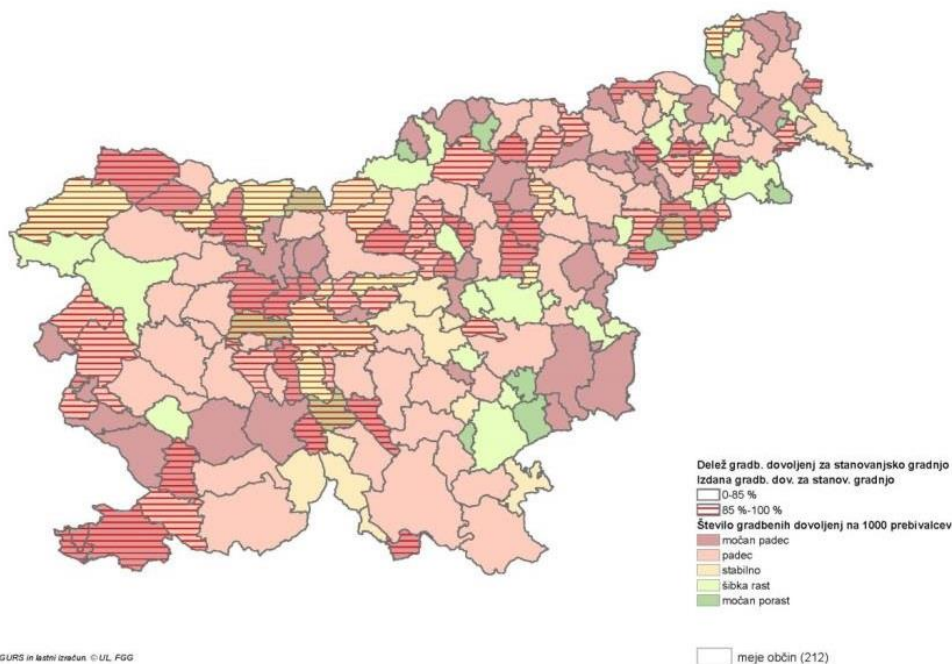
Preglednica P8-1: Izdana gradbena dovoljenja na 1000 prebivalcev (SURS)

Število gradbenih dovoljenj na 1000 prebivalcev leta 2013 glede na leto 2008	Razredi	Število občin v posameznem razredu
Močan padec	0-50 %	72
Padec	51 % - 90 %	74
Stabilno	91 % - 110 %	17
Šibka rast	111 % - 200 %	33
Močna rast	Nad 200 %	13

Izračunan je bil tudi odstotek izdanih gradbenih dovoljenj za stanovanjsko gradnjo, glede na vsa gradbena dovoljenja na 1000 prebivalcev. Grafična lestvica na sliki P8-1 je prikazan v treh razredih, ki jih prikazuje preglednica P8-2.

Preglednica P8-2: Odstotek izdanih gradbenih dovoljenj za stanovanjsko gradnjo, glede na vsa gradbena dovoljenja na 1000 prebivalcev (SURS)

Odstotek gradbenih dovoljenj za stanovanjsko gradnjo od vseh izdanih gradbenih na 1000 prebivalcev leta 2013 glede na leto 2008	Gradbena dovoljenja za stanovanjsko gradnjo leta 2013 glede na leto 2008	Število občin v posameznem razredu
Padec gradbenih dovoljenj za stanovanjsko gradnjo	Od 0 do 95 %	96
Stabilno	95 % do 105 %	42
Rast deleža gradbenih dovoljenj za stanovanjsko gradnjo	Več kot 105 %	72

Slika P8-2: Število izdanih gradbenih dovoljenj na 1000 prebivalcev po občinah leta 2013 glede na leto 2008 (barvna skala). Več kot 85 % izdanih gradbenih dovoljenj za stanovanjsko gradnjo v letu 2013 (šrafura) (SURS)

Na sliki P8-2 so z barvno šrafuro prikazane občine, v katerih je bilo več kot 85 % gradbenih dovoljenj v letu 2013 izdanih za stanovanjsko gradnjo. Barvna lestvica izdanih gradbenih dovoljenj na 1000 prebivalcev je enaka kot na sliki P8-1.

Število izdanih gradbenih dovoljenj je od leta 2008 do leta 2013 naraslo v 58 od 2012 občin, kar v 72 občinah pa ne dosegajo niti 50 % izdanih gradbenih dovoljenj glede na leto 2008 (slika P8-1). Na splošno je opazen trend zmanjševanja izdaje gradbenih dovoljenj na 1000 prebivalcev. V 74 od 2012 občin je več kot 85 % vseh izdanih gradbenih dovoljenj v letu 2013 bilo za stanovanjsko gradnjo. V občinah Jezersko, Ribnica na Pohorju, Dobrna, Štore, Trzič, Tabor, Razkrižje in Dornava je bila od leta 2008 vsa gradnja le stanovanjska. V občini Celje so bila v letu 2011 in 2012 izdana gradbena dovoljenja le za stanovanjsko gradnjo. PO tipu uzdaje gradbenih dovoljenj izstopajo občine občine Horjul, kjer je v desetih od petnajstih opazovanih let bila prisotna le stanovanjska gradnja, Jezersko (11/15), Luče in Lukovica (8/15), Štore in Tabor (9/15), pri čemer je bila samo stanovanjska gradnja od leta 2007. Podatki so na voljo od leta 1999 in prilagojeni na metodologijo leta 2011. Podatke vodi SURS. Za podrobno analizo bi bilo smiselno spremljat podatek na ravni naselja.

P9 – Dolžina cest glede na kategorizacijo

<i>Opredelitev:</i>	Spremlja se dolžina cest glede na kategorijo mednarodne ceste (ME), (avtoceste (AC), hitre ceste (HC), glavne ceste (G1, G2), regionalne ceste (R1, R2, R3, RT), lokalne ceste (LC, LZ, LK, LG) javne poti (JP, KJ) ter na kakovost (ceste s sodobnim cestiščem, gramozne ceste)
<i>Raven opazovanja:</i>	Občina
<i>Vir:</i>	SURS, Občina, DARS, DRSC
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološka opomba:</i>	/

Preglednica P9-1: Dolžine cest po vrsti ceste in vrsti cestišča, Slovenija, letno (SURŠ; 2012)

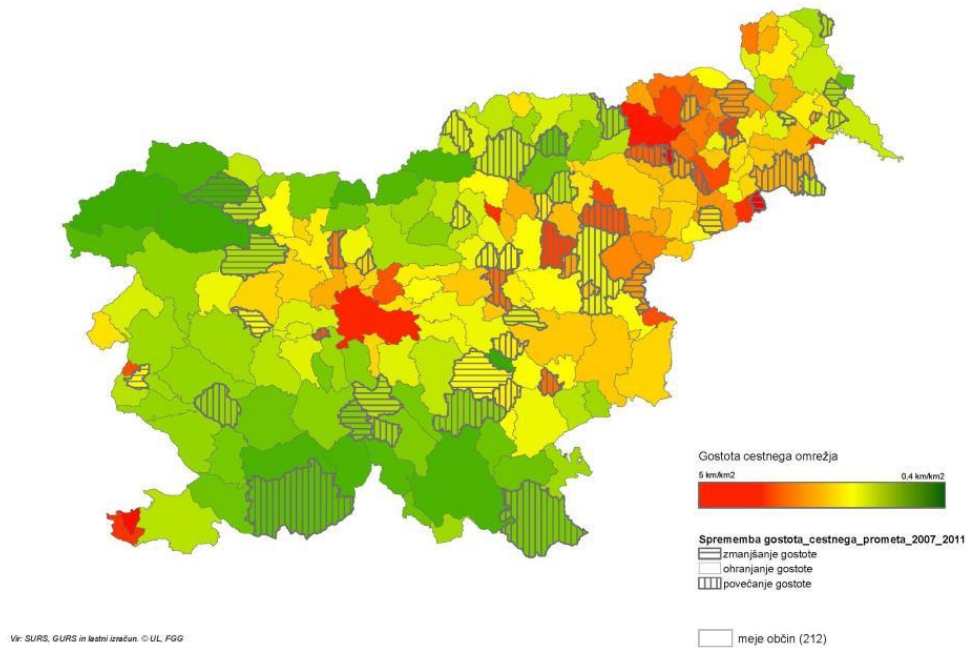
		2002 (km)	2011 (km)	Sprememba (km)
Javne ceste - SKUPAJ	Ceste s sodobnim cestiščem	25544,6	27978,2	2433,6
	Gramozne ceste	12976,1	10997,8	-1978,3
Državne ceste	Ceste s sodobnim cestiščem	5899,3	6405,8	506,5
	Gramozne ceste	450	322,5	-127,5
Občinske ceste	Ceste s sodobnim cestiščem	19645,4	21572,5	1927,1
	Gramozne ceste	12526,1	10675,3	-1850,8
Avtoceste - AC	Ceste s sodobnim cestiščem	394,2	675,2	281
	Gramozne ceste	-	-	
Avtoceste brez priključkov	Ceste s sodobnim cestiščem	307,5	533,3	225,8
	Gramozne ceste	-	-	
Hitre ceste - HC	Ceste s sodobnim cestiščem	61,9	92,8	30,9
	Gramozne ceste	-	-	
Hitre ceste brez priključkov	Ceste s sodobnim cestiščem	46,1	73,3	27,2
	Gramozne ceste	-	-	
Glavne ceste - G1, G2 in HCH1	Ceste s sodobnim cestiščem	1077,4	816,7	-260,7
	Gramozne ceste	-	-	
Regionalne ceste - R1, R2, R3 in RT	Ceste s sodobnim cestiščem	4365,8	4821	455,2
	Gramozne ceste	450	322,5	-127,5
Lokalne ceste - LC, LZ, LK in LG	Ceste s sodobnim cestiščem	10764	11133,5	369,5
	Gramozne ceste	3136,9	2324,5	-812,4
Javne poti - JP in KJ	Ceste s sodobnim cestiščem	8881,4	10439	1557,6
	Gramozne ceste	9389,2	8350,8	-1038,4
Mednarodne E-ceste	Ceste s sodobnim cestiščem	625	725	100
	Gramozne ceste	-	-	

Dolžina cestnega omrežja v Sloveniji se povečuje, v celokupnem obsegu se zmanjšuje obseg gramoznih cest. Podatki so dostopni tudi na ravni občine in sicer od leta 2002 naprej.

Preglednica P9-2: Sprememba gostote cestnega omrežja, ki je prikazan tudi na sliki P9-1 (SURŠ)

Gostota cestnega omrežja	Razredi	Število občin v posameznem razredu
Zmanjšana	Več kot 5 % zmanjšanje cestnega omrežja leta 2011 na leto 2007	19
Ohranjena	-4 % do 5 % sprememba gostote cestnega omrežja od leta 2007 do leta 2011	155
Povečana	Več kot 6 % povečanje cestnega omrežja od leta 2007 do leta 2011	37

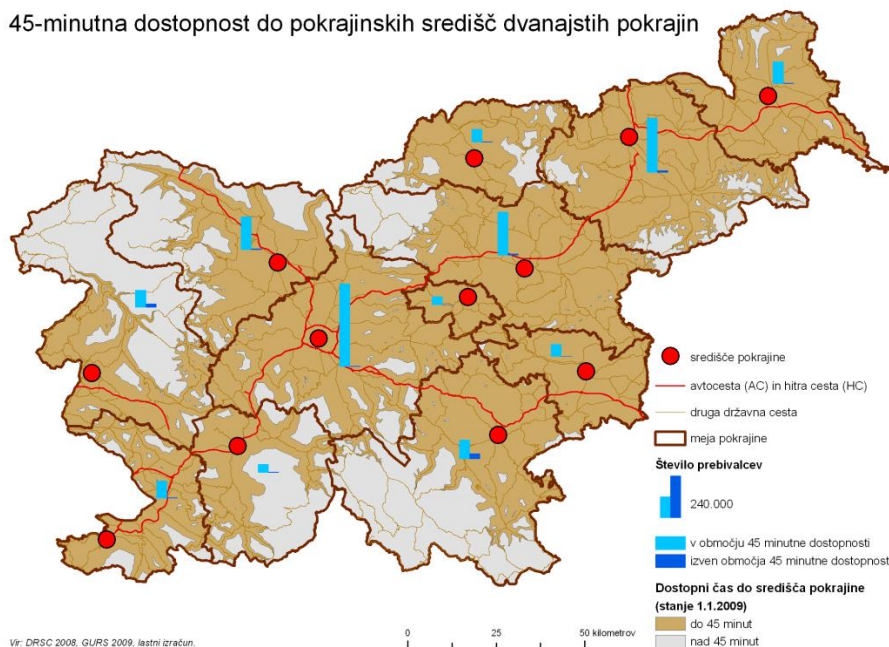

Slika P9-1: Gostota cestnega omrežja(vse javne ceste skupaj) v km/ km² v občinah leta 2011 in sprememba gostote cestnega prometa glede na leto 2007. Vir SURS, 2014

Podatki o gostoti cestnega omrežja za mnoge občine pred letom 2008 niso dostopni. Iz podatkov slika P9-1 razberemo, da le malo občin povečuje gostoto cestnega omrežja. Najbolj se je gostota povečala v občinah Račica ob Savinji ter Tabor. V 14 občinah je gostota cestnega omrežja upadla, največ v občini Gornja Radgona in to kar za 32 % let a2011 glede na leto 2007.

45-minutna dostopnost do pokrajinskih središč dvanajstih pokrajin

Slika P9-2: Dostopnost do javnih dejavnosti in zaposlitvenih središč se je z izgradnjo avtocestnega križa bistveno izboljšala za vse prebivalce (Pogačnik, A., Zavodnik Lamovšek, A., Drobne, S. s sod. 2009)

Gostota in opremljenost cestne infrastrukture bistveno vpliva na dostopnost do različnih dejavnosti. Z izboljšanjem cestnega omrežja se izboljšuje tudi dostopnost in s tem kakovost življenja vseh prebivalcev, zlasti na podeželju.

Ta stran je namenoma prazna.

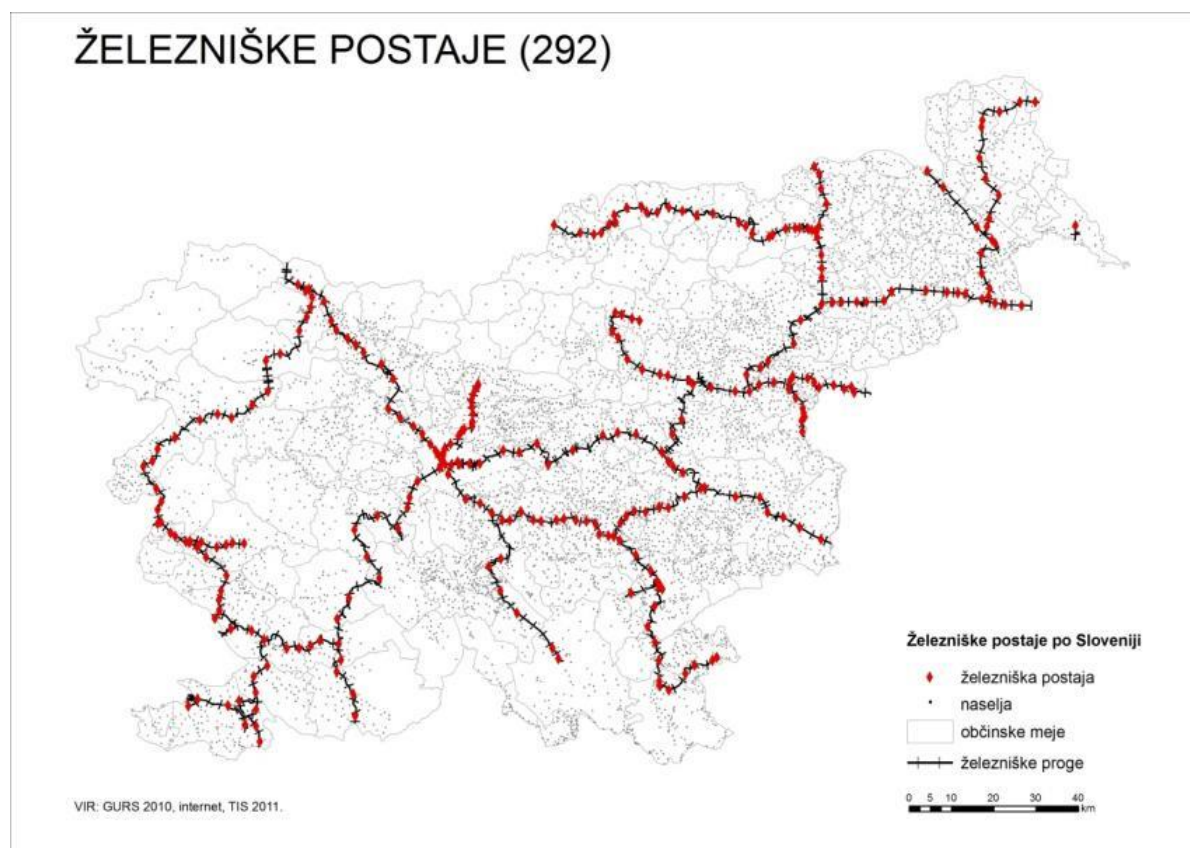
P10 – Dolžina in opremljenost železniških prog

<i>Opredelitev:</i>	Spremlja se dolžina železniških prog in opremljenost vključno z lokacijami železniških postaj za prevoz potnikov
<i>Raven opazovanja:</i>	Država, Občina
<i>Vir:</i>	SURS, Slovenske železnice
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološka opomba:</i>	Podatki o železniških postajah so dostopni pri Slovenskih železnicah, prikazani so za leto 2010, novejših podatkov nismo pridobivali.

Preglednica P10-1: Dolžina železniških prog, Slovenija, letno (SUSR, 2014)

		2002	2012
Dolžina železniške mreže	Kilometri	2194,7	2177,3
Dejanska dolžina prog	Kilometri	1228,6	1209,1

Dolžina železniškega omrežja se zmanjšuje. Podatkov o spremembi lokacije in števila železniških postaj za leto 2013 nismo pridobili. Podatke je treba pridobiti pri Slovenskih železnicah.

Slika P10-1: Lokacije železniških postaj (Internet, TIS, 2010)

P11 – Razmerje med številom potnikov v javnem in zasebnem potniškem prometu

<i>Opredelitev:</i>	Spremlja se število potnikov prepeljanih z javnim potniškim prometom v odnosu do osebnih prevoznih sredstev. Med javni potniški promet uvrščamo število prepeljanih potnikov na železniškem omrežju (mednarodni in notranji promet), število prepeljanih potnikov v mestnem potniškem prometu in javnem (avtobusnem) potniškem prometu, število prepeljanih potnikov v letalskem prometu. <i>Osební potniški promet vrednotimo po število prevoženih kilometrov z osebnim avtomobilom ter kolesom (število osebnih avtomobilov)</i>
<i>Raven opazovanja:</i>	Država, Občina, naselje
<i>Vir:</i>	SURS, Ministrstvo za infrastrukturo, Nosilci dejavnosti
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološka opomba:</i>	Razmerje med številom potnikom v javnem in zasebnem prometu je sestavljen kazalec za katerega nimamo ustreznih podatkov. Podatki v cestnem prometu se vodijo ločeno za mestni potniški promet ter za medkrajevni in mednarodni promet ter so podani v prepeljanih potnikih in v prevoženih kilometrih. V prepeljanih potnikih in prevoženih kilometrih so podani tudi podatki v železniškem prometu in sicer ločeno za notranji ter zunanji promet. Pri osebnem prometu pa lahko spremljamo le število registriranih vozil po tipu vozila in vrsti lastništva (SURS in MNZ), ne pa tudi obsega prepeljanih kilometrov. Na sliki 11-1 je prikazano gibanje osebnih avtomobilov po občinah (brez ostalih prevoznih sredstev). Razmerja med javnim in zasebnim potniškim prometom iz dostopnih podatkov ne moremo izračunati zato je vsaka kategorija predstavljena posebej.

Preglednica P11-1: Prepeljani potniki (v tisočih) in prevoženih kilometrov (v tisočih) v javnem cestnem potniškem prometu. Vir SURS, 2014

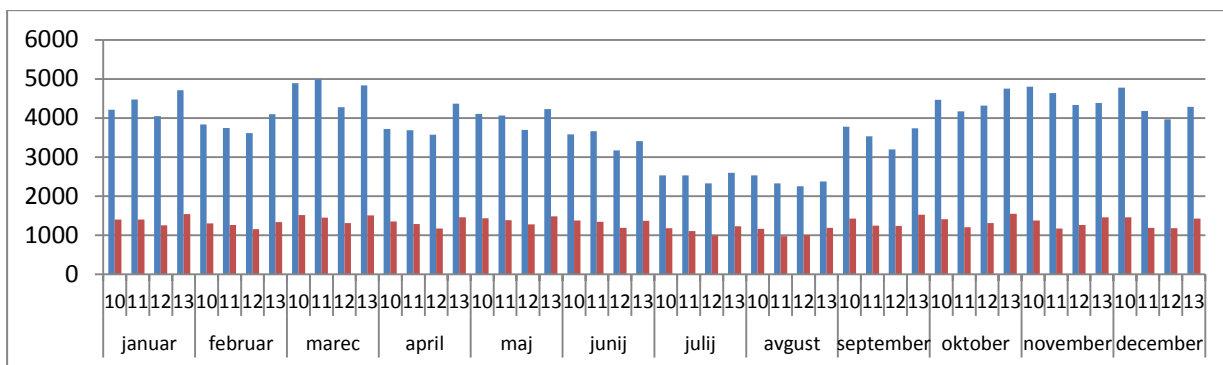
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Potniki (1.000)	55937	53604	51745	51336	47748	47210	45980	42760	47752
Linije - število	106	102	106	109	114	114	94	99	128
Prevoženi kilometri (1.000)	15813	15778	15759	16291	16518	16370	14990	14307	17042

Obseg prepeljanih potnikov v cestnem javnem potniškem prometu se od leta 2005 zmanjšuje (preglednica P11-1). Število rednih linij sicer narašča, tako kot tudi število prevoženih kilometrov. Podatek je dostopen na ravni Slovenije, kar nam ne pokaže realne slike o dostopnosti javnega potniškega prometa v posameznih manjših in od mestnih središč oddaljenih naselij.

Iz preglednice P11-2 razberemo, da se upad prepeljanih kilometrov ter potnikov še posebej zmanjšuje na razdaljah nad 100 km (za več kot 70%). Najmanjši upad je zaznati na razdaljah med 20 in 50 km.

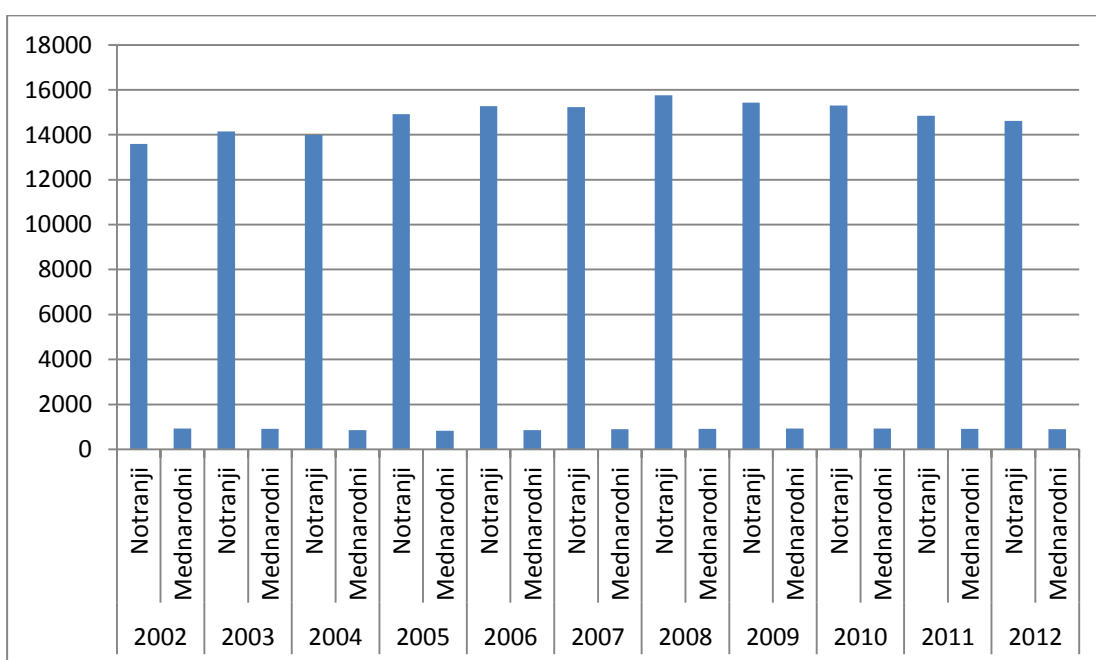
Preglednica P11-2: Cestni javni potniški prevoz po: MERITVE, RAZDALJA, LETO (SURS, 2014; Podatki so dostopni samo do leta 2011)

	2002	2011	Zmanjšanje (%)	
Število prepeljanih potnikov (v tisoč)	Razdalja - SKUPAJ	57955	32404	44,09%
	do 20 km	42717	21086	50,64%
	21 - 50 km	11639	9772	16,04%
	51 - 100 km	2174	1166	46,37%
	101 - 300 km	1119	326	70,87%
	nad 300 km	306	54	82,35%

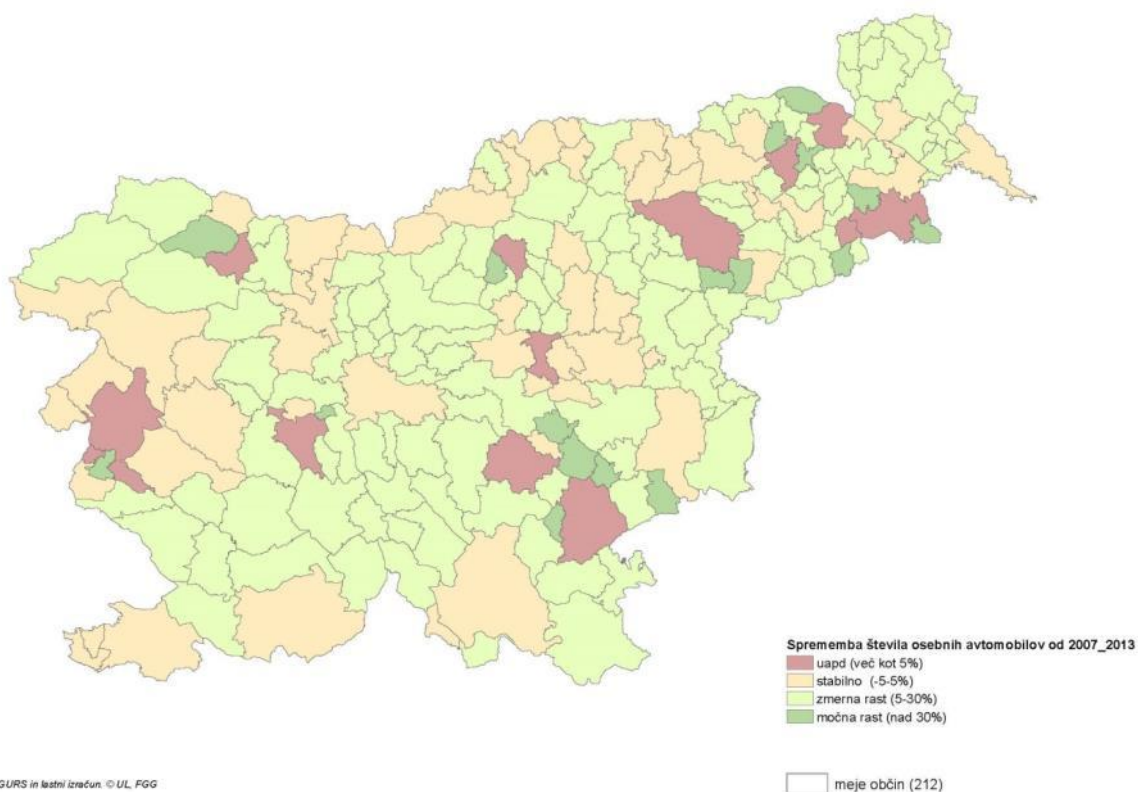
Grafikon P11-1: Prepeljani potniki v mestnem potniškem prometu (v tisočih) in prevoženih kilometrov(v tisočih) po mesecih. Vir SURS, 2014

Obseg mestnega potniškega prometa od leta 2010 do 2013 narašča v hladnejših mesecih (januar, februar marec, april, oktober) ter upada v juniju, juliju in avgustu. V splošnem je opazen porast mestnega potniškega prometa.

Grafikon 11-2: Prepeljani potniki (v tisočih) v železniškem potniškem prometu ločeno za notranji ter mednarodni promet. Vir SURS, 2014

Obseg prepeljanih potnikov v notranjem železniškem prometu je od leta 2002 do 2008 rasel, nato pa do leta 2012 padel. Mednarodni promet je konstanten.

Slika P11-1: Gibanje števila osebnih avtomobilov v občinah v obdobju 2007 do 2013 (Vir SURS, 2014)

Opomba: Sprememba števila osebnih avtomobilov od leta 2007 do leta 2013 je na sliki P11-1 prikazana v naslednjih razredih:

	Razredi	Število občin v posameznem razredu
Upad osebnih avtomobilov	Več kot 5 % Upad leta 2013 glede na leto 2007	11
Stabilno	-5 % do 5 % spremembe osebnih avtomobilov leta 2013 glede na leto 2007	59
Zmerna rast osebnih avtomobilov	Od 6 % do 30 % povečanje obsega osebnih avtomobilov leta 2013 glede na leto 2007	124
Močna rast osebnih avtomobilov	Nad 30 % povečanje obsega osebnih avtomobilov leta 2013 glede na leto 2007	17

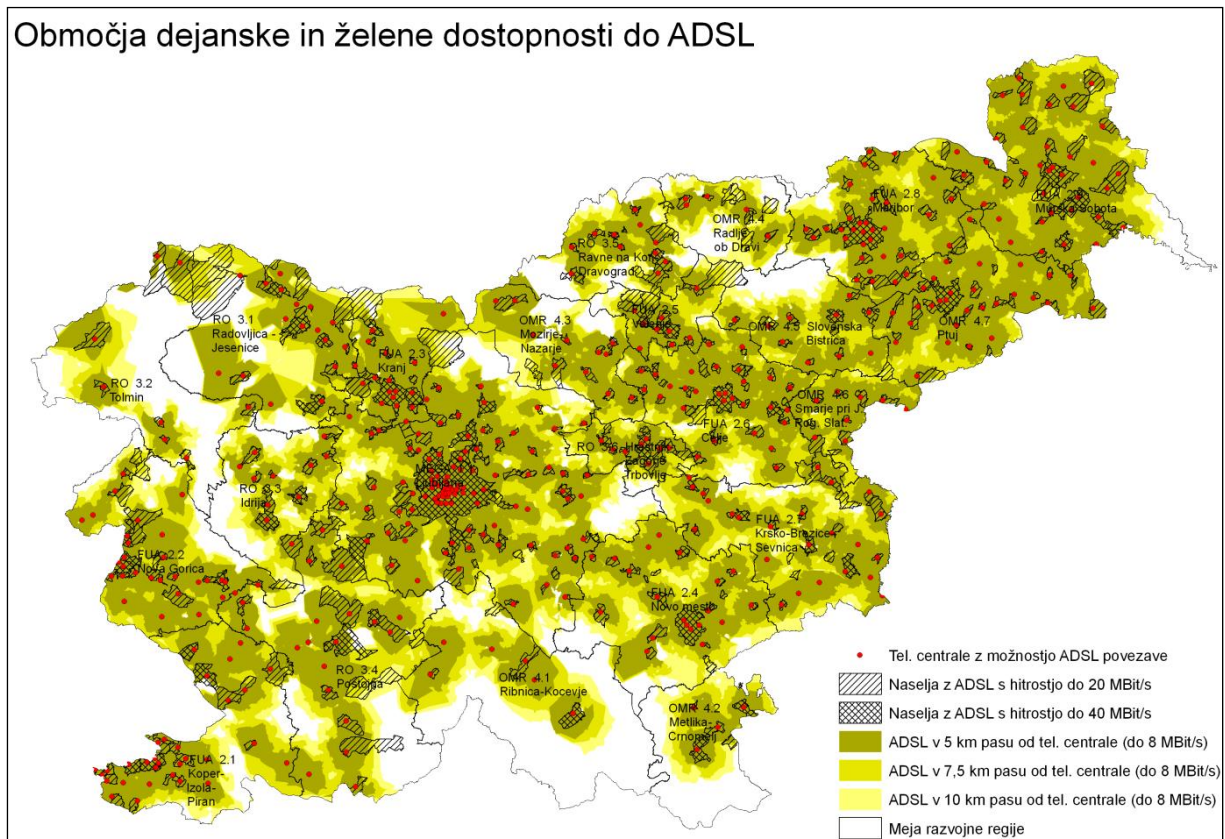
Dostopni so podatki o številu osebnih avtomobilov od leta 2001 naprej, vendar so popolni od leta 2007. Na MZIP so dostopni podatki o registriranih vozilih po tipu in vrsti lastništva (pravne in fizične osebe), vendar so podatki vodeni po upravnih enotah registracije, zato smo uporabili podatke SURS.

Oceno obsega osebnega prometa v odnosu do javnega prometa lahko opravijo pristojne službe na podlagi podatkov števnih mest (podatki so dostopni na DRSC). Kazalnik razmerja med javnim in zasebnim prometom ni vzpostavljen.

Ta stran je namenoma prazna.

P12 – Dostopnost IKT tehnologije

<i>Opredelitev:</i>	Opredelijo se območja »belih lis«, ki so brez dostopnosti IKT tehnologije
<i>Raven opazovanja:</i>	Naselje
<i>Vir:</i>	SURS, Ministrstvo za infrastrukturo, Nosilci dejavnosti
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološka opomba:</i>	Prikazani rezultati ne vsebujejo podatkov o dostopnosti do širokopasovnih povezav preko optičnih kablov. Te podatke bo treba za poglobljeno analizo dostopnosti do IKT še pridobiti.

Slika P12-1: Območja dejanske in želene dostopnosti do ADSL (vir podatkov Telekom 2005, 2007, Mobitel 2005, obdelava podatkov in kartografski prikaz Zavodnik Lamovšek, 2007)

Regionalne razlike v razvoju IKT v Sloveniji so vidne tako med različnimi regijami kot znotraj posameznih regij. Te razlike temeljijo na »osi«, ki deli urbane aglomeracije (jedrna območja) in podeželska (obrobna) območja. Že grob prikaz rezultatov je pokazal, da so IKT bolj razvite v tudi sicer razvitejših regijah. Regije s slabšimi socio-ekonomskimi kazalci pa zaostajajo tudi v razvoju IKT (Zavodnik Lamovšek, 2007). Poudariti je treba še eno ugotovitev, da so jedrna območja po površini bistveno manjša od obrobja, v njih pa živi večina prebivalcev v posamezni regiji. Tako je za razvoj v jedrnih območjih potrebno relativno malo IKT (in druge) infrastrukture, ki se glede na potrebe vse bolj tehnološko zahtevnih odjemalcev neprestano izboljšuje. Hkrati z razvojem IKT infrastrukture in storitev pa se v jedrnih območjih kopičijo tudi ostale dejavnosti, predvsem v terciarnem sektorju, narašča število delovnih mest, na katerih se zaposlujejo dobro izobraženi ljudje (Zavodnik Lamovšek, 2007).

Glede na večino izbranih kazalnikov (Zavodnik Lamovšek, 2007) se kažejo kot najslabše razvita območja Nazarje–Mozirje, Radlje ob Dravi Ribnica–Kočevoje in Tolmin, kar je verjetno posledica slabše naravno-geografske lege ter velike oddaljenosti od največjih urbanih središč, s tem pa posledično tudi slabše

infrastrukturne opremljenosti, manj razvitega gospodarstva, šolstva, zdravstva ... Na drugi strani pa sta najbolj razviti območji Ljubljana in Maribor, pri čemer se Ljubljana ne uvršča v sam vrh po vseh kazalnikih. Presenetljivo visoko se uvrščata Murska Sobota, ki ima sicer veliko strukturnih in razvojnih težav (ZSSRR, 2005) in Ptuj. Podatki kažejo na to, da imata obe območji zelo velik potencial za razvoj z nadaljnjimi vlaganji v zmogljivejšo IKT infrastrukturo in storitve, z ustreznimi vlaganji v R&R ter z intenzivnim povezovanjem z gospodarstvom.

Tako ima že sedaj praktično vsak prebivalec Slovenije dobre možnosti za pridobitev solidne širokopasovne povezave. Tudi Evropska unija v Strategiji za Evropo 2020 (2010) široko uporabo informacijske in telekomunikacijske tehnologije (IKT) prepoznava kot nujnost za rast, zato je dostop do infrastrukturnih povezav velikega pomena. Prostorska distribucija internetne infrastrukture je pomembna za promocijo policentričnega in uravnoveženega evropskega prostora kjer so vse regije in mesta povezava z globalnim pretokom informacij in dejavnosti. Cilj do leta 2013 je zagotoviti, da bodo imela vsa evropska gospodinjstva dostop do interneta visokih hitrosti, ki naj bi do leta 2020 omogočal najhitrejšo možno internetno povezavo do 50 % gospodinjstvom (Digitalna agenda za Evropo, 2010).

V Sloveniji so doseženi že dokaj dobri rezultati, kar nam kažejo območja in število prebivalcev z omogočeno dostopnostjo do ADSL priključkov, kar je prikazano na sliki P12-1 in preglednici P12-1 (dostopnosti do drugih širokopasovnih povezav ni bilo mogoče prikazati zaradi nedostopnosti podatkov; do Zavodnik Lamovšek, 2007). Slika P12-1 in preglednica P12-1 hkrati prikazujeta tudi območja, kjer so še vedno prisotne tako imenovane »bele lise«(Javni razpis za izgradnjo ... 2010), na katerih ni nikakršnega dostopa do širokopasovnih omrežij (ADSL, UMTS, brezžične povezave, optični kabel ...). Izračunano je tudi število prebivalcev, ki tega dostopa nima. Oba podatka sta lahko vodilo za nadaljnje opremljanje prostora ter krepitev policentričnega razvoja Slovenije.

Preglednica P12-1: Dejansko in zeleno število prebivalcev z možnim dostopom do ADSL v Sloveniji (Izvorni podatki: Telekom 2005, EHIŠ v povezavi s centralnim registrom prebivalstva, SURS, GURS 2004, obdelava podatkov in kartografski prikaz Zavodnik Lamovšek, 2007)

Oddaljenost od telefonskih central, ki omogočajo ADSL-povezave	Št. preb. v izbranem območju	Delež preb. v izbranem območju (%)	Opomba
5-km pas od telefonske centrale	1.753.788,00	87,80	Dejanska možnost uporabe ADSL)
7,5-km pas od telefonske centrale	1.872.153,00	93,72	Simulacija
10-km pas od telefonske centrale	1.909.267,00	95,58	Simulacija
> 10-km pas od telefonske centrale (območje cele Slovenije in vseh njenih prebivalcev)	1.997.590,00	100,00	Cilj Strategije razvoja širokopasovnih omrežij do leta 2010*

V Sloveniji so cilji, glede na že dosežene rezultate postavljeni bistveno višje, in sicer pokritost s širokopasovnimi omrežji za celotno populacijo Slovenije (Strategija razvoja ..., 2008), kar lahko merilo z naslednjim kazalnikom:

- s številom računalnikov (IP – naslov internetnih protokolov oz identifikacijskimi številkami računalnikov), ki imajo dostop do širokopasovnega omrežja. S pomočjo sledljivosti, ki jo omogoča internet, se pokaže tudi geografska lokacija teh računalnikov, tako da lahko s tem ugotavljamo tudi prostorsko razporejenost uporabnikov in s tem pokritost ozemlja s širokopasovnimi omrežji.

Doseganje ostalih ciljev v povezavi z razvojem IKT pa lahko merimo še s kazalnikoma:

- investicijskih vlaganj v razvoj IKT na posameznih območjih ter števila uporabnikov e-storitev po različnih teritorialnih območjih na ravni NUTS 5 in NUTS 3 na vseh področjih uporabe e-storitev, predvsem pa na področjih uprave, zdravstva, šolstva, učinkovite rabe energije, varstva okolja itd.

P13 – Število objektov priključenih na javno vodovodno omrežje

<i>Opredelitev:</i>	Število vseh objektov priključenih na javno vodovodno omrežje in odnos do vseh objektov
<i>Raven opazovanja:</i>	Naselje, REN
<i>Vir:</i>	SURS, ARSO, GURS
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološka opomba:</i>	<i>Podatki na SURS so dostopni na ravni regije za leto 2012. Za spremljanje prostorskega razvoja bi potrebovali podatek za vsak objekt, na naselje. Smiselno bi bilo spremljati objekt, ki so priključeni na vodovodno omrežje (REN) ter trend izgradnje in priključevanja objektov po naseljih.</i>

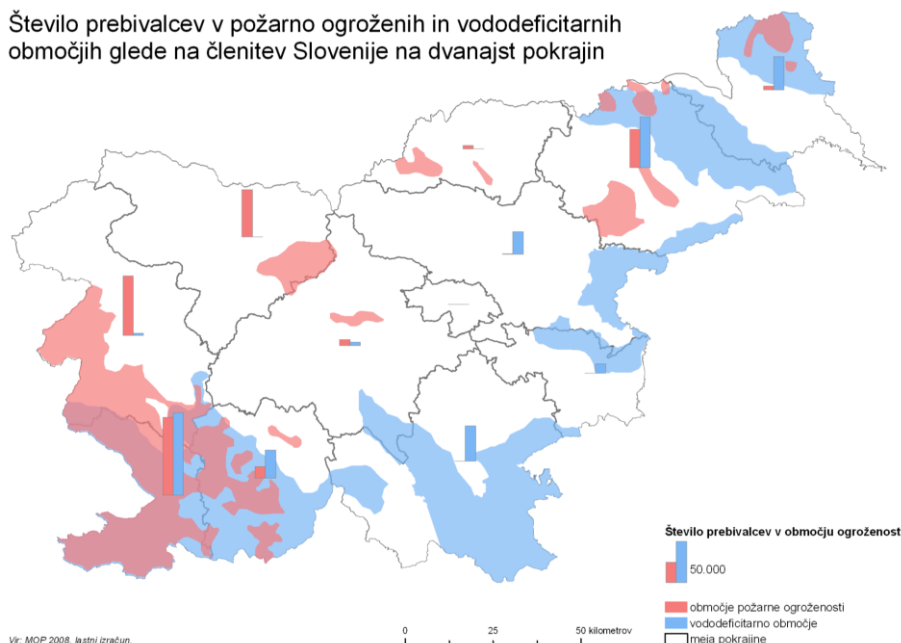
Preglednica 13-1: Dolžina vodovodnega omrežja in število vodovodnih priključkov. Vir SURS, 2014

	2012	
	Dolžina vodovodnega omrežja (v km)	Število vodovodnih priključkov
SLOVENIJA	21656	487953
Pomurska	1434	35299
Podravska	3459	80191
Koroška	556	13114
Savinjska	4112	60742
Zasavska	319	5989
Spodnjeposavska	1325	20423
JV Slovenija	1860	41545
Notranjsko-kraška	811	14405
Osrednjeslovenska	3300	93748
Gorenjska	1594	43771
Goriška	1540	40870
Obalno-kraška	1347	37857

Podatek je dostopen le za leto 2012, zato iz njega ne moremo razbrati trenda dogodkov.

P14 – Število in delež prebivalstva na vododeficitarnih območjih

Opredelitev: Število in delež prebivalstva na vododeficitarnih območjih
Raven opazovanja: Naselje, EHIŠ
Vir: ARSO, GURS
Časovna serija: letno
Časovni interval: letno
Metodološka opomba: /

Slika 26: Število prebivalcev v požarno ogroženih območjih in vododeficitarnih območjih glede na členitev Slovenije na dvanajst pokrajin

Preglednica 12: Delež prebivalcev v vododeficitarnih območjih. K pregledu so dodana še vodovarstvena območja na državni in lokalni ravni (Pogačnik, Zavodnik Lamovšek, Drobne, 2009)

Zap. št.	Pokrajina	Vodovarstvena območja		Vododeficitarna območja
		državni nivo	občinski nivo	
1	Pomurska	3%	3%	31%
2	Podravska	49%	1%	19%
3	Koroška	0%	1%	0%
4	Savinjska	0%	2%	11%
5	Zasavska	0%	1%	0%
6	Spodnjeposavska	0%	8%	16%
7	Jugovzhodna Slovenija	0%	5%	31%
8	Osrednjeslovenska	48%	5%	1%
9	Gorenjska	0%	1%	0%
10	Notranjskokraška	2%	27%	68%
11	Goriška	0%	6%	2%
12	Obalnodraška	5%	7%	98%

Podatki kažejo, da je delež prebivalstva v ogroženih območjih v pokrajinah pod 1 %. S stališča razvoja je ta podatek ugoden, saj kaže na to, da v ogroženih območjih ni pretirano veliko stanovanjske in druge gradnje, ki bi ob večjih nesrečah predstavljala preveliko finančno obremenitev za pokrajino. Kljub temu pa so v nekaterih pokrajinah ta območja obsežnejša.

Ta stran je namenoma prazna.

P15 – Število in delež objektov priključenih na komunalno omrežje po naseljih

<i>Opredelitev:</i>	Število in delež objektov priključenih na komunalno omrežje po naseljih
<i>Raven opazovanja:</i>	Naselje, EHIŠ
<i>Vir:</i>	ARSO, GURS, SURS
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološka opomba:</i>	Kazalec bi potrebovali na ravni naselja, za vsak objekt posebej. Potrebno spremljati trend izgradnje in priključevanja objektov na komunalno omrežje.

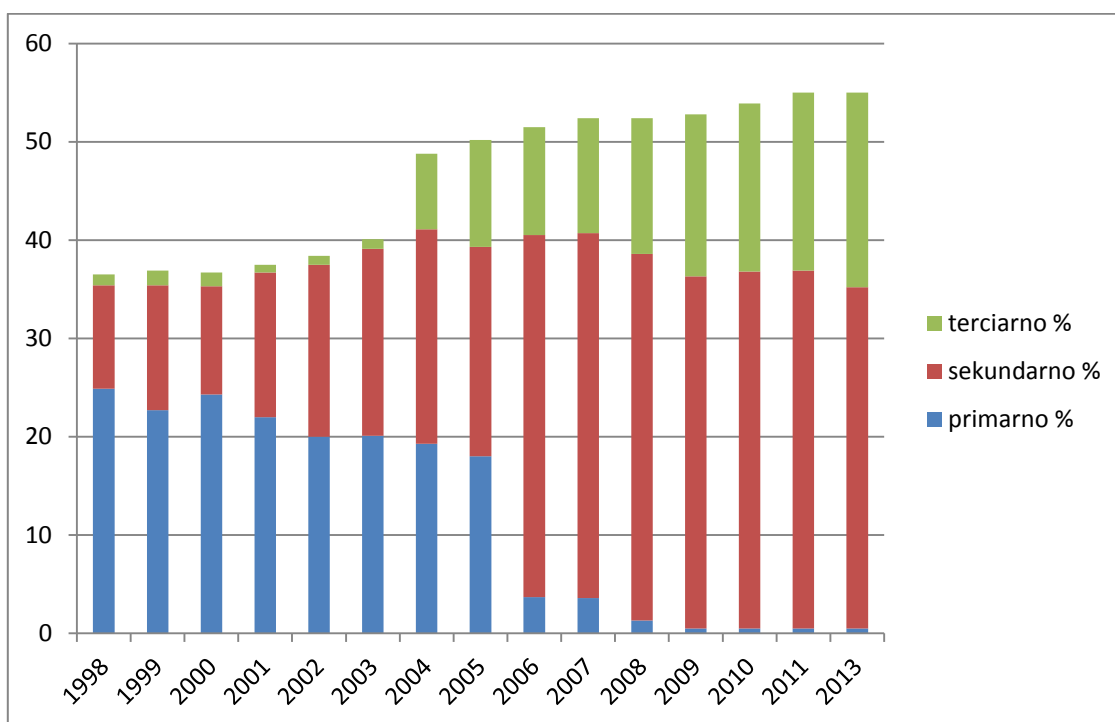
Preglednica 15-1: Dolžina kanalizacijskega omrežja in število priključkov na komunalno omrežje. Vir SURS, 2014

	2012		2013		Sprememba_2012_2013	
	Dolžina kanal. omrežja (km)	Št. priključkov	Dolžina kanal. omrežja (km)	Št. priključkov	Sprememba dolžina kanal. omrežja (km)	Sprememba št. priključkov (%)
SLOVENIJA	8096	250211	8501	267676	405	7,0%
Vzhodna Slovenija	4218	126715	4747	146408	529	15,5%
Pomurska	704	20718	818	22910	114	10,6%
Podravska	1157	43816	1202	42926	45	-2,0%
Koroška	369	7786	392	16557	23	112,7%
Savinjska	810	24301	1081	30329	271	24,8%
Zasavska	131	1493	130	3247	-1	117,5%
Spodnjeposavska	323	7060	339	7812	16	10,7%
Jugovzhodna Slovenija	592	15620	635	16654	43	6,6%
Notranjsko-kraška	132	5921	150	5973	18	0,9%
Zahodna Slovenija	3878	123496	3754	121268	-124	-1,8%
Osrednjeslovenska	1913	55464	1616	57351	-297	3,4%
Gorenjska	727	21613	779	22112	52	2,3%
Goriška	526	20528	549	15454	23	-24,7%
Obalno-kraška	712	25891	810	26351	98	1,8%

Dolžina kanalizacijskega omrežja se v splošnem povečuje, čeprav se je v Zahodni Sloveniji ter Osrednjeslovenski regiji dolžina kanalizacijskega omrežja zmanjšala. Število priključkov na kanalizacijsko omrežje se v treh regijah zmanjšuje, občuten porast je v Zasavski in Koroški statistični regiji.

P16 – Število in delež objektov priključenih na čistilne naprave po tipu čistilne naprave

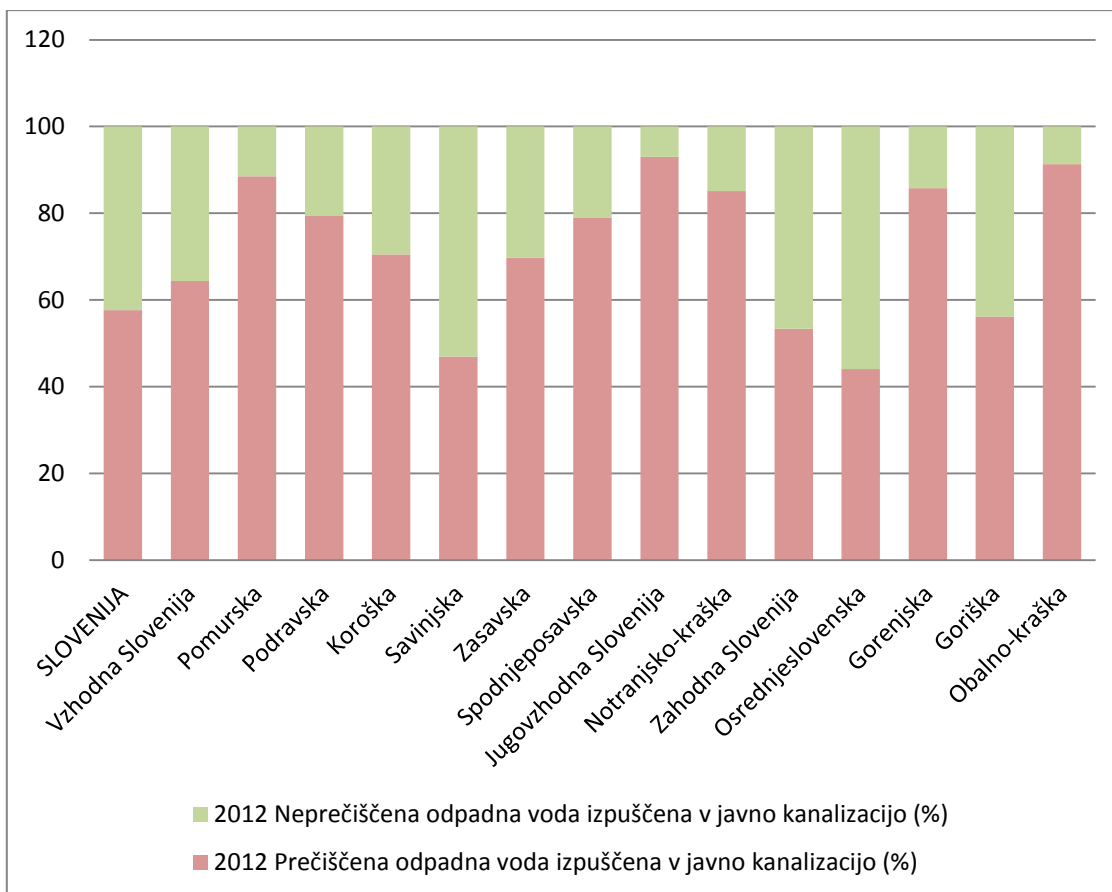
<i>Opredelitev:</i>	Število vseh objektov priključenih na čistilne naprave. Upošteva se tudi objekte priključene na male čistilne naprave.
<i>Raven opazovanja:</i>	Naselje, EHIŠ, REN
<i>Vir:</i>	SURS, ARSO, GURS
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološka opomba:</i>	V naravovarstvenem atlasu ARSO je dostopen podatek o čistilnih napravah za leto 2003. Novejši podatek ni dostopen.

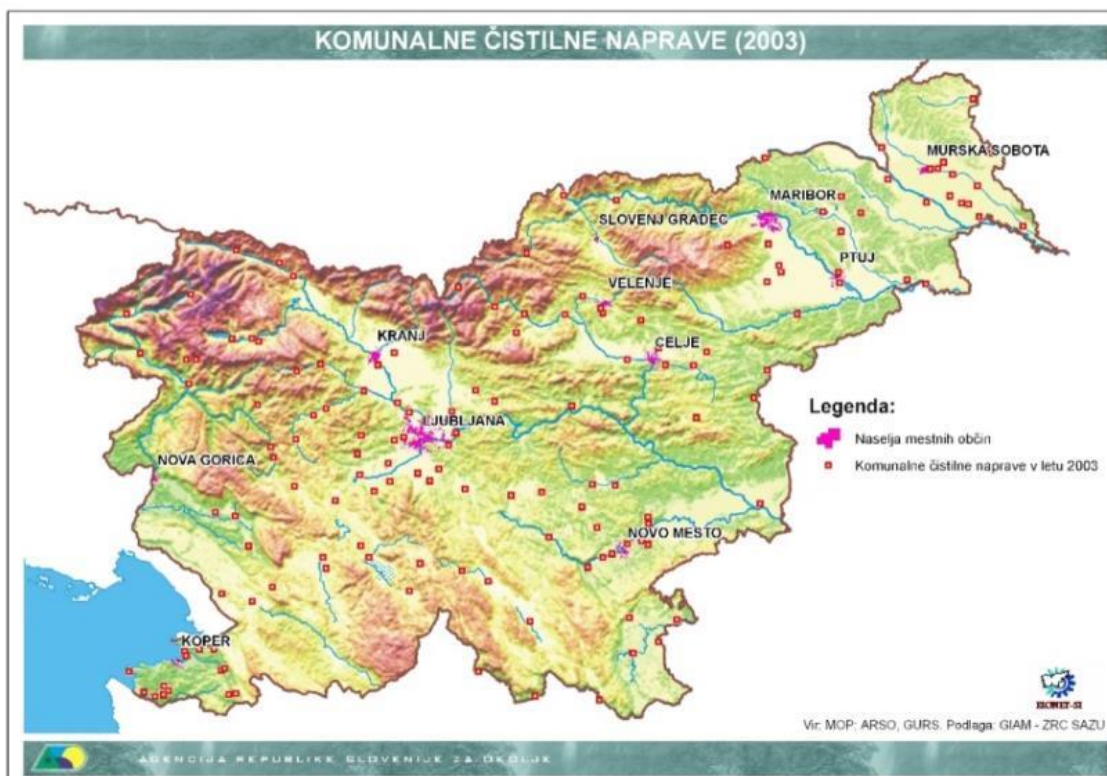
Graf 16-1: Delež prebivalcev Slovenije, katerih komunalne odpadne vode so se v posameznem letu čistile na komunalnih ali skupnih čistilnih napravah z določeno stopnjo čiščenja (KOS, VD02)

Kazalnik prikazuje količino industrijske in komunalne odpadne vode ter delež prebivalcev, katerih odpadne vode se čistijo na komunalnih in skupnih čistilnih napravah, razvrščenih glede na stopnjo čiščenja po metodologiji iz Direktive o čiščenju komunalne odpadne vode. Metodologijo povzema tudi slovenska Uredba o emisiji snovi pri odvajanju odpadnih vod iz komunalnih čistilnih naprav. V grobem določa, da je primarno čiščenje mehansko oziroma kemično. Odstrani manjši del organskih obremenitev in del obremenitev z usedljivimi snovmi. Sekundarno čiščenje je v splošnem biološko. Odstrani pretežni del obremenitev z organskimi snovmi in del (20 %–30 %) hranil. Terciarno čiščenje je tisto, ki poleg organskih obremenitev odstrani pretežni del obremenitev s hranili (dušik fosfor) (KOS, VD02)

Delež prebivalcev v Sloveniji, ki so priključeni na čistilne naprave se je v letu 2013 povzpел na 55 %, povečuje pa se tudi delež terciarnega in sekundarnega čiščenja komunalnih odpadkov.

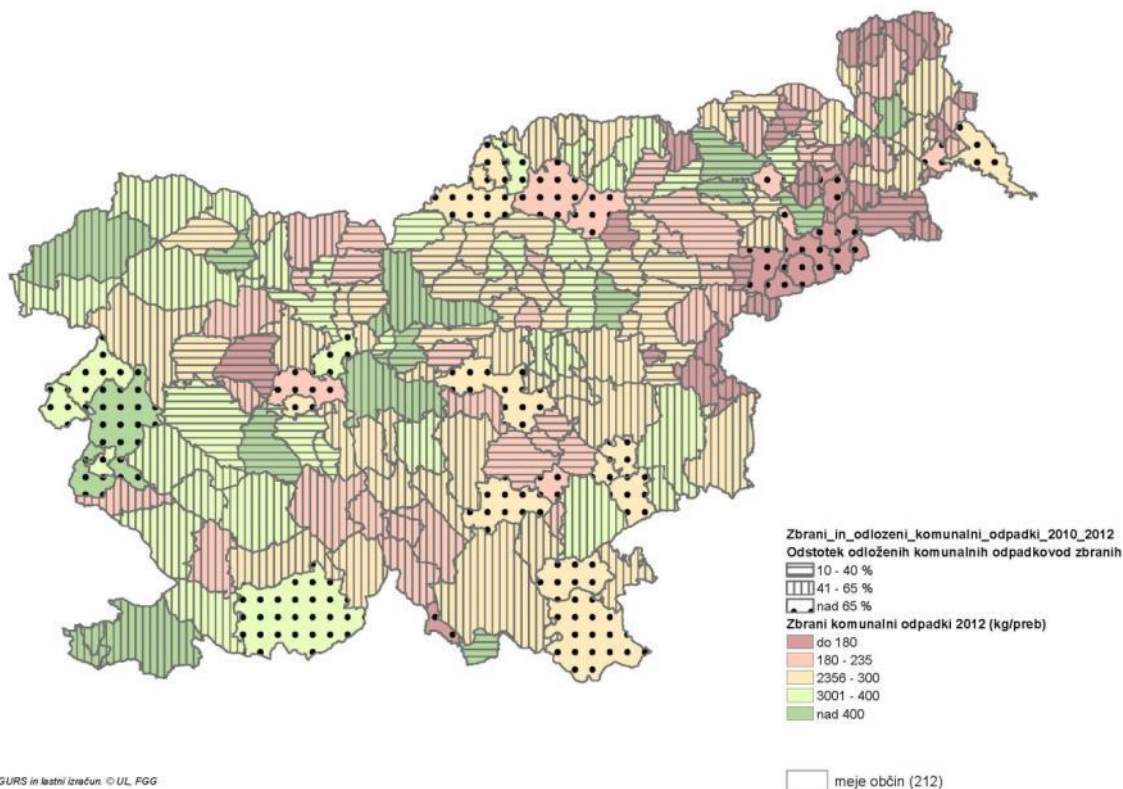
Grafikon 16-2: Delež prečiščene in neprečiščene odpadne vode izpuščene v javno kanalizacijo v % v letu 2012 (podatek je dostopen le za leto 2012, SURS)

Slika 16-1: Komunalne čistilne naprave leta 2003 (Naravovarstveni atlas, ARSO, 2014)

P17 – Razpoložljive kapacitete komunalnih odlagališč

- Opredelitev:** Razpoložljive kapacitete regijskih centrov za odpadke in občinskih odlagališč komunalnih odpadkov
- Raven opazovanja:** Občina, Regija
- Vir:** SURS, ARSO, Posamezni upravljavci regijskih odlagališč
- Časovna serija:** letno
- Časovni interval:** letno
- Metodološka opomba:** Trenutno ni na razpolago sistematično zbranih podatkov o razpoložljivih kapacitetah regijskih in občinskih komunalnih odlagališč.

Slika 17-1: Zbrani in odloženi komunalni odpadki (kg/prebivalca) po občinah v letu 2012 (barvna skala) ter odstotek odloženih odpadkov od zbranih v letu 2012 (Vir. SURS, 2014)

Preglednica P17-1: Količina zbranih in odloženih komunalnih odpadkov predstavljena v naslednjih razredih tudi na sliki P 17-1 (Vir. SURS, 2014)

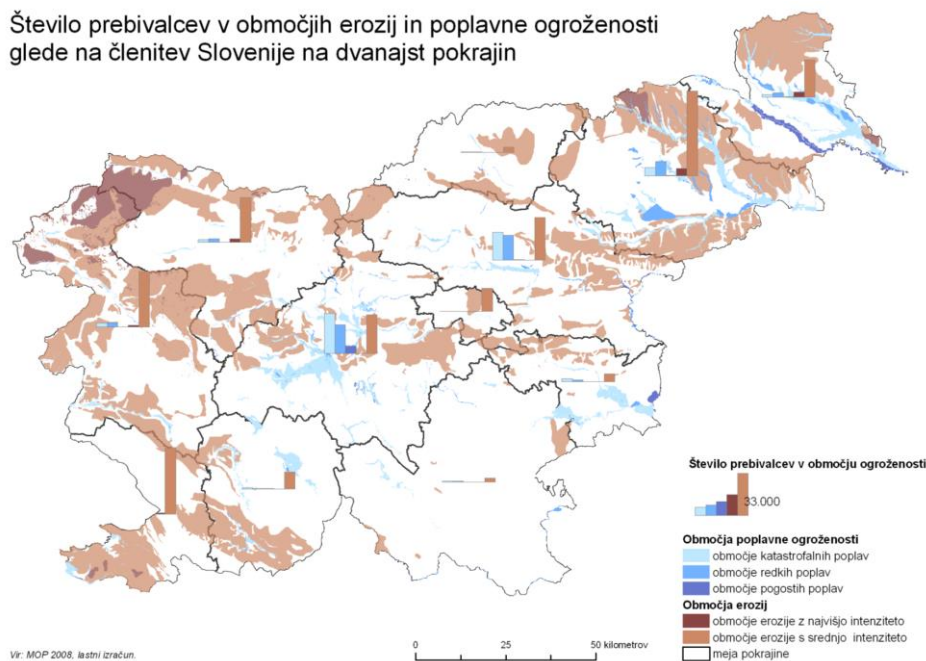
Odstotek odloženih komunalnih odpadkov od zbranih komunalnih odpadkov po občinah v letu 2012	Število občin v posameznem razredu	Zbrani komunalni odpadki na prebivalca v občinah v letu 2012	Število občin v posameznem razredu
10 % do 40 %	69	Do 180 kg/preb	37
41 % do 65 %	100	180 kg/preb do 235 kg/preb	46
Nad 65 %	39	235 kg/preb do 300 kg/preb	67
		301 kg/preb do 400 kg/preb	40
		nad 400 kg/preb	20

Podatke o kapacitetah komunalnih odlagališč je možno zbrati pri nosilcih (upravljavcih) odlagališč. Ti podatki nam niso bili na razpolago.

P18 – Število in delež na poplavno ogroženih območjih P19 – Plazovita območja v Sloveniji in ogroženost prebivalstva

Opredelitev: Število in delež prebivalcev na poplavno ogroženih območjih po naseljih.
Raven opazovanja: Naselje, Občina
Vir: SURS, ARSO, Posamezni upravljavci regijskih odlagališč
Časovna serija: letno
Časovni interval: letno
Metodološka opomba:

Slika P 18-1: Število prebivalcev v območjih erozij in poplavne ogroženosti glede na členitev Slovenije na dvanajst pokrajin (Pogačnik, Zavodnik Lamovšek, Drobne, 2009)

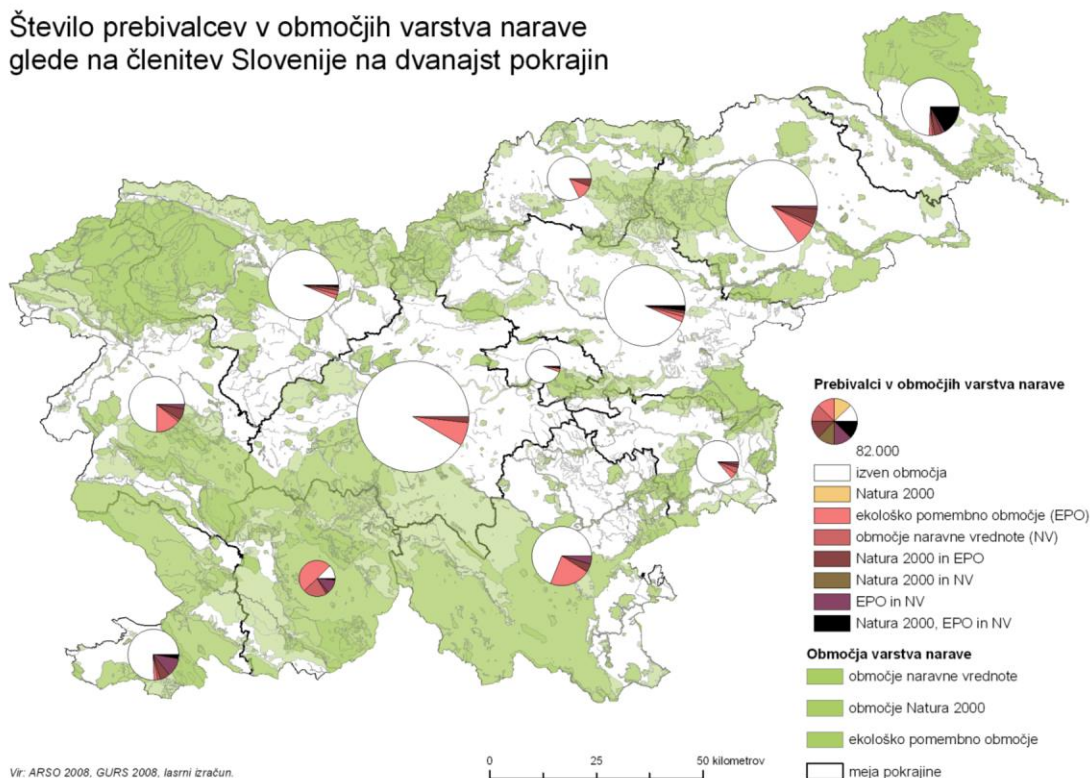
Preglednica P 18-1: Delež prebivalcev v vseh obravnavanih ogroženih območjih glede na členitev Slovenije na dvanajst pokrajin. K pregledu so dodana še vodovarstvena območja na državni in lokalni ravni (Pogačnik, Zavodnik Lamovšek, Drobne, 2009)

Zap. št.	Pokrajina	Vodovarstvena območja			Območja požarne ogroženosti	Erozijska območja		Poplavna območja		
		državni nivo	občinski nivo	Vododeficitar na območja		najvišje intenzitete	srednje intenzitete	pogost a	redka	katastrofalna
1	Pomurska	3%	3%	31%	3%	3%	23%	0%	2%	2%
2	Podravska	49%	1%	19%	14%	2%	20%	0%	3%	2%
3	Koroška	0%	1%	0%	6%	0%	5%	0%	1%	1%
4	Savinjska	0%	2%	11%	0%	0%	13%	0%	7%	8%
5	Zasavska	0%	1%	0%	0%	0%	39%	0%	0%	0%
6	Spodnjeposavska	0%	8%	16%	0%	0%	9%	0%	2%	3%
7	Jugovzhodna Slovenija	0%	5%	31%	0%	0%	2%	0%	1%	1%
8	Osrednjeslovenska	48%	5%	1%	2%	0%	6%	1%	5%	7%
9	Gorenjska	0%	1%	0%	29%	1%	18%	0%	1%	1%
10	Notranjskokraška	2%	27%	68%	28%	0%	27%	1%	1%	2%
11	Goriška	0%	6%	2%	60%	1%	36%	0%	3%	2%
12	Obalnodravska	5%	7%	98%	93%	1%	51%	0%	0%	1%

P21 – Število in delež prebivalcev in objektov v zavarovanih območjih narave

<i>Opredelitev:</i>	Število in delež prebivalcev v zavarovanih območjih narave (NATURA; EPO, ZN...)
<i>Raven opazovanja:</i>	Država, Regija
<i>Vir:</i>	MZIP, SURS, ARSO
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološka opomba:</i>	Analiza je narejena le za število prebivalcev v območjih varstva narave. Rezultati so nekoliko starejši in prevzeti iz že obstoječe študije Analiza konceptov regionalizacije Slovenije s predlogom območij pokrajin (Pogačnik, Zavodnik Lamovšek, Drobne, 2009). Za novejša raziskava na tem področju je treba pridobiti podatke o številu prebivalcev na EHIŠ.

Število prebivalcev v območjih varstva narave glede na členitev Slovenije na dvanajst pokrajin

Slika P 21-1: Število prebivalcev v območjih varstva narave (območja naravnih vrednot, ekološko pomembna območja in območja Nature 2000) glede na členitev Slovenije na dvanajst pokrajin (Pogačnik, Zavodnik Lamovšek, Drobne, 2009)

Iz analize števila prebivalcev v območjih varstva narave je razvidno, da so najboljšežnejša območja ekološko pomembnih območij (EPO), sledijo jim območja Nature 2000, območja naravnih vrednot pa so po velikosti na zadnjem mestu. Podobno sliko kaže tudi število prebivalcev, ki živijo v posameznih območjih varstva narave.

Preglednica P 21-1: Delež prebivalcev v območjih varstva narave (NV, EPO in Natura 2000) glede na členitev Slovenije na dvanajst pokrajin (Pogačnik, Zavodnik Lamovšek, Drobne, 2009)

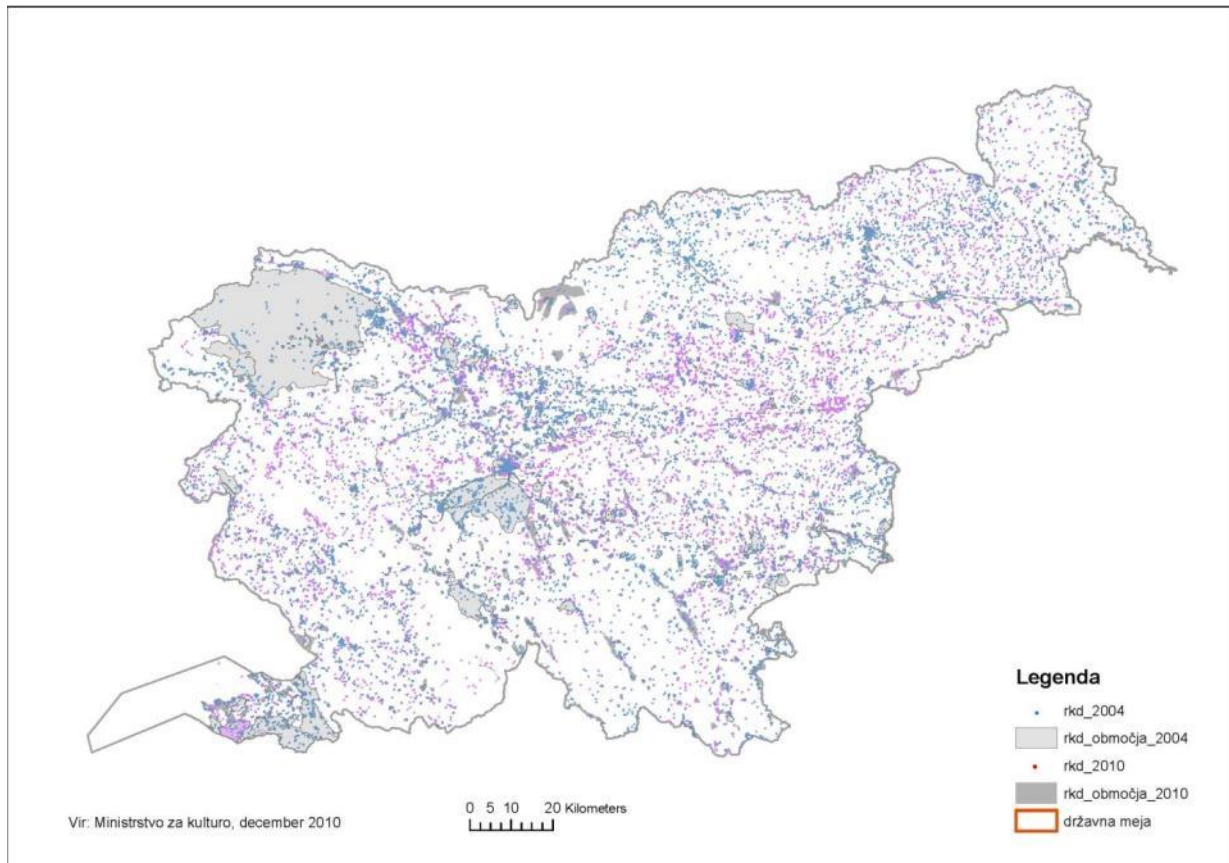
zap. št.	Pokrajina	Skupaj	Izven	Natura		Naravne vrednote		Natura 2000 +	Natura 2000 +	EPO +	Natura 2000 +
				2000	EPO	EPO	EPO	Naravne vrednote	Naravne vrednote		
1	Pomurska	100%	74%	0	2%	1%	5%	0	1%	17%	
2	Podravska	100%	85%	0	8%	1%	5%	0	1%	0%	
3	Koroška	100%	82%	0	12%	0%	6%	0	0%	0%	
4	Savinjska	100%	94%	0	2%	1%	1%	0	0%	2%	
5	Zasavska	100%	95%	0	3%	0%	1%	0	0%	1%	
6	Spodnjeposavska	100%	86%	0	5%	5%	2%	0	2%	0%	
7	Jugovzhodna Slovenija	100%	67%	0	22%	1%	5%	0	4%	1%	
8	Osrednjeslovenska	100%	89%	0	7%	1%	2%	0	1%	0%	
9	Gorenjska	100%	93%	0	2%	2%	2%	0	0%	1%	
10	Notranjskokraška	100%	13%	0	50%	21%	2%	0	13%	1%	
11	Goriška	100%	74%	0	14%	1%	7%	0	3%	1%	
12	Obalnokraška	100%	76%	0	2%	2%	6%	0	12%	2%	

Preglednica P 21-1 kaže zelo veliko neuravnoteženost med posameznimi pokrajinami. Med Notranjsko kraško pokrajino, v kateri živi v območjih varstva narave kar 87 % prebivalstva in Osrednjeslovensko (11 %), Gorenjsko (7 %), Zasavsko (5 %) in Savinjsko (6 %) pokrajino, v katerih je ta delež praktično obratno sorazmeren, so razlike zelo velike. V ostalih pokrajinah se delež prebivalstva v območjih varstva narave giblje med 33 % in 14 %. Kot v prejšnjih dveh primerih členitve Slovenije, je tudi tu najvišji delež prebivalstva po vseh regijah v EPO.

Ta stran je namenoma prazna.

P22 – Sprememba števila enot kulturne dediščine

<i>Opredelitev:</i>	Sprememba števila enot kulturne dediščine v opazovanih časovnih intervalih
<i>Raven opazovanja:</i>	Država, Regija
<i>Vir:</i>	MzIP, MK
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološka opomba:</i>	Podatke vodi in vzdržuje Ministrstvo za kulturo: register kulturne dediščine, ki se sproti ažurira in dopolnjuje.

Slika 22-1: Enote kulturne dediščine iz Registra kulturne dediščine (podatki 2004 in 2010) (Vir MK, 2011)

V eRKD je bilo v letu 2004 vpisanih 15096 enot kulturne dediščine različnih kategorij ter 11946 območij kulturne dediščin. Leta 2010 je bilo evidentiranih 28198 enot ter 21794 območij kulturne dediščine.

P23 – Zaraščanje kmetijskih zemljišč

<i>Opredelitev:</i>	Sprememba obsega kmetijskih zemljišč zaradi procesa zaraščanja
<i>Raven opazovanja:</i>	Država
<i>Vir:</i>	MzIP, MKO
<i>Časovna serija:</i>	letno
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološka opomba:</i>	

Preglednica P23-1: Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč: 2006 in 2011-2012. Vir: MKO

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks	Indeks	Struktura (%)		
		2006	2011	2012	2012/06	2012/11	2006	2011	2012
1100	Njiva	181.336	182.293	181.934	100,3	99,8	27,5	27,4	27,4
1160	Hmeljišče	2.077	1.970	1.966	94,7	99,8	0,3	0,3	0,3
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	309	335	334	108,1	99,7	0,0	0,1	0,0
1190	Rastlinjak	105	130	139	132,4	106,9	0,0	0,0	0,0
1211	Vinograd	22.278	21.445	21.111	94,8	98,4	3,4	3,2	3,2
1212	Matičnjak	37	55	55	148,6	100,0	0,0	0,0	0,0
1221	Intenzivni sadovnjak	4.793	4.365	4.340	90,5	99,4	0,7	0,7	0,7
1222	Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak	20.688	24.088	24.576	118,8	102,0	3,1	3,6	3,7
1230	Oljčnik	1.618	1.812	1.822	112,6	100,6	0,2	0,3	0,3
1240	Ostali trajni nasadi	329	418	419	127,4	100,2	0,0	0,1	0,1
1300	Trajni travnik	369.662	361.491	359.101	97,1	99,3	56,1	54,3	54,0
1321	Barjanski travnik	6.458	6.008	5.948	92,1	99,0	1,0	0,9	0,9
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	7.317	9.922	9.952	136,0	100,3	1,1	1,5	1,5
	Kmetijska zemljišča v uporabi skupaj	617.007	614.332	611.697	99,1	99,6	93,7	92,4	92,0
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	21.594	26.309	27.343	126,6	103,9	3,3	4,0	4,1
1420	Plantaža gozdnega drevja	317	272	225	71,0	82,7	0,0	0,0	0,0
1500	Drevesa in grmičevje	18.648	18.258	18.723	100,4	102,5	2,8	2,7	2,8
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	1.107	6.038	6.572	593,7	108,8	0,2	0,9	1,0
	Kmetijska zemljišča skupaj	658.673	665.209	664.560	100,9	99,9	100,0	100,0	100,0

Po evidenci dejanske rabe kmetijskih zemljišč je v Sloveniji največ travniških površin. Trajni travniki, skupaj z barjanskimi travniki in kmetijskimi zemljišči, poraslimi z gozdnim drevjem, zavzemajo 56,4% vseh kmetijskih zemljišč (2012). Njiv je nekaj več kot 27%, ekstenzivnih sadovnjakov 3,7%, vinogradov 3,2%, intenzivnih sadovnjakov 0,7%, ostalih kmetijskih rab pa je zelo malo (manj kot 1%).

V kategoriji drevesa in grmičevje, ki zajema posamične površine, manjše od 2.500 m², vključuje pa tudi mejice in obvodno zarast (ozki linijski pasovi), je 2,8% kmetijskih površin. Ta vrsta rabe predstavlja biološko pestre habitate, koristne za kmetijstvo in okolje. Zaskrbljujoče je, da je od vseh kmetijskih zemljišč kar 4,1% površin v zaraščanju. Obseg kmetijskih zemljišč v zaraščanju se ne zmanjšuje. Vzroki za opuščanje kmetijskih zemljišč so različni, kot na primer nezainteresiranost lastnikov kmetijskih zemljišč za obdelovanje le-teh, nezadosten inšpekcijski nadzor preprečevanja zaraščanja in podobno.

V primerjavi z evidenco dejanske rabe kmetijskih zemljišč 2006 se struktura rabe kmetijskih zemljišč v letu 2012 ni bistveno spremenila, podobna pa je ostala tudi skupna površina kmetijskih zemljišč. Rahel upad je zaslediti pri kmetijskih zemljiščih v uporabi. Med pomembnejšimi vrstami kmetijske rabe se je glede na leto 2006 najbolj povečala površina ekstenzivnih (travniških) sadovnjakov (+18,8%) in oljčnikov (+12,6%), zmanjšala pa površina intenzivnih sadovnjakov (-9,5%), hmeljišč (-5,3%) in vinogradov (-5,2%). Pri njivah in travniških površinah ni prišlo do večjih sprememb (njive +0,3%; trajno travinje, skupaj z barjanskimi travniki in kmetijskimi zemljišči, poraslimi z gozdnim drevjem -2,2%).

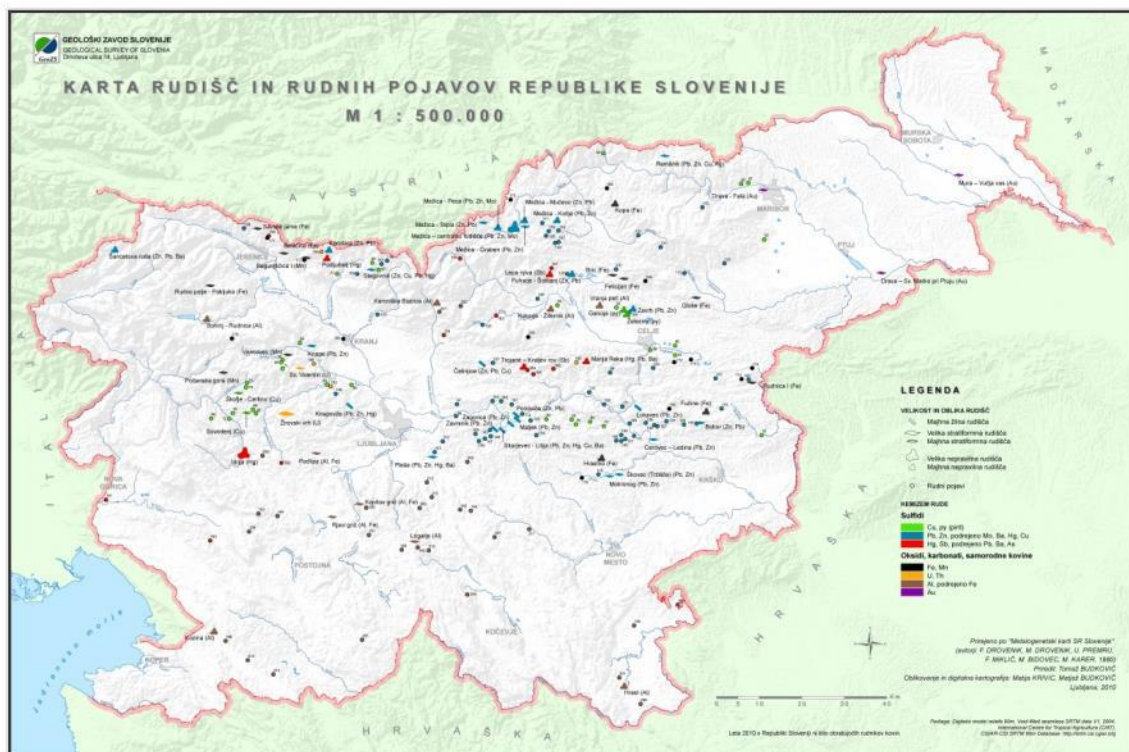
Med drugimi vrstami rabe kmetijskih zemljišč so največje spremembe pri kmetijskih zemljiščih v zaraščanju (+26,6% glede na leto 2006) ter pri neobdelanih kmetijskih zemljiščih, kjer se je površina glede na evidenco dejanske rabe 2006 povečala 5,4 krat. Porast površin neobdelanih kmetijskih zemljišč je v določeni meri tudi posledica krčitve gozda, pri čemer v času posnetka še ni bila vzpostavljena kmetijska raba. (Poročilo o stanju v kmetijstvu v letu 2012, Kmetijski inštitut, 2013)

Ta stran je namenoma prazna.

P24 – Stopnja izkoriščanja naravnih rudnin in naravnih potencialov

Opredelitev:	Prikaz območij izkoriščanja naravnih rudnin, stopnja izkoriščanja ter ocena naravnega potenciala
Raven opazovanja:	Država, Regija
Vir:	Geološki zavod Slovenije, Inštitut za rudarstvo, geotehnologijo in okolje
Časovna serija:	letno
Časovni interval:	letno
Metodološka opomba:	Na Geološkem zavodu Slovenije so dostopni podatki nahajališč mineralnih surovin, ki imajo podeljeno rudarsko pravico (stanje zadnjega ažuriranja 2006) v katerem je evidentiranih 258 nahajališč (točk). Novejši podatki niso dostopni.

Slika 24-1: Rudišča in rudni pojavi v RS (Vir. Geološki zavod Slovenije, podatki leta 2005)

P25 – Naravni prirast lesne biomase

Opredelev: Naravni prirast lesne biomase ter stopnja ohranjenosti gozda

Raven opazovanja: Država, Regija

Vir: ZGS

Časovna serija: letno

Časovni interval: letno

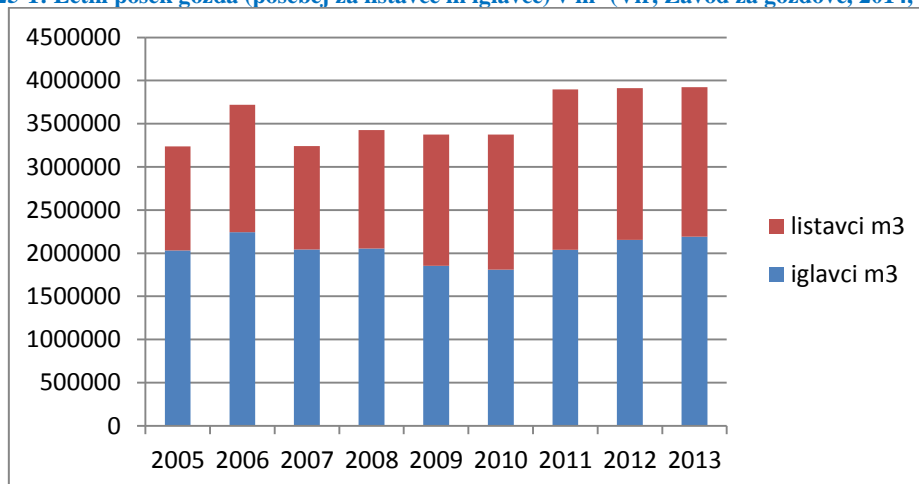
Metodološka opomba: Podatek o lesni zalogi s prirastkom in posekom se vodi kot kazalec okolja GZ03. Podatke letno vzdržuje Zavod za gozdove Slovenije. Podatki se vodijo na ravni gozdnogospodarskih enot.

Lesna zaloga: Prostornina živih dreves s skorjo in premerom večjim kot 10 cm v prsni višini (ali nad nepravilnostmi oblike debla). Vključuje deblo nad tlemi ali višino panja do vrha oz. minimalnega premera 5 cm. Veje v lesno zalogo niso vključene.

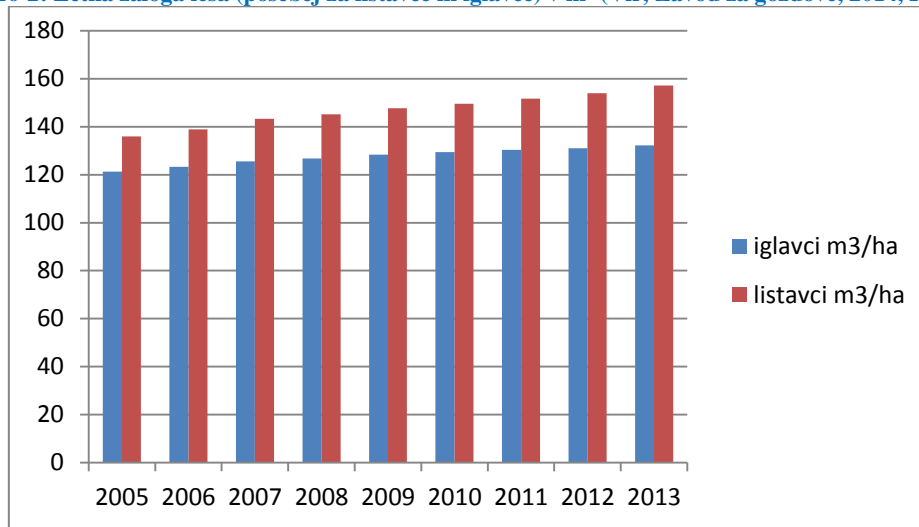
Prirastek: Povprečni letna prostornina prirastka skozi določeno časovno obdobje z merjenim premerom drevesa v prsni višini (ali nad nepravilnostmi oblike debla) in vključuje prirastek dreves, ki so bili posekani v tem časovnem obdobju.

Posek: Povprečni letni volumen dreves, živih ali odmrlih z merjenim premerom drevesa (s skorjo), ki so bili posekani v določenem obdobju. Vključuje drevesa ali dele dreves, ki niso bili odstranjeni iz gozda

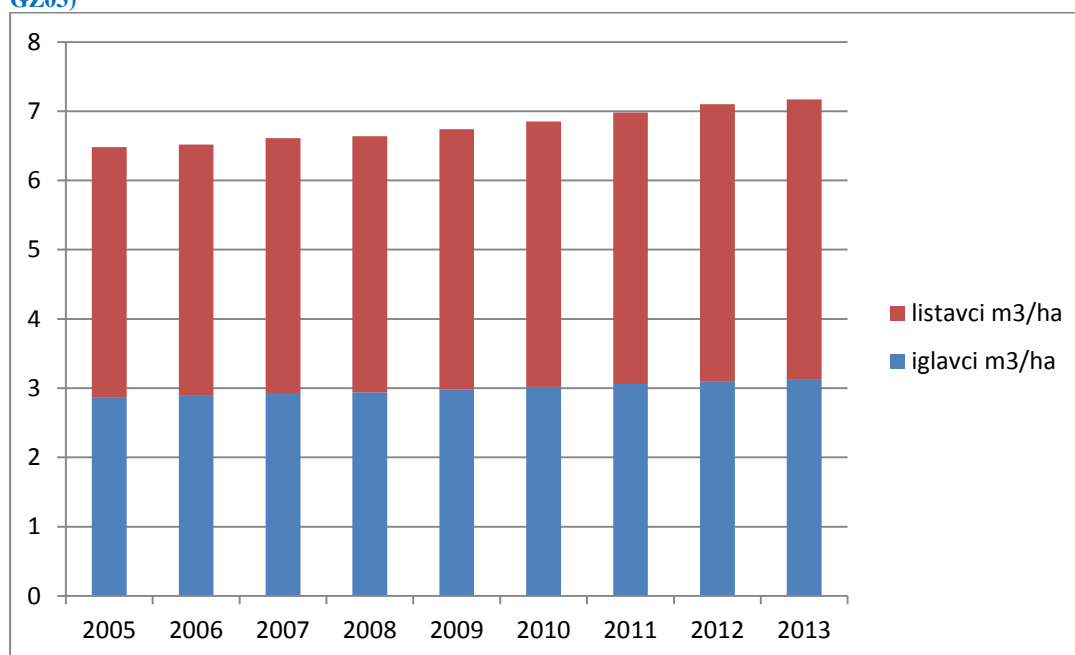
Preglednica 25-1: Letni posek gozda (posebej za listavce in iglavce) v m³ (Vir, Zavod za gozdove, 2014, KOS; GZ03)

Preglednica 26-2: Letna zaloga lesa (posebej za listavce in iglavce) v m³ (Vir, Zavod za gozdove, 2014, KOS; GZ03)

Preglednica 25-3: Letni prirastek zaloge lesa (posebej za iglavce in listavce) v m³ (Vir, Zavod za gozdove, 2014, KOS; GZ03)

V Sloveniji se gozdovi z vidika lesnih zalog in prirastka že dolga desetletja krepijo. To je predvsem posledica načrtnega gospodarjenja z gozdovi, delno pa tudi posledica sprememb v metodologiji ugotavljanja lesne zaloge (okularno ocenjevanje – kontrolno vzorčna metoda).

Delež prirastka slovenskih gozdov se glede na lesno zalogo ohranja na približno isti ravni. Tem trendom sledi tudi določen možni posek, katerega realizacija je bila v preteklem desetletju le okoli 75-odstotna.

Po poročilih Zavoda za gozdove Slovenije za leto 2014 znaša lesna zaloga 289 m³/ha, prirastek 7,17 m³/ha, količina poseka pa 3.923.995 m³. V zadnjih 60 letih sta se hektarska lesna zaloga in prirastek povečala za 130 %, medtem ko je posek v tem času nihal med 2 milijonoma m³ (v letu 1991) do skoraj 4 milijon m³ (v letu 2013) kar je predstavljalo med 100 % prirastka v petdesetih letih 20. stoletja do manj kot 40 % v začetku devetdesetih let. Danes znaša posek približno 50 % prirastka. Razlog za tako veliko akumulacijo lesne zaloge v slovenskih gozdovih ter za takšna gibanja prirastka je smotrno gospodarjenje z gozdovi.

Posek nakazuje na ekonomsko in socialno rabo gozdnih virov v nacionalni ekonomiji in odvisnih lokalnih skupnosti.

P26 – Proizvedena električna energija iz obnovljivih virov energije

Opredelitev: Proizvedena električna energija iz vetrne, sončne, geotermalne in bio energije
Raven opazovanja: Država, Regija
Vir: SURS
Časovna serija: letno
Časovni interval: letno
Metodološka opomba: Podatki so dostopni na SURS od leta 2002 naprej. V kategorijo samoproizvajalcev je vključena tudi proizvodnja malih zasebnih hidroelektrarn. Podatki so dostopni na ravni Slovenije.

Preglednica 27-1: Bruto proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov in odpadkov v MWh. (A: Proizvajalci po glavni dejavnosti; B: samoproizvajalci). Podatki so dostopni na SURS od leta 2002, v preglednici prikazani od leta 2008. (Vir SURS, 2014)

	2008		2009		2010		2011		2012	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Bruto proizvodnja - SKUPAJ	3.981.413	328.605	4.641.346	268.180	4.647.454	283.006	3.738.076	290.213	4.139.094	37.7557
Hidroelektrarne - skupaj	3.757.667	260.196	4.549.972	162.784	4.536.584	159.581	3.580.820	122.452	3.961.148	119.337
Hidroelektrarne do 1 MW	67.502	196.746	68.666	91.383	75.318	99.803	55.715	72.643	56.494	78.935
Hidroelektrarne od 1 do 10 MW	129.210	63.450	146.724	71.401	154.198	59.778	114.195	49.809	120.948	40.402
Hidroelektrarne nad 10 MW	3.560.955	-	4.334.582	-	4.122.350	-	3.266.854	-	3.596.008	-
Črpalna hidroelektrarna	-	-	-	-	184.718	-	144.056	-	187.698	-
Geotermalna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fotovoltaika	509	228	977	2997	1089	11.772	2280	63424	5669	157.137
Solarna termična elektrika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Veter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Industrijski odpadki (neobnovljivi)	-	3104	-	4344	-	4557	6986	575	6070	-
Komunalni odpadki (obnovljivi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Komunalni odpadki (neobnovljivi)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Les in druga trdna biomasa	203.828	28.579	59.132	60.486	50.582	68.946	58.541	66.596	49.745	64.438
Šota	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Deponijski plin	-	31.564	-	30.677	-	29.515	-	27.990	-	27.685
Plin iz čistilnih naprav	7217	4934	7151	4790	5436	6027	5755	5601	7395	5049
Drugi bioplini	12.192	-	24114	2102	53763	2608	83.694	3575	109067	3911

Preglednica 27-2: Poraba obnovljivih virov energije in odpadkov. (T: transformacija; KR : končna poraba). Podatki so dostopni od leta 2002, v preglednici prikazani od leta 2008. (Vir SURS, 2014)

	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	T	KR	T	KR	T	KR	T	KR	T	KR	T	KR
Geotermalna (TJ)	-	-	-	265	83	1045	72	1160	84	1276	-	-
Solarna termična (TJ)	-	-	-	325	-	348	-	369	-	392	-	-
Industrijski odpadki - obnovljivi (TJ)	17	591	24	804	21	954	264	964	316	1017	310	1143
Komunalni odpadki - obnovljivi (TJ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Komunalni odpadki - neobnovljivi (TJ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Les in druga trdna biomasa (TJ)	2916	16710	1855	20602	1793	20432	1913	21764	1796	21649	1958	22449
Šota (TJ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Deponijski plin (TJ)	279	65	285	64	263	61	239	59	228	59	235	62
Plin iz čistilnih naprav (TJ)	70	60	110	16	82	35	83	30	103	27	97	20
Drugi bioplini (TJ)	57	58	455	7	821	11	1083	12	1166	14	1026	14
Biodizel (TJ)	-	932	-	1169	-	1752	-	1312	-	1919	-	-
Biobencin (TJ)	-	97	-	75	-	117	-	152	-	214	-	-

Sklop B.1.3. Vpliv gospodarstva na regionalni prostorski razvoj

Za spremljanje vpliva gospodarstva na regionalni oziroma občinski prostorski razvoj predlagamo spremljanje naslednjih kazalnikov (podrobneje o kazalnikih v poglavju 2.3 Nabor kazalnikov za spremljanje prostorskega razvoja):

- G1 - Gibanje gospodarske rasti (stopnja rasti BDP)
- G2 - Gibanje BDP na prebivalca
- G3 - Gibanje strukture dodane vrednosti po regijah
- G4 - Gibanje strukture gospodarstva glede na domači, proizvodni in ustvarjalni profil
- G5 - Gibanje strukture gospodarstva po sektorjih dejavnosti (primar, sekundar, terciar, kvartar)
- G6 - Gibanje števila majhnih in srednje velikih podjetij
- G7 - Gibanje števila neposrednih investicij
- G8 - Gibanje vrednosti neposrednih investicij
- G9 - Gibanje razmerja med vrednostmi »greenfield« in »brownfield« investicijami
- G10 - Gibanje družbenih proizvodnih investicij v osnovna sredstva
- G11 - Gibanje števila delovnih mest
- G12 - Gibanje stopnje registrirane brezposelnosti
- G13 - Gibanje indeksa delovne mobilnosti
- G14 - Gibanje potovalnih časov delovne mobilnosti iz drugih občin/regij
- G15 - Gibanje kapacitet po vrstah turistične dejavnosti
- G16 - Gibanje prihodov turistov (domači in tuji)
- G17 - Gibanje nočitev turistov (domači in tuji)
- G18 - Gibanje deleža BDV iz turistične dejavnosti na prebivalca
- G19 - Gibanje števila počitniških stanovanj
- G20 - Gibanje stopnje izkoriščenosti stavbnega fonda v turistične namene

V nadaljevanju prikažemo možnost analize izbranih kazalnikov, kjer smo nekatere kazalnike posebej razdelali na podkategorije. Iz zgornjega nabora kazalnikov nismo podrobneje analizirali naslednje kazalnike:

- G5 - Gibanje strukture gospodarstva po sektorjih dejavnosti (primar, sekundar, terciar, kvartar) – ta kazalnik ustrezno spremlja in analizira SURS in UMAR;
- G6 - Gibanje števila majhnih in srednje velikih podjetij – javno dostopni so samo agregirani podatki o številu podjetij/zaposlenih v občini, medtem ko je potrebno za ločeno obravnavo majhnih in srednje velikih podjetij zaprositi za podatke SURS;
- G7 - Gibanje števila neposrednih investicij – podatki za ta kazalnik so na ravni občine zaščiteni (SURS), zato je potrebno SURS zaprositi za posebno obravnavo;
- G8 - Gibanje vrednosti neposrednih investicij – podatki za ta kazalnik so na ravni občine zaščiteni (SURS), zato je potrebno SURS zaprositi za posebno obravnavo;
- G9 - Gibanje razmerja med vrednostmi »greenfield« in »brownfield« investicijami – ta kazalnik ni mogoče analizirati brez poglobljene nadaljnje študije in opredelitve investicij po izbranih kategorijah »greenfield« in »brownfield«;
- G14 - Gibanje potovalnih časov delovne mobilnosti iz drugih občin/regij – SURS nima ustrezno zajetih podatkov za verodostojen izračun tega kazalnika (nekatere interakcije delovne mobilnosti v občinah ponora niso vedno pravilno registrirane v Statističnem registru delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP): delovno mesto je

zapisano na sedež podjetja namesto na dejansko lokacijo dela, hkrati pa se pojavlja problem izvora, ko se zaradi pomanjkanja podatkov beleži občina izvora iz stalnega prebivališča);

- G18 - Gibanje deleža BDV iz turistične dejavnosti na prebivalca – trenutno ta podatek ločeno za turistično dejavnost ne obstaja, obstaja samo podatek o drugih dejavnostih (RSTU);
- G20 - Gibanje stopnje izkoriščenosti stavbnega fonda v turistične namene – trenutno ta podatek ločeno za turistično dejavnost še ne obstaja; SURS bi lahko izračunal kazalnik iz razpoložljivih podatkov.

G1 – Gibanje gospodarske rasti (stopnja rasti BDP)

G2 – Gibanje BDP na prebivalca

Opredelitev: Bruto domači proizvod je enak vsoti bruto dodane vrednosti v osnovnih cenah vseh dejavnosti in neto davkov na proizvode (davki na proizvode zmanjšani za subvencije po proizvodih).

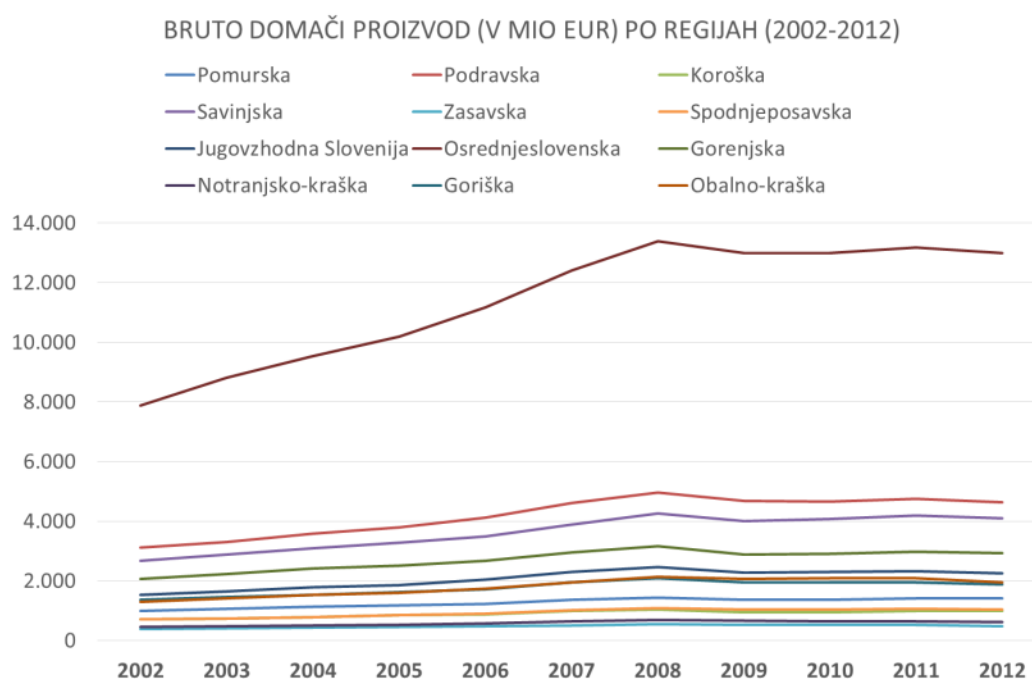
Raven opazovanja: regionalna raven

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija: 1995-2012

Časovni interval: letno

Metodološke opombe: (1) prekinitev v seriji leta 2000; (2) trend je izračunan v Excelu s funkcijo LINEST; (3) meje razredov so določene v dveh korakih: najprej so določene meje razredov največjih zgostitev po Jenksovi metodi, nato pa so te meje izkustveno zaokrožene, uporabniški popravek.

Slika G1-1: Bruto domači proizvod (v Mio EUR; kazalnik G1) po regijah RS v letih 2002-2012.

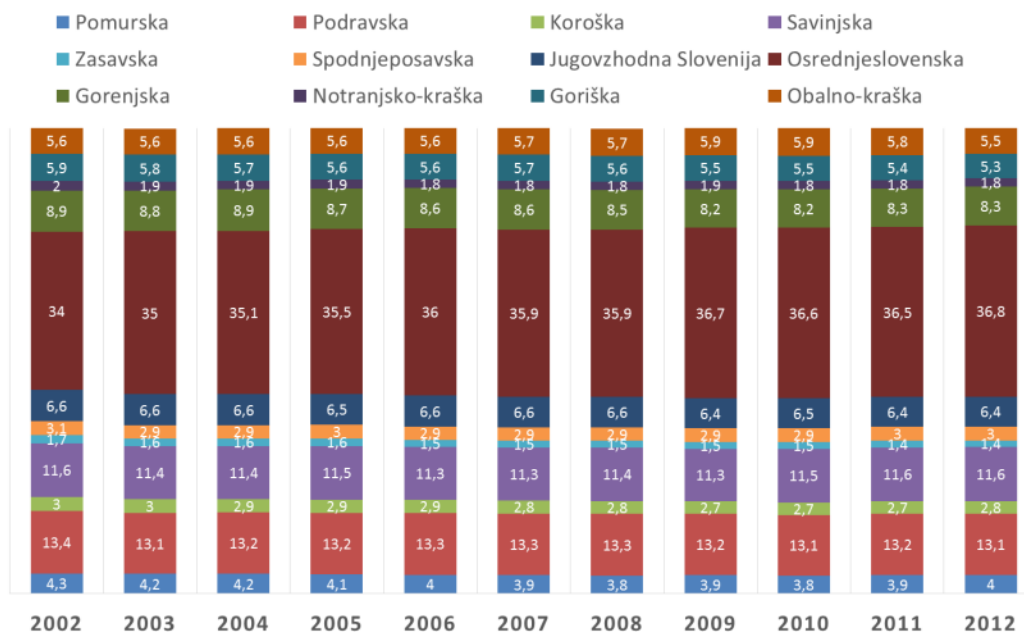
Bruto domači proizvod (BDP) je v letih 2002-2012 najhitreje rasel v osrednjeslovenski regiji, sledile so podravska, savinjska, gorenjska, obalno-kraška regija, nato jugovzhodna Slovenija, goriška, pomurska, spodnjeposavska in koroška, najbolj počasi pa je BDP rasel v notranjsko-kraški in zasavski regiji; glej sliko G1-1, ki prikazuje BDP po regijah v letih 2002-2012.

Slika G1-2 prikazuje delež bruto domačega proizvoda po regijah RS v letih 2002-2012. Prav tako je tudi delež BDP v analiziranem obdobju najhitreje rasel v osrednjeslovenski regiji, bolj počasi pa v savinjski in obalno-kraški regiji, medtem ko je v ostalih regijah padal, najbolj v gorenjski, goriški in v pomurski regiji; glej tudi sliko G1-3.

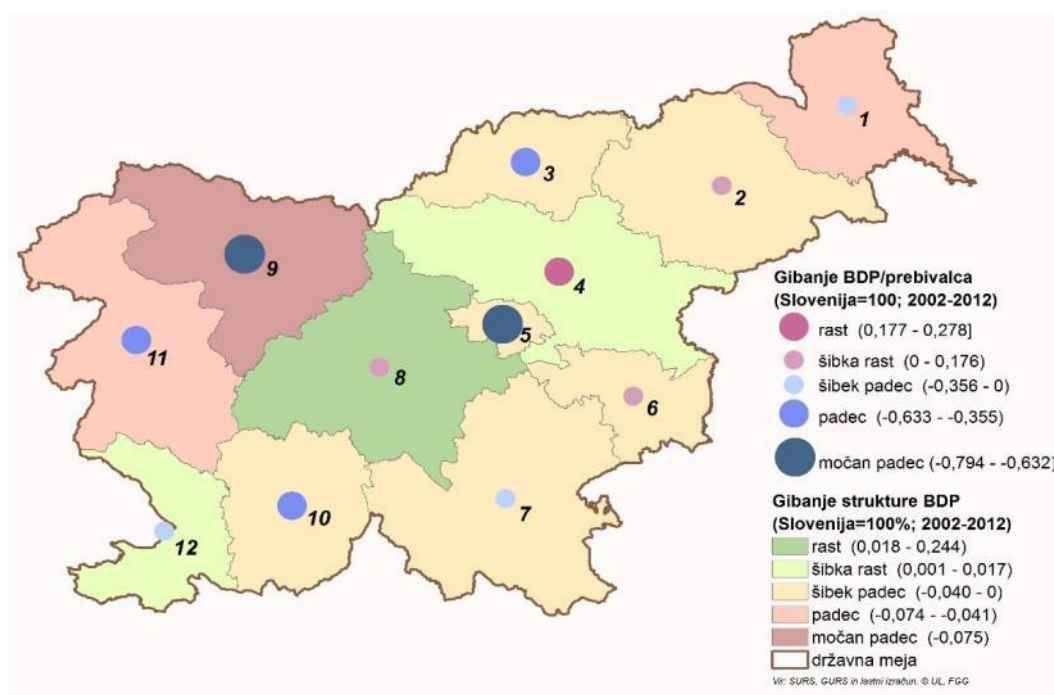
Zanimiva je primerjava gibanja deleža BDP po regijah in gibanja BDP na prebivalca po regijah v letih 2002-2012 (slika G1-3): čeprav je delež BDP v osrednjeslovenski regiji najhitreje rasel, pa je BDP na prebivalca rasel hitreje v savinjski regiji. Na drugi strani je mogoče zaslediti šibek padec BDP v zasavski regiji, vendar je bil tam močan padec BDP na prebivalca. Situacija v gorenjski regiji je bila najslabša tako iz vidika močnega padca BDP, kot tudi močnega padca BDP na prebivalca.

DELEŽ BRUTO DOMAČEGA PROIZVODA PO REGIJAH (2002-2012)

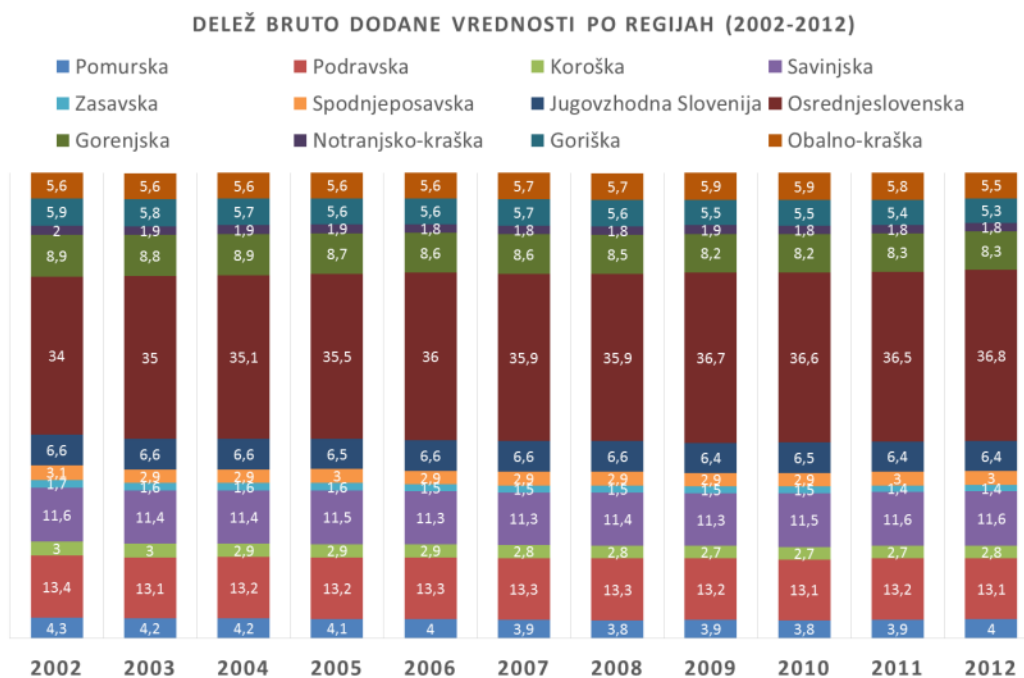
Slika G1-2: Delež bruto domačega proizvoda (kazalnik G1) po regijah RS v letih 2002-2012.

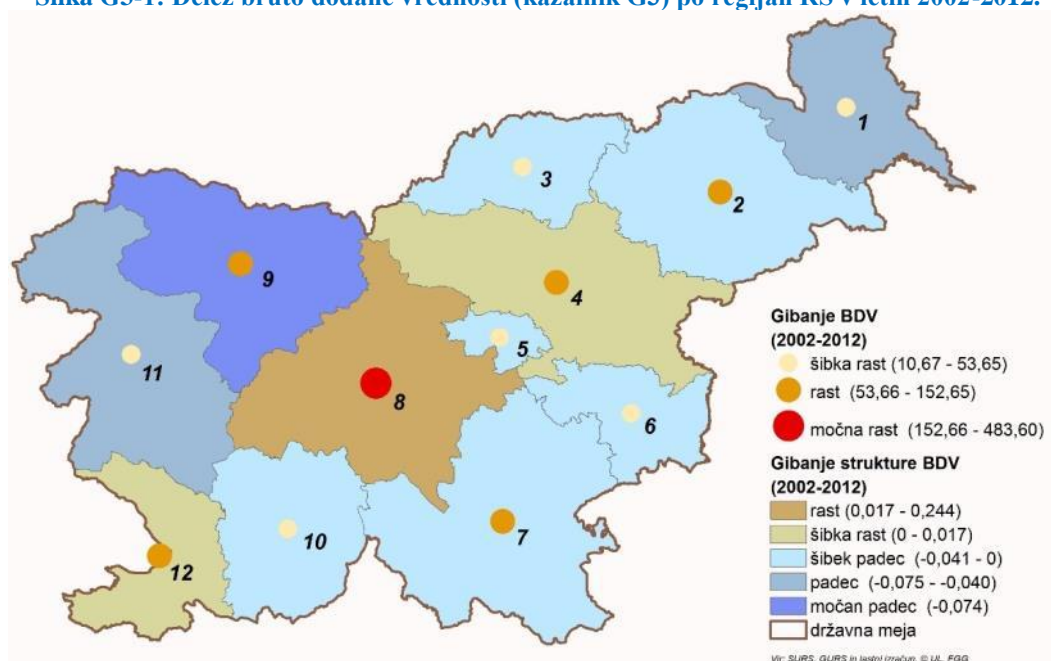
Slika G1&2-3: Gibanje deleža bruto domačega proizvoda (kazalnika G1 in G2) po regijah RS v letih 2002-2012

G3 – Gibanje strukture dodane vrednosti po regijah

Za opredelitev glej G1 in G2!

Slika G3-1: Delež bruto dodane vrednosti (kazalnik G3) po regijah RS v letih 2002-2012.

Slika G3-2: Gibanje deleža bruto dodane vrednosti (kazalnik G3) po regijah RS v letih 2002-2012.

Podobno gibanje kot pri strukturi BDP (slika G1-2) zasledimo tudi pri gibanju strukture BDV (slika G3-1). Vendar je na sliki G3-1 mogoče opaziti tiste regije, ki so kljub padanju deleža BDV imele rast oziroma šibko rast BDV. Najbolj izstopa gorenjska regija, ki je kljub rasti BDV imela močan padec deleža BDV v analiziranem obdobju 2002-2012.

G4 – Gibanje strukture gospodarstva glede na domači, proizvodni in ustvarjalni profil

Opredelitev:

Število zaposlenih po profilih gospodarstva: (1) domače gospodarstvo (angl. residential economy), ki vključuje predvsem dejavnosti namenjene lokalnemu prebivalstvu, (2) proizvodnjo gospodarstvo (angl. productive economy), ki vključuje predvsem manufakturne dejavnosti in terciarno proizvodnjo za izvoz, in (3) ustvarjalno gospodarstvo (angl. creative economy), ki predstavlja osnovo za ustvarjalnost in razvoj na lokalni ravni. Občina, regija ali mesto sta specializirana, v primeru ko je znaten delež delovno aktivnega prebivalstva vključen v določen gospodarski profil.

Raven opazovanja:

občinska raven

Vir:

Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija:

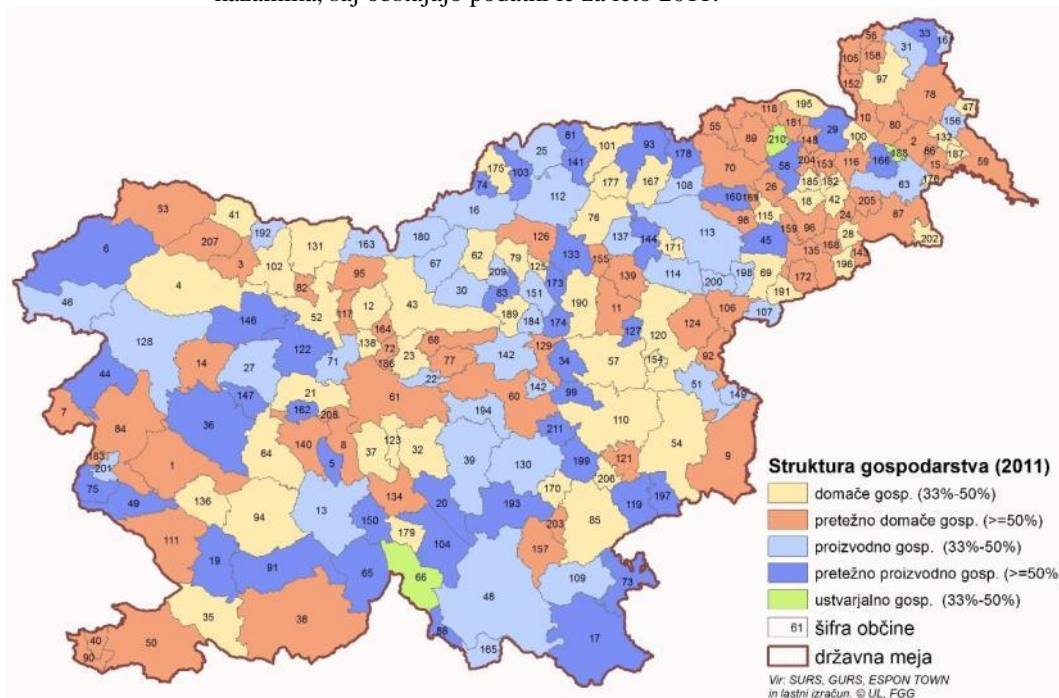
2011

Časovni interval:

letno

Metodološki opombi:

(1) Podrobneje o kazalniku v poglavju 2.3 Nabor kazalnikov za spremljanje prostorskega razvoja! (2) Ni bilo mogoče izračunati trenda oz. spremljati gibanje tega kazalnika, saj obstajajo podatki le za leto 2011.

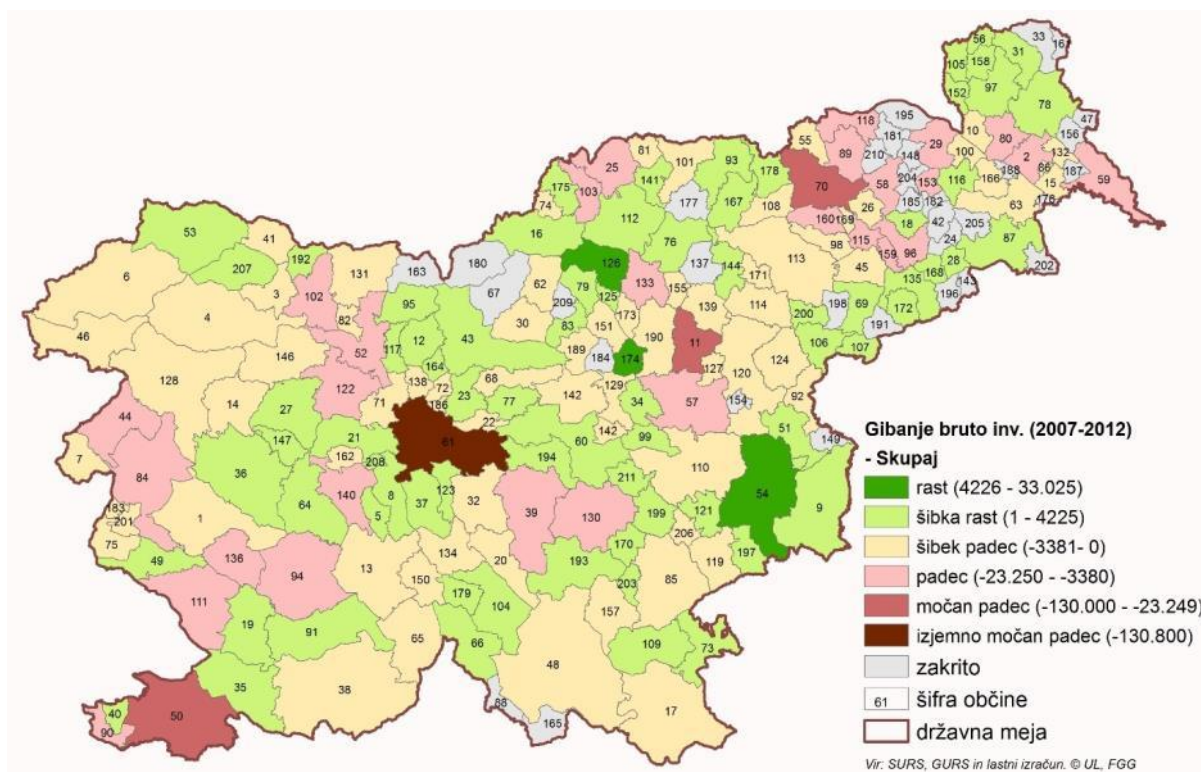

Slika G4-1: Struktura gospodarstva glede na domači, proizvodni in ustvarjalni profil (kazalnik G4) po občinah RS leta 2011.

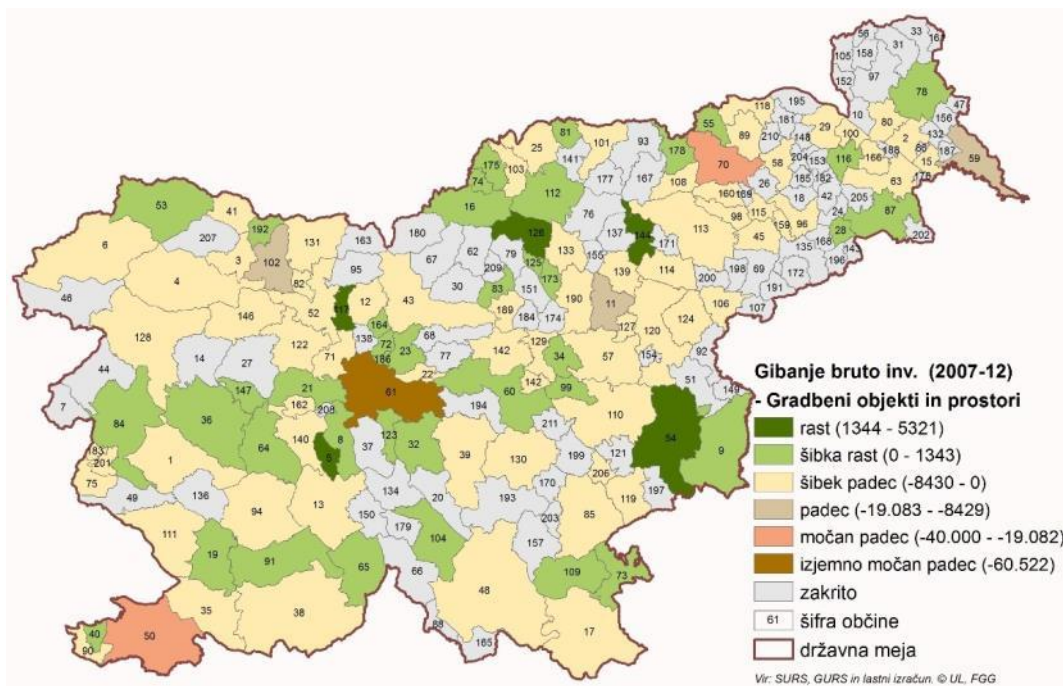
Iz slike G4-1 je mogoče razbrati, da so bile leta 2011 z ustvarjalnim profilom gospodarstva edino tri občine; in sicer: Loški Potok, Veržej in Sveti Jurij v Slovenskih goricah. V skupini občin z izrazito domačim profilom gospodarstva ($\geq 50\%$) je bilo 71 občin – od teh so najbolj izstopale občine Moravske Toplice z 71 %, Komenda s 67 %, Preddvor, Trzin in Izola/Isola z 66 %, Lukovica in Ormož s 65 % gospodarstva z domačim profilom. Med 47-timi občinami z izrazito proizvodnim profilom ($\geq 50\%$) pa najbolj izstopajo občine Kidričevo z 82 %, Nazarje z 78 %, Loška dolina s 77 %, Mežica s 75 %, Štore z 73 % in Zreče z 71 % gospodarstva s proizvodnim profilom.

G10 – Gibanje družbenih proizvodnih investicij v osnovna sredstva

<i>Opredelitev:</i>	Bruto investicije v opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva.
<i>Raven opazovanja:</i>	občinska raven
<i>Vir:</i>	Statistični urad Republike Slovenije
<i>Časovna serija:</i>	1996-2012
<i>Časovni interval:</i>	letno
<i>Metodološke opombe:</i>	(1) podatki do decembra 2006, so preračunani iz slovenskih tolarjev (SIT) z uporabo nepreklicnega menjalnega razmerja (1 EUR = 239,64 SIT); (2) trend je izračunan v Excelu s funkcijo LINEST; (3) meje razredov so določene v dveh korakih: najprej so določene meje razredov največjih zgostitev po Jenksovi metodi, nato pa so te meje izkustveno zaokrožene, uporabniški popravek.

Slika G10-1: Gibanje bruto investicij – Skupaj (kazalnik G10) po občinah RS v letih 2007-2012.

Slika G10-2: Gibanje bruto investicij v gradbene objekte in prostore (kazalnik G10) po občinah RS v letih 2007-2012.

Glede na razpoložljive podatke smo izvedli analizo gibanja bruto investicij po občinah RS za obdobje 2007-2012. Zaradi zaščite individualnih podatkov nekaterih občin ni bilo mogoče analizirati. Rezultati so prikazani na slikah G10-1 in G10-2. Največji padec bruto investicij skupaj se je zgodil v Ljubljani, Mariboru in v Kopru, medtem ko zasledimo najmočnejši porast v Šoštanju; glej sliko G10-1.

Največja rast investicij v gradbene objekte in v prostore v letih 2007-2012 se je zgodila v občinah Krško, Šenčur, Šoštanj in Zreče, največji upad investicij pa zasledimo spet v Ljubljani, Mariboru in v Kopru; glej sliko G10-2.

G11 – Gibanje števila delovnih mest

Opredelitev: Delovno aktivno prebivalstvo po občinah delovnega mesta, Slovenija, mesečno (Zaposlene osebe).

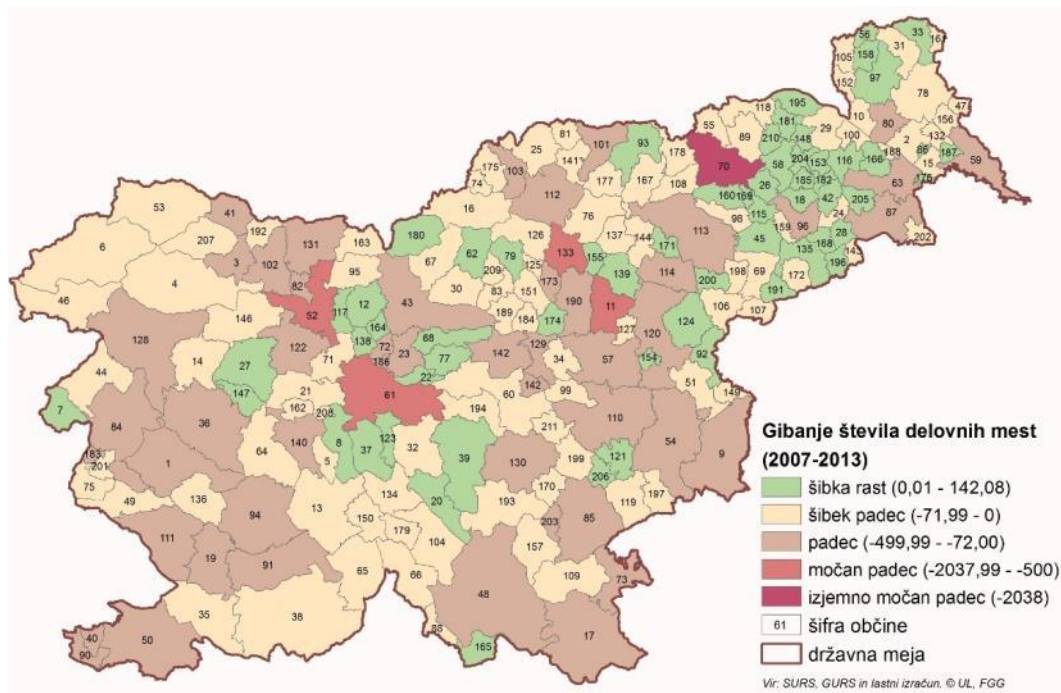
Raven opazovanja: občinska raven

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija: 2005-2014

Časovni interval: mesečno

Metodološki opombi: (1) trend je izračunan v Excelu s funkcijo LINEST; (2) meje razredov so določene v dveh korakih: najprej so določene meje razredov največjih zgostitev po Jenksovi metodi, nato pa so te meje izkustveno zaokrožene, uporabniški popravek.

Slika G11-1: Gibanje števila delovnih mest (kazalnik G11) po občinah RS v letih 2007-2012.

Slika G11-1 prikazuje gibanje števila delovnih mest po občinah RS v letih 2007-2013. V 61-tih občinah je prišlo do šibke rasti števila delovnih mest, medtem ko je v ostalih prišlo do upada. Najmočnejši padec števila delovnih mest se je zgodil v občini Maribor, prav tako močno zmanjšanje števila delovnih mest pa zasledimo še v občinah Velenje, Ljubljana, Celje in Kranj.

G12 – Gibanje stopnje registrirane brezposelnosti

Opredelevitev: Stopnja registrirane brezposelnosti je odstotni delež registriranih brezposelnih oseb med aktivnim prebivalstvom.

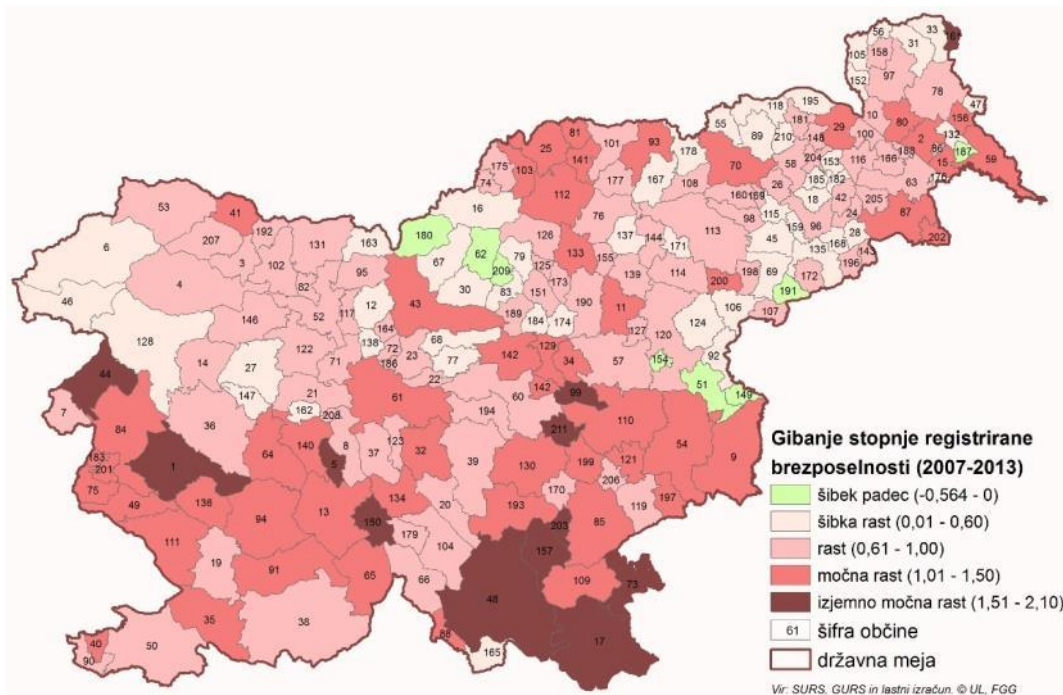
Raven opazovanja: občinska raven

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija: 2005-2014

Časovni interval: mesečno

Metodološki opombi: (1) trend je izračunan v Excelu s funkcijo LINEST; (2) meje razredov so določene v dveh korakih: najprej so določene meje razredov največjih zgostitev po Jenksovi metodi, nato pa so te meje izkustveno zaokrožene, uporabniški popravek.

Slika G12-1: Gibanje stopnje registrirane brezposelnosti (kazalnik G12) po občinah RS v letih 2007-2013.

Slika G12-1 kaže gibanje stopnje registrirane brezposelnosti po občinah RS v letih 2007-2013. S slike je mogoče razbrati, da se je registrirana brezposelnost zmanjšala v osmih občinah (Solčava, Rečica ob savinji, Kozje, Velika Polana, Ljubno, Bistrica ob Sotli, Žetale in Dobje). V vseh ostalih občinah pa se je stopnja registrirane brezposelnosti povečala. Najbolj se je povečala v občinah Ajdovščina, Kanal, Šentrupert, Borovnica, Straža, Bloke, Hodoš/Hodos, Metlika, Kočevje, Dolenjske Toplice, Črnomelj in Radeče. V dveh največjih zaposlitvenih središčih Ljubljani in Mariboru se je stopnja registrirane brezposelnosti močno povečala.

Ta stran je namenoma prazna.

G13 – Gibanje indeksa delovne mobilnosti

Opredelevitev: Indeks delovne mobilnosti (IDM) je razmerje med številom delovno aktivnih prebivalcev (brez kmetov) v določeni teritorialni enoti delovnega mesta in številom delovno aktivnih prebivalcev (brez kmetov) v teritorialni enoti prebivališča pomnoženo s 100.

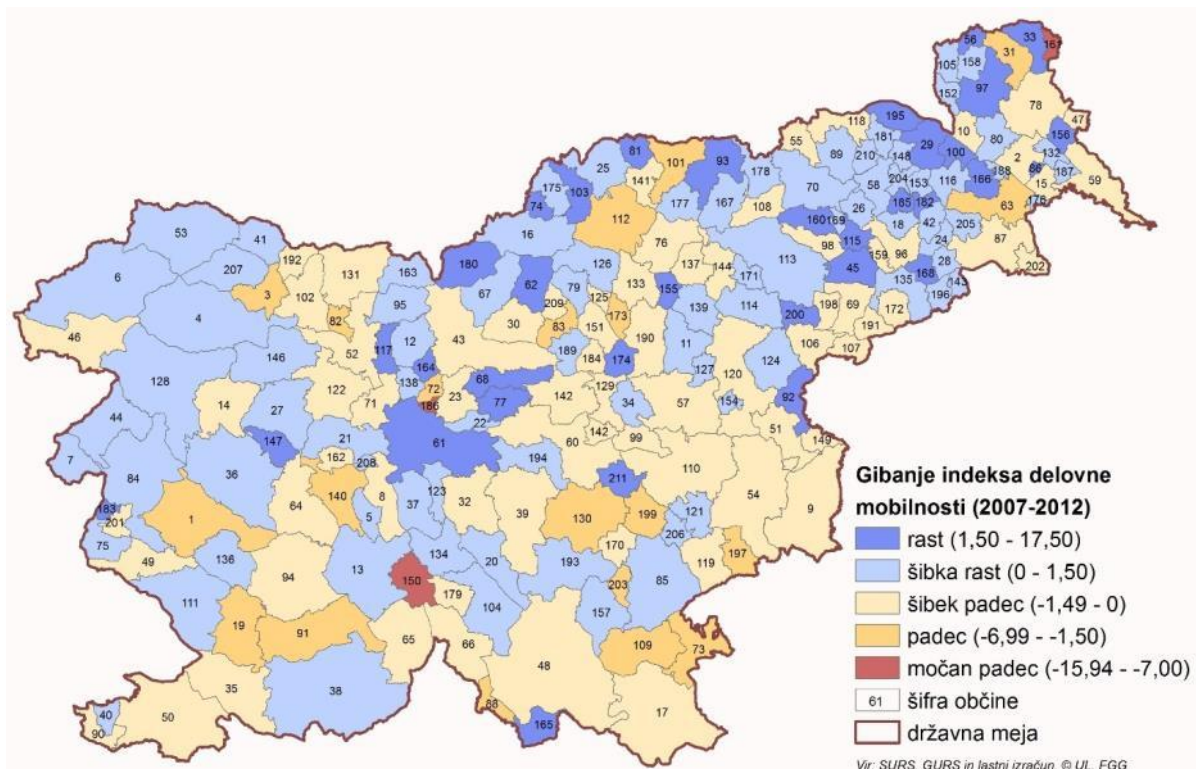
Raven opazovanja: občinska raven

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija: 2000-2013

Časovni interval: letno

Metodološki opombi: (1) trend je izračunan v Excelu s funkcijo LINEST; (2) meje razredov so določene v dveh korakih: najprej so določene meje razredov največjih zgostitev po Jenksovi metodi, nato pa so te meje izkustveno zaokrožene, uporabniški popravek.

Slika G13-1: Gibanje indeksa delovne mobilnosti (kazalnik G13) po občinah RS v letih 2007-2012.

Indeks delovne mobilnosti je razmerje med številom delovno aktivnih prebivalcev v občini delovnega mesta in številom delovno aktivnih prebivalcev v občini prebivališča pomnoženo s 100. Slika G13-1 prikazuje gibanje IDM v obdobju 2007-2012. V tem obdobju je prišlo do močnega padca IDM v občinah Hodoš, Trzin in Bloke, medtem ko je IDM zrasel v občinah: Odranci, Kuzma, Prebold, Kidričevo, Starše, Kostel, Šenčur, Puconci in Ljubljana.

G15 – Gibanje kapacitet po vrstah turistične dejavnosti

Opredelitev: Nastanitvene zmogljivosti izražamo s številom sob in ležišč, ki so na voljo turistom v posameznih mesecih. Nastanitvene zmogljivosti se na letni ravni prikazujejo kot seštevek največjega števila ležišč, ki so bila pri posamezni enoti na voljo turistom celo leto. Podatek število sob je enak številu razpoložljivih enot, ki se oddajajo v nastanitvenem objektu.

Raven opazovanja: občinska raven

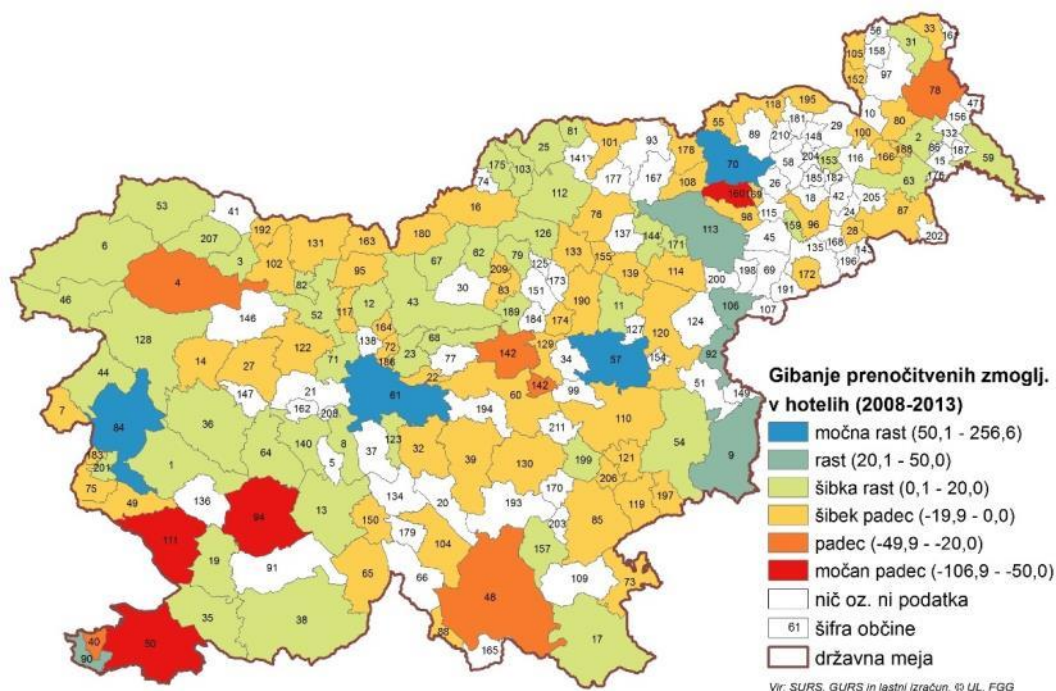
Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija: 2008-2013

Časovni interval: letno

Metodološki opombi: (1) trend je izračunan v Excelu s funkcijo LINEST; (2) meje razredov so določene v dveh korakih: najprej so določene meje razredov največjih zgostitev po Jenksovi metodi, nato pa so te meje izkustveno zaokrožene, uporabniški popravek.

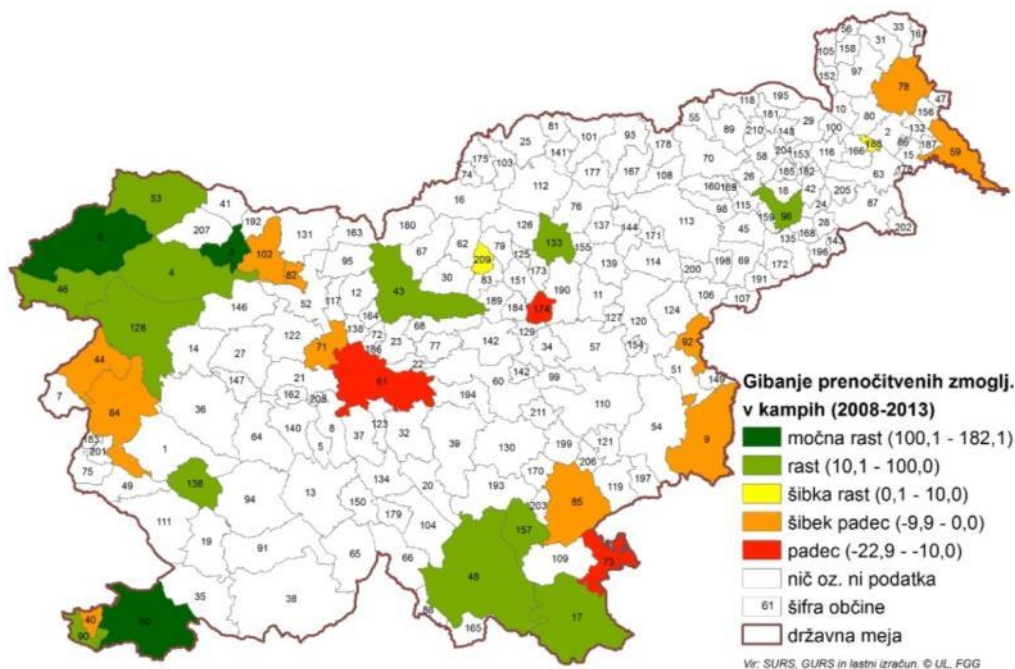
Gibanje kapacitet po vrstah turistične dejavnosti spremljamo s kazalniki gibanje prenočitvenih zmogljivosti v hotelih, gibanje prenočitvenih zmogljivosti v kampih in gibanje prenočitvenih zmogljivosti v ostalih nastanitvenih objektih.

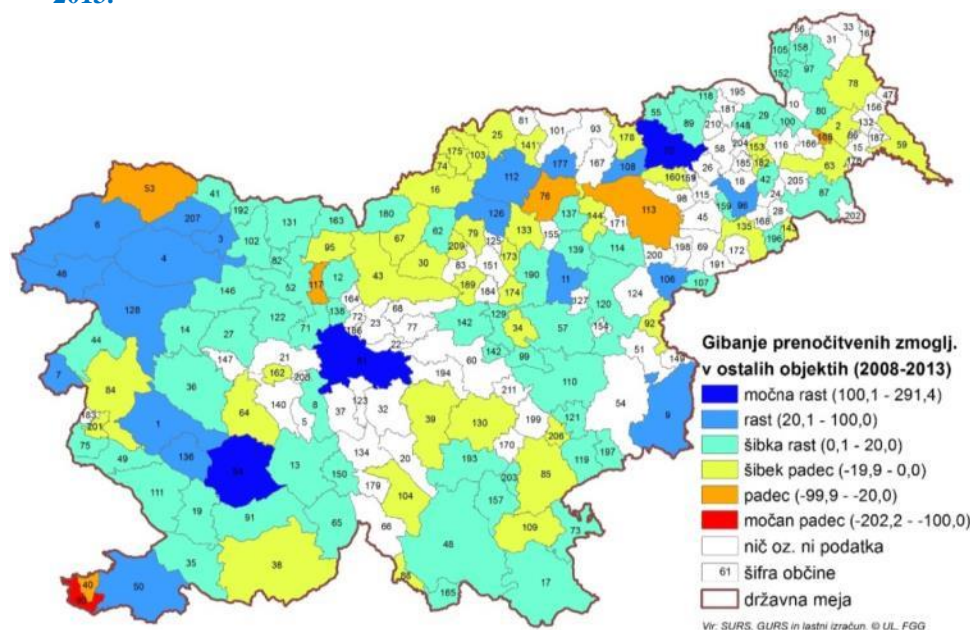
Slika G15-1: Gibanje prenočitvenih zmogljivosti v hotelih (kazalec G15a) po občinah RS v letih 2008-2013.

Slika G15-1 prikazuje gibanje prenočitvenih zmogljivosti v hotelih po občinah v obdobju 2008-2013. V 77 občinah ni nobene prenočitvene zmogljivosti v hotelu. Relativno močno so se povečale prenočitvene zmogljivosti v hotelu v občinah Ljubljana, Laško, Maribor in Nova Gorica, medtem ko so se relativno močno zmanjšale v občinah Koper/Capodistri, Hoče – Slivnica, Sežana in Postojna.

Analiza gibanja prenočitvenih zmogljivosti v kampih je prikazana na sliki G15-2. 31 občin nudi prenočitvene zmogljivosti v kampih. Do relativno najmočnejšega padca prenočitvenih zmogljivosti v kampih je prišlo v občinah Metlika, Prebold in Ljubljana, medtem ko so se relativno najbolj povečale tovrstne kapacitete v občinah Bovec, Koper/Capodistri in Bled.

Slika G15-2: Gibanje prenočitvenih zmogljivosti v kampih (kazalec G15b) po občinah RS v letih 2008-2013.

Slika G15-3: Gibanje prenočitvenih zmogljivosti v ostalih objektih (kazalec G15c) po občinah RS v letih 2008-2013.

Slika G15-3 prikazuje gibanje prenočitvenih zmogljivosti v ostalih objektih. Prenositvene zmogljivosti v ostalih objektih najdemo v 133 občinah Slovenije. Relativno močno so se povečale prenočitvene zmogljivosti v hotelu v občinah Ljubljana, Laško, Maribor in Nova Gorica, medtem ko so se relativno močno zmanjšale v občinah Koper/Capodistri, Hoče – Slivnica, Sežana in Postojna.

Primerjava prenočitvenih zmogljivosti v hotelih, v kampih in v ostalih objektih pa izkaže naslednja pomembna dejstva: (a) V Ljubljani in Mariboru je prišlo do relativno močne rasti prenočitvenih zmogljivosti v hotelih in v ostalih objektih, medtem ko so prenočitvene zmogljivosti v kampih padle; (b) v občini Koper/Capodistria so se relativno močno zmanjšale nastanitvene kapacitete v hotelih in v ostalih objektih, močno pa so se povečale zmogljivosti v kampih; (c)

G16 – Gibanje prihodov turistov (domači in tuji)

Opredelevitev:

Prihodi turistov v nastanitveni objekt so opredeljeni s številom oseb, ki prispejo v nastanitveni objekt in se tam prijavijo. Upoštevajo se vse osebe ne glede na starost (torej tudi otroci, za katere so prenočitve brezplačne).

Raven opazovanja:

občinska raven

Vir:

Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija:

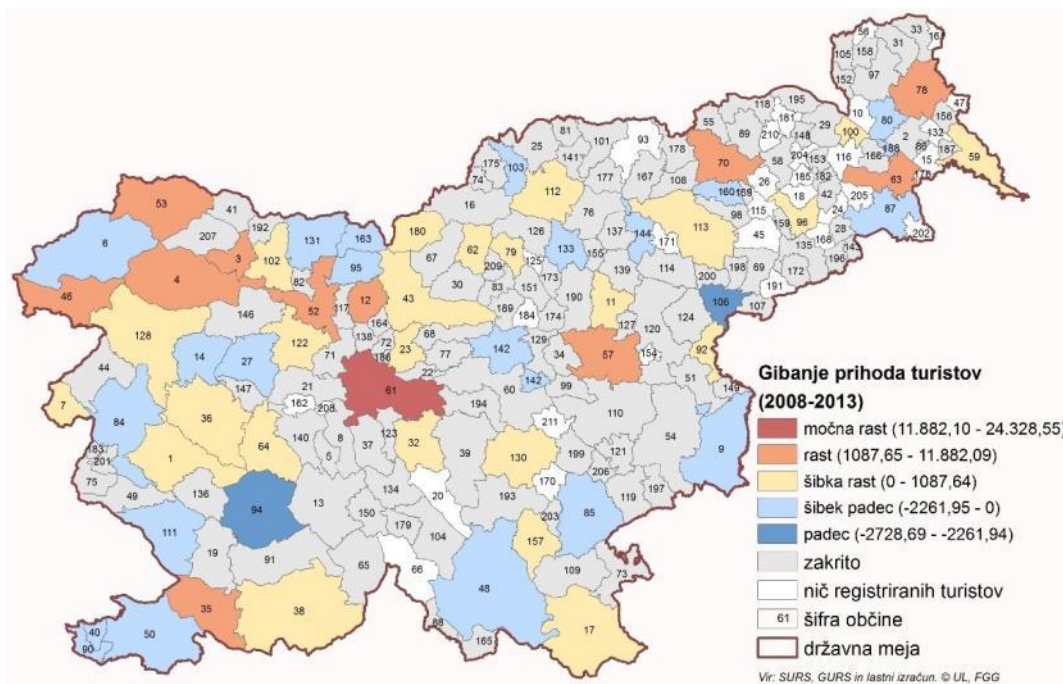
2008-2014

Časovni interval:

mesečno

Metodološki opombi:

(1) trend je izračunan v Excelu s funkcijo LINEST; (2) meje razredov so določene v dveh korakih: najprej so določene meje razredov največjih zgostitev po Jenksovi metodi, nato pa so te meje izkustveno zaokrožene, uporabniški popravek.

Slika G16-1: Gibanje prihoda turistov (kazalec G16) po občinah RS v letih 2008-2013.

Slika G16-1 prikazuje gibanje prihoda turistov po občinah v obdobju 2008-2013. Zaradi zaščite individualnih podatkov ni bilo mogoče izvesti analize za 119 občin. Prav tako je 32 občin poročalo, da ni bilo nobenega prihoda turistov. V občini Ljubljana je prišlo do močnega dviga prihodov turistov. Podobno se je povečalo število prihodov še v občinah Bled, Laško in Maribor, medtem ko je v občinah Bohinj, Cerklje na Gorenjskem, Hrpelje – Kozina, Kobarid, Kranj, Kranjska Gora, Lendava/Lendva, Ljutomer in Moravske Toplice prišlo samo do rasti prihoda turistov, medtem ko se je število nočitev (kazalnik G17 v nadaljevanju) zviševalo zelo počasi. Relativno močan padec števila prihodov turistov zasledimo v občinah Rogaška Slatina in Postojna.

G17 – Gibanje nočitev turistov (domači in tuji)

Opredelevitev: Za prenočitev se upošteva vsaka noč, ki jo turist dejansko preživi v nastanitvenem objektu (prespi ali se tam le zadržuje) ali ko je tam le prijavljen (njegova fizična navzočnost ni nujna).

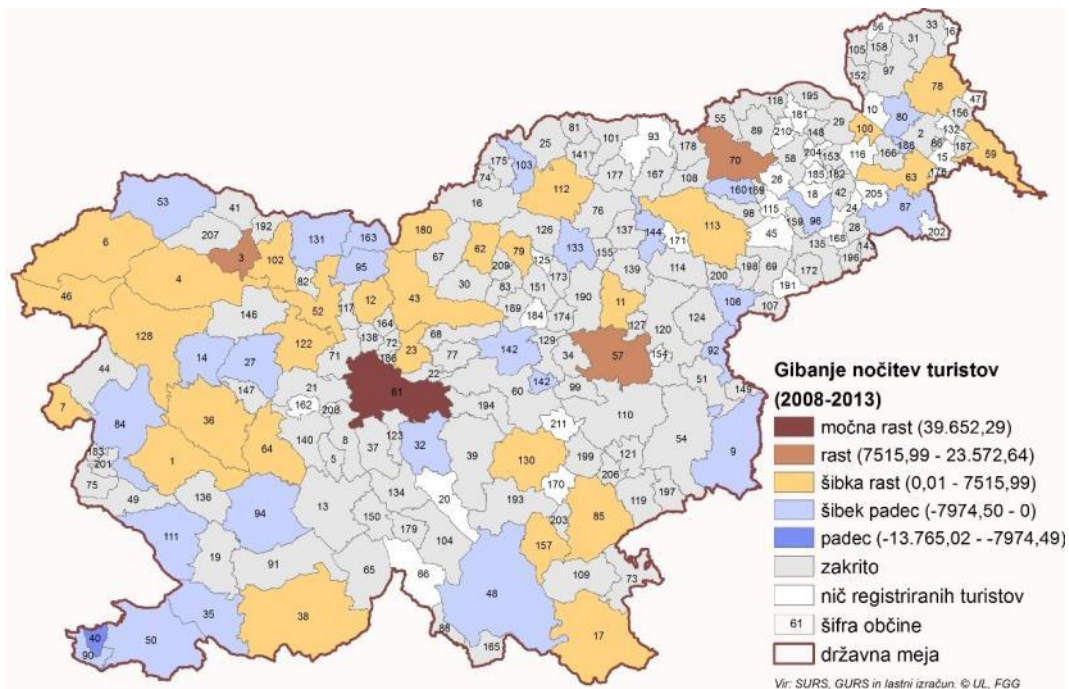
Raven opazovanja: občinska raven

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija: 2008-2014

Časovni interval: mesečno

Metodološki opombi: (1) trend je izračunan v Excelu s funkcijo LINEST; (2) meje razredov so določene v dveh korakih: najprej so določene meje razredov največjih zgostitev po Jenkovski metodi, nato pa so te meje izkustveno zaokrožene, uporabniški popravek.

Slika G16-1: Gibanje nočitev turistov (kazalec G17) po občinah RS v letih 2008-2013.

Sliki G16-1 (kazalnik G16) in G17-1 (kazalnik G17) prikazujeta gibanje prihoda in nočitev turistov po občinah v obdobju 2008-2013. Zaradi zaščite individualnih podatkov ni bilo mogoče izvesti analize za 119 občin, prav tako je 32 občin poročalo, da ni bilo nobenega prihoda turistov. V občini Ljubljana je prišlo do močnega dviga prihodov in nočitev turistov. Podobno kot se je povečalo število prihodov turistov, se je tudi povečalo število nočitev v občinah Bled, Laško in Maribor. V občinah Bohinj, Cerklje na Gorenjskem, Hrpelje – Kozina, Kobarid, Kranj, Kranjska Gora, Lendava/Lendva, Ljutomer in Moravske Toplice pa se je število nočitev zviševalo zelo počasi. Relativno močan padec nočitev zasledimo tudi v občini Izola.

G19 – Gibanje števila počitniških stanovanj

Opredelitev: Stanovanja za sezonsko ali sekundarno rabo je po definiciji stanovanje, ki se občasno ali več mesecev v letu uporablja za počitek in rekreacijo ali se uporablja samo občasno. Se ne upoštevajo tista stanovanja, v katerih so prijavljeni stanovalci (v CRP); takšnih stanovanj ne uvrščamo med počitniška ali sekundarna, temveč med običajna stanovanja.

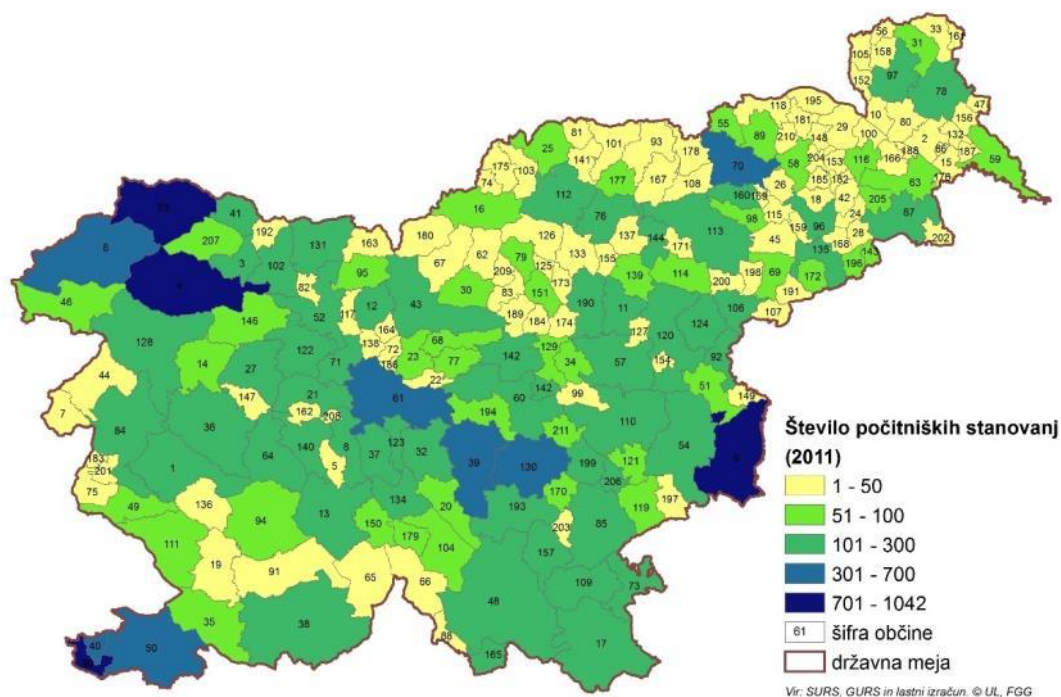
Raven opazovanja: občinska raven

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Časovna serija: 2011

Časovni interval: letno

Metodološki opombi: Ni bilo mogoče izračunati trenda oz. spremljati gibanje tega kazalnika, saj obstajajo podatki le za leto 2011.

Slika G19-1: Število počitniških stanovanj (kazalec G19) po občinah RS v letu 2011.

Slika G19-1 (kazalnik G19) prikazuje število počitniških stanovanj po občinah Slovenije leta 2011. Daleč največ počitniških stanovanj je bilo tega leta registriranih v občinah Piran/Pirano (1042), Kranjska Gora (922), Bohinj (864) in Brežice (711); sledijo občine Bovec (632), Koper/Capodistria (498), Ljubljana (473), Izola/Isola (454), Ivančna Gorica (381), Maribor (377) in Trebnje (317). Ostale občine so imele manj kot 300 počitniških stanovanj.

2.5 Zagotavljanje ključnih podatkov

Trenutno je ena večjih težav za spremljanje prostorskega razvoja dostopnost ustreznih podatkov, na podlagi katerih lahko izračunamo vrednosti posameznega kazalnika. Težave z vidika dostopnosti podatkov so sledeče:

- podatki sploh niso na razpolago,
- podatki so sicer na razpolago, vendar v obliki, ki terja zelo veliko (časovno potratnega) pripravljalnega dela, da so uporabni za izdelavo prostorskih analiz,
- podatki so na razpolago samo za en časovni presek in ne omogočajo računanja časovnih vrst,
- podatki so na razpolago le na ravni države ali regije (NUTS 2 ali NUTS 3) in ne omogočajo dovolj podrobnih prostorskih analiz na ravni občine ali naselja,
- zajem podatkov poteka na zelo različne načine, kar pomeni tudi različno kakovost podatkov in slabo medsebojno primerljivost.

Glede na namen sistema spremljanja prostorskega razvoja in vsebino poročil o prostorskem razvoju Slovenije, bo **ministrstvo, pristojno za prostor moralo poskrbeti za vzpostavitev temeljnih evidenc prostorsko relevantnih podatkov**, kjer ti še ne obstajajo oz. se dogovoriti z drugimi institucijami za sodelovanje pri njihovem nastanku, vodenju in vzdrževanju), zlasti pa je treba vzpostaviti:

- podatkovno zbirko o rabi dejanski in namenski (planski) prostora, s posebnim poudarkom na vrstah urbane rabi prostora⁷,
- podatkovno zbirko dejavnosti javnega pomena,
- relevantne podatke o delovnih mestih in migracijah (glede na časovno razporeditev in po strukturi migrantov).

Ostale podatke je mogoče pridobiti in uporabljati iz javno dostopnih evidenc, ki jih vodita Geodetska uprava Republike Slovenije in Statistični urad Republike Slovenije:

- podatki o prebivalci na mikro ravni (SURS),
- podatki gospodarske javne infrastrukture (GURS),
- podatki katastra stavb, registra nepremičnin ... (GURS).

Poleg tega je mogoče številne podatke pridobiti tudi iz sektorskih javno dostopnih podatkov (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Naravovarstveni atlas, Arhiv Slovenije, Urad za makroekonomske analize ...).

---

⁷ Kot smo že omenili, na MzIP, Direktoratu za prostor že potekajo projekti v smeri vzpostavitve evidenc rabe prostora.

V poglavju 2.3 nabor kazalnikov za spremljanje prostorskega razvoja so prikazane preglednice z izborom ključnih kazalnikov za spremljanje prostorskega razvoja po osnovnih dejavnikih prostorskega razvoja kot so opredeljeni v predlogu vsebine poročila o spremljanju prostorskega razvoja na državni ravni. Pri tem se nismo ozirali le na tiste kazalnike, za katere so podatki že sedaj razpoložljivi ter uporabni, temveč smo pripravili neodvisen nabor kazalnikov, ki je po naši presoji optimalen za merjenje prostorskega razvoja. Pri tem smo pri vsakem kazalniku opredelili vir podatkov na enega od treh načinov:

- A Podatki so že dosegljivi in pripravljene v takšni obliki, da jih je brez večjih priprav možno uporabiti za nadaljnje delo.
- B Podatki so že dosegljivi, vendar njihova priprava za nadaljnje delo terja zelo velik časovni vložek. *V tem primeru predlagamo, da se struktura podatkov prilagodi in opremi na način, ki bo uporaben tudi za izdelave analiz prostorskega razvoja.*
- C Podatki trenutno niso dosegljivi oz. niso na razpolago; za vse tovrstne podatke so podana dodatna priporočila za njihovo zbiranje (kaj je treba zbirati, na kateri ravni ter v kakšnih časovnih vrstah).

Vse podatke in predvidene prikaze smo opredelili tudi glede na potrebno prostorsko raven:

- 1-D državna raven
- 2-R regionalna raven
- 3-O občinska raven
- 4-N raven poselitvenega območja naselja
- 5-E raven lokacije zgradbe s hišno številko (EHIŠ)

Zapisali smo najnižjo (najbolj podrobno) prostorsko raven obravnave in jo ločili na obstoječo in potrebno.

Dodali smo tudi podatek o obstoječem časovnem intervalu zbiranja obstoječih podatkov in o želenem/predvidenem/potrebem časovnem intervalu podatkov (ki še niso na voljo).

V rubriko vir podatkov smo vpisali vir podatkov: npr. SURS, GURS, MZIP, občine. Bodisi, da so ti podatki že na razpolago (A ali B), bodisi, da jih je potrebno še zbrati (C).

Dodali smo tudi povezavo do podatkov in do morebitnih pojasnil, definicij.

3 PREDLOG VSEBINE POROČILA NA LOKALNI RAVNI

Vsebina poročila spremljanja prostorskega razvoja na lokalni ravni⁸ mora zajemati tiste prostorsko relevantne podatke, ki jih v pretežni meri ni mogoče pridobiti iz drugih javno dostopnih evidenc. Namen tega poročila je na eni strani prispevati vsebinska izhodišča za pripravo celovitega poročila o prostorskem razvoju RS na drugi pa pridobiti izhodišča za spremembe in dopolnitve občinskega prostorskega načrta oz katerega koli drugega prostorskega dokumenta, za katerega so potrebne informacije o prostorskem razvoju na ravni občine.

Večina podatkov, ki so navedeni v poročilu lokalne skupnosti ni dostopnih v drugih javnih evidencah, razen nekaterih, ki jih je nujno treba prikazati zaradi razumevanja celotne slike prostorskega razvoja na lokalni ravni ali na ravni konkretne lokalne skupnosti.

a. Osnovni demografski podatki:

- Prostorska razporeditev prebivalstva glede na število, starostno in izobrazbeno strukturo
- Delovno aktivni prebivalci in nezaposleni po naseljih v občini
- BDP/prebivalca po naseljih v občini

b. Gospodarsko stanje

- Prostorska razporeditev (lokacija) število in velikost podjetij (majhno, srednje veliko, veliko podjetje)
- Prostorska razporeditev delovnih mest po naseljih v občini
- Delovna mobilnost prebivalstva v občini in izven nje (v in iz občine)
- Ustvarjena dodana vrednost podjetij (GVA) po naseljih v občini
- Prostorske potrebe za gospodarski razvoj (za razvoj obstoječih in novih podjetij); ni vezano na sprejeti prostorski akt občine, temveč na dejanske potrebe po zagotavljanju novih površin (morebitno krčenje)
- Investicije občine v komunalno opremljanje gospodarskih con (predvidene in realizirane)

3 Raba prostora

- Bilanca površin dejanske rabe prostora; iz sloja dejanske rabe prostora. Občina se lahko odloči tudi za podrobnejši prikaz, s tem da ustvari podrobnejše vrste rabe prostora v posamezni podrobni vrsti rabe prostora iz že omenjenega sloja dejanske rabe prostora. *Potrebna je priprava enotnega podrobnega šifranta.*

---

⁸ V tem primeru gre le za okvirni predlog vsebine poročila o prostorskem razvoju na lokalni ravni skupnosti, saj testne primere in podrobnejša priporočila pripravlja v okviru posebnega projekta podjetje LOCUS d.o.o.

- Bilanca površin dejanske in namenske rabe prostora iz veljavnega občinskega prostorskega načrta. V kolikor občina pripravi prikaz podrobnejših vrst dejanske rabe, je smiselno, da ga primerja z podrobnejšo namensko rabo iz veljavnega OPN.
- Prikaz vrst in velikosti varovanih območij (kulturna dediščina, naravne vrednote, Natura 2000, vodovarstvena območja, poplavna območja, požarna in potresno ogrožena območja). Prikaz podatkov iz javno dostopnih evidence je že sedaj del Prikaza stanja v prostoru (PSP), ki ga morajo občine izdelati kot obvezni sestavni del občinskega prostorskega akta. *Vlogo PSP je treba v bodočem sistemu bolj utrditi in izvajati določbe ZPNačrt (2007), ki so že sedaj v veljavi. Vsekakor pa bi moral PSP služiti tudi kot povratna informacija sektorjem za izboljšavo njihovih podatkovnih baz.*
- Število in prostorska razporeditev izdanih lokacijskih informacij iz evidence občine.
- Število in prostorska razporeditev izdanih gradbenih dovoljenj iz evidence pristojne Upravne enote.
- Število in prostorska razporeditev objektov v prostoru s preverbo legalnosti glede na podatke o izdanih gradbenih dovoljenjih. *Izvedba tega mora potekati tudi s terenskim ogledom.*

4 Poselitev

- Opremljenost naselij/prostora občine z dejavnostmi javnega pomena. Prikaz prostorske razporeditve z lokacijami dejavnosti. Potrebno priporočilo, katere se štejejo za take.
- Tipologija naselij po predpisani metodologiji; *za ta kazalnik je treba metodološki pristop določanja tipologije naselij še razviti.*
- Stopnja urbanizacije; *za ta kazalnik je treba metodološki pristop določanja stopnje urbanizacije še razviti.*
- Investicije občine v razvoj dejavnosti javnega pomena.
- Investicijska sredstva namenjena urbani prenovi.

5 Stanovanjska in nepremičninska problematika

- Vrste in prostorska razporeditev stanovanj (tudi socialna, neprofitna, varovana ... stanovanja)
- Dostopnost do stanovanj (razpoložljivost različnih vrst stanovanj ter cene)
- Cene zemljišč za gradnjo in drugih nepremičnin
- Investicijska vlaganja v neprofitna stanovanja
- Predvidena sredstva za prenovo stavb v stanovanjske namene

6 Promet in ostala gospodarska javna infrastruktura

- Prikaz in bilanca lokalnih cest, javnih poti in nekategoriziranih cest (vsaj gozdnih).
- Fizična in IKT dostopnost do storitev javnega pomena v občini in v bližnjih urbanih centrih izven občine računano po cestnem omrežju.

- Investicije občine v razvoj infrastrukture po vrstah infrastrukture (*izvedenih v preteklem letu*).

7 Upravljanje prostora

- Sodelovanje z državo, sosednjimi občinami, razvojnim svetom regije, skupno občinsko upravo in drugimi deležniki (gospodarstvom, sveti zavarovanih območij, nevladnimi organizacijami)
- Ocena izvajanja sprejetih prostorskih aktov (OPN, OPPN) občine – *potrebna priprava ustrezen metodologije vrednotenja*
- Predvidena priprava novih prostorskih aktov in razlogi za to
- Investicije občine v pripravo razvojnih in planskih dokumentov
- Upravljanje naravnih vrednot in kulturne dediščine lokalnega pomena
- Spremembe javnega dobra na podlagi podatkov občine.

8 Posebne kvalitete oz problemi v prostoru – sklepne ugotovitve na podlagi prikazanih podatkov in izdelanih prostorskih analiz (SWOT analiza)

4 AKCIJSKI NAČRT ZA VZPOSTAVITEV SISTEMA SPREMLJANJA PROSTORSKEGA RAZVOJA V SLOVENIJI

Predlagan sistem spremljanja prostorskega razvoja v Sloveniji sloni na vsebinskih in problemskih izhodiščih. Koncept predlaganega sistema predvideva tako vsebinsko kot časovno komponento spremljanja prostorskega razvoja na nacionalni in lokalni ravni. Elementi, s katerimi zagotavljamo uspešno izvajanje predlaganega modela spremljanja prostorskega razvoja so:

- pravni okvir,
- tehniško-tehnološki okvir,
- finančni okvir in
- organizacijski okvir.

4.1 Pravni okvir

Obstoječi Zakon o prostorskem načrtovanju (2007) ne vključuje vseh elementov, ki bi omogočili izvajanje predlaganega sistema spremljanja prostorskega razvoja. Poleg odločitve o sistemski ureditvi poročanja o stanju, spremembah in procesih v prostoru, se je ministrstvo pristojno za prostor odločilo, da bo **spremenilo tudi zakonodajni okvir urejanja prostora**, tako da pričakujemo, da bo poročanje v prihodnje možno. Predvsem je treba službe, ki so odgovorne za urejanje prostora **okrepiti z ustrezno izobraženimi kadri**, kar predvideva spremembo zakonodaje **v ustrezno regulacijo poklica prostorskega načrtovalca** ter zahtevo po licenci P (prostorsko načrtovanje), ki bo potreben pogoj za opravljanje tako zahtevnih del v zasebnem in javnem sektorju.

Okvir 1: Sistemske ureditve v spremembah zakonodaje s področja urejanja prostora

- z uvedbo pokrajin predvideti tudi uvedbo poročila na regionalni ravni,
- vsebinsko in tudi geografsko je treba poročilo o prostorskem razvoju na regionalni ravni navezovati tudi na regionalne razvojne programe,
- sistemsko urediti ustrezno regulacijo poklica prostorskega načrtovalca – uvedba samostojne licence za prostorsko planiranje ,
- vse javne službe na državni in lokalni ravni okrepiti z ustrezno izobraženimi kadri, ki morajo za opravljanje svojega dela pridobiti tudi licenco za prostorsko planiranje,
- pripraviti ustrezno pravno podlago tudi za spremljanje izvajanja sprejetih politik.

Ena izmed pomanjkljivosti obstoječe zakonodajne ureditve **je odsotnost regionalne ravni prostorskega načrtovanja**. Predlagan sistem poročanja o prostorskem razvoju **predvideva tudi uvedbo poročila na regionalni ravni**, saj mora biti vzpostavljeno na vseh ravneh: državni, regionalni in lokalni. Na regionalni ravni se mora poročilo o prostorskem razvoju **vsebinsko in tudi geografsko navezovati tudi na regionalne razvojne programe**. Za

izvajanje spremljanja prostorskega razvoja na regionalni ravni uveljavitev administrativne regionalne ravni ne more biti pogoj.

V obstoječi zakonodaji se je treba dotakniti tudi prikaza podatkov iz javno dostopnih evidenc, ki so že sedaj del **Prikaza stanja v prostoru (PSP)** in ga morajo občine izdelati kot obvezni sestavni del občinskega prostorskega akta. Vlogo PSP je treba v bodočem sistemu bolj utrditi in izvajati določbe ZPNačrt (2007), ki so že sedaj v veljavi. Vsekakor pa bi moral **PSP služiti tudi kot povratna informacija sektorjem za izboljšavo njihovih podatkovnih baz**. S tem bi PSP pridobil status ustrezne strokovne podlage in evidence, ki bi bila v pomoč pri sistematičnem spremljanju sprememb v prostoru, tudi z vidika sprememb rabe prostora na ravni lokalne skupnosti.

Poročila na lokalni ravni morajo biti izdelana z namenom, da bodo prispevala k boljši lokalni politiki prostorskega razvoja, hkrati pa morajo prispevati tudi poročanju o prostorskem razvoju na državni ravni. Pri tem mora biti zagotovljeno tesno sodelovanje države in lokalnih skupnosti tako, da lokalne skupnosti razumejo prednosti tovrstnega sodelovanja za državo in jasno vidijo cilj in namen poročanja o prostorskem razvoju.

Poleg uvedbe sistema spremljanja prostorskega razvoja bo treba zagotoviti **ustrezno pravno podlago tudi za spremljanje izvajanja sprejetih politik** na področju prostorskega razvoja. Prostorska in urbana politika oz. njuni izvedbeni dokumenti naj imajo določene ciljne kazalnike ter intervale poročanja.

Okvir 2: Uvedba zakonskih in podzakonskih predpisov za izvajanje spremljanja prostorskega razvoja ter izdelavo poročil o prostorskem razvoju na državni (in regionalni) ter lokalni ravni:

- sistemsko urediti in zakonsko predpisati spremljanje prostorskega razvoja ter izdelavo poročil o prostorskem razvoju,
- posodobiti in za potrebe spremljanja prostorskega razvoja ustrezno prilagoditi pravilnik o prikazu stanja v prostoru,
- pripraviti navodila oz. priporočila za spremljanje prostorskega razvoja ter pravilnik o obliki in vsebini poročila o prostorskem razvoju na državni in lokalni ravni,
- pripraviti ustrezna navodila in priporočila, ki vsebujejo tako nabor kazalnikov kot ustrezne metodološke napotke za izdelavo poročil o prostorskem razvoju na državni in lokalni ravni,
- v podzakonski akt vključiti tudi nabor kazalnikov, ki vsebuje omejeno število ključnih kazalnikov. Ti se lahko tudi spreminjajo (dodajanje novih kazalnikov ter ukinjanje starih, ki ne odražajo več ključnih sprememb v prostorskem razvoju), vendar tako da se njihovo število ne spreminja.

4.2 Tehnično-tehnološki okvir

Na prvem mestu, **kjer je vloga ministrstva, pristojnega za prostor najpomembnejša**, je potrebna vzpostavitev ustrezne **organizacije, zbiranja, vodenja in vzdrževanja prostorskih podatkov, zlasti:**

- podatkovno zbirko o rabi prostora (dejanska in namenska raba prostora),
- podatkovno zbirko dejavnosti javnega pomena (seznam dejavnosti je opredeljen v organizacijskem okviru akcijskega načrta)
- relevantne podatke o delovnih mestih in migracijah (glede na časovno razporeditev in po strukturi migrantov).

Navedeni podatki trenutno niso dosegljivi oz. niso na razpolago, zato jih je treba čim prej prirediti zbirati in organizirati na ustrezen način (kaj je treba zbirati, na kateri ravni ter v kakšnih časovnih vrstah), da bodo neposredno uporabni za raziskovanje razvoja v prostoru.

Poleg podatkov, za katere mora primarno poskrbeti ministrstvo, pristojno za prostor in jih trenutno še ni na razpolago, že obstajajo številni podatki, ki jih vodijo drugi resorji in jih je možno uporabiti za namene analiz prostorskega razvoja. Kljub temu je treba še enkrat opozoriti na dejstvo, da nekateri od teh podatkov (npr. podatki SURS, ki nimajo dodane enotne identifikacijske številke in jo je treba za vsakokratno uporabo za izdelavo prostorskih analiz posebej dodajati), ki so sicer na voljo, niso pripravljeni v takšni obliki, da bi jih bilo mogoče neposredno uporabiti za potrebe raziskovanja prostora. Njihova priprava za nadaljnje delo terja zelo velik časovni vložek. V tem primeru predlagamo, da se **struktura podatkov prilagodi in opremi na način, ki bo uporaben tudi za izdelave analiz prostorskega razvoja, za kar se mora MzIP čim prej dogovoriti z ustreznimi nosilci podatkovnih zbirk.**

Okvir 3: Ureditev tehnično-tehnološkega okvira za spremljanje prostorskega razvoja

- z ustrezno zakonodajno rešitvijo zagotoviti, da bodo občine izpolnjevale vse predpisane obveznosti v zvezi s poročanjem ter oddajale gradiva pripravljena v skladu s predpisanimi določbami podzakonskih aktov,
- vzpostavitev ustrezne organizacije, zbiranja, vodenja in vzdrževanja zgoraj navedenih prostorskih podatkov v sodelovanju z ustreznimi institucijami (GURS, SURS in druge institucije v okviru pristojnih ministrstev),
- strukturo podatkov prilagoditi in opremiti na način, da bo uporaben tudi za izdelavo analiz prostorskega razvoja, za kar se mora ministrstvo pristojno za prostor čim prej dogovoriti z ustreznimi nosilci podatkovnih zbirk.

Na podrobnejši ravni del podatkov lahko zagotovijo tudi lokalne skupnosti, ki v svojih letnih poročilih podajajo oceno o prostorskem razvoju z vidika porabe prostora ter investicij v gradnjo gospodarske javne infrastrukture, v izdelavo prostorskih aktov, spodbujanje gospodarstva in drugih dejavnosti na svojem območju.

Za medsebojno primerljivost podanih poročil lokalnih skupnosti mora ministrstvo, pristojno za prostor pripraviti **ustrezna navodila in priporočila, ki vsebujejo tako nabor kazalnikov kot ustrezne metodološke napotke** za izdelavo poročila o spremljanju prostorskega razvoja na lokalni ravni. Izdelava navodil in priporočil bo temeljila na izdelavi poročila o spremljanju

prostorskega razvoja na lokalni ravni **na primeru dveh različnih občin** (ena izrazito mestna in ena izrazito podeželska). Občini sta izbrani v isti statistični regiji, saj bo na ta način lahko preverjen vsaj del **poročila o spremljanju prostorskega razvoja na regionalni ravni** (izvajalec LOCUS d. o. o). Na ta način bo preverjena primernost strukture, kazalnikov in vsebinskega okvira predlaganega poročila.

Navedeni podatki bodo podlaga za izdelavo analiz o prostorskem razvoju, ki bodo prikazovali stanje in trende v prostoru glede na lokacijo, količino, vrsto in kakovost sprememb v prostoru. Trenutno pomanjkanje oz. odsotnost teh podatkov, pa pomeni, da bodo poročila o prostorskem razvoju, do njihove vzpostavitve okrnjena.

Ne glede na velik poudarek, ki je dan vzpostavitvi zgoraj navedenih evidenc prostorskih podatkov, pa je treba opozoriti, da so ti podatki le potreben, ne pa tudi zadosten pogoj za izdelavo ustreznih prostorskih analiz. Pripraviti je treba namreč tudi vrsto **metodoloških priporočil** (navodil), ki bodo temeljila ne ustreznih študijah in raziskavah, za izdelavo:

- ustreznih tipologij območij, naselij in drugih oblik grajenih struktur (npr. podeželska, urbana, glede na tipe naselij, glede na pretežno rabe tal; za primerjavo glej prilogo 1),
- stopnje urbanizacije,
- opremljenosti naselij z dejavnostmi javnega pomena in njihovega rangiranja v urbanem omrežju,
- prikaza dostopnosti do dejavnosti javnega pomena, delovnih mest, IKT in e-storitev idr.

Med navedenimi nalogami naj omenimo še **slovar prostorskega planiranja**, s katerim bi zagotovili enotno izrazje in na področju urejanja prostora, prostorskega načrtovanja in prostorskega razvoja poskrbel za boljše razumevanje posameznih pojmov, ki so s v zadnjih 20 letih pogosto spreminjali, še pogosteje pa ukinjali in uvajali novi. MzIP, Direktorat za prostor je s tem projektom pričel že pred letom 2006, vendar je ostal, najverjetneje zaradi sprejetja Zakona o prostorskem načrtovanju v letu 2007, nedokončan.

Okvir 4: Priporočila za vzpostavitev širše podpore za delovanje sistema poročanja o prostorskem razvoju s tehnično-tehnološkega vidika

- nujna je izdelava slovarja prostorskega planiranja, ki bo s poenotenim strokovnim izrazjem pripomogel k lažjemu delovanju,   - pripraviti je treba namreč tudi vrsto metodoloških priporočil (navodil), ki bodo temeljila ne ustreznih študijah in raziskavah, za izdelavo ustreznih tipologij, določitev stopenj urbanizacije ter opremljenosti naselij z dejavnostmi javnega pomena.

V predhodnih poglavjih smo tudi že navedli, da se je MzIP, Direktorat za prostor nekaterih nalog kot je vzpostavitev evidence dejanske rabe že lotil. Prav tako že nastaja ustrezna tehnološka rešitev, s pomočjo katere bodo podatki za spremljanje prostorskega razvoja tudi javno dostopni.

4.3 Finančni okvir

Reševanje finančnega vprašanja za zagotavljanje izvajanja sistema spremljanja prostorskega razvoja ni predmet te naloge. Kljub temu mimo tega vprašanja ne moremo, saj je skoraj zagotovo najpomembnejše za zagotovitev izvajanja predlaganega sistema. **Večina sredstev bo morala biti zagotovljena v proračunu ministrstva, pristojnega za prostor**, saj gre za poročanje, ki je predvsem v nacionalnem interesu. Le del sredstev, ki sistem poročanja nadgrajuje tudi za potrebe poročanja na ravni EU, **naj se tudi pridobi iz sredstev EU**.

Okvir 5: Zagotavljanje sredstev za izvajanje akcijskega načrta spremljanja prostorskega razvoja v Sloveniji

- sredstva za izvajanje akcijskega načrta morajo biti zagotovljena v proračunu RS,   - del sredstev, ki so potrebna za raziskovanje prostorskega razvoja in poročanje na ravni EU pa naj se pridobi na ravni EU.

4.4 Organizacijski okvir

Organizacijski okvir akcijskega načrta je z vidika izvajanja spremljanja prostorskega razvoja izredno pomemben. Omogoča namreč delovanje celotnega sistema z vsebinsko in časovno razporeditvijo izvajanja ter razporeditvijo nalog na ustrezne službe, ki morajo nositi polno odgovornost za njihovo izvajanje. Poleg tega pa mora biti zagotovljena tudi diseminacija rezultatov poročila in ustrezno komuniciranje z vsemi deležniki v procesu prostorskega načrtovanja in odločanja o prostorskem razvoju.

Kot smo že v predhodnih poglavjih zapisali, je namen spremljanja prostorskega razvoja, iz katerega izhaja tudi akcijski načrt spremljanja prostorskega razvoja v RS, je zagotoviti informacije o:

- dejanskem stanju v prostoru,
- procesih in spremembah v prostoru,
- lokaciji, količini, vrsti in kakovosti sprememb v prostoru,
- odnosu sprememb do izraženih potreb različnih deležnikov, načrtovanega stanja na vseh ravneh prostorskega načrtovanja ter sprejetih prostorskih in drugih politik,
- porabi javnih finančnih sredstev.

Na podlagi tega in na podlagi **ciljev (poglavje 1.4.)** spremljanja prostorskega razvoja smo oblikovali **sistem poročanja (poglavje 2)**, ki pokriva tako nacionalno kot lokalno raven ter ju vsebinsko povezuje. Predlagali smo vsebino in strukturo poročila na nacionalni ravni, predlagali časovno razporeditev poročanja ter oblikovali kazalnike za spremljanje prostorskega razvoja. Dotaknili smo se tudi vsebine poročila na lokalni ravni. Za izvajanje predlaganega sistema pa je potreben tudi organizacijski okvir, ki bo omogočil delovanje tega sistema. V shemi 1 je prikazana organizacijska struktura izvajanja sistema spremljanja prostorskega razvoja.

AKCIJSKI NAČRT IZVAJANJA SPREMLJANJA PROSTORSKEGA RAZVOJA

I STEBER	II STEBER	III STEBER
Zbiranje, vzpostavitev in vzdrževanje podatkov (MzIP z drugimi sektorji)	Stalno raziskovanje prostora (predlagani vsebinski sklopi so navedeni spodaj)	Spremljanje kazalnikov prostorskega razvoja (predstavljeni so v poglavju 2.3)
<p><u>Vzpostavitev ustreznih podatkovnih zbirk o:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rabi prostora (dejanski in namenski), - dejavnosti javnega pomena, - relevantne podatke o delovnih mestih in migracijah (glede na časovno razporeditev in po strukturi migrantov) <ul style="list-style-type: none"> - Povezava s podatki drugih sektorjev in njihova priprava za neposredno uporabo za spremljanje prostorskega razvoja (SURs; GURS, MKO,...) - Oblikovati sosvet (Steering comeete), ki bo usmerjal pripravo poročila o spremljanja prostorkega razvoja 	<p><u>Zagotoviti je treba:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj metodoloških pristopov k raziskovanju prostora, - določitev tipologij prostora - inovativne rešitve v raziskovanju prostorskega razvoja <p><u>Stalno raziskovanje prostora v obliki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - temeljnih in aplikativnih raziskav, ki jih izvajajo raziskovalne in druge institucije, - projektnih in ekspertnih nalog v obliki javnih naročil 	<p><u>Za vsak kazalnik je določeno:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ime kazalnika - opis (definicija) kazalnika - prostorska enota, za katero se kazalnik računa - prikaz časovnega intervala - vir podatkov - predlogi za izboljšavo obstoječih oz. vzpostavitev novih zbirk podatkov <p><u>Priprava poročil:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - celovito poročilo o prostorskem razvoju Slovenije - tematska poročila - poročila na regionalni oz. lokalni ravni - ekspertna mnenja <p><u>Ministrstvo pristojno za prostor mora izdelati:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - načrt za izdelavo poročila o prostorskem razvoju (razdelitev nalog in odgovornosti za njihovo izvedbo), - načrt sodelovanja z drugimi institucijami znotraj Slovenije (medsektorsko sodelovanje za pripravo in vzdrževanje podatkov, oblikovanje posameznih poglavij ipd.) in v mednarodnem prostoru (npr. Eurostat), - spremljanje izvajanja drugih dokumentov in strategij na državni ravni
<ul style="list-style-type: none"> - Omogočiti dostopnost podatkov za potrebe podrobnega raziskovanja prostora (MzIP) - Povezava podatkov v ustrezni aplikaciji, ki bo tudi javno dostopna (MzIP in GIS) 	<ul style="list-style-type: none"> - skrb za razvoj stroke - zagotavljanje stalnega raziskovanja prostora in s tem oblikovanje novih metodologij, stalnega spremljanja prostorskega razvoja ipd. 	<ul style="list-style-type: none"> - razvoj lastnih kadrov znotraj ministrstva (vsak bi moral imeti licenco P za dejavnost prostorskega planiranja oz. izkušnje s pripravo prostorskih aktov na lokalni ravni - oblikovanje strokovno razvojnega oddelka na direktoratu za prostor

Shema 1: Akcijski načrt za izvajanje sistema spremljanja prostorskega razvoja

I. Steber: Zbiranje, vzpostavitev in vzdrževanje podatkov

Kot je zapisano že v poglavju 2.5 bo ministrstvo, pristojno za prostor moralo poskrbeti za vzpostavitev temeljnih evidenc prostorsko relevantnih podatkov:

1. Podatkovno zbirko o rabi dejanski in namenski (planski) prostora, s posebnim poudarkom na vrstah urbane rabi prostora:

- Trenutno v okviru dejavnosti MZiP potekajo testni zajemi dejanske rabe prostora po metodologiji, ki je bila izdelana v projektu Izdelava metodologije za zajem podatkov o dejanski rabi pozidanih zemljišč (Kete s sod., 2013). Na podlagi preizkusa zajema dejanske rabe bo mogoče dopolniti in izboljšati predlagano metodologijo zajema podatkov ter v nadaljevanj izvesti zajem podatkov za območje celotne Slovenije.
- Z potrebe spremljanja namenske rabe prostora je MZiP prav tako sestavil sloj vseh občinskih prostorskih aktov (Miklavčič s sod., 2014). Podatki so bili izdelani za vse veljavne prostorske akte občin na stanje, 25.3.2014. Zvezni sloj je tako sestavljen iz naslednjih aktov:
  - iz Prostorske sestavine družbenih planov (v nadaljevanju: plan) za 128 občin,
  - iz Prostorskih redov Občin (PRO) za 4 občine,
  - iz Občinskih prostorskih načrtov (OPN) za 79 občin.

Zaradi vsebinskih in tehničnih težav je pri uporabi teh podatkov je zato potrebna določena previdnost, ki izhaja iz vprašljivega pravnega statusa, različne podrobnosti in natančnosti podatkov. Podatki iz informativnega zbirnega sloja veljavne namenske rabe lahko uporabljamo samo za spremljanje stanja prostora in za nekatere druge prostorske analize, pa še to z določeno mero previdnosti. Podatki iz sloja niso namenjeni ugotavljanju pravnega statusa zemljišč, to so namreč naloge, ki so v izvorni pristojnosti občin in njihovih služb.

Podobna analiza je bila narejena tudi na UL Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo (Digitalni repozitorij, 2013, Zavodnik Lamovšek s sod., 2013a). Avtorji so v tem primeru šli korak dlje in z namenom raziskovanja namenske rabe prostora izdelali tudi metodologijo za poenotenje kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora. Na ta način je bil dosežen enoten prikaz namenske rabe prostora za prostorske akte občin, ki so bili v skladu z zakonodajo digitalizirani v letih 2003 in 2004 ter veljavne občinske prostorske načrte, kar je omogočilo tudi izdelavo primerjave namenske rabe prostora med dvema časovnima presekom sprejetih prostorskih aktov občin.

Ugotovimo lahko, da ne prvi ne drugi poskus ne zagotavljata povsem verodostojnih rezultatov, na kar so zaradi številnih tehničnih in vsebinskih pomanjkljivosti prostorskih aktov občin opozorili že avtorji obeh študij sami. **Za zagotovitev kakovostnih podatkov namenske rabe prostora je treba:**

- dosledno upoštevati zakonske določbe za prikazovanje namenske rabe prostora v prostorskih aktih občin,
- ministrstvo pristojno za prostor mora v skladu s sprejeto zakonodajo preverjati tehnične napake (kot je npr. topološka pravilnost podatkovnih slojev) v digitalnih podatkih namenske rabe prostora, da v prostorskih aktih občin ne bo več prihajalo do vsebinskih nejasnosti (kot so npr. območja brez rabe ali podvajanje namenske rabe na istem območju) tako pri osnovni kot podrobni namenski rabi prostora,
- ministrstvo pristojno za prostor mora zagotoviti, da bodo občine po sprejemu prostorskih aktov na občinskem svetu v arhiv ministrstva oddale tudi končno verzijo prostorskega akta v digitalni obliki, ki mora biti identična z oddano analogno obliko sprejetega prostorskega akta občine. v kolikor to po obstoječi zakonodaji ni mogoče zagotoviti, je treba zakon v tem delu dopolniti.
- na podlagi tako zbranih podatkov bo ministrstvo pristojno za prostor lahko vzpostavilo zvezni sloj namenske rabe prostora, ki bo služilo tako za raziskovanje prostora kot tudi za ugotavljanje pravega statusa zemljišč.

2. **Podatkovno zbirko dejavnosti javnega pomena**, pri čemer je možno v ta namen, vsaj v začetni fazi, uporabiti že oblikovan sistem razvrščanja javnih dejavnosti v SKD (2008):
- področje O – dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti
  - področje P – izobraževanje
  - področje Q – zdravstvo in socialno varstvo
  - področje R – kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti.

V prihodnje pa je smiselno razmisliti o uskladitvi SKD s podrobno namensko rabo prostora in dejavnostmi javnega interesa na način, ko bo bolj ustrezal potrebam urejanja prostora in prostorskega planiranja.

3. **Relevantne podatke o delovnih mestih in migracijah** (glede na časovno razporeditev in po strukturi migrantov):
- Podatki o delovnih mestih so nezanesljivi in jih trenutno ni mogoče uporabljati za prostorske analize. Težava je v načinu njihovega zbiranja in možnosti registracije podjetja na eni lokaciji, ne glede na število dislociranih enot. **Ministrstvo pristojno za prostor mora skupaj s Statističnim uradom RS (SURS) ter ministrstvom za finance zagotoviti zbiranje podatkov o delovnih mestih tako, da bodo delodajalci delovna mesta prijavljali na dejanski lokaciji, kjer zaposleni tudi delajo in ne le na sedežu podjetja.**
  - Podatke o migracijah SURS že zbira, vendar jih je treba uskladiti, saj se je metodologija zajema spremenila v letu 2008. **Poleg tega mora SURS v dogovoru z ministrstvom pristojnim za prostor zagotoviti tudi uporabnost podatkov za izvajanje prostorskih analiz** (enolično določen identifikator, na podlagi katerega je podatke možno tudi geolocirati v prostor).

II Steber: Stalno raziskovanje prostora

Z vidika spremljanja prostorskega razvoja smo v vzpostavili sistem kazalnikov za spremljanje prostorskega razvoja (poglavje 2.3, s pomočjo katerega bomo prostorski razvoj spremljali glede na:

- razmestitev struktur in dejavnosti v prostoru na različnih ravneh prostorske organiziranosti,
- kapaciteto (količino in koncentracijo) ugotovljenih pojavov v prostoru,
- dostopnost (prostorsko in časovno) do dejavnosti javnega pomena (angl. services of general interest), delovnih mest in drugih storitev.

Pri konkretnem izvajanju pričakujemo težave glede razpoložljivosti, dostopnosti in uporabnosti podatkov na eni strani (opisano v poglavju 2.5) ter pomanjkanje strokovnih priporočil in metodoloških napotkov za raziskovanje prostora na drugi strani. v nadaljevanju je zato predstavljen nabor vsebinskih sklopov, tipoloških členitev prostora in metodologij/orodij, ki jih potrebujemo za kakovostno ni učinkovito raziskovanje prostora.

1. Predlagan nabor vsebinskih sklopov za raziskovanje prostora:

- prostorski razvoj regij,
- stopnja urbanizacije (metodološki pristop ter izvedba analize),
- opremljenost naselij z dejavnostmi javnega pomena ter vloga naselij v urbanem omrežju
- urbani razvoj, povezan z instrumenti zemljiške in stanovanjske politike (najprej preveritev izvajanja instrumentov, ki so že sprejeti),
- procesi urbanizacije (suburbanizacija, counterurbanizacija...),
- preveritev poselitvenih vzorcev v Sloveniji ter razpršena gradnja,
- degradirana urbana in druga območja,
- prenova mestnih jeder, prenova stanovanj, prenova degradiranih območij...
- strukturne spremembe podeželskega prostora zaradi spremenjene vloge kmetijstva,
- spremembe dejanske in namenske rabe prostora,
- dostopnost do storitev javnega pomena in s tem povezana izboljšava javnega potniškega prometa in / ali e-storitev,
- železniški promet in nezadostna mreža javnih prevoznih sredstev,
- varstvo kmetijskih zemljišč,
- sistemske izboljšave za izvajanje predpisov o urejanju prostora,
- slovar.

2. **Predlog izdelave členitev prostora (tipologije) glede na obravnavana vsebinska področja.** V okviru naloge smo naredili pregled (Priloga 1) številnih študij in raziskav, ki so nastale na področju prostorskega razvoja z različne potrebe in namene v zadnjih 20 letih. Iskali smo predvsem rezultate, ki vsebujejo različne tipologije in klasifikacije prostorskih struktur in homogenih enot. Ugotovili smo, da je zelo veliko tipologij usmerjenih v demografske in naselbinske členitve Slovenije. Tako so nekatera področja zelo bogato zastopana z različnimi členitvami in tipologijami, na nekaterih področjih pa jih sploh ni (tipologija občin glede na dejansko rabo prostora ali razvojne kazalnike, območja glede na stopnjo urbanizacije ipd.).

Druga, zelo pomembna ugotovitev pa je, da je večina teh tipologij že zastarelih in bi jih bilo treba ponovno izdelati, za njihovo izdelavo pa **oblikovati ustrezne metodološke pristope, ki bi jih lahko uporabili v daljšem časovnem obdobju**. Vse izbrane tipologije (členitve prostora) bodo namreč prav tako **sestavni del poročila o prostorskem razvoju** ter hkrati **podlaga za vrednotenje stanja v prostoru po izbranih kazalnikih**.

3. V ponovno izdelavo, ki zahteva tudi nov razmislek o metodološkem pristopu, predlagamo:

- tipologijo demografskih območij,
- tipologijo razvojnih regij (v sodelovanju s službo pristojno za lokalno samoupravo, na podlagi kriterijev o območjih s strukturnimi problemi in dodeljevanja državnih pomoči za manj razvite)
- tipologija poselitvenih vzorcev in razpršene gradnje (kot fizični pojav v prostoru),
- tipologija poselitvenih območij (glede na prebivalstvo, dejavnosti v prostoru...),
- tipologija naselij glede na opremljenost z dejavnosti javnega pomena,
- tipološka členitev podeželskega prostora,
- členitev krajinskega prostora po morfoloških značilnostih (razdelitev krajinskih tipov, izjemne krajine...),
- tipologija občin glede na pretežno rabo prostora.

III. steber: Spremljanje kazalnikov prostorskega razvoja

Spremljanje kazalnikov prostorskega razvoja je namenjeno pripravi poročil o prostorskem razvoju na državni, regionalni in lokalni ravni. Celoten sistem je opisan v Poglavlju 2., kjer je v posameznih podpoglavjih opisan način, periodika ter ravni spremljanja prostorskega razvoja. Nadalje je opisana struktura poročila na državni ravni ter predlog vsebin, ki bi jih morale vsebovati poročila o prostorskem razvoju na lokalni ravni (Poglavje 3).

Okvir 6: Konkretizacija predlaganega sistema poročanja o prostorskem razvoju

- sistem spremljanja prostorskega razvoja Slovenije je treba vnesti v zakonodajo s področja urejanja prostora in prostorskega načrtovanja ter se s tem zagotoviti stalno spremljanje prostorskega razvoja,
- za potrebe izdelave poročil je treba pripraviti pravilnik ter ustrezne priročnike, ki bodo služili kot pomoč za njihovo izdelavo bodisi na državni bodisi na lokalni ravni,
- posebno obravnavo zahtevajo kazalniki za spremljanje prostorskega razvoja. Njihovo število mora biti končno omejeno i se ne sme povečevati. Treba jih je stalno preverjati ter posodabljati seznam z aktualnimi kazalniki, pri čemer je treba zastarele in neaktualne kazalnike s seznama odstraniti.

V tej nalogi je predlagan možen nabor kazalnikov, s katerim lahko opišemo prostorski razvoj, vendar smo mnenja, da je treba ta nabor stalno preverjati ter ga posodabljati tako v skladu z novimi vsebinskimi zahtevami kot v skladu z novo nastalimi podatkovnimi bazami. Nabor kazalnikov tako smatramo za živo strukturo, ki se lahko znotraj sebe vsebinsko spreminja in dopolnjuje, vendar pa je število kazalnikov končno omejeno in ne narašča. To pomeni, da vsak nov kazalnik nadomesti starega, ki vsebinsko ne ustreza več namenu spremljanja prostorskega razvoja.

5 LITERATURA IN VIRI

2. delavnica projekta Attract-SEE (2013) Naslov delavnice: Kako naj spremljanje stanja prostora prispeva k boljši koordinaciji politik v prostoru?. 17. oktober 2013. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor. Geodetski inštitut Slovenije. Ljubljani.

Andrews, K. D. in sodelavci. 2001. Koncept prostorskega razvoja Slovenije. Končno poročilo. Ljubljana, Urbanistični inštitut republike Slovenije.
http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/prostor_slo2020/1_8_dokument.pdf

Černe, A., Gabrijelčič, P., Kušar, S. (2004). Metodologija priprave poročila o stanju na področju urejanja prostora. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, oddelek za geografijo, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Urad RS za prostorski razvoj. Ljubljana.

Černe, A., Kušar, S. (2005). Ničelno poročilo o stanju na področju urejanja prostora. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Ministrstvo za okolje in prostor, Urad Republike Slovenije za prostorski razvoj. Ljubljana.

Delovna dovoljenja. (2014) Zavod RS za zaposlovanje – ZRSZ. (dostopno na http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/zaposlovanje_tujcev, 14. 08. 2014)

Demazière, C., K. Banovac in A. Hamdouch (2013): The Socio-Economic Development of Small and Medium-Sized Towns (SMSTs): Factors, Dominant Profiles and Evolution Patterns. TOWN Interim report: Annex 4. In Servillo, L., R. Atkinson, I. Smith, A. Russo, L. Sykora and C. Demaziere: TOWN - Small and medium sized towns in their functional territorial context, ESPON TOWN project, Interim report, Version 28/10/2013.

Digitalna agenda za Evropo (2010) (dostopno na Evropska komisija, Bruselj <http://www.informacijskadruzba.si/index.php/component/content/article/1/164-evropska-komisija-objavila-digitalno-agendo-za-evropo>, 09.06.2011)

Digitalni repozitorij UL FGG 2013: Diplomske naloge na temo analize sprememb namenske rabe prostora glede na izbrane kazalnike na primerih izbranih občin v obdobju 2003/04 in 2009 – 2011 (dostopno na <http://drugg.fgg.uni-lj.si/> 11.03.2013)

EDRKGZ (2011) Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, Ministrstvo za kmetijstvo in kolje (dostopno na <http://rkg.gov.si/GERK/>, 06. 08. 2014)

Evidenca degradiranih površin (2011) UI FF, Oddelek za geografijo. Ljubljana.
http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=508 (dostop 20.6.2014)

Evropa 2020 (2010). (dostopno na http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm, 09.06.2011)

Fister, P. in sodelavci. (1996) Arhitekturne krajine in regije Slovenije. Ljubljana, Fakulteta za arhitekturo. (dostopno na <http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/studije/s2poselitev.pdf>, 12. 05. 2010)

Golobič, M., Marot., N., Cof, A., Bantan, M., Hudoklin., J. , Hočevár., I. (2014) SPRS 2030 - Analiza izvajanja v Strategiji prostorskega razvoja predvidenih programov in ukrepov Sklepno poročilo, MzIP, UL BF, Oddelek za krajinsko arhitekturo in Acer d.o.o., Ljubljana, Novo mesto

Gulič, A. (2002) Nabor kazalcev iz različnih relevantnih tujih predlogov, iz statistike, iz razvojnih dokumentov (SGRS, SRRS, DRP) in iz naših prostorskih dokumentov. Urad RS za prostorsko planiranje, Ministrstvo za okolje in prostor. Ljubljana

Harej, M. 2012. Odnosi med mestnimi in podeželskimi območji v Sloveniji. Magistrska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba M. Harej): 113 str. http://drugg.fgg.uni-lj.si/4019/1/PUM067_Harej.pdf

Izhodišča (2014) Izhodišča za pripravo nove prostorske in gradbene zakonodaje – področje prostorskega načrtovanja, Ljubljana, Vlada RS

Javni razpis za izgradnjo širokopasovnih omrežij (2010) Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Ljubljana (dostopno na: http://www.mvzt.gov.si/si/o_ministrstvu/javne_objave/javni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=944, 09.06.2011)

Kazalci okolja (2011) Agencija RS za okolje (dostopno na <http://kazalci.arso.gov.si/> 11.08.2014)

Kete, P., Mivšek, E., Janežič, M., Mesner, N., Zavodnik Lamovšek, A., Foški, M., Drobne, S., Kobetič, L., Košir, U., Puhar, M., Černe, T., Grilc. M. (2013). Izdelava metodologije za zajem podatkov o dejanski rabi pozidanih zemljišč. GIS, UL FGG, Locus d.o.o., Ljubljana

Lampič B., Repe B., (2012) Razvoj kazalcev okolja v Sloveniji-površje. Zaključno poročilo. UL FF, Oddelek za geografijo. 61 strani.

Letno poročilo 2013 (2014). Služba za analitiko. ZRSZ (dostopno na http://www.ess.gov.si/files/6063/letno_porocilo_2013.pdf, 12. 08. 2014)

Lipej, Božena (ur.), Šarec, Aleš (ur.), Šašek-Divjak, Mojca (ur.), Mandič, Srna (ur.), Vitorovič, Zoran (ur.), Zavodnik Lamovšek, Alma (ur.). Habitat II : Slovenian national report. Ljubljana: National Committee Habitat II: Ministry of the Environment and Physical Planning, 1995 [i. e.] 1996. 2 zv., ilustr. ISBN 961-90033-8-1. ISBN 961-90033-7-3. [COBISS.SI-ID 2742321]

Ljudje, družine, stanovanja (2013) Registrski popis 2011, SURS (dostopno na http://www.stat.si/doc/pub/Ljudje_druzine_stanovanja.pdf, 12. 08. 2014)

Locus d.o.o. (2013) Vzpostavitev sistema kazalnikov spremljanja stanja v prostoru na lokalni ravni. Fazno poročilo v okviru projekta Attract – SEE. Domžale

Lužnik, J. 2010. Določitev tipologije podeželskih območij. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba J. Lužnik): 61 str. http://drugg.fgg.uni-lj.si/221/1/GEU_0827_Luznik.pdf

Marušič, J. in sodelavci. 2002. Krajina in prostorski razvoj Slovenije. Končno poročilo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo, Oddelek za agronomijo. http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/prostor_slo2020/4_1_dokument.pdf

Mihevc, P. Tipologija homogenih območij (novih občin) Slovenije. Urbanistični inštitut RS. <http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/studije/s2poselitev.pdf>. Študije in elaborati na področju prostorskega načrtovanja na državni ravni (1991-1998)

Miklavčič, T., Fonda, M., Jerebic, B., Komac- Sušnik, Š., Peršak – Cvar, S. (2014) Občinski prostorski akti in namenska raba prostora v Sloveniji Predlog poročila, interno gradivo. MZiP. Ljubljana

Miklavčič, T., Rogelj, A., Bartol, B. in Jerebic, B. (2011). Določitev izhodišč in ciljev koncepta kontinuiranega spremljanja stanja prostorskega razvoja, prvo poročilo projektne enote. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, Direktorat za prostor. Ljubljana.

Ocena stanja in teženj v prostoru Republike Slovenije (2001). Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Urad Republike Slovenije za prostorsko planiranje. Ljubljana.

Odlok o obvezni enotni metodologiji in obveznih enotnih kazalcih, ki so potrebni za pripravlanje, sprejemanje in uresničevanje planov (1979). Ur. l. RS, št. 27/79.

Pogačnik, A., Zavodnik Lamovšek, A., Drobne, S., Trobec, B., Soss, K. 2009: Analiza konceptov regionalizacije Slovenije s predlogom območij pokrajin : ekspertna študija - končno poročilo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo

Pogačnik, A., Sitar, M., Lavrač, I., Kobal, J., Peterlin, M., Zavodnik Lamovšek, A., Drobne, S., Žaucer, T., Konjar, M., Trobec, B., Soss, K., Pichler-milanović, N. (2010). Analiza razvojnih virov in scenarijev za modeliranje funkcionalnih regij : težišče: povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja : [CRP program "konkurenčnost Slovenije 2006-2013" v letu 2008] : [poročilo četrte faze]. Ljubljana: Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo

Pozidava- TP03 (2011) Kazalci okolja, Agencija RS za okolje (dostopno na http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=539, 06. 08. 2014)

Pravilnik OPN (2007)Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij, Ur. l. RS, 99/2007

Prebivalstvo Slovenije danes in jutri 2008-2060 (2009) SURS (dostopno na <http://www.stat.si/doc/pub/Prebivalstvo2009.pdf>, 12. 08. 2014)

Projekt statistike razvoja podeželja (2003) Kakovost življenja in raznolikost gospodarskih dejavnosti na podeželju, SURS (dostopno na http://www.stat.si/tema_splosno_upravno_podezelje_predstavitev.asp, 10. 08. 2014)

PRS (2004). Uredba o prostorskem redu Slovenije. Ur.l. RS, št. 122/2004. Ljubljana. (dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/content?id=51961> 12. 6. 2014)

Ravbar, M. in sodelavci. 2000. Omrežje naselij in prostorski razvoj Slovenije. Diskusijsko gradivo. Ljubljana, Inštitut za geografijo. http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/prostor_slo2020/2_2_dokument.pdf

Ravbar, M. in sodelavci. 2001. Poselitev in prostorski razvoj Slovenije. Delovni osnutek. Ljubljana, Inštitut za geografijo. http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/prostor_slo2020/2_1_dokument.pdf

Režek, J.(2008). Sistem kazalcev za spremljanje prostorskega razvoja v EU in stanje v Sloveniji, magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Fakulteta z a gradbeništvo in geodezijo, Ljubljana.

Simoneti M., Zavodnik Lamovšek, A. (2009) Urejanje prostora za vsakdanjo rabo. Ministrstvo za okolje ni prostor. Ljubljana

SKD (2010). Standardna klasifikacija dejavnosti 2008. KLASJE – strežnik za statistične klasifikacije. SURS. <http://www.stat.si/klasje/> (dostopno 12. 08. 2014)

Spatial planning and development in Switzerland (2008) Observations and suggestions from the international group of experts. Swiss federal office for spatial development. ETH Zurich institute for spatial and landscape development

SPRS (2004) Strategija prostorskega razvoja Slovenije. Ljubljana, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Direktorat za prostor, Urad za prostorski razvoj. Ur. l. RS, št. 76/2004 http://www.mzip.gov.si/fileadmin/mzip.gov.si/pageuploads/publikacije/sprs_slo.pdf

Statistični urad Republike Slovenije, Statistični portal SI-STAT, Demografsko in socialno področje. <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp> (pridobljeno 21.6.2014)

Statistični urad Republike Slovenije, Statistični portal SI-STAT, Popis prebivalstva 2002. <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Popis2002/Popis2002.asp> (pridobljeno 21.6.2014)

Strategija razvoja širokopasovnih omrežij v Republiki Sloveniji (2008) Ministrstvo za gospodarstvo, Ljubljana, Sprejeto na Vladi RS 15.07.2008

SURS (2014): Podatkovni portal SI-STAT, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana. <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp> (dostop 1.1.-1.6.2014).

SURS (2009): Regionalni bruto domači proizvod, Slovenija, Metodološka pojasnila, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana. http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/03-092-MP.htm (dostop 1.4.2014).

SURS (2013a): Bruto investicije v osnovna sredstva, Slovenija, Metodološko pojasnilo, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana. http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/14-090-MP.pdf (dostop 1.4.2014).

SURS (2010): Aktivno prebivalstvo, Slovenija, Metodološka pojasnila, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana. http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/07-009-MP.htm (dostop 1.4.2014).

SURS (2013b): Nastanitvene zmogljivosti, prihodi in prenočitve, Slovenija, Metodološko pojasnilo, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana. http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/21-016-MP.pdf (dostop 1.4.2014).

Stanovnik, P. in sodelavci. 2000. Gospodarstvo in dolgoročni prostorski razvoj Slovenije. Raziskovalni projekt. Ljubljana, Inštitut za ekonomska raziskovanja. http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/prostor_slo2020/1_5_dokument.pdf

SURS (2014): Podatkovni portal SI-STAT, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana. <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp> (dostop 1.1.-1.6.2014).

SURS (2011): Prebivalstvo, Slovenija, Metodološka pojasnila, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana. http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/05-007-MP.htm (dostop 1.4.2014).

SURS (2014): Klasifikacije vrst izobraževalnih aktivnosti/izidov, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana. <http://www.stat.si/klasje/tabela.aspx?cvn=3967> (dostop 1.4.2014).

SURS (2011): Naravno in selitveno gibanje prebivalstva, Slovenija, Metodološka pojasnila, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana. http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/05-021-MP.htm (dostop 1.4.2014).

SURS (2002): Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, Slovenija, Metodološka pojasnila, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana. http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/05-018-MP.pdf (dostop 1.4.2014).

SURS (2014): V slovenskih občinah je več starega kot mladega prebivalstva, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana. <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2010&ClanekNaslov=PrebivalstvoIndeks> (dostop 20. 6. 2014)

Uredba o vsebini poročila o stanju na področju urejanja prostora in minimalnih enotnih kazalnikov (2004). Ur.l. RS, št. 107/2004. Ljubljana

Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 123/06, 101/07)

ZSSRR (2005) Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, UI RS 93, 2005

ZSSRR-1 (2011) Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Uradni list RS, št. 20, stran 2676, z dne 18. 3. 2011

Zavodnik Lamovšek, A. (2001) Country report, Basic characteristic of the Republic of Slovenia. V: Kreitmayer, Janja (ur.). Istanbul +5 : Slovenian national report on the implementation of the Habitat Agenda. Ljubljana: Ministry of the Environment and Spatial Planning, National Office for Spatial Planning, str. 7-37, ilustr. [COBISS.SI-ID 1355873]

Zavodnik Lamovšek, A. (2003) Vzdržen prostorski razvoj v Sloveniji. Ljubljana: Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Urad RS za prostorsko planiranje, 38 str., ilustr. ISBN 961-6276-28-X. [COBISS.SI-ID 125626880]

Zavodnik Lamovšek, A. 2007. Regionalno prostorsko planiranje v razvitih informacijskih družbah. Doktorska disertacija. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba A. Zavodnik Lamovšek): 186 str. http://drugg.fgg.uni-lj.si/4428/1/Zavodnik_Lamovsek_drdis_k.pdf

Zavodnik Lamovšek, A., Pichler-Milanović, N.. Slovensko nacionalno poročilo za pripravo Moskvske deklaracije. Ljubljana: Cemat, 2010. 24 f., Ilustr. [COBISS.SI-ID 5116513]

Zavodnik Lamovšek, A. (2013) Vpliv spreminjanja rabe prostora na podobo kulturne krajine. V: Hudoklin, J. (ur.), Simič, S. (ur.). Podeželska krajina kot razvojni potencial : zbornik prispevkov posveta Društva krajinskih arhitektov Slovenije, 18. april 2013, Ljubljana. Ljubljana: Društvo krajinskih arhitektov Slovenije, 2013, str. 33-38, ilustr. [COBISS.SI-ID 6249569]

Zavodnik Lamovšek, A. Foški, M., Konjar., M. (2013a) Interno gradivo UL FGG: rezultati so povzeti iz raziskave, ki se izvaja na UL FGG v okviru Raziskovalnega programa Geoinformacijska infrastruktura in trajnostni prostorski razvoj Slovenije 2009-2012 in 2013-2018, v katero je vključena tudi izdelava doktorske disertacije Miha Konjarja univ.dipl. inž. geod., Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Oddelek za geodezijo, Katedra za prostorsko planiranje, Ljubljana

Zavodnik Lamovšek, A., Foški, M., Drobne, S., Kmetič, N. (2013b) Priprava predloga sistema spremljanja prostorskega razvoja; Aktivnosti v projektu Attract-SEE, Zaključno poročilo prve in druge faze, UL FGG, Ljubljana

Zavodnik Lamovšek, A., Foški, M., Drobne, S., Kmetič, N. (2014) Priprava predloga sistema spremljanja prostorskega razvoja; Aktivnosti v projektu Attract-SEE, Zaključno poročilo tretje faze, UL FGG, Ljubljana

ZPNačrt (2007). Zakon o prostorskem načrtovanju, Ur.l. RS, št. 33/2007. Ljubljana
ZRSZ (2011): Zaposlovanje tujcev, Metodološka pojasnila, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Ljubljana. http://www.ess.gov.si/_files/3542/zaposlovanje_tujcev.pdf (dostop 1.4.2014).

Zupančič, J. 2001. Družba in prostorski razvoj Slovenije. Končno poročilo. Ljubljana, Inštitut za geografijo.
http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/prostor_slo2020/1_6_dokument.pdf

ZURP-1 (2002). Zakon o urejanju prostora, Ur.l. RS, št. 110/2002. Ljubljana

Pregled internetnih strani poročil stanja prostora v različnih državah:

Avstrija

http://www.centropemap.org/mb242_pgo/frames/index.php?PHPSESSID=s20k7654ob2ikadml1i6ubh3pu3&gui_id=centrope_pgo_sld

http://www.lebensministerium.at/umwelt/nachhaltigkeit/monitoring_bewertung/Monitoring.html

http://www.umweltbundesamt.at/leistungen/netzwerke/plattform_humanbio

http://www.umweltbundesamt.at/leistungen/umweltsituation/naturschutz/natur_und_landschaft/mobi

<http://www.salzburg.gv.at>

<http://landinformationsystem.at>

<http://www.oerok.gv.at/>

Nemčija

http://www.geoportal.de/EN/Geoportal/Services/Spatial-Data-and-Services-in-Web_functions/germany/germany_table.html?lang=en#Environment

<http://www.oecd.org/site/worldforum/33846622.pdf>
<http://portal.digitaleratlasnord.de/portal/initParams.do>
<http://www.geoportal.rlp.de>
<http://hessenviewer.hessen.de>
http://www.bmvbs.de/SharedDocs/EN/Anlagen/VerkehrUndMobilitaet/sustainability-report.pdf?__blob=publicationFile

Švedska

<http://www.geodata.se/>
http://www.geodata.se/upload/dokument/geodataportalen/hjalpdokument/hjalp_gde_eng.pdf
<http://www.rscproject.org/indicators/index.php?page=monitored-on-national-regional-and-municipal-level>
<http://inspire.jrc.ec.europa.eu/index.cfm/pageid/182>
http://www.geodata.se/upload/dokument/Inspire/memberstatereport_2013.pdf
http://www.geodata.se/upload/dokument/Inspire/overavkning_rapportering/forteckning_data_mangder_tjanster_2012.pdf

Italija - Emilia Romania

<http://statistica.regione.emilia-romagna.it/factbook>
http://www.investinemiliaromagna.it/wcm/investiner_en/pagine/production_chain_sheets.htm

Madžarska

<https://teir.vati.hu/>
http://okir.kvvm.hu/area/index_en.php#

Hrvaška

http://opcina-zupadubrovska.com/izvjesce_o_stanju_u_prostoru.pdf
<http://www.azo.hr/NacrtIzvjescaO>
http://www.prostorobz.hr/dokumenti/pdf/12-Zakljucak-povodom-razmatranja-Izvjesca-o-stanju-u-prostoru-Osjecko-baranjske_.pdf

Bosna in Hercegovina

<http://skupstina.ks.gov.ba/node/3170>

Srbija

<http://www.rapp.gov.rs/index.php?idstr=0>
<http://www.zavurbvo.co.rs/en/index.php>
<http://www.odrzivi-razvoj.gov.rs/>
<http://www.sepa.gov.rs/index.php>

6 PRILOGA: Pregled obstoječih tipologij za pripravo poročila o prostorskem razvoju RS

Za potrebe naloge smo pregledali številne študije in raziskave, ki so nastale na področju prostorskega razvoja za različne potrebe in namene. Iskali smo predvsem rezultate, ki vsebujejo različne tipologije in klasifikacije prostorskih struktur in homogenih enot. Zaradi časovne oddaljenosti nekatera gradiva niso več dostopna v takšni obliki, da bi lahko pregledali tudi grafično gradivo, zato v nadaljevanju za nekatere tipologije podajamo le kratek opis oz. vsebino.

Namen prikaza tipologij je ustvariti pregled, kaj je bilo v preteklih 20 letih v Sloveniji na tem področju izdelano. Ugotovili smo, da je zelo veliko tipologij usmerjenih v demografske in naselbinske členitve Slovenije. Tako so nekatera področja zelo bogato zastopana z različnimi členitvami in tipologijami, na nekaterih področjih pa jih sploh ni (tipologija občin glede na dejansko rabo prostora ali razvojne kazalnike, območja glede na stopnjo urbanizacije ipd.)

Druga, zelo pomembna ugotovitev pa je, da je večina teh tipologij že zastarelih in bi jih bilo treba ponovno izdelati, za njihovo izdelavo pa **oblikovati ustrezne metodološke pristope, ki bi jih lahko uporabili v daljšem časovnem obdobju**. Vse izbrane tipologije (členitve prostora) bodo namreč prav tako **sestavni del poročila o prostorskem razvoju** ter hkrati **podlaga za vrednotenje stanja v prostoru po izbranih kazalnikih**.

Tipi demografskih območij (Zupančič, J. 2001)

Tipa demografskih območij s podtipi (Ravbar, M. in sodelavci. 2000)

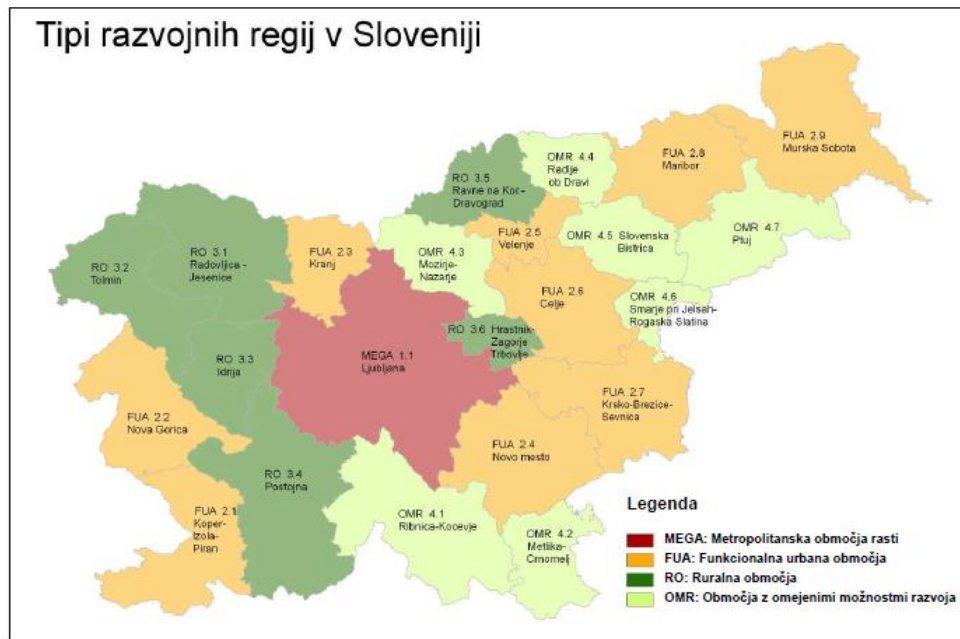
Tip prostorsko ugodnega demografskega razvoja s podtipoma:
močnejšega naraščanja prebivalstva in prevlado nekmečkega prebivalstva,
stagnacije ali rahlega naraščanja prebivalstva,.

Tip prostorsko neugodnega demografskega razvoja s podtipoma:
stagnacija ali rahlo upadanje prebivalstva,
močnejše upadanje in razseljevanje prebivalstva.

Regionalna gospodarska struktura (Stanovnik, P. in sodelavci. 2000)

Urbano industrijski tip,
Podeželsko agrarni tip.

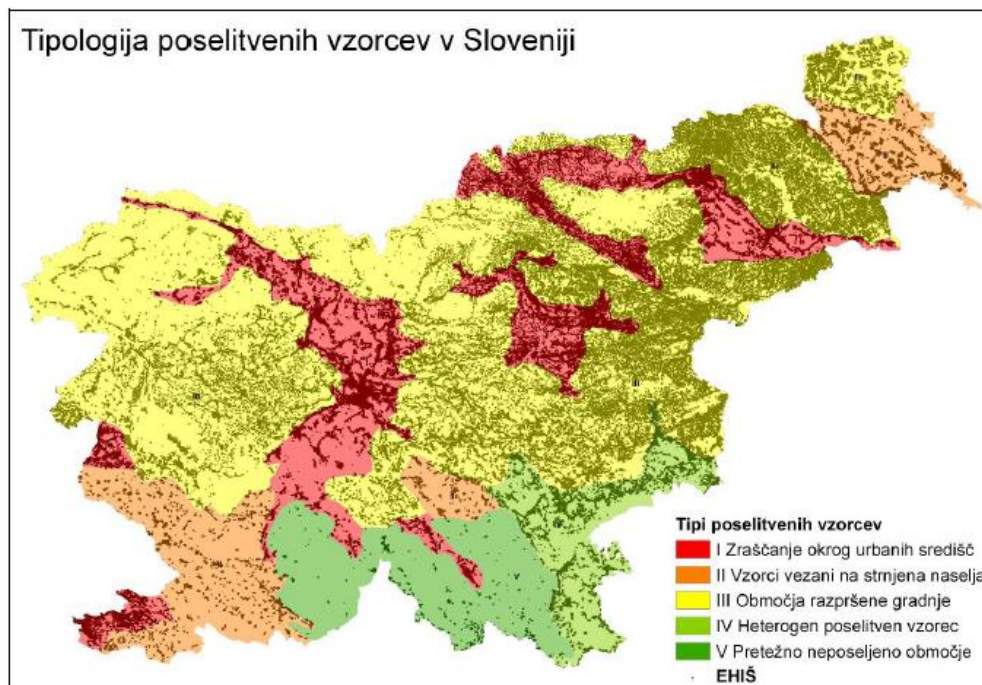
Tipologija razvojnih regij (Zavodnik Lamovšek, A. 2007)

Slika 2.3: Tipologija razvojnih regij v Sloveniji

Opomba: Zaradi tehnoloških ovir so barve v legendi temnejše kot na sami karti. Razlika je prisotna na vseh slikah v nadaljevanju naloge, ki na ta način prikazujejo razvojne regije.

Tipologija poselitvenih vzorcev (Zavodnik Lamovšek, A. 2007)

Slika 2.2: Tipologija poselitvenih vzorcev (Gabrijelčič et al. 1996)

Tipa poselitvenih območij (Andrews, K. D. in sodelavci. 2001)

Zgostitvena območja.

Območja praznjenja.

Poselitvena območja (Ravbar, M. in sodelavci. 2001)

Mesta.

Obmestja.

Urbanizirana in polurbanizirana podeželska naselja,

Podeželska naselja.

Tipi naselbinskih območij (Ravbar, M. in sodelavci. 2001)

Tipologija naselij (Ravbar, M. in sodelavci. 2000)

mesta,

suburbanizirana obmestja,

ostala obmestna naselja,

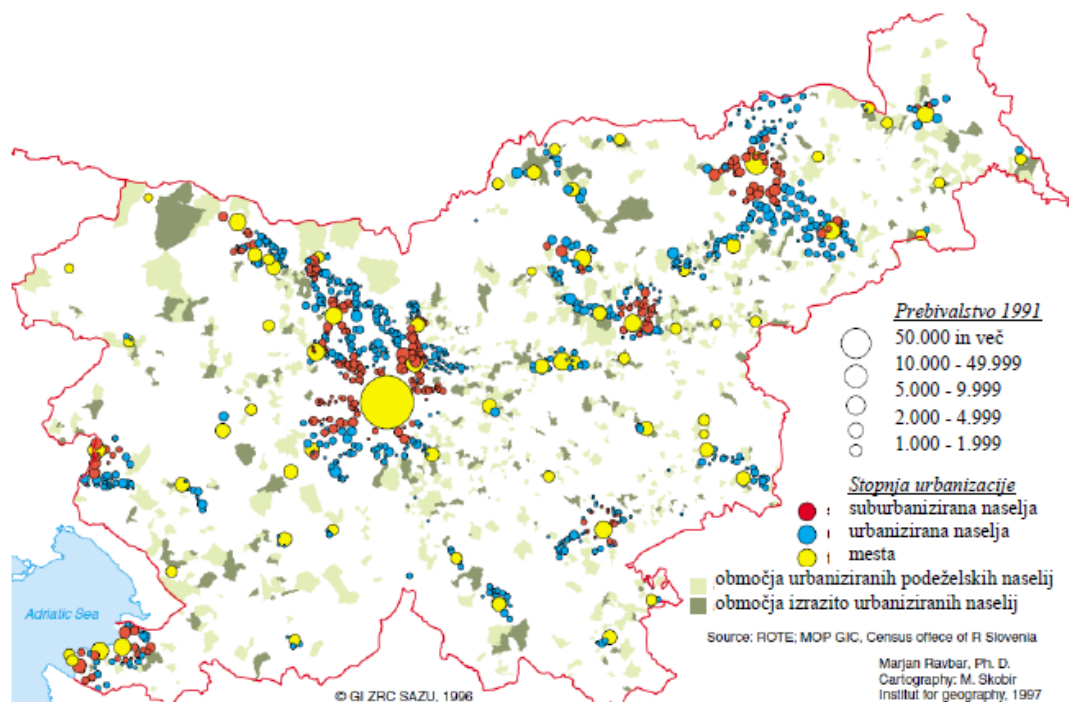
urbanizirana podeželska naselja,

stabilna podeželska naselja,

ogrožena podeželska naselja,

odmirajoča podeželska naselja.

Tipologija naselij glede na urbanizacijske značilnosti prostora (povzeto iz Harej, M. 2012)

Slika 12: Tipologija naselij glede na urbanizacijske značilnosti prostora (Ravbar, 1997).

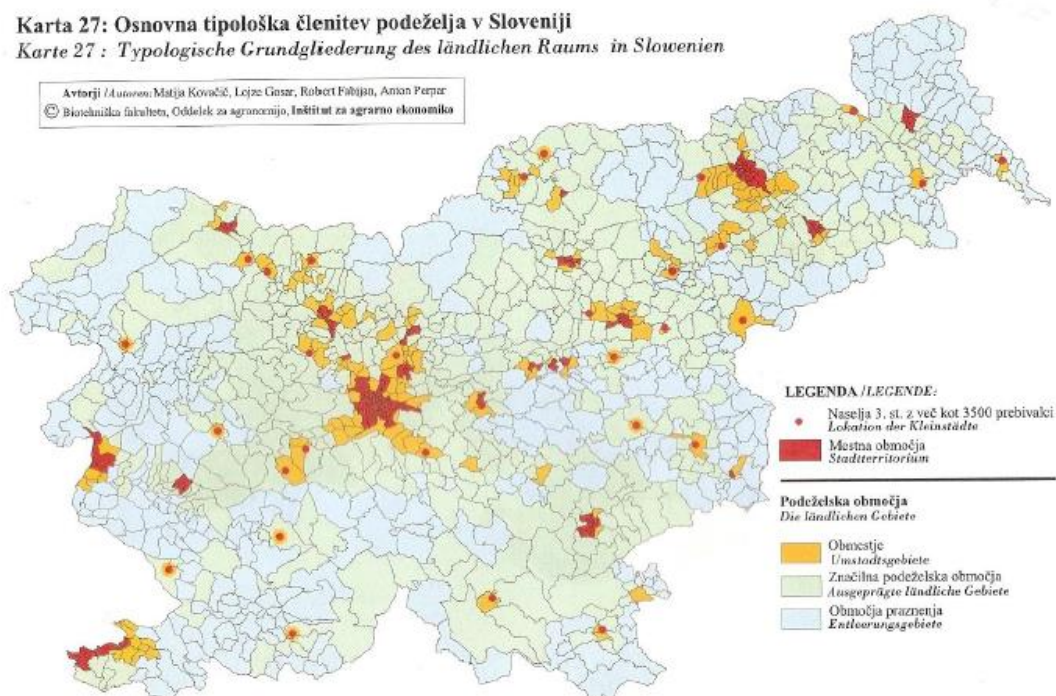
Tipologija stavbnih agregatov (Ravbar, M. in sodelavci. 2001)

Osnovna tipološka členitev podeželja (Lužnik, J. 2010)

Karta 27: Osnovna tipološka členitev podeželja v Sloveniji

Karte 27: Typologische Grundgliederung des ländlichen Raums in Slowenien

Avtorji / Autoren: Matija Kovačič, Lejze Gosar, Robert Fabijan, Anton Perpar
© Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo, Institut za agrarno ekonomiko

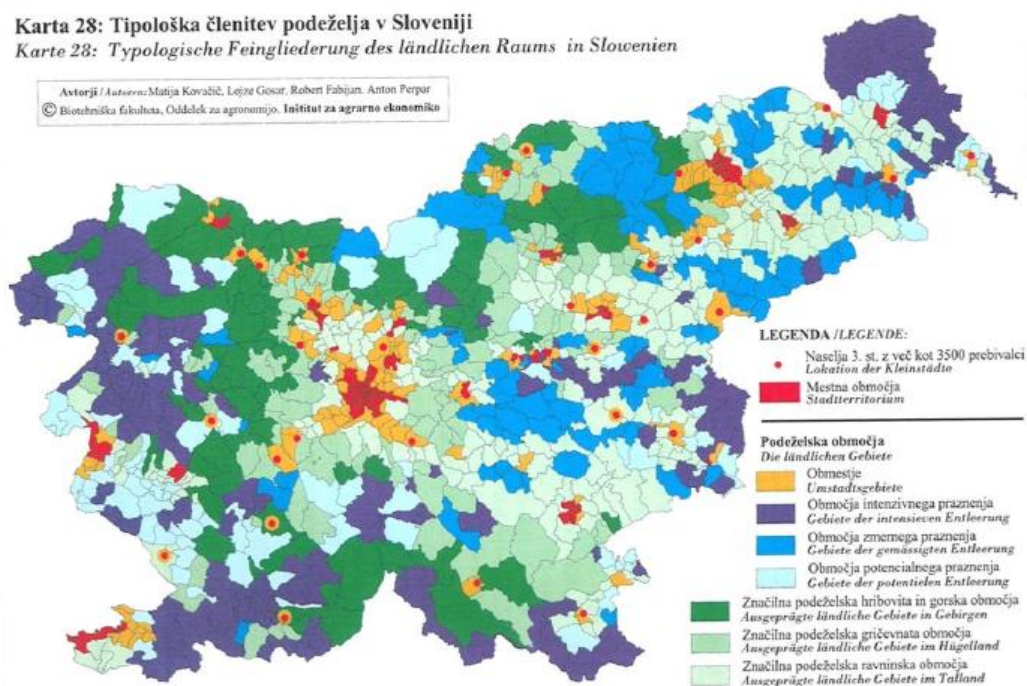

Podrobna tipološka členitev podeželja (Lužnik, J. 2010)

Karta 28: Tipološka členitev podeželja v Sloveniji

Karte 28: Typologische Feingliederung des ländlichen Raums in Slowenien

Avtorji / Autoren: Matija Kovačič, Lejze Gosar, Robert Fabijan, Anton Perpar
© Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo, Institut za agrarno ekonomiko

Slika 2.3: Podrobna tipološka členitev podeželja v Sloveniji (Razvojno-tipološka členitev podeželja v Republiki Sloveniji, 2000)

Urejanje prostora z vidika razpršene gradnje (Drozg, V. in sodelavci, 1997)

Drozg, V. in sodelavci (1997). Urejanje prostora z vidika razpršene gradnje. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Urad RS za prostorsko planiranje.

<http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/studije/s2poselitev.pdf>

Delitev krajinskega prostora Slovenije po morfoloških značilnostih (Marušič, J. in sodelavci. 2002)

Alpske krajine,

Krajine predalpskega sveta,

Krajine subpanonskega sveta,

Krajine kraškega sveta notranje Slovenije,

Krajine primorskega sveta,

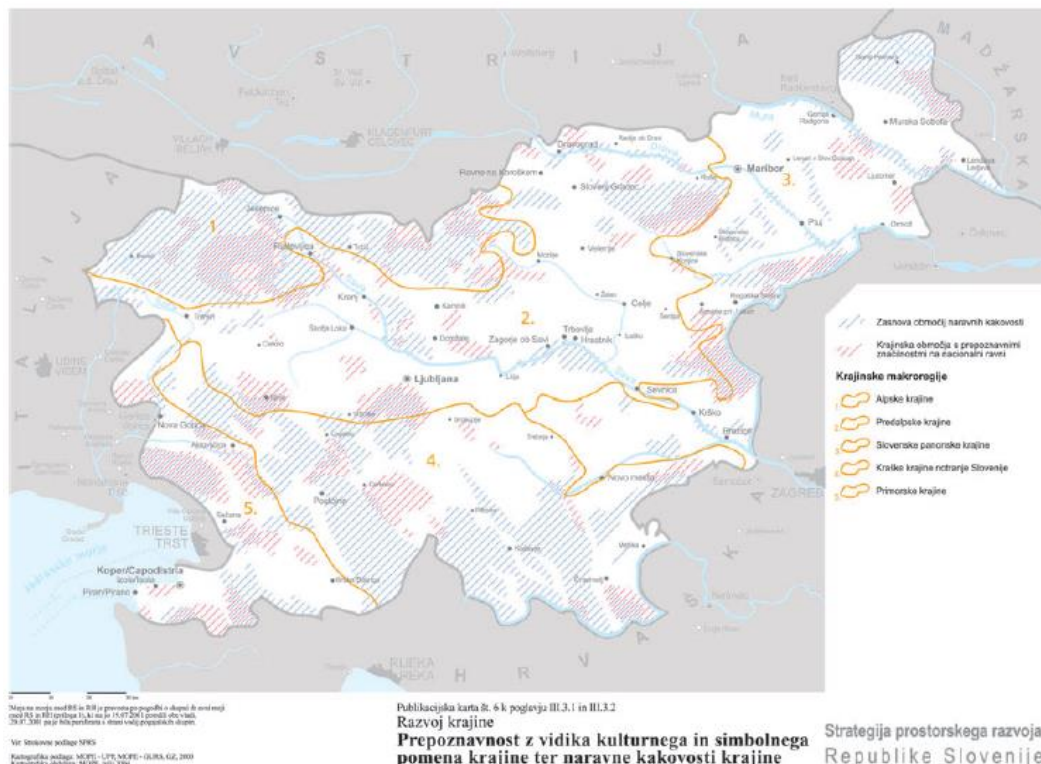
Mestne in obmestne krajine.

Regionalna razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji (Marušič, J. in sodelavci. 2002)

Marušič, J. in sodelavci. Regionalna razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Inštitut za krajinsko arhitekturo.

<http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/studije/s3krajina.pdf>

Krajinske makroregije (Strategija prostorskega razvoja Slovenije. 2004.)

Arhitekturne krajine in regije Slovenije (Fister, P. in sodelavci. 1996)

Tipologija homogenih območij (novih občin) Slovenije (Mihevc, P, 1994)

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja /ZSRR-1/ (Uradni list RS, št. 20, stran 2676, z dne 18. 3. 2011)

V Državnem razvojnem programu in programskih dokumentih za EU se, na podlagi strategije razvoja Slovenije, strategije regionalnega razvoja Slovenije, strategije prostorskega razvoja Slovenije, strategije trga dela in zaposlovanja, sektorskih razvojnih programov in zasnov regionalnih razvojnih programov opredelijo programi, ki spodbujajo skladen regionalni razvoj. Na predlog organa, pristojnega za regionalni razvoj, vlada v njih določi, na podlagi regionalno specifičnih ciljev, indikativni obseg regionalnih spodbud v posameznih letih programskega obdobja in v posameznih razvojnih regijah. Za določanje indikativnega obsega spodbud se uporablja indeks razvojne ogroženosti in število prebivalstva razvojne regije.

Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 123/06, 101/07):

Občinam se zagotavljajo dodatna sredstva državnega proračuna za sofinanciranje:

- izvajanja posamezne naloge ali programa,
- investicij,
- skupno opravljanje nalog občinske uprave.

